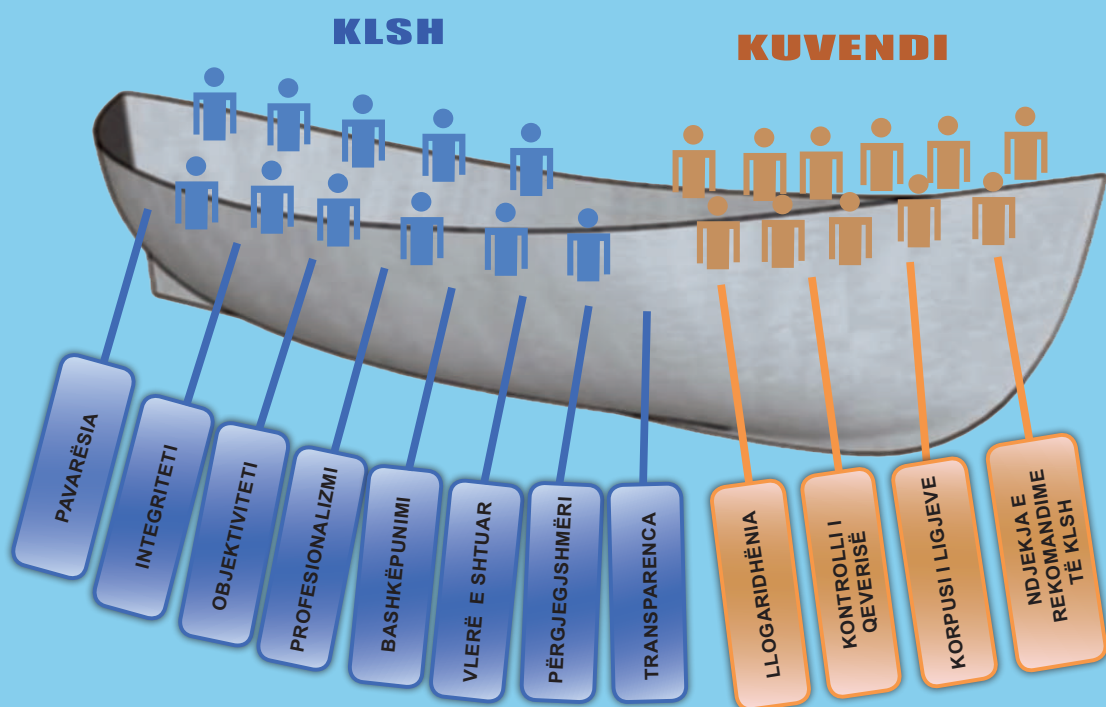

KLSH DHE KUVENDI 2018

Tiranë, 2018

Seria: botime KLSH - 09/2018/93

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLI I LARTË I SHTETIT

KLSH DHE KUVENDI

2018

Tiranë, 2018

Titulli:

KLSH DHE KUVENDI 2018

Përgatitën botimin:

Irena ISLAMI

Armanda BEGAJ

Redaktoi:

Armanda BEGAJ

Realizoi në komjuter:

Armanda BEGAJ

Seria e botimeve KLSH

09/2018/93

©Copyright KLSH

ISBN: 978-9928-159-76-2

Shtypur në shtypshkronjën: MORAVA

Tiranë, 2018

PËRMBAJTJA	Faqe
HYRJE	5
I. ZHVILLIMI I MARRËDHËNIEVE EFEKTIVE MIDIS KLSH-së DHE KUVENDIT TË SHQIPËRISË PËRGJATË VITIT 2018	7
I.1. <i>Diskutimi i Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, z. Gramoz RUÇI, në tryezën e rrumbullakët “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”, më 04.06.2018</i>	10
I.2. <i>Diskutimi i Kryetarit të KLSH-së, z. Bujar LESKAJ, në tryezën e rrumbullakët “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”, më 04.06.2018</i>	14
I.3. <i>Vendim i Kuvendit të Shqipërisë, nr. 49/2017 “Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj”</i>	23
I.4. <i>Udhëzuesi “Mbi institucionalizimin e marrëdhënieve të KLSH-së me Parlamentin”</i>	36
II. RAPORTI I PERFORMANCËS SË KLSH-së, PËR VITIN 2017	64
II.1. <i>Diskutimi i Kryetarit të KLSH-së, z. Bujar LESKAJ, mbajtur në mbledhjen e Komisionit për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit, më 06.06.2018</i>	65
II.2. <i>Diskutimet në mbledhjen e Komisionit për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit, më 06.06.2018</i>	97
II.3. <i>Diskutimi i Kryetarit të KLSH-së, z. Bujar LESKAJ, mbajtur në seancën parlamentare, më 19.07.2018</i>	156
II.4. <i>Diskutimet në seancën parlamentare, më 19.07.2018</i>	174
III. REZOLUTA E KUVENDIT TË SHQIPËRISË MBI VEPRIMTARINË E KLSH-së PËR VITIN 2017	192
IV. PLANI I VEPRIMIT PËR IMPLEMENTIMIN REZOLUTËS SË KUVENDIT TË SHQIPËRISË MBI VEPRIMTARINË E KLSH-së PËR VITIN 2017	198
<i>Pasqyrimi në media i Tryezës rrumbullakët “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH-së dhe Parlamentit”, më 04.06.2018, mbledhjes së Komisionit për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit, më 06.06.2018, si dhe seancës parlamentare, më 19.07.2018</i>	235

HYRJE

Në Deklaratën e Limës, e quajtur ndryshe “Magna Carta”, Kushtetuta e Institucioneve Supreme të Auditimit (SAI-ve) theksohet se: *“Institucioni Suprem i Auditimit duhet të fuqizohet dhe të mandatohet nga Kushtetuta për t’i raportuar në mënyrë të pavarur dhe çdo vit gjetjet e tij Parlamentit ose çdo organi tjetër kompetent publik; ky raport duhet të publikohet. Kjo do të sigurojë shpërndarje të gjerë dhe diskutim, duke rritur mundësitë për zbatimin e gjetjeve të Institucionit Suprem të Auditimit”*.

Mbështetur në Deklaratën e Limës dhe në rëndësinë që ka komunikimi dhe bashkëpunimi me Kuvendin e Shqipërisë, KLSH mbështetur edhe në produktet e projektit IPA I, “Forcimi i kapaciteteve të Auditimit të Jashtëm”, financuar nga BE, ka hartuar Udhëzuesin *“Për institucionalizimin e marrëdhënieve efektive të KLSH-së me Parlamentin”*, në të cilin paraqet qasjen strategjike të institucionit, në një linjë me frymën dhe mesazhet e përcjella nga dy rezolutat e miratuara nga Organizata e Kombeve të Bashkuara në kuadrin e Axhendës së saj të Zhvillimit post 2015:

- i) **Rezolutën A/66/209** *“Nxitja e eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, duke forcuar Institucionet Supreme të Auditimit”*, e cila i inkurajon Shtetet Anëtare të OKB-së dhe parlamentet e tyre të *“aplikojnë parimet e vendosura në Deklaratën e Limës dhe në Deklaratën e Meksikos, si dhe të intensifikojnë bashkëpunimin me INTOSAI-n, duke përfshirë ndërtimin e kapaciteteve të SAI-t”*.
- ii) **Rezolutën A/69/228**: *“Promovimi dhe fuqizimi i eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, me anë të forcimit të institucioneve të larta të auditimit”*, e cila inkurajon Shtetet Anëtare dhe Parlamentet e tyre *“t’i kushtojnë vëmendjen e duhur pavarësisë dhe ngritjes së kapaciteteve të SAI-ve, në përputhje me strukturat e tyre kombëtare, ashtu si edhe përmirësimin e sistemeve publike kontabël, në përputhje me planet kombëtare për zhvillim në kuadrin e Axhendës për Zhvillim Post 2015”*.

Me anë të tyre, OKB nxit parlamentet e Shteteve Anëtare të OKB-së të forcojnë pavarësinë e SAI-ve të vendeve të tyre dhe të bashkëpunojnë më fort me to. Miratimi i Rezolutave përbën kurorëzimin e përpjekjeve të SAI-ve nga i gjithë globi, në një lobim konkret dhe të mirë organizuar nga ana e Organizatës së tyre INTOSAI.

Mbështetur në sa më sipër, Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH), si Institucioni më i lartë i kontrollit Ekonomiko-Financiar në vend, është udhëhequr nga parimi i përmbushjes së detyrimeve kushtetuese ligjore, duke vepruar **“si agjent i Kuvendit”** për të siguruar miradministrimin me efektivitet, efizienz dhe ekonomicitet të fondeve shtetërore.

Nën këtë fokusim KLSH, marrëdhëniet me Parlamentin, i ka konsideruar si dy elementë të një sistemi të balancuar të llogaridhënies së Ekzekutivit tek palët e interesit.

Në funksion të një marrëdhënie efektive frytdhënëse konstruktive me Parlamentin, KLSH në vijimësi është angazhuar në përmbushjen e detyrimeve Kushtetuese ligjore të institucionit, duke i mundur Kuvendit, si një prej komponentëve kryesorë të Trekëndëshit të Llogaridhënies publike, të ushtrojë mbikëqyrjen parlamentare me qëllim rritjen e transparencës së përdorimit të parasë publike.

Stadi aktual i zhvillimeve të marrëdhënies që KLSH, ka me Kuvendin e Shqipërisë e sidomos me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë, reflektojnë kërkesat e standardeve ndërkombëtare të INTOSAI-t për më shumë përgjegjësi në sistemin e llogaridhënies për përdorimin e fondeve publike, në veçanti të ISSAI-t 20, “Parimet e Transparencës dhe Llogaridhënies”, Parimi 7, sipas të cilit **“SAI-t duhet të mbajnë një marrëdhënie të fortë me komisionet përkatëse parlamentare** për t’i ndihmuar ata të kuptojnë më mirë raportet dhe konkluzionet e auditimit dhe të ndërmarrin veprimet e duhura”.

Botimi që po paraqitet sot përpara lexuesit shqiptar ka si qëllim që të bëjë transparente veprimtarinë e KLSH-së dhe sidomos rëndësinë që KLSH i jep rezolutave të Kuvendit të Shqipërisë, lidhur me Veprimtarinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit vit dhe pas viti dhe veçanërisht Rezolutës së Kuvendit për veprimtarinë e KLSH-së për vitin 2017, duke hartuar për çdo rezolutë planin e veprimit për implementimin e rekomandimeve të Kuvendit të Shqipërisë, duke e konturuar këtë marrëdhënie në shinat e forcimit të llogaridhënies, transparencës dhe mirëqeverisjes.

Bujar LESKAJ

KRYETAR

I. ZHVILLIMI I MARRËDHËNIEVE EFEKTIVE MIDIS KLSH-së DHE KUVENDIT TË SHQIPËRISË PËRGJATË VITIT 2018

Në datën 4 qershor 2018, në Tiranë, Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe SIGMA, një nismë e OSCE, e financuar kryesisht nga Bashkimi European, organizuan tryezën e rrumbullakët *“Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”*, si dhe prezantimin për palët e interesit të Strategjisë për Zhvillim të Kontrollit të Lartë të Shtetit për periudhën 2018 -2022.

Qëllimi i tryezës ishte ndërgjegjësimi i palëve të interesit mbi rolin e Kontrollit të Lartë të Shtetit, për krijimin dhe zhvillimin e marrëdhënieve efektive me Kuvendin, shoqërinë civile dhe grupet e interesit, me qëllim rritjen e impaktit të punës audituese dhe mbështetjen e misionit të KLSH-së, si institucion *“watchdog”* në shërbim të qytetarit shqiptar dhe Kuvendit, për të përmbushur në vijimësi rolin e vet kushtetues dhe për të garantuar transparencë dhe llogaridhënie në përdorimin e fondeve publike.

I organizuar mbi bazën e Dokumentit të SIGMA-s Nr.54 *“Zhvillimi i Marrëdhënieve efektive të punës ndërmjet Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Parlamenteve”*, ky takim prezantoi eksperiencat e mira europiane në ndërtimin dhe ruajtjen e marrëdhënieve të bashkëpunimit mes institucioneve të larta të auditimit dhe parlamenteve, për t’i ndihmuar parlamentet në mbajtjen e qeverive përgjegjëse për shpenzimin me ekonomicitet, efektivitet dhe eficiencë të parasë publike dhe për t’i ndihmuar institucionet e larta të auditimit të kenë më shumë ndikim në jetën e qytetarit, me punën e tyre audituese.

Takimi mbledhi së bashku rreth 60 përfaqësues të institucioneve të pavarura, të organizatave të shoqërisë civile, profesoratis dhe gazetarë, për të diskutuar mbi një nga elementët kyç në forcimin e llogaridhënies, marrëdhëniet SAI–Parlament. Në takim morën pjesë Kryetari i Kuvendit të Shqipërisë, z. Gramoz Ruçi, Sekretari i Komisionit për Ekonominë dhe Financat, Akademik Anastas Angjeli, deputeti Florion Mima, Sekretari i Përgjithshëm i Kryeministrit,

z.Engjëll Agaçi, Këshilltari i Lartë i SIGMA, z.Alastair Swarbrick, përfaqësuesi i Delegacionit të BE-së në Tiranë, z.Stephen Stork, etj.

Aktivitetin e përshëndeti edhe z. Stephen Stork, përfaqësues i Delegacionit të BE-së në Tiranë, i cili vlerësoi rolin e KLSH-së si gardian i parasë publike dhe gjithashtu duke u nisur nga Progres Raporti i fundit i KE për Shqipërinë veçoi progresin e bërë nga KLSH, veçanërisht në përmirësimin e cilësisë së raporteve të auditimit dhe të rritjes së transparencës së veprimtarisë audituese.

Deputeti i Kuvendit të Shqipërisë, akademik Anastas Angjeli, në cilësinë e Sekretarit të Komisionit për Ekonominë dhe Financat, vlerësoi punën e viteve të fundit të KLSH-së, veçanërisht rritjen e nivelit profesional të audituesve dhe trajnimet e zhvilluara.

Alastair Swarbrick, Këshilltar i Lartë për Politikat në SIGMA, vijoi duke theksuar se element kyç për të siguruar llogaridhënien dhe transparencën është rritja e angazhimit më të madh të palëve të interesuara, veçanërisht me parlamentet. Në këtë koncept, SIGMA analizoi marrëdhëniet e SAI-ve me parlamentet në BE dhe në vendet e zgjerimit dhe prezantoi Dokumentin Nr. 54 të SIGMA-s. Qëllimi i këtij Dokumenti është ofrimi i udhëzimeve për forcimin e marrëdhënieve të punës mes SAI-ve dhe Parlamenteve, identifikimi i faktorëve kyçë që mbështesin marrëdhëniet efektive, identifikimi i shembujve të praktikave të mira, etj.

Z. Swarbrick falenderoi në mënyrë të veçantë Kryetarin e KLSH, z. Bujar Leskaj për arritjet e institucionit gjatë këtyre viteve të fundit, në drejtim të rritjes së cilësisë së punës në auditim, transparencës dhe hapjes së institucionit. Zoti Swarbrick falënderoi z. Leskaj, gjithashtu për bashkëpunimin në realizimin e këtij takimi dhe frymën e krijuar, duke bërë së bashku përfaqësues nga të gjitha palët e interesit si nga Kuvendi ashtu dhe nga shoqëria civile, media, etj.

Çështja e dytë e aktivitetit u fokusua në prezantimin e Strategjisë së KLSH për pesë vitet e ardhshme 2018–2022. Zoti Joop Vrolijk, ekspert nga SIGMA, ofroi një pamje të përgjithshme të vlerësimit dhe opinionit që SIGMA ka dhënë lidhur me këtë strategji zhvillimi.

Si një nga arritjet më të mëdha të KLSH z. Vrolijk theksoi se si politika e ndjekur nga Kryetari z. Leskaj ka ndikuar në *“profesionalizimin e institucionit”*.

Në mënyrë të veçantë, z. Vrolijk theksoi progresin e bërë nga institucioni duke nënvizuar “gjashtë vite më parë Kryetari i KLSH kërkoi asistencën e SIGMA-s për të hartuar Planin e Zhvillimit të KLSH 2013-2017, ndërsa strategjinë e re të KLSH-së 2018-2022, institucioni e ka përgatitur vetë dhe SIGMA ka dhënë opinion mbi Strategjinë e Zhvillimit. Pra, ky është rasti kur mbështetja e ekspertizës teknike nga jashtë tregon se krahas zhvillimit janë rritur dhe aftësuar kapacitetet njerëzore të institucionit: “...Gjatë kësaj kohe KLSH ka ndryshuar nga një institucion që shikon vetëm nga brenda me një qasje tradicionale të auditimit të përputhshmërisë në një institucion largpamës me lloje të reja të auditimit, auditimin e performancës dhe auditimin financiar, në pajtueshmëri me ISSAI-t”.

Në këtë aktivitet krahas audituesve të KLSH-së morën pjesë përfaqësues të Delegacionit të BE-së në Tiranë, USAID-t, përfaqësues të Organizatave të Shoqërisë civile dhe të profesionistëve të fushës dhe gazetarë, nga të cilët mund të përmendim: Zj.Darcie Nielsen (drejtore e projektit të USAID-t), zj.Sybille Schmidt (delegacioni i BE-së në Tiranë), Prof. Dr. Jorgji Bollano, Prof. Dr. Sazan Guri, z. Sotiraq Hroni, z.Engjëll Musai, z.Artur Çani, z.Sami Neza, z.Fatos Hodo, zj.Ornela Liperi, etj.

Gjatë zhvillimit të aktivitetit pati shumë debate, diskutime dhe pyetje nga të pranishmit.

**I.1. DISKUTIMI I KRYETARIT TË KUVENDIT TË SHQIPËRISË, Z. GRAMOZ RUÇI,
në tryezën e rrumbullakët “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës
ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”, më 04.06.2018**

I nderuar Kryetari LESKAJ,

Të nderuar pjesëmarrës,

Ju falenderoj që më ftuat në këtë takim, ku prezantohet Plani i ri Strategjik i Zhvillimit të Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitet 2018-2022.

Kuvendi dhe Kontrolli i Lartë i Shtetit, siç sanksionon Kushtetuta, janë partnerë në ushtrimin e kontrollit të ligjshmërisë dhe performancës së qeverisë dhe agjencive të saj, dhe përgjithësisht kontrollin e degës ekzekutive të qeverisjes.

Ky është një mision i rëndësishëm që na ngarkon Kushtetuta, ligjet, interesi publik dhe qytetarët.

Kushtetuta dhe ligji e ngarkojnë Kontrollin e Lartë të Shtetit me një mandat të gjerë për auditimin e të gjithë autoriteteve publike dhe organeve që administrojnë fondet publike.

Kushtetuta përcakton detyrimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit për të raportuar në Kuvend mbi auditimet e kryera, rezultatet e tyre, masat e propozuara, rekomandimet e dhëna si edhe performancën e vetë veprimtarisë së tij.

Është pozitiv fakti që Kuvendi dhe Kontrolli i Lartë i Shtetit kanë bashkëpunuar si partnerë. Komisionet parlamentare dhe deputetët i kanë shfrytëzuar dhe janë mbështetur në indiciet nga auditimet e Kontrollit në ushtrimin e detyrave të tyre funksionale për kontrollin parlamentar, si edhe në angazhimin për të qenë konkret e aktiv në luftën kundër korrupsionit, abuzimeve dhe defekteve të tjeratë qeverisjes.

Askush nuk është i përsosur, por ne edhe ju duhet të bëhemi gardianë më të vëmendshëm të ligjshmërisë, ndershmërisë dhe eficiencës së qeverisjes.

Qeverisja nga populli, me popullin dhe për popullin garantohet në rradhë të parë nëpërmjet kontrollit parlamentar dhe auditimit të veprimtarisë së saj.

Ligji i ri për Kontrollin e Lartë të Shtetit, miratuar në vitin 2014, ofron më shumë garanci jo vetëm për zbatimin e standardeve ndërkombëtare të auditimit, por edhe për bashkëpunimin efektiv dhe të qëndrueshëm me Kuvendin.

Rezoluta e Kuvendit e vitit 2015 për vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit, si dhe rezolutat e tjera në vijim, rritën kërkesat dhe pritshmëritë e Kuvendit që raportimet tuaja të bëhen më analitike, më cilësore, më të drejtpërdrejta dhe më të pavarura.

Në zbatim të detyrimeve kushtetuese dhe rekomandimeve të Progres-raportit të Komisionit European, në vitin 2017 Kuvendi, me një vendim të veçantë, krijoi mekanizmin ndër-institucional Kuvend-Qeveri-Institucione të Pavarura, si një instrument efikas për monitorimin sistematik të ndjekjes e zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura ndaj ekzekutivit.

Mekanizmi synon një ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen e kontrollit parlamentar si edhe rolit mbikqyrës e monitories, si komponente tepër e rëndësishme e punës së Kuvendit.

Ky instrument i ri, i ngritur nga Kuvendi, u përshëndet në raportin e Komisionit European për Shqipërinë në Prill 2018.

Që në fillim të veprimtarisë së tij, mekanizmi përfshiu raportimin vjetor të institucioneve të pavarura, duke i kushtuar vëmendje të veçantë zbatimit të rekomandimeve të Kontrollit të Lartë të Shtetit, në plan-veprimin e miratuar.

Vlen të theksohet se mekanizmi i krijuar nga Kuvendi si edhe plani i tij i veprimit janë në harmoni me parimet e praktikat më të mira europiane për marrëdhëniet efektive midis parlamenteve dhe institucioneve supreme të auditimit.

Ndërkohë, dokumenti i hartuar nga SIGMA, mbi forcimin e bashkëpunimit midis Kuvendit dhe Kontrollit të Lartë të Shtetit mund të shërbejë si një udhërrëfyes për bashkëpunimin tonë të mëtejshëm.

Fakti është se prej janarit 2018, çdo kërkesë adresuar nga Kontrolli Kryetarit të Kuvendit, Nënkretares apo komisioneve përgjegjëse parlamentare, është vlerësuar me seriozitet dhe korrektesë maksimale dhe i është përcjellë menjëherë institucioneve ekzekutive të qeverisjes.

Deri tani u janë drejtuar komisioneve parlamentare e ministrive përgjegjëse 11 raporte auditimi performance, praktikë që e krijuam për herë të parë në këtë legjislaturë.

Për ta bërë më transparente e të verifikueshme nga ju, publiku, qytetarët dhe media, ky informacion do të jetë edhe në faqen e Kuvendit.

Kuvendi u ka kërkuar institucioneve të pavarura që pjesë e raportimeve të tyre vjetore të jenë edhe rekomandimet e Kontrollit të Lartë të Shtetit, masat e marra dhe zbatimi i tyre.

Gjithashtu, zbatimi i nenit 103 të Rregullores së Kuvendit, i cili prej një kohe të gjatë ishte lenë në harresë, bëri të mundur që titullarët e institucioneve të pavarura të raportojnë në seancë plenare mbi veprimtarinë vjetore të institucioneve.

Rikthimi i kësaj praktike është, padiskutim, jo vetëm respektim i Rregullores së Kuvendit, por edhe një qasje pozitive për informimin e llogaridhënien e institucioneve të pavarura ndaj Kuvendit.

Kjo përmirëson imazhin e tyre, rrit vëmendjen për zbatimin e rekomandimeve edhe ndërgjegjeson publikun për rëndësinë e tyre.

Pra, Kuvendi po punon paralelisht për fuqizimin e rolit të tij ligjbërës e kontrollues. Për të dyja funksionet, një shërbim të madh praktik japin edhe rekomandimet e Kontrollit të Lartë të Shtetit.

Fuqizimi i të dy funksioneve të Kuvendit do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e punës së ekzekutivit, nëpërmjet llogaridhënies e transparencës, si dy parime themelore të mirëqeverisjes.

Kjo do të garantojë që fondet publike të shkojnë në përfitim të publikut e qytetarit, duke garantuar shërbime publike efektive, cilësore dhe të përballueshme për të gjithë.

Më lejoni të parashtroj edhe disa propozime konkrete si mund të përmirësohet e fuqizohet më tej bashkëpunimi midis Kuvendit dhe Kontrollit të Lartë të Shtetit.

Së pari, unë do të mirëprisja që Kontrolli i Lartë i Shtetit të jetë më aktiv, më cilësor dhe më vizionar në dhënien e rekomandimeve për përmirësimin e legjislacionit në përgjithësi dhe për atë të investimeve e prokurimeve publike në veçanti.

Thënë këtë, shpreh angazhimin se raportimi i juaj në Kuvend, së paku dy herë në vit, do të plotësohet nga shtimi i instrumentave të tjerë të kontrollit parlamentar, si dëgjuesat, seancat e pyetjeve në komisionin përgjegjës të ekonomisë e financave dhe komisione të tjera, si edhe ngritja e komisioneve të posaçme hetimore.

Pra, rekomandimet e Kontrollit të Shtetit do të kalojnë përmes një procesi diskutimesh e debatesh midis Kuvendit, ju si institucion rekomandues dhe institucioneve të tjera e grupeve të interesit.

Nismat ligjvënëse të propozuara nga ana juaj, do të finalizohen nëpërmjet një konsultimi të gjerë publik.

Kjo do të mundësojë që gjetjet e auditimeve dhe rekomandimet tuaja të kalojnë nëpërmjet një procesi të gjerë shqyrtimi, sensibilizimi e llogaridhënieje.

Në këtë mënyrë, rekomandimet apo propozimet për penalizime ndaj shkeljeve e shkelësve të ligjit, nuk do ta kenë të lehtë të fshihen apo zvarriten pas teknikaliteteve e justifikimeve të burokratëve përgjegjës.

Duke u bërë më të ashpër dhe rigorozë në zbatimin e ligjeve që vetë kemi miratuar, do ta ndihmojmë qeverinë, institucionet dhe agjencitë që menaxhojnë financat publike të shmangin dhe të luftojnë praktikën korruptive dhe abuzive.

Para dy vitesh Kuvendi ka rekomanduar ngritjen e nënkomisionit parlamentar për çështjet e Kontrollit të Lartë të Shtetit, si një praktikë që funksionon në shumë vende europiane. Personalisht do të marr të gjitha masat për ngritjen sa më të shpejtë, brenda këtij sesioni, të nënkomisionit.

Gjithashtu, Kuvendi, në përmbushje të detyrimeve ligjore dhe në ushtrim të kontrollit parlamentar, do të realizojë auditimin e llogarive financiare të Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe t'i bëjë ato publike.

Në këtë mënyrë, do të zgjidhim dilemën “Kush i ruan rojet?” dhe do të garantojmë Kushtetutën, ligjin dhe qytetarët që Kontrolli i Lartë i Shtetit është edhe vetë një institucion i kontrolluar prej tyre.

Ju faleminderit dhe punë të mbarë!

I.2. DISKUTIMI I KRYETARIT TË KLSH-së, Z. BUJAR LESKAJ, në tryezën e rrumbullakët “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”, më 04.06.2018

Në frymën e përcaktimeve të Deklaratës së Limës¹ dhe të orientimeve të Raportit të SIGMA- s Nr. 33² “Marrëdhëniet mes Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Komisioneve Parlamentare”, në cilësinë e kandidatit të nominuar nga Presidenti i Republikës për pozicionin e Kryetarit të KLSH-së, në Platformën Strategjike³ për zhvillimin e KLSH-së, paraqitur në Komisionin e Kuvendit për Ekonominë dhe Financat, kam theksuar se një ndër objektivat kryesore të punës së institucionit në 7 vitet e ardhshme do të ishte: *“Intensifikimi i konsultimeve me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë për përafrimet strategjike të KLSH 2011- 2018, në funksion të rritjes së cilësisë së shërbimit ndaj Kuvendit, si një detyrim kushtetues... Në zbatim të detyrimit kushtetues, KLSH do të shërbejë tërësisht si struktura numër një dhe më e besueshme e informimit të Kuvendit për mirëadministrimin e pronës shtetërore, si për shumicën ashtu dhe për pakicën parlamentare, nëpërmjet raporteve periodike të saj dhe takimeve e konsultimeve të herëpashershme me anëtarët e Kuvendit, por sidomos me Komisionin për Ekonominë dhe Financat”*. (Nëntor 2011)

Në strategjinë e zhvillimit të KLSH 2013-2017, në Pikën 6 “Partnerët tanë strategjikë”, kemi theksuar se *“Kuvendi është partneri ynë kryesor... Kuvendi është i interesuar që KLSH të jetë një institucion i fuqishëm dhe profesional. Krahas shpërndarjes së burimeve publike në subjektet publike, ai ka deleguar edhe përgjegjësitë për përdorimin e tyre por ai mbetet i interesuar që të verifikojë se si janë përmbushur këto përgjegjësi. Kontrolli i Lartë i Shtetit paraqitet si instrumenti kryesor për të verifikuar se si janë përmbushur përgjegjësitë e këtyre subjekteve në pikëpamje të funksioneve të deleguara me ligj. Partneriteti i KLSH me Kuvendin realizohet kryesisht nëpërmjet Komisionit të Ekonomisë dhe të Financave, i cili*

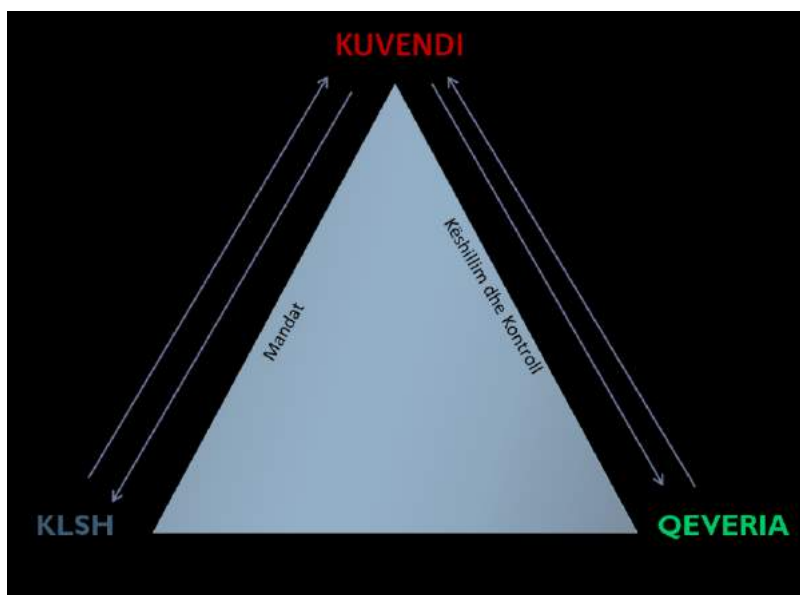
¹ Deklarata e Limës, Lima, Peru, 1977, http://issai.org/media/12901/issai_1_e.pdf

² Raporti i SIGMA-s “Marrëdhëniet mes SAI-ve dhe Komisioneve Parlamentare”, Paris, 09 dhjetor 2002. <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan020450.pdf>

³ Platforma Strategjike për Zhvillimin e KLSH-së, faqe 6. http://klsh.org.al/web/20120127090824projekide_70.pdf

*diskuton dhe i propozon Kuvendit çështje që kanë të bëjnë me Buxhetin e Shtetit dhe burimet publike në tërësi*⁴.

Sot, si auditues të jashtëm publik, jemi të bindur se ekziston një marrëdhënie simbiotike (e domosdoshme, jetike) mes Parlamentit dhe institucionit më të lartë të auditimit të jashtëm publik (SAI-t). Parlamenti dhe SAI kanë role reciprokisht mbështetëse për të siguruar një qeverisje efektive. Ata përbëjnë dy elementë thelbësorë të një sistemi të balancuar të llogaridhënies së Qeverisë, të quajtur Trekëndëshi i Llogaridhënies, sipas studiuesit Rick Stapenhurst dhe të tjerë⁵.

Parlamenti mund të kryejë funksionet e tij vitale të mbikëqyrjes së aktivitetit qeveritar në mënyrë eficiente dhe efektive, kur ai përdor dhe mund të mbështetet mbi punën audituese të SAI-t. Nga ana e tij, SAI mund të jetë shumë më efektiv, nëse Parlamenti dhe komisionet e tij sigurojnë forume për paraqitjen dhe diskutimin e rezultateve të rëndësishme të auditimeve të SAI-t, duke përbërë aleatin kyç në nxitjen e Ekzekutivit dhe në inkurajimin e institucioneve të tjera të pavarura, për të ndërmarrë veprimet e duhura korrigjuese të propozuara nga SAI.

⁴ Strategjia e Zhvillimit të KLSH 2013-2017, faqe 8.

http://www.klsh.org.al/web/strategjia_klsh_2013_2017_937.pdf

⁵ Rick Stapenhurst dhe të tjerë "Të ndjekësh parandë: Krahësimi i Komisioneve Parlamentare të Llogarive Publike", Londër, 20 janar 2014, www.amazon.co.uk/Following-Money-Parliamentary-Committees-Stapenhurst/dp/B01FKTMPXK përshtatur për Shqipërinë.

PROGRESI I MARRËDHËNIEVE PARLAMENT-SAI

Marrëdhëniet mes Parlamenteve dhe SAI-ve janë forcuar dhe rritur gjatë dy-tre dekadave të fundit gati në të gjitha vendet e botës, përfshi dhe Shqipërinë, sidomos pas shpërthimit të krizës së përbotshme financiare dhe ekonomike të vitit 2008, kur roli i SAI-ve në shëndoshjen e financave publike u rrit ndjeshëm.

Në harkun kohor të tre viteve (22 dhjetor 2011-19 dhjetor 2014), në kuadrin e Axhendës së saj të Zhvillimit post 2015, Organizata e Kombeve të Bashkuara ka miratuar dy Rezoluta për institucionet supreme të auditimit:

- Rezolutën A/66/209 *"Nxitja e eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, duke forcuar Institucionet Supreme të Auditimit"*, dhe
- Rezolutën A/69/228: *"Promovimi dhe fuqizimi i eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, me anë të forcimit të institucioneve të larta të auditimit"*.

Me anë të tyre, OKB nxit parlamentet e Shteteve Anëtare të OKB-së të forcojnë pavarësinë e SAI-ve të vendeve të tyre dhe të bashkëpunojnë më fort me to. Miratimi i Rezolutave përbën kurorëzimin e përpjekjeve të bashkuara të SAI-ve nga i gjithë globi, në një lobim konkret dhe të mirëorganizuar nga ana e Organizatës së tyre INTOSAI, e cila numëron 192 SAI anëtare nga 192 shtete të botës.

2 Rezolutat kontribuojnë në njohjen dhe kuptimin e rëndësisë që kanë dokumentet themelore të auditimit publik suprem, Deklarata e Limës e vitit 1977 dhe Deklarata e Meksikos e vitit 2007. Këto dokumente, nëse njihen dhe zbatohen nga dhe parlamentet dhe SAI-t e Shteteve Anëtare të OKB-së, sigurojnë një auditim suprem të përgjegjshëm, profesional, të aftë të forcojë llogaridhënien dhe rrisë transparencën në administrimin e fondeve dhe aseteve publike.

Këto Rezoluta, të cilat shërbejnë si udhërrëfyes në punën tonë, ne i kemi përkthyer në shqip dhe ia kemi kaluar në vitin 2015 Kuvendit dhe komisioneve të tij në formë fletëpalosje, si dhe kemi promovuar në opinionin publik dhe pranë palëve të tjera të interesit, përmbajtjen dhe rëndësinë e tyre.

Sipas Anders B. Johnsson, Sekretar i Përgjithshëm i Unionit Ndërparlamentar Botëror (IPU), *"Një studim i fundit i kryer nga IPU tregon se në shumicën e vendeve*

(85%) anetare te OKB- se, raporti i SAI-t përbën burimin kryesor të informacionit për Parlamentin në punën e tij kontrolluese”⁶.

Më lejoni të cilësoj kontributin e rëndësishëm që ka dhënë Programi SIGMA i Bashkimit Europian dhe i OECD-së (Mbështetja për Përmirësim në Qeverisje dhe Menaxhim) prej tashmë 26 vitesh në përmirësimin e qeverisjes publike në vendet kandidate dhe potenciale kandidate për anëtarësim në Bashkimin Europian.

Falenderoj SIGMA-n për ndihmesën e çmuar dhënë KLSH ndër vite, në veçanti Këshilltarët e Lartë të saj z. Joop Vrolijk, për kontributin në trajnimet e audituesve të institucionit dhe në hartimin dhe procesin e diskutimit të draft-ligjit organik të KLSH-së, si dhe z. Alastair Swarbrick për ndihmesën e tij.

Vlerësoj SIGMA-n për Raportet e saj me Nr. 33 “Marrëdhëniet mes Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Komisioneve Parlamentare”, të datës 9 dhjetor 2002 dhe me Nr. 54 “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të Punës mes Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Parlamenteve”, të datës 12 maj 2017⁷, lidhur me situatën e marrëdhënieve Parlament-SAI, praktikat e mira të SAI-ve më të zhvilluara europiane dhe sugjerimet konkrete për progresin e mëtejshëm të këtyre marrëdhënieve, sidomos në optikën e SAI-ve të vendeve kandidate dhe potenciale kandidate për në BE.

Këto sugjerime na kanë ndihmuar ndjeshëm ne si SAI, si KLSH, në ndërtimin e një raporti efektiv dhe eficient me Kuvendin e Shqipërisë. Jam i sigurt se për përmbajtjen dhe rëndësinë e këtyre gjetjeve dhe orientimeve të SIGMA-s, do të flasë në detaje z. Alastair Swarbrick, Këshilltar i Lartë i SIGMA-s.

Dua të falenderoj SIGMA-n si për organizimin e këtij Takimi Ndërgjegjësimi, por edhe të një numri të konsiderueshëm takimesh, tryezash të rrumbullakta, seminaresh e konferencash, ndër të cilat veçoj Takimin dhe Marrëveshjen e Stambollit të datës 9 mars 2011, Konferencën dhe Rezolutën për Marrëdhëniet midis SAI-ve dhe Parlamenteve, mbajtur në Budva, Mal i Zi, më datat 18-20 nëntor 2013, si dhe Konferencën e mbajtur më datat 8-9 nëntor 2016 në Ankara, Turqi, mes SAI-ve të vendeve kandidate dhe potenciale kandidate për anëtarësim në

⁶ Anders B. Johnsson, fjala në Konferencën për Fuqizimin e Auditimit Publik të Jashtëm në rajonet e INTOSAI-t, maj 2010, Vjenë. <http://www.intosai.org/uploads/intosaipublikation02112010small.pdf>

⁷ Raporti i SIGMA-s “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të Punës mes SAI-ve dhe Parlamenteve”, Paris, 12 maj 2017. http://sigmaweb.org/publications/Supreme_audit-institutions-and-parliaments-SIGMA-Paper- No.%2054.pdf

Bashkimin European, me temë “Zhvillimi i marrëdhënieve efektive ndërmjet Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Parlamenteve”. Të tre këto evente kanë shërbyer si gurë kilometrikë në dhënien e mesazhit se puna audituese, gjetjet dhe rekomandimet e një SAI përbëjnë punë integrale të vetë Parlamentit, e parë kjo në këndvështrimin e qasjes “SAI si institucion watchdog i Parlamentit dhe qytetarëve”.

MARRËDHËNIA SIMBIOTIKE KUVEND I SHQIPËRISË-KLSH

Marrëdhëniet e Kontrollit të Lartë të Shtetit me Kuvendin e Shqipërisë, e sidomos me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë, reflektojnë kërkesat e standardeve ndërkombëtare të INTOSAI-t për më shumë përgjegjësi në sistemin e llogaridhënies për perdorimin e fondeve publike, në veçanti të Deklaratës së Limës, e quajtur ndryshe “Magna Carta”, Kushtetuta e Institucioneve Supreme të Auditimit, ISSAI 1, Neni 8 “Marredhenia me Parlamentin”, i cili thekson se: *“Institucioni Suprem i Auditimit duhet të fuqizohet dhe të mandatohet nga Kushtetuta për t’i raportuar gjetjet e tij në mënyrë të pavarur dhe çdo vit Parlamentit”*, të ISSAI-t 12, “Vlerat dhe Përfitimet nga institucionet supreme të auditimit-të bësh diferencën në jetët e qytetarëve”, Parimi 6 “Komunikimi efektiv me Parlamentin dhe palët e tjera të interesuara”, i cili u kërkon SAI-ve të zhvillojnë marrëdhënie profesionale me Parlamentin dhe partnerët e tjerë, duke *“...komunikuar me Parlamentin dhe veprimtarët e tjerë të interesuar, në një mënyrë që të rrisin njohuritë e tyre dhe të kuptuarit e rolit dhe përgjegjësi të SAI-t, si një auditues i pavarur i sektorit publik”*⁸, si dhe të ISSAI-t 20, “Parimet e Transparencës dhe Llogaridhënies”, Parimi 7 *“SAI-t të mbajnë një marrëdhënie të fortë me komisionet përkatëse parlamentare për t’i ndihmuar ata të kuptojnë më mirë raportet dhe konkluzionet e auditimit dhe të ndërmarrin veprimet e duhura”*.

Gjashtë vite e gjysëm më parë, vinim nga një traditë raportesh formale me Kuvendin, pothuajse tërësisht të përqëndruara në paraqitjen shabllone çdo vit të detyrimit kushtetues të raportimit mbi Zbatimin e Buxhetit të Konsoliduar të Shtetit për vitin pararendës dhe të raportimit mbi Performancën e KLSH. Nuk ishte e lehtë ta tejkaloje këtë mënyrë të menduari.

⁸ ISSAI 12, <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/view/article/issai-12-the-value-and-benefits-of-supreme-audit-institutions-making-a-difference-to-the-liv.html>

Në filozofinë tonë të punës si institucion “whatchdog” i qytetarit dhe Kuvendit, zgjodhëm qasjen e promovimit të trekëndëshit të llogaridhënies “Parlamenti (qytetarët)–KLSH–Qeveri”, në dobi të forcimit të llogaridhënies dhe transparencës së qeverisjes. Për këtë, synuam dhe kërkuam komunikim më të shpeshtë me Parlamentin, duke respektuar rregullin bazë që si institucion suprem i auditimit, si SAI, ne nuk bëjmë politika, por auditojmë zbatimin e tyre.

Pohojmë me mirënjohje që ky rregull përgjithësisht është mirëkuptuar nga Kuvendi i Shqipërisë. Dëshmi konkrete e frymës pozitive të bashkëpunimit, me të cilin Kuvendi mirëpriti qasjen tonë, është nisma e rishikimit të ligjit integral të Kontrollit të Lartë të Shtetit, e përfunduar në nëndor 2014. Komisioni për Ekonominë dhe Financat, sidomos Kryetari z. Erjon Braçe dhe Sekretari i tij, Akademik Anastas Angjeli, por edhe deputetët Florjon Mima, Edmond Spaho, etj. të Komisionit dhe Kuvendit, luajtën një rol parësor për miratimin e një ligji modern për KLSH, tërësisht në përputhje me standardet ndërkombëtare të INTOSAI-t, ç’ka ishte dhe një kërkesë e përsëritur e Bashkimit Europian në Progres Raportet e tij për Shqipërinë për vitet 2011-2013.

Si KLSH, jemi përpjekur të konturojmë raportin me Kuvendin, në shinat e forcimit të llogaridhënies dhe transparencës. Në këtë konturim, na kanë ndihmuar gjetjet, përsiatjet me eksperiencat e SAI-ve të zhvilluara europiane dhe konkluzionet e Raporteve të SIGMA-s nr.33 dhe nr. 54, sidomos të këtij të fundit. Nëpërmjet tyre, kemi fituar qartësinë e mungesës së natyrshme që parlamentet kanë në kapacitete profesionale, për të kontrolluar përdorimin me ekonomicitet, eficiencë dhe efektivitet të fondeve publike, si dhe të rolit tonë si SAI, po ashtu të natyrshëm, për të plotësuar këtë mungesë me informacion objektiv, me ekspertizë, dije dhe kapacitete, të cilat ne duhet t’i afrojmë, duke shpalosur vlerat e një SAI të pavarur, si integriteti, përgjegjshmëria, vlera e shtuar, profesionalizmi, etj.

Të ndihmuar nga Raportet e SIGMA-s dhe nga rezolutat e takimeve dhe konferencave të lartpërmendura, të organizuara nga ky Program, jemi përpjekur të përcjellim informacionin objektiv, ekspertizën dhe gjetjet nga auditimet, tek Kuvendi, nëpërmjet shtimit të komunikimit me komisionet e tij dhe paraqitjes në vëmendje të Kuvendit, jo vetëm të një numri të rëndësishëm të raporteve të auditimit, por edhe të informacioneve përmbledhëse për disa prej tyre.

Për shembull, gjatë vitit 2017, kemi paraqitur në Kuvend (Kryetari të Kuvendit të Shqipërisë, Nën Kryetarëve të Kuvendit, Komisionit për Ekonominë dhe Financat,

komisioneve të tjera parlamentare) informacione mbi rekomandimet e auditimit në Bankën e Shqipërisë, informacion mbi auditimet në AlbPetrol, informacion mbi integritetin e zyrtarëve të administratës shtetërore, etj., krahas dërgimit të disa prej raporteve më të rëndësishme të auditimit.

Në tërësi, për vitin 2017, Kuvendi është njohur dhe informuar me hollësi për 38 auditime, ose mbi 24% të auditimeve tona tërësore në vit. Kuptohet, Kuvendit i kanë kaluar raportet më të rëndësishme në tematika dhe impaktin e shpresuar nga auditimi. Përqindja rritet, kur flasim për raporte të auditimit të institucioneve qendrore ose raporte të auditimit të performancës. Për këtë vit, synojmë të informojmë dhe sensibilizojmë Kuvendin dhe komisionet e tij, për rreth 30 përqind të auditimeve tona tërësore.

Vullneti për thellimin e bashkëpunimit ka qenë reciprok. Pjesëmarrja e Kryetarit të Kuvendit, Kryetarit të Komisionit për Ekonominë dhe deputetëve në aktivitetet e KLSH-së, si analizat Vjetore, konferencat shkencore, por edhe në aktivitete ndërkombëtare, dëshmon për mbështetjen parlamentare.

REZOLUTA E KUVENDIT

Në vitin 2016, Kuvendi miratoi Rezolutën e datës 20 tetor 2016, “Mbi performancën e Kontrollit të Lartë i Shtetit të vitit 2015”, ku theksohet që: *“Kuvendi i Shqipërisë, në funksion të detyrimeve të tij kushtetuese, por dhe në zbatim të rekomandimeve të Progres Raportit 2015 të Komisionit Europian për ngritjen e një mekanizmi më eficient nga Kuvendi për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, shpreh angazhimin e tij maksimal në këtë drejtim, me qëllim përmirësimin e bashkëpunimit dhe ushtrimin e kontrollit parlamentar për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, sa më poshtë:*

- *Të bashkëpunojë me KLSH-në dhe Qeverinë, që të rritet shkalla e ndërveprimit gjithëpërfshirës me të gjitha institucionet e administratës publike për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së;*
- *Të shikojë mundësinë e krijimit të Nënkomisionit Parlamentar brenda Komisionit për Ekonominë dhe Financat për të monitoruar në mënyrë sistematike aktivitetin e KLSH-së dhe zbatimin e rekomandimeve”.*

Menjëherë kemi dhënë dakordësinë tonë për krijimin e nënkomisionit të dedikuar parlamentar. Për të gjitha detyrat e lëna nga rezolutat e Kuvendit të Shqipërisë,

ato të viteve 2012, 2014 dhe 2016, si SAI kemi hartuar plane konkrete pune për zbatimin e tyre.

Jemi të ndërgjegjshëm që rrugët e komunikimit dhe përcjelljes së ekspertizës nga auditimet, në kanalet dhe mënyrat se si ky informacion mund të shfrytëzohet nga Parlamenti dhe komisionet e tij, janë të shumëllojshme. Në këtë drejtim, na ngelet shumë për të bërë.

SFIDA E SË ARDHMES

Sikurse shprehet edhe Raporti i SIGMA-s Nr. 54 në pikën 1.2.2 “Komunikimi-të kuptuarit të rolit dhe punës së SAI-ve”, “...përcjellja formale e raporteve të auditimit nuk mjafton për të stimuluar ndjekjen e duhur të zbatimit të rekomandimeve dhe veprimin nga ana e Parlamentit. SAI-t kanë nevojë të bëjnë më shumë për të shpjeguar rolin e tyre dhe punën që bëjnë”⁹.

Na pret përpara një sfidë e madhe. Me Vendimin e Kryetarit Nr. 56, datë 30 prill 2018, KLSH miratoi Kodin e Etikës së Kryetarit, i cili njeh dhe pranon pa asnjë kushtëzim Kodin e Etikës së Deputetit të Kuvendit. Ky standard hap rrugën, në kushtet e mungesës totale të konfliktit të interesit për 6 muajt e ardhshëm në përfundim të mandatit të kryetarit aktual, për një marrëveshje të gjerë kuadër KLSH-Kuvend, të cilën me këtë rast ia propozoj Kryetarit të Kuvendit.

Si KLSH, si SAI, në bazë të standardeve të INTOSAI-t, të Rezolutave të OKB-së dhe të Raporteve të SIGMA-s, gjykojmë se marrëveshja duhet të përfshijë jo vetëm fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, si plotësim edhe të rekomandimit të njëjtë (forcimi i ndjekjes parlamentare) të dhënë nga Progres Raportet e Komisionit European për Shqipërinë në tre vitet e fundit 2016, 2017 dhe 2018, por edhe një axhendë konkrete për zbatimin e rekomandimit qendror të KLSH-së në këto vite, për draftimin dhe miratimin e Ligjit për Përgjegjësinë Materiale të Nëpunësit Publik, si dhe angazhimin juridik të Qeverisë për nxjerrjen e Urdhërit për zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga ana e institucioneve në varësi të saj.

Ka ardhur koha e krijimit të Nënkomisionit të dedikuar të Kuvendit, pranë Komisionit për Ekonominë dhe Financat, për shqyrtimin e gjetjeve dhe

⁹ Raporti i SIGMA-s “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të Punës mes SAI-ve dhe Parlamenteve”, Paris, 12 maj 2017, faqe 13, fragmenti i parë. http://sigmaweb.org/publications/Supreme_audit-institutions-and-parliaments-SIGMA-Paper-No.%2054.pdf

rekomandimeve nga raportet e auditimit të KLSH, nën shembujt e praktikave të mira të sugjeruara nga Raporti nr. 54 i SIGMA-s (faqe 43 “Përvojat europiane për trajtimin e raporteve të SAI-t”).

Në Strategjinë e Zhvillimit të KLSH 2018-2022, Pika 4 “Partnerët strategjikë”, theksohet se: *“Cilësia dhe besueshmëria e raporteve të auditimeve të KLSH po tërheq gjithnjë e më shumë vëmendjen e parlamentarëve, duke rritur mundësinë e funksionimit të mekanizmave të “Trekëndëshit të Llogaridhënies” (SAI-Parlament-Qeveri), pasi gjetjet dhe rekomandimet e auditimit orientohen pikërisht drejt identifikimit dhe zgjidhjes së problematikave të qeverisjes publike, duke kontribuar për mirëqeverisjen¹⁰”*.

Investimi kryesor i së ardhmes për një SAI është forcimi i besimit të qytetarëve dhe Parlamentit në rolin dhe vlerën e shtuar të punës së tij. Si auditues të KLSH, si trupë auditimi që synon të shndërrohet në një formacion auditues modern europian, garantojmë se do të kushtojmë të gjitha kapacitetet dhe energjitë tona në realizimin e këtij investimi madhor.

Ju faleminderit!

¹⁰ Strategjia e Zhvillimit të KLSH 2018-2022, faqe 39, paragrafi i pare. Kolana “Botimet KLSH”, 2018

1.3. VENDIM I KUVENDIT TË SHQIPËRISË, NR. 49/2017 “Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj”

Fletorja Zyrtare		Viti 2017 – Numri 90
------------------	---	----------------------

VENDIM Nr. 49/2017

PËR KRIJIMIN E MEKANIZMIT PËR MONITORIMIN SISTEMATIK TË NDJEKJES DHE ZBATIMIT TË REKOMANDIMEVE TË INSTITUCIONEVE TË PAVARURA KUSHTETUESE DHE ATYRE TË KRIJUARA ME LIGJ

Në mbështetje të nenëve 78, pika 1, dhe 80, të Kushtetutës, të nenëve 18, 55, 88, 102, 103, 120 dhe 121, të Rregullores së Kuvendit, të ligjit nr. 90/2012 “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”, si dhe të ligjeve organike të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe të krijuara me ligj,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

I. Krijimin e mekanizmit të përbashkët për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj, sipas lidhjeve bashkëlidhur.

II. Institucionet e pavarura, organet dhe institucionet e administratës shtetërore dhe Kuvendi bashkëpunojnë për ndjekjen dhe zbatimin në vazhdimësi të këtij mekanizmi.

III. Bashkërendimi dhe realizimi i masave të përcaktuara në këtë mekanizëm i nënshtrohen përditësimit, sipas prioritetëve dhe problematikave të institucioneve, të përcaktuara në pikën II, të këtij vendimi, rast pas rasti.

IV. Ngarkohen organet e Kuvendit dhe shërbimet e Kuvendit për zbatimin e këtij vendimi.

V. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARI
Ilir Meta

Miratuar në datën 20.4.2017

Lidhja 1: Veprimet e Kuvendit/organeve të Kuvendit

1. Takimi midis Kryetarit të Kuvendit/kryetarëve/kryesive të komisioneve dhe titullarëve të institucioneve të pavarura për qëshjet e institucioneve të pavarura.	Afati Me fillimin e çdo sesioni të vjetshës	Konkluzionet/Masat Mesazh bashkëpunimi dhe vendosja e piketave kryesore për vijimësi të bashkëpunimit dhe raportimit, si dhe për hartimin e planit vjetor të punës për vitin pasardhës dhe adresimin e tij Kuvendit.
2. Të bashkëkoordinohet kalendari i krijuar nga komisionet parlamentare për kontrollin parlamentar ndaj Qeverisë me atë të kontrollit për qëshjet e institucioneve të pavarura.	Një herë në vit të gjendet e përshatur me problematikën e raportuara pas ezauzimit të raporteve vjetore dhe pas qëshjetëve që kanë dalë nga takimi i përmendur në pikën 1.	- Komisionet hartojnë kalendarin e diskutimit/ndjekjes së zhvillimeve/moszhvillimeve të punës së institucioneve të pavarura me argumentet përkatëse. - Komisionet shohin mundësinë e vendosjes së një plani tematik për një qëshjetë specifike të rëndësishme prioritare, rast pas rasti, në varësi të qëshjetës së ndodhur. - Komisionet të përfshihen në hartimin e kalendarit specifik për dëgjesa apo info me shkrim për gjetjet dhe masat për progres-raportin e vitit, për çdo

Faqe|5177

Në mbështetje të neneve 78, pika 1, dhe 80, të Kushtetutës, të neneve 18, 55, 88, 102, 103, 120 dhe 121, të Rregullores së Kuvendit, të Ligjit nr. 90/2012 “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”, si dhe të ligjeve organike të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe të krijuara me ligj,

K U V E N D I

I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

V E N D O S I:

- I.** Krijimin e mekanizmit të përbashkët për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj, sipas lidhjeve bashkëlidhur.
- II.** Institucionet e pavarura, organet dhe institucionet e administratës shtetërore dhe Kuvendi bashkëpunojnë për ndjekjen dhe zbatimin në vazhdimësi të këtij mekanizmi.
- III.** Bashkërendimi dhe realizimi i masave të përcaktuara në këtë mekanizëm i nënshtrohen përditësimit, sipas prioriteteve dhe problematikave të institucioneve, të përcaktuara në pikën II, të këtij vendimi, rast pas rasti.
- IV.** Ngarkohen organet e Kuvendit dhe shërbimet e Kuvendit për zbatimin e këtij vendimi.
- V.** Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

K R Y E T A R I

Ilir META

Miratuar në datën 20.4.2017

LIDHJA 1: VEPRIMET E KUVENDIT /ORGANEVE TË KUVENDIT

	AFATI	KONKLUZIONET/MASAT
1. Takim midis Kryetarit të Kuvendit/kryetarëve/ kryesive të komisioneve dhe titullarëve të institucioneve të pavarura për çështjet e institucioneve të pavarura.	Me fillimin e çdo sesioni të vjeshtës.	Mesazh bashkëpunimi dhe vendosja e piketave kryesore për vijimësi të bashkëpunimit dhe raportimit, si dhe për hartimin e planit vjetor të punës për vitin pasardhës dhe adresimin e tij Kuvendit.
2. Të bashkëkordinohet kalendari i krijuar nga komisionet parlamentare për kontrollin parlamentar ndaj Qeverisë me atë të kontrollit për çështje të institucioneve të pavarura.	Një herë në vit të gjendet e përshtatur me problematikat e raportuara pas ezaurimit të raporteve vjetore dhe pas çështjeve që kanë dalë nga takimi i përmendur në pikën 1.	- Komisionet hartojnë kalendarin e diskutimit/ndjekjes së zhvillimeve/moszhvillimeve të punës së institucioneve të pavarura me argumentet përkatëse. - Komisionet shohin mundësinë e vendosjes së një plani tematik për një çështje specifike të rëndësisë prioritare, rast pas rasti, në varësi të çështjes së ndodhur. - Komisionet të përfshihen në hartimin e kalendarit specifik për dëgjesa apo info me shkrim për gjetjet dhe masat për progres-raportin e vitit, për çdo institucion dhe të prezantohet nga institucionet plani i veprimit konkret për zbatimin e masave që rekomandon ky progresraport. - Po në këtë kalendar dëgjesash, të raportohet nga institucionet edhe

	AFATI	KONKLUZIONET/MASAT
		në kuadër të zbatimit të rekomandimeve ndërkombëtare, të përfshihet edhe një shtyllë tjetër e identifikimit për zbatimin e masave lidhur me instrumentet e tjera ndërkombëtare ku Shqipëria është anëtare dhe nga ku dalin rekomandime specifike për t'u përmbushur nga aktorët më kryesorë në vend, siç janë Ekzekutivi, Legjislativi, Gjyqësori, por edhe institucionet e tjera të pavarura. (rekomandimi i ILDKPKI p.sh. për raportimin e masave, sipas rekomandimeve të GRECO-s, instrument i Këshillit të Europës, ku kërkohet në mënyrë të koordinuar bashkëpunimi tripalësh: Qeveri-Kuvend-Institucionet e Pavarura.
3. Të përcaktohen qartë përgjegjësitë ndërmjet komisioneve të Kuvendit për mbikëqyrjen e institucioneve të pavarura dhe zbatimin e rekomandimeve të tyre.	Periodikisht gjatë gjithë vitit	Të bashkëpunohet më ngushtë me stafin e komisioneve parlamentare që të sjellin në vëmendje të kryesisë së komisionit çështjet e ndryshme të referuara/adresuara nga institucionet e pavarura së bashku me materialet mbështetëse të SHMI për rastin konkret të adresuar, për vëmendje të komisioneve përgjegjëse, por dhe komisioneve të tjera që mund të prekin një fushë që ato mbulojnë dhe orientimin e tyre për vijim të përgjigjeve apo hapave të mundshëm parlamentarë. (Ka

	AFATI	KONKLUZIONET/MASAT
		mjaft institucione që, për shkak të objektit të gjerë të ligjit, mund të raportojnë edhe në komisione të tjera të fushave që përfshin ligji i posaçëm, si KMD: përcaktim ligjor në disa komisione të Kuvendit apo PP, ILDKPKI, etj.)
4. Për çështje të veçanta sensitive për të drejtat e njeriut, si dhe për raste flagrante që rezultojnë në mënyrë të vazhdueshme me moskthim përgjigjesh apo moszbatim rekomandimesh nga administrata publike, Avokati i Popullit përveç Kryetarit të Kuvendit, t'i drejtohet konkretisht dhe njëkohësisht nënkomisioneve parlamentare të atashuara pranë komisioneve përgjegjëse, si dhe komisioneve përgjegjëse.	Gjatë gjithë vitit.	Plan veprimi nga nënkomisionet parlamentare për kalendar dëgjësash, ku të grumbullohen disa çështje, sipas prioriteteve dhe emergjencave në raport me interesin e publikut. <i>Follow up</i> i këtij aktiviteti, me afate të mirëpërcaktura kur dhe si përcillet çështja në vijim parlamentar.
5. Të zbatohet përcaktimi i Rregullores së Kuvendit për mbajtjen	Sipas përcaktimeve të Rregullores	Zbatimi i nenit 103 të Rregullores së Kuvendit/pikat 3 dhe 4 të tij.

	AFATI	KONKLUZIONET/MASAT
e raportit vjetor në seancë plenare.	në kohën para votimit të rezolutës së vlerësimit të punës së institucionit në seancë plenare.	
6. Në raportin vjetor të KLSH-së, komisioni përgjegjës të marrë paraprkisht raportin e Qeverisë për gjetjet e KLSH-së dhe statusi i zbatimit/moszbatimit të tyre/organ tjetër ndoshta nga PP për pretendimet për ecurinë e kallëzimeve penale të referuara. Mund të kryhet edhe nga komisione të tjera parlamentare për ILDKPKI-në, Avokatin e Popullit dhe institucione të tjera në varësi të çështjeve që i prekin me këto organe.	Gjatë raportimit vjetor, përpara dëgjësës	Të grumbullohet info përkatëse nga Ministria për Marrëdhëniet me Parlamentin p.sh.

LIDHJA 2: MASAT E QEVERISË/ MINISTRJA E SHTETIT PËR MARRËDHËNIET ME PARLAMENTIN

	AFATI	KONKLuzionet/MASAT
1. Ministrja për Marrëdhëniet me Parlamentin rekomandohet të propozojë për hartimin e një qarkoreje ose VKM-je institucioneve të ekzekutivit për statusin e zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura.	Raportim/dëgjese në komision një herë në vit (pas mbylljes së raportimeve vjetore të institucionit, por para draftimit të rezolutës për votim në seancë plenare).	E vlefshme për raportimin e ardhshëm të çdo institucioni të pavarur në Kuvend. <i>Road-Map</i> me plan veprimi të zbatimit të masave nga institucionet e administratës shtetërore të rekomanduara nga institucionet e pavarura. Mund të hartohet një VKM për detyrueshmërinë e zbatimit nga institucionet shtetërore për rekomandimet kryesishit të Avokatit të Popullit dhe KLSH-së (për kronologji nga praktika e mëparshme, kanë ekzistuar VKM për zbatimin e rekomandimeve për secilën prej këtyre dy institucioneve).
2. Një herë në vit (rekomandohet gjashtëmujori i dytë) Qeveria duhet të	Një dëgjese në fundvitin kalendarik për ecurinë e zbatimit të rekomandimeve të tyre	Mundësia për ngritjen e një sistemi <i>online</i> mbi ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve të

	AFATI	KONKLuzionET/MASAT
raportojë në Kuvend mbi gjendjen e zbatimit të rekomandimeve të Avokatit të Popullit.	dhe arsyet e moszbatimit të rekomandimeve të Av. të Popullit për raportimin një herë në vit të Ministrisë për Marrëdhëniet me Parlamentin në fund të vitit, me fokus zbatimin e rek. të Av. të Pop. Në diskrecion të organizimit të vetë komisioneve dhe nënkomisioneve, mund të caktohet një seancë e posaçme vetëm për raportimin e çështjeve të Av. të Pop. dhe KLSH-së. Në fund të vitit, pasi është raportuar ecuria e 6-mujorit të parë, Kuvendi (organet e Kuvendit/komisionet) me praninë e Av. të Pop. dhe ministrisë mund të organizojnë një seancë dëgjimore lidhur me statusin e zbatimit të rekomandimeve. Ndërsa për int. e tjera mund të jetë një seancë e vetme raportimi nga Ministria e Shtetit për Marrëdhëniet me Parlamentin.	institucioneve të pavarura. Sistemi të jetë një <i>software</i>, i cili mundëson aksesin në kohë reale dhe komunikimin ndërinstitutional midis institucioneve të pavarura, Parlamentit dhe Ministrisë për Marrëdhëniet me Parlamentin. Financimi i sistemit nga vetë ministria ose me donatorë.

	AFATI	KONKLuzionet/MASAT
3. Ministria e Financave të raportojë për zbatimin e planit të saj të veprimit specifikisht lidhur me KLSH-në (rekomandimet e KLSH-së dhe masat e saj për zbatimin e buxhetit, si dhe raportet e auditimit të KLSH-së).	Fillim 2017: Sipas Rregullores dhe një kalendari të hartuar nga vetë Komisioni për Ekonominë dhe Financat për kontroll parlamentar nga Komisioni për Ekonominë dhe Financat.	Krijimi në fillim të 2017-s i një nënkomisioni parlamentar për çështjet e KLSH-së (është aprovuar propozimi i vetë Komisionit përgjegjës për Ekonominë dhe Financat gjatë raportimit vjetor të KLSH-së në korrik dhe shtator 2016 dhe dakordësuar nga ky komision për t'u ngritur një nënkomision. Është finalizuar si masë e kërkuar në rezolutën e votuar në seancë plenare për veprimtarinë e vitin 2015 për KLSH-në.
4. Qeveria të jetë e disponueshme për sigurim kapacitetesh administrative dhe financiare në kërkesat që bëjnë të argumentuara institucionet e pavarura gjatë buxhetimit të tyre.	Gjatë fazës së draftimit të projektbuxhetit të vitit pasaradhës, por dhe gjatë rasteve kur ka buxhet të rishikuar në mes të vitit, ku të mos reduktohen fondet e këtyre institucioneve, të cilat mund të cenojnë prioritetet kryesore të tyre.	Koordinim më i ngushtë midis institucioneve të pavarura dhe Ministrisë së Financave, si dhe dijeni për çdo rast të këtyre diskutimeve edhe me komisionet respektive përgjegjëse dhe me Komisionin për Ekonominë dhe Financat.
5. Në rast të nevojës për adresime legislative, institucionet e pavarura t'i drejtohen dhe Ministrit të Shtetit për	Në çdo kohë	Ministrja bën veprimet e saj, sipas objektit të veprimtarisë së saj, bazuar në aktet përkatëse nënligjore dhe informon

	AFATI	KONKLuzionet/MASAT
Marrëdhëniet me Parlamentin si një ministër i cili ka akses për dhënie mendimi në çdo projektakt që i propozohet Qeverisë.		Kuvendin, si dhe inst. e tjera si shtysë për inicimin e propozimit konkret.

LIDHJA 3: MASAT DHE DETYRAT E SHËRBIMEVE TË KUVENDIT /SHËRBIMI I MONITORIMIT TË INSTITUCIONEVE TË PAVARURA

	AFATI
1. SHMI/Shkresë të Sekretarit të Përgjithshëm për info periodike lidhur me zbatimin e rek. të inst., por dhe me rekorde të tjera të ligjshmërisë së punës deri në përfundim të ankimeve gjyqësore për raste të procedurave të largimit nga shërbimi civil, por dhe raste të tjera të lidhura me aktivitetin institucional.	2017 dhe në vijim
2. Info specifike për kallëzimet penale dhe statusin e procedimeve penale dhe ecurisë gjyqësore të tyre. Analizë risku nga çdo institucion në aspekte të vendimmarrjes, kryesisht të politikës penale dhe gjyqësore.	Pjesë e analizës së raportit vjetor
3. SHMI/Shkresë të Sekretarit të Përgjithshëm për info periodike lidhur me zbatimin e rek. të inst., por dhe me rekorde të tjera të ligjshmërisë së punës deri në përfundim të ankimeve	2017 dhe në vijim

gjqësore për raste të procedurave të largimit nga shërbimi civil, por dhe raste të tjera të lidhura me aktivitetin institucional.	
4. Info specifike për kallëzimet penale dhe statusin e procedimeve penale dhe ecurisë gjyqësore të tyre. Analizë risku nga çdo institucion në aspekte të vendimarrjes, kryesisht të politikës penale dhe gjyqësore.	Pjesë e analizës së raportit vjetor
5. Dërgimi në fillim të çdo vitit të planit të veprimit të çdo institucioni dhe info për progresin çdo 6 muaj. Bazuar në planin e punës dhe objektivat, Kuvendi duhet të hartojë indikatorët e performancës, me anë të cilëve do të mbikëqyrte realizimin e planit të punës në afate të caktuara kohore dhe do të ndihmojë edhe gjatë fazës së raportimit vjetor apo ndonjë raportim tjetër të mundshëm gjatë vitit.	Janar 2018 (të shoqërohet edhe në raportimin vjetor statusi i implementimit tërësor të çdo pike të rezolutës së një vitit më parë nga Kuvendi që të jetë e gatshme për krahasimin dhe vlerësimin e performancës së punës. Modeli i KLSH-së, plan veprimi për detyrat e rezolutës së Kuvendit për vitin 2014 dhe 2015 i sapodërguar nga ky institucion, është një model shumë i mirë për t'u bërë dokument i përhershëm shoqërues gjatë paraqitjes së raportit vjetor).
6. Elemente të unifikuara të materialit të raportit vjetor/standartizim i piketave të raportimit dhe çështjeve që duhen analizuar në nivel parlamentar. Detyrueshmëria e përfshirjes në raport vjetor të analizës financiare (audit i brendshëm dhe ose i jashtëm) dhe transparenca për përfitimet e fondeve jobuxhetore (projekte/fonde/donacione, si dhe raportim i përfshirë nga institucionet për nivelin e zbatimit të ligjit për shërbimin civil (nga vetë institucioni,	Pjesë e raportimit vjetor, do të asistohet nga SHMI.

ndërkohë që SHMI mban në konsideratë edhe raportet e mbikëqyrjes së KMSHC-së apo dhe info të tjera nga DAP-i aty ku ka informacion të vlefshëm).	
7. Pjesë e veçantë e raportimeve vjetore në Kuvend duhet të jenë dhe ato për rekomandime, për numrin, cilësinë, nivelin, shkallën e zbatimit dhe ndjekjes për zbatim të tyre. Të shikohet mundësia e informimit të Kuvendit, posaçërisht për çështje të rekomandimeve, si shtojcë e kornizës së raportimit vjetor.	Pjesë përfshirëse në raportimin vjetor
8. Unifikim i formatit të teksit të rezolutave, duke konkretizuar pjesën rekomanduese (<i>pa anashkaluar pjesët e tjera</i>).	SHMI, komisionet parlamentare
9. Shtim i analizës së SHMI për buletinet tremujore periodike të KLSH-së dhe njohja e tyre deputetëve me një përmbledhje.	Angazhim i shtuar i stafit të SHMI për të ofruar këtë info Komisionit për Ekonominë dhe Financat/ose nënkomisionit që pritet të ngrihet pranë këtij komisioni.
10. Zbatimi i ligjit të dekriminalizimit	SHMI si strukturë përgjegjëse e ngritur me urdhër të Kryetarit të Kuvendit për funksionarët dhe kandidatët për titullarë të institucioneve të pavarura që zgjidhen nga Kuvendi.
11. Ndërtimi i një metodike veprimesh dhe bashkëkoordinimi me institucionet e pavarura dhe me shërbimet e tjera të Kuvendit për ndjekjen e propozimeve legislative të adresuara nga	Në vijimësi gjatë vitit 2017 dhe në vijim të vitit vijues. Informim dhe ndjekje nga SHMI për

institucionet e pavarura në organet e ekzekutivit për ndërmarrjen e nismës nga KM apo dhe në Kuvend për nismë nga brenda.	çdo rast të propozimit për ndërhyrje ligjore në legjislacion, fazat e ndjekura, argumentimi ligjor për ndërhyrje dhe kohët e moskonsiderimit të tij nga organet kompetente (Ministria përgjegjëse/Ministria e Drejtësisë, KM). Masat për sjellje vëmendje deputetëve për marrjen në konsideratë të tyre në raste të dështimit/vonesës së marrjes në konsideratë të propozimit ligjor nga ministritë. <i>Lihet e hapur për diskutim mënyra dhe metodika se si do të nxitet (SHMI në bashkëpunim me komisionet, etj.)</i>
12. Raport i veçantë i SHMI për zbatimin e rekomandimeve të institucioneve të pavarura dhe publikimi i tij.	Në fund të vitit si botim i veçantë i vetë SHMI, përveç atij vjetor të shërbimit në kuadër të raportimit tërësor të shërbimeve të administratës së Kuvendit.

I.4. UDHËZUESI “MBI INSTITUCIONALIZIMIN E MARRËDHËNIEVE TË KLSH-së ME PARLAMENTIN”

 REPUBLIKA E SHQIPERISE
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT

Nr. 34/39 Prot Datë 30/08 2018

MIRATOI
BUJAR LESKAJ
KRYETAR

**Udhëzues për institucionalizimin e
marrëdhënieve të KLSH-së
me Parlamentin**

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI

Nr. 34/41 Prot.

Tiranë, më 13/07 2018

L e n d a: Dërgim Udhëzuesi "Për institucionalizimin e marrëdhënieve KLSH me Parlamentin".

Drejtuar: Z. Gramoz RUÇI

KRYETAR I KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Z. Erion BRAÇE

KRYETAR I KOMISIONIT TË EKONOMISË DHE FINANCAVE

KUVENDI I SHQIPËRISË

TIRANË

Në kuadër të bashkëpunimit të vazhdueshëm midis dy institucioneve tona, Lutemi gjeni bashkëlidhur Udhëzuesin e miratuar me Vendim të Kryetarit të KLSH-së, nr. 82 datë 30.06.2018 "Për institucionalizimin e marrëdhënieve KLSH me Parlamentin".

Sjellim në vëmendje se ky dokument u hartua në kuadrin e përmblotjes së objektivave të zhvillimit dhe modernizimit institucional, në funksion menaxhimit efektiv të marrëdhënieve të KLSH-së me Parlamentin si dhe në zbatim të Planit të implementimit të rekomandimeve të rezultuara nga zbatimi i projektit IPA 2013, miratuar me Vendim të Kryetarit nr. 83 datë 30.06.2017, i ndryshuar "Për zbatimin nga strukturat e Kontrollit të Lartë të Shtetit të rekomandimeve të adresuara nga misionet e zhvilluara në kuadër të implementimit të projektit të binjakëzimit IPA 2013 "Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm".

Po kështu në funksion të zbatimit të Vendimit të Kuvendit të Shqipërisë nr. 49/2017 "Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj" pika II, sipas të cilit "Institucionet e pavarura, organet dhe institucionet e administratës shtetërore dhe Kuvendi bashkëpunojnë për ndjekjen në vazhdimësi të këtij mekanizmi" rekomandojmë që ky dokument ti bëhet me dije të gjithë deputetëve, me qëllim që përgjatë muajit Korrik, të mundësohet marrja e mendimeve sugjerimeve dhe më pas, KLSH do të procedojë me reflektimin e tyre në këtë udhëzues.

Me bindjen se ky dokument do të përbëjë një vlerë të shtuar në drejtim të sigurimit të vazhdimësisë dhe progresit për funksionimin e një marrëdhënie efektive, frytëdhënëse dhe konstruktive me Parlamentin,

Ju falënderojmë për frymën bashkëpunuese.

KRYETAR

BUJAR LESKAJ

HYRJE

KLSH, në kuadrin e reformimit institucional, e ka konsideruar zhvillimin e marrëdhënieve me Kuvendin e Shqipërisë si një prej aspekteve më të rëndësishme të procesit të kryerjes së reformave drejt zhvillimit të qëndrueshëm dhe modernizimit institucional.

Në Deklaratën e Limës, e quajtur ndryshe “Magna Carta”, Kushtetuta e Institucioneve Supreme të Auditimit (SAI-ve) theksohet se: *“Institucioni Suprem i Auditimit duhet të fuqizohet dhe të mandatohet nga Kushtetuta për t’i raportuar në mënyrë të pavarur dhe çdo vit gjetjet e tij Parlamentit ose çdo organi tjetër kompetent publik; ky raport duhet të publikohet. Kjo do të sigurojë shpërndarje të gjerë dhe diskutim, duke rritur mundësitë për zbatimin e gjetjeve të Institucionit Suprem të Auditimit”*¹¹.

Ndërtimi dhe zhvillimi i marrëdhënieve efektive të KLSH-së me Parlamentin në vijimësi është orientuar drejt zbatimit rigoroz të kërkesave të Standardeve Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit, si dhe Parimeve e Praktikave më të mira të rekomanduara nga Bashkimit Europian për marrëdhëniet midis Parlamentit dhe Institucioneve Supreme të Auditimit.

Po kështu ISSAI 12 “Vlerat dhe dobietë e Institucionet Supreme të Auditimit-të sjellësh ndryshimin në jetën e qytetarëve”, Parimi 6 “Komunikimi efektiv me Parlamentin dhe palët e tjera të interesuara” u kërkon SAI-ve të zhvillojnë marrëdhënie profesionale me Parlamentin dhe partnerët e tjerë, duke *“...komunikuar me Parlamentin dhe veprimtarët e tjerë të interesuar në një mënyrë që të rrisin njohuritë e tyre dhe të kuptuarit e rolit dhe përgjegjësisë të SAI-t si një auditues i pavarur i sektorit publik”*¹².

Në frymën e Përcaktimeve të Deklaratës së Limës dhe standarteve Ndërkombëtare të Auditimit, ISSAI, në cilësinë e kandidatit të nominuar nga Presidenti i Republikës, **Kryetari i KLSH-së**, në Platformën Strategjike¹³ për zhvillimin e KLSH-së, paraqitur në dhjetor 2011 në Komisionin e Kuvendit për Ekonominë dhe Financat, theksoi **qasjen**

¹¹ Deklarata e Limës, Lima, Peru, 1977, http://www.issai.org/media/12901/issai_1_e.pdf dhe www.klsh.org.al/seria botime klsh.2012

¹² www.klsh.org.al/seria botime KLSH.

¹³ [www.klsh.org.al/home/KLSH/Plani Strategjik/Projekt-Ide](http://www.klsh.org.al/home/KLSH/Plani%20Strategjik/Projekt-Ide)

e **KLSH-së** për institucionalizimin e një marrëdhënie efektive të KLSH-së me Parlamentin në 7 vitet e ardhshme:

- ***“Intensifikimi i konsultimeve me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë për përafrimet strategjike të KLSH 2011- 2018, në funksion të rritjes së cilësisë së shërbimit ndaj Kuvendit, si një detyrim kushtetues...***
- ***Në zbatim të detyrimit kushtetues, KLSH do të shërbejë tërësisht si struktura numër një dhe më e besueshme e informimit të Kuvendit për mirëadministrimin e pronës shtetërore, si për shumicën ashtu dhe për pakicën parlamentare, nëpërmjet raporteve periodike të saj dhe takimeve e konsultimeve të herëpashershme me anëtarët e Kuvendit, por sidomos me Komisionin për Ekonominë dhe Financat”.***

KLSH, në kuadrin e reformimit institucional **pas vitit 2011 zhvillimin e marrëdhënieve efektive me parlamentin e** ka konsideruar si shtyllën prioritare të procesit drejt modernizimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm duke synuar në rritjen e pritshmërive të rolit të Parlamentit në zinxhirin e llogaridhënies për administrimin efektiv të fondeve publike.

Udhëzuesi “Për institucionalizimin e marrëdhënieve efektive të KLSH-së me Parlamentin” ofron qasjen strategjike të institucionit në një linjë me frymën dhe mesazhet e përcjella nga dy rezolutat e miratuara nga Organizata e Kombeve të Bashkuara në kuadrin e Axfordës së saj të Zhvillimit post 2015:

- i) **Rezolutën A/66/209** "Nxitja e eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, duke forcuar Institucionet Supreme të Auditimit", e cila i inkurajon Shtetet Anëtare të OKB-së dhe parlamentet e tyre të “aplikojnë parimet e vendosura në Deklaratën e Limës dhe në Deklaratën e Meksikos, si dhe të intensifikojnë bashkëpunimin me INTOSAI-n, duke përfshirë ndërtimin e kapaciteteve të SAI-t”.
- ii) **Rezolutën A/69/228:** "Promovimi dhe fuqizimi i eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, me anë të forcimit të institucioneve të larta të auditimit", e cila inkurajon Shtetet Anëtare dhe Parlamentet e tyre “t’i kushtojnë vëmendjen e duhur pavarësisë dhe ngritjes së kapaciteteve të SAI-ve, në përputhje me strukturat e tyre kombëtare, ashtu si edhe përmirësimit të sistemeve publike kontabël, në përputhje me planet kombëtare për zhvillim në kuadrin e Axfordës për Zhvillim Post 2015”.

Me anë të tyre, OKB nxit parlamentet e Shteteve Anëtare të OKB-së të forcojnë pavarësinë e SAI-ve të vendeve të tyre dhe të bashkëpunojnë më fort me to. Miratimi i Rezolutave përbën kurorëzimin e përpjekjeve të SAI-ve nga i gjithë globi, në një lobim konkret dhe të mirë organizuar nga ana e Organizatës së tyre INTOSAI.

Mbështetur në sa më sipër, Kontrolli i Lartë i Shtetit(KLSH), si Institucioni më i lartë i kontrollit Ekonomiko- Financiar në vend, është udhëhequr nga parimi i përmbushjes së detyrimeve kushtetuese ligjore, duke vepruar **“si agjent i Kuvendit”** për të siguruar miradministrimin me efektivitet, eficiency dhe ekonomicitet të fondeve shtetërore.

Nën këtë fokusim KLSH, marrëdhëniet me Parlamentin, i ka konsideruar si dy elementë të një sistemi të balancuar të llogaridhënies së Ekzekutivit tek palët e interesit.

Në funksion të një marrëdhënie efektive frytdhënëse konstruktive me Parlamentin, KLSH në vijimësi është angazhuar në përmbushjen e detyrimeve Kushtetuese ligjore të KLSH-së duke i mundur Kuvendit si një prej komponentëve kryesorë të Trekëndëshit të Llogaridhënies publike të ushtrojë mbikëqyrjen parlamentare me qëllim rritjen e transparencës së përdorimit të parasë publike.

Udhëzuesi “Mbi institucionalizimin e marrëdhënieve të KLSH-së me Parlamentin” synon intensifikimin dhe avancimin në drejtim të zhvillimit të marrëdhënieve me Kuvendin e Shqipërisë duke shërbyer si një instrument efektiv dhe funksional në përmbushje të motos së Strategjisë së Zhvillimit të KLSH-së për vitet 2018-2022 **“KLSH, shërbëtar i qytetarit”**.

Stadi aktual i zhvillimeve të marrëdhënies që KLSH, ka me Kuvendin e Shqipërisë e sidomos me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë, reflektojnë kërkesat e standardeve ndërkombëtare të INTOSAI-t për më shumë përgjegjësi në sistemin e llogaridhënies për përdorimin e fondeve publike, në veçanti të ISSAI-t 20, “Parimet e Transparencës dhe Llogaridhënies”, Parimi 7, sipas të cilit **“SAI-t duhet të mbajnë një marrëdhënie të fortë me komisionet përkatëse parlamentare** për t'i ndihmuar ata të kuptojnë më mirë raportet dhe konkluzionet e auditimit dhe të ndër marrin veprimet e duhura”.

Dokumenti “Mbi institucionalizimin e marrëdhënieve të KLSH-së me Parlamentin” përbën *një platformë udhërrëfyese për sigurimin e vazhdimësisë së arritjeve të deritanishme të KLSH-së në marrëdhënie me Kuvendin, në hartimin e politikave*

menaxheriale, në forcimin dhe funksionimin e një sistemi efektiv të transparencës institucionale.

Udhëzuesi është në një linjë me objektivat Strategjike të Zhvillimit të KLSH-së për periudhën 2018-2022, si dhe me dy planet strategjike të organizmave ndërkombëtare të Planit strategjik të EUROSAT-t 2017-2023 dhe Planit Strategjik të INTOSAT-t 2017-2022. Në Strategjinë e Zhvillimit të KLSH 2018-2022, Kuvendi i Shqipërisë është përcaktuar si një nga partnerët strategjikë kryesorë dhe **faktor nxitës i zhvillimit** dhe menaxhimit të ndryshimit dhe modernizimit të KLSH-së. Në pikën 4 të Strategjisë së Zhvillimit “Partnerët Strategjikë” është përcaktuar:

“Cilësia dhe besueshmëria e raporteve të auditimeve të KLSH po tërheq gjithnjë e më shumë vëmendjen e parlamentarëve, duke rritur mundësinë e funksionimit të mekanizmave të “Trekëndëshit të Llogaridhënies” (SAT-Parlament-Qeveri), pasi gjetjet dhe rekomandimet e auditimit orientohen pikërisht drejt identifikimit dhe zgjidhjes së problematikave të qeverisjes publike, duke kontribuar për mirëqeverisjen e vendit”¹⁴.

Kryetari i KLSH-së ka deklaruar kolonat ku mbështetet bashkëpunimi me Kuvendin e Shqipërisë, të cilat do të shërbejnë dhe si shtyllat bazë referuese të zhvillimit të mëtejshëm të marrëdhënieve efektive me Parlamentin. Këto shtylla paraqiten si më poshtë.

¹⁴ Strategjia e Zhvillimit të KLSH 2018-2022, faqe 39, paragrafi i parë.

Ky Udhëzues u përgatit bazuar në përmbushjen e detyrimeve Kushtetuese dhe Ligjore të KLSH-së ndaj Parlamentit si dhe në një sërë dokumentesh të rëndësishëm rrjedhojë e bashkëpunimit dhe partneritetit institucional, sikurse janë rekomandimet e dhëna nga ekspertët¹⁵ e Projektit IPA 2013, “Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm”, financuar nga BE, duke integruar në të dhe dokumentet, rekomandimet e dhëna nga raportet dhe vlerësimet e organizatave ndërkombëtare si:

- DG Budget, nëpërmjet Raporteve të Progresit të Komisionit European për Shqipërinë;
- Vlerësimet e SIGMA-s, nëpërmjet raporteve të monitorimit;
- Parimet e Administratës Publike për vendet e Zgjerimit të BE-së;
- Dokumenti PEFA 2016 , Kuadri për vlerësimin e menaxhimit të financave publike¹⁶ ;
- Raporti i rishikimit mes kolegëve “Peer Review”, i realizuar nga ekspertët e Gjykatës Austriake të Auditimit në vitin 2016;
- Rekomandimet nga ekspertët e SAI-ve të përparuar të Europës, GAO-s (Zyrës së Auditimit të Qeverisë së SHBA-ve) dhe ECA-s (Gjykatës Europiane të Audituesve), etj.

Standardet Ndërkombëtare të Auditimit, ISSAI-t, të cilat janë shtylla referuese kryesore për formulimin e këtij dokumenti dhe konkretisht:

- ISSAI 1, “ Deklarata e Limës”;
- ISSAI 10, “Deklarata e Meksikos mbi pavarësinë e SAI-ve”;
- ISSAI 12, “Vlerat dhe dobietë e SAI-ve : të sjellësh ndryshimin në jetën e qytetarëve”;
- ISSAI 20, “Parimet e transparencës dhe llogaridhënies”.

Krahas sa më sipër në këtë dokument janë reflektuar qëllimet dhe objektivat e përcaktuara në dy dokumentet kryesorë të zhvillimit të KLSH-së për periudhat në vijim:

¹⁵ Misioni 1.2.1.1, “Një analizë e rregullave ligjore dhe praktikës së KLSH-së me Parlamentin. Zhvillimi i projekt-udhëzimeve për institucionalizimin e marrëdhënieve me Parlamentin. Zhvillimi i programit dhe masat për zbatimin e projekt udhëzimeve për institucionalizimin e marrëdhënieve me Parlamentin”.

¹⁶ PEFA 2016, Kuadri për vlerësimin e menaxhimit të financave publike, Sekretariati i PEFA-s, Ushangton.<https://pefa.org>

- 1- Strategjia e Zhvillimit të KLSH-së, 2018-2022;
- 2- Strategjia e Komunikimit të KLSH-së, 2017-2019.

Po kështu janë reflektuar dhe vlerësimet dhe rekomandimet e rezultuara nga aplikimi i instrumenteve të vetëvlerësimit lancuar nga INTOSAI “PMF Instrument” sikurse është Raporti i vlerësimit të performancës së KLSH-së bazuar në Kornizën e Matjes së Performancës¹⁷.

Krahas sa më sipër në përgatitjen e këtij udhëzuesi janë marrë në konsideratë praktikatat më të mira ndërkombëtare si dhe propozimet dhe sugjerimet e projektit “Transparenca në sistemin shëndetësor në Shqipëri” financuar nga USAID, zbatuar nga University Research Co., LLC.

- Rezolutën A/66/209 *"Nxitja e eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, duke forcuar Institucionet Supreme të Auditimit"* (22 Dhjetor 2011);
- Rezolutën A/69/228: *"Promovimi dhe fuqizimi i eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, me anë të forcimit të institucioneve të larta të auditimit"* (19 Dhjetor 2014);
- Dokumentet e gjeneruar nga SIGMA *"Zhvillimi i Marrëdhënieve efektive të punës midis SAI-ve dhe Parlamenteve"* nr.33 i vitit 2002 dhe nr. 54 i vitit 2017;
- Botimi i KLSH-së, *"Eksperiencia e vendeve Europiane në auditimin e jashtëm publik"*;
- Dokumentet e Konferencave të organizuara në nivel rajonal e Budvës 2013, Stambollit 2011 dhe e Ankarasë në vitin 2016.

I.4.1. MISIONI VIZIONI DHE PARIMET E PARTNERITETIT KLSH-PARLAMENT

Udhëzuesi “Mbi marrëdhëniet efektive të KLSH-së me Parlamentin” synon konsolidimin e platformës së bashkëpunimit konstruktiv midis dy institucioneve me qëllim përmbushjen e detyrimeve kushtetuese ligjore dhe të atyre që derivojnë nga realizimi i Misionit dhe Vizionit të Zhvillimit Institucional.

¹⁷ Raporti i Performancës Vjetore të KLSH-së vitet 2015,2016,2017 www.klsh.org.al

Misioni: KLSH është institucion i pavarur kushtetues, i ndërtuar që ti shërbejë qytetarit shqiptar, të jetë “agjent” i Kuvendit dhe palëve të interesit duke i informuar në mënyrë të vazhdueshme, të paanshme dhe të plotë, mbi përgjegjshmërinë që qeveria dhe entet publike tregojnë në përdorimin e kontributit të taksapaguesve shqiptarë e duke kontribuar në përmirësimin e qeverisjes nëpërmjet luftës kundër korrupsionit.

Vizioni: KLSH është një institucion model që udhëheq nëpërmjet shembullit, që nxit rritjen e përgjegjshmërisë, transparencës, dhe përdorimit me efektivitet, eficiencë dhe ekonomicitet të pasurisë publike, duke forcuar integritetin dhe besimin e publikut tek institucioni, për të qenë vlerë e shtuar për shoqërinë dhe të sjellë ndryshim në jetën e qytetarëve.

Dokumenti adreson objektivat, hapat që do të ndiqen si dhe instrumentet që do të përdoren bazuar në vlerat dhe parimet e KLSH, të cilat mbështeten në Standardet Ndërkombëtarë të Auditimit (ISSAI), dhe veçanërisht në parimet e ISSAI 12, “Vlera dhe dobite e Institucioneve Supreme të Auditimit - të sjellësh ndryshimin në jetën e qytetarëve”.

Parimet e partneritetit dhe bashkëpunimit të KLSH-së, në përmbushje të detyrimeve që rrjedhin nga misioni dhe vizioni institucional, janë:

PAVARËSIA

INTEGRITETI

PROFESIONALIZMI

OBJEKTIVITETI

BASHKËPUNIMI

VLERA E SHTUAR

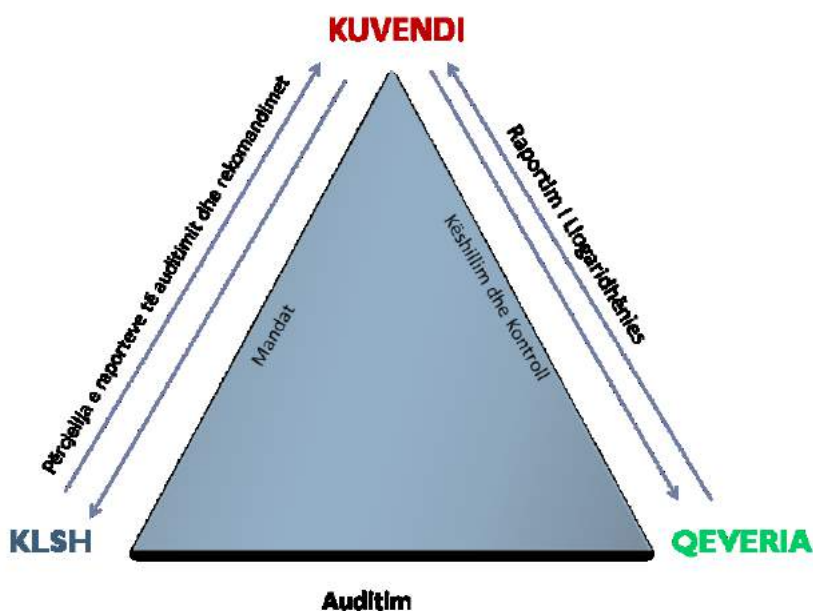
PËRGJEGJSHMËRIA

TRANSPARENCA

Parimet e Kuvendit për bashkëpunim dhe partneritet në funksion të mbikqyrjes parlamentare janë:

LLOGARIDHËNIA	KONTROLLI I QEVERISË
KORPUSI LIGJOR	NDJEKJA E REKOMANDIMEVE TË KLSH-së

Mesazhet e përcjella nga Kongreset e XXI dhe XXII të INTOSAI-t: “Auditimi Kombëtar në shërbim të Qeverisjes Kombëtare”¹⁸, “Institucionet Supreme të Auditimit (SAI-et) në shërbim të qytetarëve” dhe “Të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri”¹⁹, **përbëjnë thelbin e partneritetit dhe bashkëpunimit simbiotik të KLSH-së me Kuvendin e Shqipërisë**, konsideruar si komponentët më të rëndësishëm të funksionimit efektiv të Trekëndëshit të Llogaridhënies Publike.

Burimi: *Trekëndëshi i Llogaridhënies i studjuesit Rick Stapenhurst dhe të tjerë “Të ndjekësh parandë: Krahaskimi i Komisioneve Parlamentare të Llogarive Publike”, (2014), i përshtatur për Shqipërinë.*

¹⁸ Deklarata e Kongresit të XXI të INCOSAI-t, Pekin, Tetor 2013, “40 – Vjet Deklarata e Limës(1977 – 2017)”, Seria Botime KLSH- 16 2017/83, fq 219.

¹⁹ Kongresi XXII, INCOSAI-t , Abu Dhabi, Dhjetor 2016, “40 – Vjet Deklarata e Limës(1977 – 2017)”, Seria Botime KLSH- 16 2017/83, fq. 237.

I.4.2. KUADRI AKTUAL I KOMUNIKIMIT MES KLSH-së DHE KUVENDIT TË SHQIPËRISË

Kontrolli i Lartë i Shtetit ka miratuar një strategji komunikimi për periudhën 2017-2019. Strategjia është e ndarë në 8 kapituj:

1. Një vështrim mbi situatën aktuale;
2. Misioni dhe vizioni- politikat e komunikimit të brendshëm dhe të jashtëm;
3. Partnerët strategjikë;
4. Botimet, revista shkencore dhe Java e Hapur si mjete komunikimi dhe llogaridhënieje;
5. Risqet e Komunikimit dhe menaxhimi i tyre;
6. Objektivat strategjike dhe Plani i Veprimit;
7. Burimet;
8. Monitorimi i Strategjisë, kontrolli dhe raportimi.

Objektivat kryesorë të strategjisë së komunikimit të KLSH janë përcaktuar në bazë të nevojave, kërkesave dhe sfidave të institucionit në komunikimin me publikun dhe palët e tjera të interesit:

Objektivi Nr. 1: Rritja e profilit publik të KLSH-së dhe e të kuptuarit të misionit, vizionit dhe rolit të tij në shoqëri, për të forcuar besimin e qytetarëve tek institucioni.

Objektivi Nr. 2: Shtimi i mjeteve të komunikimit të jashtëm të KLSH-së me qytetarët dhe grupet e ndryshme të interesit me qëllim rritjen e nivelit të ndërgjegjësimit të publikut.

Objektivi Nr. 3: Promovimi i rezultateve të auditimit të KLSH për të transmetuar tek opinioni publik rezultatet dhe dobite të institucionit në përmirësimin e qeverisjes, përmes luftës kundër korrupsionit.

Objektivi Nr. 4: Shtimi i komunikimit dhe ndërveprimit të KLSH-së me qytetarin, nëpërmjet pjesëmarrjes aktive të qytetarëve në aktivitetet dhe tryezat e rrumbullakëta.

Objektivi Nr. 5: Konsolidimi i pjesëmarrjes së audituesve në opinion-dhënien në median e shkruar dhe kalimi gradual drejt dhënies së opinionit në emisionet televizive.

Objektivi Nr. 6: Rritja e komunikimit të brendshëm në institucion dhe e shkëmbimit të informacionit mes drejtorive dhe departamenteve të auditimit.

Rëndësia që i jep KLSH komunikimit dhe angazhimit me aktorët e jashtëm është shprehur qartësisht, përderisa pesë nga gjashtë objektivat fokusohen në këtë lloj angazhimi.

Në këtë udhëzues jemi fokusuar në forcimin e bashkëpunimit dhe ndërveprimit me një prej partnerëve strategjike të KLSH-së, Kuvendin e Shqipërisë.

Në frymën e përcaktimeve të Deklaratës së Limës dhe të orientimeve të Raportit të SIGMA-s, nr. 33 “Marrëdhëniet mes Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Komisioneve Parlamentare”, në cilësinë e kandidatit të nominuar nga Presidenti i Republikës për pozicionin e Kryetarit të KLSH-së, në Platformën Strategjike për zhvillimin e KLSH-së, paraqitur në Komisionin e Kuvendit për Ekonominë dhe Financat, Kryetari i KLSH-së ka theksuar se një ndër objektivat kryesore të punës së institucionit në 7 vitet e ardhshme do të ishte: *“Intensifikimi i konsultimeve me Komisionin për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit të Shqipërisë për përafrimet strategjike të KLSH 2011- 2018, në funksion të rritjes së cilësisë së shërbimit ndaj Kuvendit, si një detyrim kushtetues...”*.

Gjashtë vite e gjysëm më parë, KLSH vinte nga një traditë raportesh formale me Kuvendin, pothuajse tërësisht të përqendruara në paraqitjen shabllone çdo vit të detyrimit kushtetues të raportimit mbi Zbatimin e Buxhetit të Konsoliduar të Shtetit për vitin pararendës dhe të raportimit mbi Performancën e KLSH. Nuk ishte e lehtë ta tejkalonte këtë mënyrë të menduari.

Që prej vitit 2012, KLSH i ka kushtuar një vëmendje të veçantë marrëdhënieve me Parlamentin duke e konturuar këtë raport në shinat e forcimit të llogaridhënies, transparencës dhe mirëqeverisjes. Në filozofinë e punës si institucion “whatchdog” i qytetarit dhe Kuvendit, zgjodhëm qasjen e promovimit të trekëndëshit të llogaridhënies “Parlamenti(qytetarët)“-KLSH-Qeveri”, në dobi të forcimit të llogaridhënies dhe transparencës së qeverisjes. Për këtë, synuam dhe kërkuam komunikim më të shpeshtë me Parlamentin, duke respektuar rregullin bazë që si institucion suprem i auditimit, si SAI, ne nuk bëjmë politika, por auditojmë zbatimin e tyre.

Vullneti për thellimin e bashkëpunimit ka qenë reciprok sepse edhe Kuvendi ka treguar një vëmendje të veçantë në raport me Kontrollin e Lartë të Shtetit. Kontributi i Komisionit të Ekonomisë dhe Financave, Kryetarit të saj dhe Kryetarit të Kuvendit ka qenë thelbësor për miratimin e Ligjit të ri të KLSH-së 154/2014 (datë 27/11/2014), një ligj që inkorporoi standardet e INTOSAI-t në auditimin e jashtëm në Shqipëri dhe që përforcoi pavarësinë e institucionit. KLSH dhe veçanërisht Kryetari i saj kanë bërë përpjekje të mëdha përgjatë një viti të plotë për të bërë të mundur që ligji i ri i KLSH të miratohet nga Kuvendi në përputhje të plotë me standardet ndërkombëtare të Auditimit.

1. Në rrafshin e komunikimit institucional dhe të detyrimeve të ndërsjella kushtetuese midis dy institucioneve, Kontrolli i Lartë i Shtetit i ka dërguar Kuvendit 38 raporte me ndjeshmëri të lartë publike gjatë 2017 dhe 2018, ndër të cilat përmendim:

- Informacion mbi rekomandimet e KLSH-së për auditimin e Bankës së Shqipërisë;
- Raportin e Auditimit të Performancës mbi Rehabilitimin e ish të Përndjekurve Politikë;
- Raportin e Auditimit të Performancës mbi Transportin Publik në Bashkinë Tiranë;
- Rekomandimet e KLSH-së mbi auditimin e kryer në Ministrinë e Punëve të Brendshme (ndarja administrative territoriale);
- Informacion mbi auditimin e kryer në Drejtorinë e Përgjithshme Portuale të Durrësit;
- Raportin e Auditimit “Mbi Zbatimin e Ligjshmërisë dhe Rregullshmërisë së Veprimtarisë Ekonomike-Financiare” në OSHE, OST, KESH;
- Raportin e Auditimit të Performancës me temë “Mbrojtja e konsumatorit nga abuzimet me peshën dhe matjet” në Drejtorinë e Përgjithshme të Metrologjisë;
- Raportin përfundimtar si dhe rekomandimet e KLSH-së mbi auditimin e AKBN;
- Informacione, raporte, rekomandime të KLSH-së mbi auditimin në Albpetrol sh.a.;
- Raportin e Auditimit të Performancës në Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare;
- Informacion mbi integritetin e zyrtarëve të administratës shtetërore;
- Kërkesa të njëpasnjëshme për auditimin e llogarive financiare të KLSH-së, etj.
- Një trajtim të veçantë nga Kuvendi ka marrë raporti i auditimit në Ministrinë e Energjisë dhe Industrisë (MEI) dhe Avokaturën e Shtetit, e njohur në media si

çështja CEZ. Komisioni i Posaçëm Parlamentar, i ngritur për të hetuar zbatimin e legjisllacionit shqiptar në mbrojtje të interesave të vendit gjatë marrëveshjes për zgjidhje me mirëkuptim mes CEZ dhe Republikës së Shqipërisë, ka pritur në tetor të 2016 në seancë dëgjimore kreun e Kontrollit të Lartë të Shtetit;

- Raporti/Vendimi i Auditimit në Drejtorinë e Përgjithshme të Kontrollit të Brendshëm, në Ministrinë e Financave (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti dhe Vendimi i Auditimit në Drejtorinë e Thesarit (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti i Auditimit në Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti i auditimit "Për ligjshmërinë dhe rregullshmërinë në Komisionin e Prokurimit Publik (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti i auditimit "Për ligjshmërinë dhe rregullshmërinë në Agjencinë e Prokurimit Publik (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raport mbi Auditimin e Performancës së Agjencisë për Zhvillimin e Bujqësor dhe Rural (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë; Komisionit për Ekonominë dhe Financat, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raport mbi Auditimin e Performancës të Menaxhimit të Borxhit Publik (Komisionit për Ekonominë dhe Financat);
- Raport mbi Auditimin e Performancës për Koston e Shërbimeve Spitalore (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit për Punën, Çështjet Sociale dhe Shëndetësinë, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raport mbi Auditimin e Performancës mbi Cilësinë e ndërtesave para-universitare (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit për Edukimin dhe Mjetet e Informimit Publik, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti dhe Vendimi mbi Auditimin e Performancës mbi Cilësinë së Ajrit (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit për Veprimtarinë Prodhuese, Tregtinë dhe Ambientin, nën Kryetarëve të Kuvendit);

- Raporti/Vendimi mbi Auditimin e Performancës në Ministrinë e Arsimit dhe Sportit (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit për Edukimin dhe Mjetet e Informimit Publik, nën Kryetarëve të Kuvendit);
- Raporti dhe Vendimi mbi Auditimin e Performancës, Unifikimi i pikave doganore me Kosovën (Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit për Ekonominë dhe Financat , nën Kryetarëve të Kuvendit).

Kuvendit i kanë kaluar raportet më të rëndësishme në tematika dhe impaktin e shpresuar nga auditimi. Përqindja është më e madhe kur bëhet fjalë për raporte të auditimit të institucioneve qendrore ose raporte të auditimit të performancës. Për vitin 2018, synojmë të informojmë dhe sensibilizojmë Kuvendin dhe komisionet e tij, për rreth 30 përqind të numrit të përgjithshëm të auditiveve të realizuara.

2. Në maj të vitit 2018 Komisioni Parlamentar për Punën, Çështjet Sociale dhe Shëndetësinë zhvilloi një seancë dëgjimore me përfaqësues të nivelit të lartë drejtues të KLSH-së me objekt Auditimin e performancës “Kostimi i Shërbimit Spitalor”. Në këtë seancë dëgjimore përfaqësuesit e KLSH-së prezantuan dhe shpjeguan gjerësisht gjetjet, problematikat dhe rekomandimet e adresuara nga KLSH për këtë aspekt social mjaft të rëndësishëm me ndjeshmëri të lartë publike duke i mundësuar parlamentarëve të ushtrjnë kompetencat institucionale ndaj organeve qeveritare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së.

3. Një përmasë tjetër e promovimit dhe forcimit të komunikimit në KLSH, që ka theksuar dhe garantuar profilin profesional të institucionit, është organizimi për herë të parë i konferencave shkencore, për nxitjen e mendimit të përparuar shkencor për çështje të sotme të auditimit publik dhe të financave publike, duke përfshirë kontributet e institucioneve partnere të KLSH në rajon dhe më gjerë në Europë, përfaqësuesve më aktivë e cilësorë të akademikëve dhe profesorit shqiptar, si dhe përfaqësuesve të shoqërisë civile, pa anashkaluar në asnjë rast kontributin e audituesve të institucionit. Konferenca Shkencore është afirmuar si një forum i rëndësishëm për të vendosur një komunikim të drejtpërdrejtë, përmes prezencës së theksuar të mediave, për të transmetuar tek qytetarët arritjet, sfidat, problematikat dhe idetë e reja për menaxhimin e shëndoshë të financave publike. Një tjetër tipar i rëndësishëm i Konferencave Shkencore është se mbledh në një tryezë diskutimi të gjithë palët e interesit, duke realizuar kështu një komunikim të drejtpërdrejtë dhe konstruktiv në funksion të promovimit të mirëqeverisjes. Konferenca e I-rë u zhvillua në vitin 2012 dhe ka trajtuar temën “87 vjet KLSH në 100 vjet shtet shqiptar”, Konferenca e II-të me temë “Roli i SAI-t për një menaxhim

publik të përgjegjshëm në sfidat e sotme” u zhvillua në dhjetor të vitit 2013 dhe Konferenca e III-të, tetor 2014 trajtoi si temë kryesore “Auditimi Kombëtar në shërbim të qeverisjes kombëtare”. Me rëndësi për t’u përmendur është Konferenca e IV-të Shkencore “Analiza e Riskut”, e cila u zhvillua në qershor të vitit 2016 dhe bëri publike hartën e risqeve në sektorin publik shqiptar, me qëllim informimin e qytetarëve për zonat nevralgjike të shërbimeve publike dhe nxitjen e ndërgjegjësimin qeveritar për marrjen e masave për reduktimin e risqeve. Konferenca e V-të Shkencore u zhvillua në datat 11 -13 tetor 2017, në Tiranë dhe u realizua si një bashkëpunim mes Fakultetit Ekonomik të Universitetit të Tiranës, Kontrollit të Lartë të Shtetit, Gjykatës Turke të Llogarive dhe Fondacionit të Kontabilitetit për Bashkëpunim Akademik të Turqisë dhe kishte si temë kryesore “Të Auditosh për Qëndrueshmëri dhe Zhvillim”.

Konferenca e VI-të shkencore vjetore e KLSH-së u zhvillua në datat 9-11 prill 2018, në qytetin e Kuvajtit dhe ishte një bashkëpunim mes KLSH-së dhe Byrosë së Auditimit Shtetëror të Kuvajtit.

4. Kuvendi i Shqipërisë-Partner strategjik i KLSH-së. Strategjia e komunikimit të KLSH-së nuk mund të realizohet pa ndërtuar një partneritet funksional me të gjithë palët e interesuara. Ky partneritet është shpallur si prioritet strategjik i punës së institucionit.

KLSH konsideron si partnerë strategjikë kryesorë në realizimin e misionit të tij të komunikimit:

- Taksapaguesit (qytetarët shqiptarë);
- Kuvendin e Shqipërisë;
- Institucionet shtetërore, shoqërinë civile dhe mediat;
- SAI-t (Institucionet supreme të auditimit) homologe, anëtare të EUROSAT dhe INTOSAT-t; Zyra e Auditimit të Qeverisë së SHBA (GAO) dhe Gjykata Europiane e Audituesve (ECA);
- Delegacionin e BE-së dhe programin SIGMA;
- Shoqatat profesioniste të fushës.

Marrëdhënia KLSH-Kuvend është e natyrshme dhe nuk duhet kuptuar si diçka artificiale e protokollare. Kontrolli i Lartë i Shtetit është agjent i Parlamentit dhe i qytetarëve, për të siguruar administrimin me efektivitet, eficiencë dhe ekonomicitet të fondeve publike, në bazë të Standardeve të INTOSAT-t.

Nga viti në vit, KLSH dhe Kuvendi i kanë ngritur raportet e tyre në një shkallë më të lartë duke shërbyer si aktorë kryesorë të transparencës dhe llogaridhënies, në funksion të informimit të qytetarëve mbi mënyrën sesi shpenzohen fondet publike. Pjesëmarrja e Kryetarit të Kuvendit, deputetëve dhe Kryetarit të Komisionit për Ekonominë dhe Financat në aktivitetet e KLSH-së si Analizat Vjetore, konferencat shkencore, etj., dëshmojnë për mbështetjen parlamentare që gëzon Kontrolli i Lartë i Shtetit. Raportet e auditimit të KLSH-së po citohen gjithnjë e më shumë në komisionet parlamentare dhe ky është një indikator i besimit në rritje të Kuvendit ndaj KLSH-së. Ky besim i Kuvendit është një inkurajim i madh për punën audituese të Kontrollit të Lartë të Shtetit sepse mundëson funksionimin e mekanizmave të “Trekëndëshit të Llogaridhënies” (SAI-Parlament-Ekzekutiv), pasi i projekton gjetjet dhe rekomandimet e auditimit pikërisht drejt identifikimit dhe zgjidhjes së problematikave të qeverisjes publike, duke përforcuar kështu mirëqeverisjen.

Raportet kryesore drejtuar Kuvendit, ai i realizimit të Buxhetit Faktik të Shtetit për vitin paraardhës dhe raporti i performancës së KLSH, në rolin e institucionit si agjent i Kuvendit për mirëmenaxhimin e parasë publike, njohën thellësinë e argumentit dhe gjetjes audituese, dobinë e plotë të rekomandimeve në përmirësim konkret të menaxhimit të fondeve publike, sipas orientimeve të standardeve ISSAI. Në funksion të rritjes së transparencës së punës së KLSH-së të gjitha Raportet e Performancës së institucionet që nga viti 2012 e në vijimësi janë pjesë e botimeve të Kolanës së KLSH-së dhe janë botuar në gjuhën shqipe dhe në gjuhën angleze.

Qysh në nëntor të vitit 2013, Kontrolli i Lartë i Shtetit i ka dhënë rëndësinë e duhur institucionalizimit të marrëdhënieve mes SAI-ve dhe parlamentit. Kryetari i KLSH-së ka marrë pjesë në këtë periudhë në Konferencën mbi Marrëdhëniet e Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Parlamenteve Kombëtare të vendeve të rajonit, e cila u zhvillua në Budva, Mal të Zi. Objektivi i kësaj Konference ishte ndarja e përvojave, ndërtimi i marrëdhënieve konstruktive ndërmjet SAI-ve dhe parlamenteve, ku u diskutuan faktorët që ndikojnë në këto marrëdhënie, si dhe u hodh ideja e ndërtimit të një pakete me instrumente që mund të përdoren nga SAI-t dhe parlamentet kombëtare për të forcuar bashkëpunimin e tyre të ndërsjellë. Aktiviteti u mbyll me një rezolutë të përbashkët, promotori i së cilës ishte Kryetari i KLSH-së.

Në vitin 2016, bashkëpunimi KLSH-Parlament ka fituar edhe një njohje të rëndësishme ndërkombëtare. Në datën 8-9 nëntor në Ankara të Turqisë u zhvillua Konferenca e Institucioneve Supreme të Auditimit të vendeve kandidate, vendeve potencialisht kandidate të BE-së dhe Gjykatës Europiane të Audituesve (ECA) me

temë “Zhvillimi i marrëdhënieve efektive ndërmjet Institucioneve Supreme të Auditimit dhe Parlamenteve”, organizuar nga Programi SIGMA, një iniciativë e BE-së dhe Organizatës për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim, në bashkëpunim me Gjykatën e Llogarive të Turqisë. Në konferencë morën pjesë SAI-t e Shqipërisë, Kosovës, Maqedonisë, Turqisë, Bosnjë-Hercegovinës, Serbisë, Malit të Zi, si dhe përfaqësues të Gjykatës Europiane të Audituesve, Komisionit European dhe SIGMA-s. KLSH u përfaqësua nga Kryetari ndërsa Parlamenti nga një deputet, anëtar i Komisionit për Ekonominë dhe Financat. Konferenca theksoi se puna e një SAI është punë integrale e vetë Parlamentit, e parë kjo në këndvështrimin e formulës se “SAI është agjent i Parlamentit”. Si e tillë, ndjekja e rekomandimeve shtrën detyra edhe për vetë Parlamentin. Për këtë arsye projektimi i rekomandimeve nga vetë Parlamenti e adreson punën audituese drejt transparencës dhe llogaridhënies, duke përmirësuar kështu menaxhimin e fondeve publike. Prezenca e deputetëve në këtë konferencë, së bashku me delegacionin e KLSH-së, është një dëshmi e marrëdhënieve pozitive që ekzistojnë mes Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe Komisionit për Ekonominë dhe Financat në Kuvendin e Shqipërisë.

Me vullnetin dhe dëshirën e përmbushjes së detyrimeve të Kuvendit, Kryetari i KLSH-së ka nxjerrë urdhrin nr.122, datë 23 qershor 2017, “Për përmbushjen e detyrimeve të KLSH-së ndaj Kuvendit të Shqipërisë”, nëpërmjet të cilit specifikohen qartazi detyrimet e strukturave të KLSH-së lidhur me hartimin e planit të veprimit për zbatimin e rekomandimeve të Kuvendit, dërgimin çdo 6 muaj të një informacioni në Kuvend lidhur me progresin e bërë në drejtim të implementimit të rezolutës për vitin paraardhës dhe në statusin e implementimit të rekomandimeve, etj.

Mbi krijimin e nën komisionit parlamentar dedikuar veprimtarisë së KLSH-së.

Viti 2016 njohu një moment tepër të rëndësishëm për zhvillimin e marrëdhënieve KLSH-Parlament sipas standardeve më të mira europiane. Kuvendi miratoi Rezolutën për Vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2015. Kjo rezolutë shpreh angazhimin maksimal të Kuvendit me qëllim përmirësimin e bashkëpunimit si dhe mundësinë e krijimit të Nënkomisionit parlamentar brenda Komisionit për Ekonominë dhe Financat për të monitoruar në mënyrë sistematike aktivitetin e KLSH-së dhe veçanërisht zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga institucionet e shtetit.

Ekzistenca e një komisioni të “profilizuar” për auditimet e KLSH-së do të mundësojë një komunikim të vazhdueshëm të Kontrollit të Lartë të Shtetit me Kuvendin, duke i mundësuar qytetarit një njohje më të mirë mbi mënyrën se si shpenzohen fondet

publike. Në këtë prizëm, rekomandimet e KLSH-së do të shërbejnë jo vetëm për efekt rregullues e zhdëmtues, por edhe si “input” që Parlamenti mund t’i përdorë në hartimin e politikave buxhetore.

Për të gjitha detyrat e lëna nga Kuvendi i Shqipërisë, Kontrolli i Lartë të Shtetit ka hartuar në çdo rast plane konkrete pune për zbatimin e tyre. Kontrolli i Lartë i Shtetit, si Institucioni më i lartë i kontrollit Ekonomiko- Financiar në vend, njëherazi është agjent i Kuvendit për të siguruar mirë-administrimin me efektivitet, eficiencë dhe ekonomicitet të fondeve publike, në bazë të standardeve të INTOSAI-t. KLSH e zbaton këtë mision dhe detyrë parësore, duke i raportuar Kuvendit sipas përcaktimeve kushtetuese, si dhe duke zbatuar çdo rekomandim dhe orientim të Kuvendit. Janë këto arsytet që institucioni i ka konsideruar në vitet e fundit Rezolutat e Kuvendit të Shqipërisë “Për Vlerësimin e Veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit”, si programe të qarta pune për të. Këto rekomandime janë përfshirë natyrshëm në objektivat e Strategjisë së Zhvillimit të KLSH.

Në Rezolutën e Kuvendit të datës 20 tetor 2016, “Mbi performancën e Kontrollit të Lartë i Shtetit të vitit 2015” theksohet që:

“Kuvendi i Shqipërisë, në funksion të detyrimeve të tij kushtetuese,por dhe në zbatim të rekomandimeve të Progres raportit 2015 për ngritjen e një mekanizmi më efikas nga Kuvendi për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, shpreh angazhimin e tij maksimal në këtë drejtim, me qëllim përmirësimin e bashkëpunimit dhe ushtrimin e kontrollit parlamentar për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së sa më poshtë:

- *Të bashkëpunojë me KLSH-në dhe Qeverinë, që të rritet shkalla e ndërveprimit gjithëpërfshirës me të gjitha institucionet e administratës publike për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së;*
- *Të shikojë mundësinë e krijimit të Nënkomisionit Parlamentar brenda Komisionit për Ekonominë dhe Financat për të monitoruar në mënyrë sistematike aktivitetin e KLSH-së dhe zbatimin e rekomandimeve”.*

KLSH në planin e veprimit të zbatimit të rekomandimeve të Rezolutës adresuar Kuvendit në datë 25 tetor 2016 u shpreh zyrtarisht që do të intensifikojë marrëdhëniet me Parlamentin si dhe inkurajon krijimin e Nënkomisionit Parlamentar i dedikuar për veprimtarinë e KLSH-së, brenda Komisionit për Ekonominë dhe Financat konsideruar, si një mekanizëm mjaft efikas për realizimin e mbikëqyrjes parlamentare por edhe njëherazi si një institucionalizim i praktikave më të mira në Komunitetin e INTOSAI-t.

Në këtë kuadër në datën 4 qershor 2018, në Tiranë, Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe SIGMA – një iniciativë e OSCE, financuar kryesisht nga BE organizuan takimin “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH-së dhe Parlamentit” si dhe prezantimin për palët e interesit të Strategjisë për Zhvillim të Kontrollit të Lartë të Shtetit për periudhën 2018 -2022.

I organizuar mbi bazën e Dokumentit të SIGMA nr.54 “Zhvillimi i Marrëdhënieve efektive të punës ndërmjet SAI dhe Parlamenteve”, ky takim ofroi mundësi për të diskutuar se si krijohen dhe ruhen marrëdhënie bashkëpunimi mes institucioneve të larta të auditimit dhe parlamenteve për t’u dhënë mundësi parlamenteve që t’i vënë qeveritë përpara përgjegjësisë dhe për t’i ndihmuar institucionet e larta të auditimit të kenë më shumë ndikim me punën e tyre audituese.

Si një çështje me mjaft rëndësi, takimi mbledhi së bashku rreth 60 pjesëmarrës. Takimin e nderoi me prezencën e tij, Kryetari i Kuvendit të Shqipërisë, z.Gramoz Ruci, deputetë të Kuvendit të Shqipërisë, Sekretari i Përgjithshëm i Kryeministrit, Këshilltarë të Lartë të SIGMA, përfaqësues të Delegacionit të BE-së në Tiranë, përfaqësues të ministrive dhe institucioneve të pavarura, të organizatave të shoqërisë civile dhe gazetarë për të diskutuar mbi një nga elementët kyç marrëdhëniet, SAI-Parlament.

Zoti Gramoz Ruci, Kryetar i Kuvendit të Shqipërisë në fjalën e tij vlerësoi faktin pozitiv që Kuvendi dhe Kontrolli i Lartë i Shtetit kanë bashkëpunuar si partnerë. Komisionet parlamentare dhe deputetët i kanë shfrytëzuar dhe janë mbështetur në indicet nga auditimet e KLSH në ushtrimin e detyrave të tyre funksionale për kontrollin parlamentar, si edhe në angazhimin për të qenë konkret e aktiv në luftën kundër korrupsionit, abuzimeve dhe defekteve të tjera të qeverisjes. Kuvendi po punon paralelisht për fuqizimin e rolit të tij ligjbërës e kontrollues për të dyja funksionet, një shërbim të madh praktik japin edhe rekomandimet e Kontrollit të Lartë të Shtetit. Fuqizimi i të dy funksioneve të Kuvendit do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e punës së ekzekutivit, nëpërmjet llogaridhënies e transparencës, si dy parime themelore të mirë-qeverisjes. Kjo do të garantojë që fondet publike të shkojnë në përfitim të publikut e qytetarit, duke garantuar shërbime publike efektive, cilësore dhe të përballueshme për të gjithë.

Në zbatim të detyrimeve kushtetuese dhe rekomandimeve të Progres-raportit të Komisionit European, në vitin 2017 Kuvendi, me një vendim të veçantë, krijoi mekanizmin ndër-institucional Kuvend-Qeveri-Institucione të Pavarura, si një instrument efikas për monitorimin sistematik të ndjekjes e zbatimit të

rekomandimeve të institucioneve të pavarura ndaj ekzekutivit. Praktikrat e deritanishme të drejtuara kryesisht në dy raportimet vjetore të KLSH do të plotësohen nga instrumente të tjerë të kontrollit parlamentar, të tilla si dëgjesat, seancat e pyetjeve në komisionin përgjegjës të ekonomisë e financave dhe komisione të tjera, si edhe ngritja e komisioneve të posaçme hetimore. Pra, rekomandimet e Kontrollit të Shtetit do të kalojnë përmes një procesi diskutimesh e debatesh midis Kuvendit, KLSH si institucion rekomandues dhe institucioneve të tjera e grupeve të interesit. Kjo do të mbështetet dhe për nismat ligjvënese të propozuara nga KLSH, të cilat do të finalizohen nëpërmjet një konsultimi të gjerë publik. Kjo do të mundësojë që gjetjet e auditimeve dhe rekomandimet e auditimit të kalojnë nëpërmjet një procesi të gjerë shqyrtimi, sensibilizimi e llogaridhënieje. Në këtë mënyrë, rekomandimet apo propozimet për penalizime ndaj shkeljeve e shkelësve të ligjit nuk do ta kenë të lehtë të fshihen apo zvarriten pas teknikaliteteve e justifikimeve të burokratëve përgjegjës.

Në fund të fjalës së tij, Kryetari i Kuvendit zoti Ruçi theksoi: *“Kuvendi po mbështetet gjithnjë e më shumë në indiciet dhe gjetjet e institucionit suprem të auditimit në vend. Rezoluta e Kuvendit e tetorit 2016 për Kontrollin e Lartë të Shtetit ka rritur pritshmëritë e Kuvendit që auditimet tuaja të dalin më analitike dhe cilësore. Ju jeni gardiane të ligjshmërisë, ndershmërisë dhe efijencës së aktivitetit qeveritar. Do të marr masa që brenda këtij sesi legjislativ të mundësojmë krijimin e nën-komisionit të posaçëm për shqyrtimin e raporteve të auditimit të KLSH-së”.*

KLSH është në pritje të krijimit të këtij nën-komisioni dhe shpreh bindjen që ky organizëm do të institucionalizojë bashkëpunimin dhe koordinimin efektiv për funksionalitetin e partneritetit midis tre komponentëve të “Trekëndëshit të Llogaridhënjes” (Parlament, KLSH, Qeveri).

Krijimi i këtij nënkomisioni është një nevojë imediate dhe domosdoshmëri dhe në kuadrin e zbatimit të rekomandimeve adresuar nga Komisioni Europian në kuadër të Progres Raportit Prill 2018. Në këtë aspekt KLSH do të angazhohet maksimalisht dhe do të jetë kontributor aktiv dhe do të përmbushë dhe mbështesë çdo iniciativë të ndërmarrë nga Parlamenti, Komisioni i Ekonomisë dhe Financave, si dhe nga Qeveria, pasi efektiviteti i auditimeve të KLSH-së arrihet vetëm nëpërmjet zbatimit të rekomandimeve nga entitetet publike dhe është e vetmja mënyrë, përmes së cilës KLSH si institucion i auditimit të jashtëm publik mund të kontribuojë efektivisht në mirëqeverisjen dhe mirë administrimin e ekonomisë, financave dhe pronës shtetërore.

Zoti Leskaj propozoi nënshkrimin e një marrëveshje kuadër bashkëpunimi mes KLSH-së dhe Kuvendit të Shqipërisë, për të cilën z.Ruçi shprehu dakortësinë që do të nënshkruhet brenda vitit 2018.

Si KLSH, si SAI, në bazë të standardeve të INTOSAI-t, të Rezolutave të OKB-së dhe të Raporteve të SIGMA-s, gjykojmë se marrëveshja duhet të përfshijë jo vetëm fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, si plotësim edhe të rekomandimit të njëjtë (forcimi i ndjekjes parlamentare) të dhënë nga Progres Raportet e Komisionit Europian për Shqipërinë në tre vitet e fundit 2016, 2017 dhe 2018, por edhe një axhendë konkrete për zbatimin e rekomandimit qendror të KLSH-së në këto vite, për draftimin dhe miratimin e Ligjit për Përgjegjësinë Materiale të Nëpunësit Publik, si dhe angazhimin juridik të Qeverisë për nxjerrjen e Urdhrit për zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga ana e institucioneve në varësi të saj.

I.4.3. INSTRUMENTET E KOMUNIKIMIT DHE ANGAZHIMIT ME PARLAMENTIN

KLSH si Institucioni më i lartë i auditimit në vend vepron **si agjent i Kuvendit** dhe jep atij sigurinë e nevojshme në cilësinë e institucionit të perfaqësimit të qytetarëve mbi përdorimin e fondeve publike nga ekzekutivi, duke luajtur në këtë mënyrë një rol të pazëvendësueshëm për rritjen e llogaridhënies dhe transparencës.

Parimet themeluese për punën e Institucioneve Supreme të Auditimit të përfshira në ISSAI 1 (Deklarata e Limës) dhe parakushtet për pavarësinë e Institucionit Suprem të Auditimit në ISSAI 10 (Deklarata e Meksikos për Pavarësinë e Institucioneve Supreme të Auditimit) përcaktojnë pritshmëritë/kërkesat themelore për Institucionet Supreme të Auditimit lidhur me zhvillimin e marrëdhënieve efektive me parlamentin.

1 Raportimi në Parlament –Themeli i marrëdhënieve me Parlamentin

KLSH kryen Raportimin në Parlament bazuar në kërkesat e Kushtetutës dhe Ligjit Organik si dhe bazuar në kërkesat e Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit ISSAI dhe konkretisht të ISSAI 1, ISSAI 10, ISSAI 12 dhe ISSAI 20.

ISSAI 1 – Deklarata e Limës, në nenin 16 përcakton që: “Sipas Kushtetutës, Institucionet Supreme të Auditimit duhet të raportojnë gjetjet nga auditimet në Parlament, ose në një tjetër organ publik përgjegjës, çdo vit dhe në mënyrë të pavarur”.

Po kështu dhe nënparimi 15.8 i dokumentit Parimet e Administratës Publike SIGMA-BE referuar kapitullit 32 të *acquis* komunitare përcaktojnë pritshmëritë themelore të marrëdhënjes së një Institucioni Suprem Auditimi me Parlamentin “Kushtetuta autorizon dhe i kërkon Institucionit Suprem të Auditimit që të raportojë gjetjet e tij çdo vit dhe në mënyrë të pavarur në Kuvend apo çdo organi tjetër kompetent pulik dhe ky raport publikohet²⁰”.

Në referencë të neneve 162 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, Kontrolli i Lartë i Shtetit është institucioni më i lartë i kontrollit ekonomik e financiar. Ai u nënshtrohet vetëm Kushtetutës dhe ligjeve. Në përmbushje të këtij detyrimi dhe në referencë të nenit 164 Kontrolli i Lartë i Shtetit i paraqet Kuvendit:

- a. Raport për zbatimin e buxhetit të shtetit;
- b. Mendim për raportin e Këshillit të Ministrave për shpenzimet e vitit të kaluar financiar para se të miratohet nga Kuvendi;
- c. Informacion për rezultatet e kontrolleve sa herë që kërkohet nga Kuvendi;
- d. Raport për veprimtarinë vjetore të KLSH-se brenda muajit Mars të vitit paraardhës.

Raportimet që KLSH bën në Kuvend në përmbushje të detyrimeve kushtetuese dhe ligjore janë momente kyç për të tërhequr vëmendjen e aktorëve të tjerë në çështje të llogaridhënies dhe luftës ndaj korrupsionit.

KLSH në funksion të maksimizimit pritshmërive institucionale i Raporton Parlamentit duke përmbushur kërkesat si më poshtë:

- Raportimi në Parlament dhe publikimi i menjëherhëm i raporteve²¹.
- Në funksion të lehtësimit të aksesit të palëve të interes dhe të lexuarit dhe të kuptuarit të raporteve, KLSH do të përdorë mjetet e përshtatshme të komunikimit²², që janë:

- a. paraqitja e raporteve në Parlament në dy formate (versione) të shkurtuar në formën e një përmbledhje ekzekutive dhe raportin e plotë. Duke

²⁰²⁰ PEFA 2016, Kuadri për vlerësimin e menaxhimit të financave publike, Sekretariati i PEFA-s, Ushangton. <https://pefa.org/>

²¹ ISSAI 10, “Institucionet Supreme të Auditimit i dorëzojnë raportet e tyre në parlament, në një prej komisioneve të tij, ose në bordin drejtues të të audituarit, sipas rastit.

²² ISSAI 20, Parimi 7 përcakton se Institucionet Supreme të Auditimit raportojnë publikisht mbi rezultatet e auditimeve të tyre dhe për konkluzionet e tyre në lidhje me aktivitetet e përgjithshme të qeverisë.

disponuar raportet në formate të ndryshme, kjo do ti ndihmonte audiencat të kuptonin më lehtë përmbajtjen e tij sipas nevojave që kanë. KLSH aplikon Metodologjinë e të dhënave të hapura dhe info-grafikët, të cilat janë mjete shumë të mira për ta lehtësuar leximin e raportit për një audiencë të gjerë.

- b. Dërgimi i raporteve në Kuvend në kohë, sipas afateve ligjore të përcaktuara.
- c. Raportet e auditimit të cilat i dërgohen Parlamentit duhet të përmbajnë gjetjet, tendencat, shkaqet dhe rekomandimet, të cilat duhet të jenë diskutuar më parë me palët kryesore të interesuara.

2 Përcaktimi i raportimit efektiv në Parlament

Për të matur efektivitetin e raportimit KLSH përdor disa tregues:

- Numri i raportimeve mediatike për raportin e KLSH-së;
- Numri i talk-show-ve me tema nga raporti i KLSH-së;
- Numri i diskutimeve të deputetëve rreth raportit të KLSH-së;
- Numri i OSHC-ve që kanë marrë dijeni për raportin e KLSH-së;
- Numri i qytetarëve që janë të informuar rreth raportit (që kanë shkarkuar dokumentin nga faqja e internetit, që kanë reaguar në rrjetet sociale, që i kanë shkruar dhe kërkuar shpjegime KLSH-së për raporte të vecanta, numri i qytetarëve që kanë vizituar institucionin gjatë muajit të hapur, etj.).

3 Komunikimi – Të kuptuarit e Rolit dhe veprimtarisë së KLSH-së.

Duke u bazuar në pritshmëritë themelore të përcaktuara në deklaratat e Limës dhe Meksikos, ISSAI-t shprehin pritshmërinë që Institucioni Suprem i Auditimit do të zhvillojë linjat e komunikimit dhe marrëdhëniet efektive me parlamentin dhe komisionet e tij mbikëqyrëse përkatëse. ISSAI 12 përcakton se se "*Institucionet Supreme të Auditimit duhet të zhvillojnë marrëdhënie profesionale me komisionet përkatëse të mbikëqyrjes legjislative dhe bordet drejtuese dhe menaxhuese të subjekteve të audituara për t'i ndihmuar ata që të kuptojnë më mirë raportet dhe konkluzionet e auditimit dhe të marrin masat e duhura.*"

Ndërsa ISSAI 20 përcakton se: "*Institucionet Supreme të Auditimit mbajnë një marrëdhënie të fortë me komisionet përkatëse parlamentare për t'i ndihmuar ato të kuptojnë më mirë raportet dhe konkluzionet e auditimit dhe për të marrë masat e duhura.*"

Sa më sipër KLSH në drejtim të komponentit të komunikimit me qëllim që Parlamenti të kuptojë qartësisht rolin dhe funksionin e institucionit KLSH:

1. Do të vijojë të zhvillojë një strategji efektive komunikimi të jetë proaktiv në angazhimin dhe prezantimin e veprimtarisë institucionale me qëllim që të marrë siguri që performaca e KLSH-së mund të ketë ndikim dhe të mbështesë qeverisjen e mirë.
2. Konsolidimi i marrëdhënjeve të mira të veprimtarisë së dy institucioneve të politikave efektive të komunikimit dhe procedurave në funksion të bashkëpunimit me parlamentin.
3. Angazhimi me Parlamentin dhe Komisionet e tij si dhe rritja e ndërgjegjësimit për rolin e KLSH-së duke ofruar dhe zhvilluar trajnime për anëtarët e parlamentit për çështje nevralgjike të sektoreve të ekonomisë sikurse janë çështjet e menaxhimit të financave publike, menaxhimit të borxhit publik, duke organizuar takime jo formale me anëtarët e komisioneve parlamentare për të shpjeguar rolin dhe mandatin e KLSH-së dhe për të marrë e identifikuar regjime të ndryshme për nevojat e komisioneve të ndryshme parlamentare.
4. Ofrimi i konsulencave dhe trajnimeve se si mund të përdorin gjetjet, opinionet dhe rekomandimet e KLSH-së që nën autoritetin dhe kompetencën Parlamentare të rrisin ndikimin në drejtim të rritjes së llogaridhënjes nga ekzekutivi.

Në drejtim të komunikimit në funksion të garantimit që veprimtaria e KLSH-së është e rëndësishme për parlamentin, qytetarët dhe aktorët e tjerë KLSH angazhohet :

- Të rrisë ndërgjegjësimin për pritshmëritë e palëve të interesuara dhe reagimi ndaj tyre;
- Të ndërrmarë veprimtari audituese për çështjet kryesore që prekin shoqërinë;
- Të vlerësojë risqet në mjedisin e auditimit dhe reagimi ndaj tyre në kohën e duhur;
- Të garantojë pritshmëritë e palëve të interesuara dhe risqet e reja të përfshihen në planet strategjike, të biznesit dhe të auditimit, sipas rastit;
- Ndërrmarja e proceseve vlerësuese, nëse palët e interesuara besojnë se KLSH është institucion efektiv që kontribuon në ndryshimin e jetës së qytetarëve dhe në përmirësimin e sektorit publik.

- Të vlerësojë periodikisht nëse palët e interesuara perceptojnë që KLSH komunikon në mënyrë efektive.

Ndjekja e rekomandimeve të KLSH-së

Standardet Ndërkombëtare të Auditimit ISSAI 10,12 dhe 20 parashikojnë që Institucioni Suprem i Auditimit do të raportojë në parlament (dhe tek palët e tjera të interesuara) mbi rezultatet e punës së tij për të vlerësuar nëse qeveria apo entet e saj i kanë marrë apo jo masat e duhura ndaj rekomandimeve të Institucionit Suprem të Auditimit.

Fokusuar në sa më sipër KLSH do të vijojë që:

1. Të garantojë dhe të sigurojë që raportet dhe rekomandimet të jenë tërësisht të paanshme, objektive, profesionale, të realizueshme dhe që nuk çenojnë parimet e konfidencialitetit dhe të transparencës;
2. Të ndjekë dhe të raportojë në mënyrë periodike në Parlament lidhur me ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve të lëna ndaj subjekteve si dhe të synojë implementimin në kohë të rekomandimeve të parlamentit për performancën e KLSH.
3. Të publikojë Raportin e Konsoliduar të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve dërguar në Kuvend.

I.4.4. HAPAT PËR INSTITUCIONALIZIMIN E MARRËDHËNIEVE TË KLSH ME PARLAMENTIN

1. KLSH do të vijojë të adresojë kërkesen dhe zyrtarisht për nënshkrimin me Parlamentin të një **Marrëveshje të gjërë kuadër**, e cila të përfshijë jo vetëm fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, por edhe një axhendë konkrete për zbatimin e rekomandimeve kryesore të KLSH-së në këto vite, për draftimin dhe miratimin e Ligjit për Përgjegjësinë Materiale të Nëpunësit Publik, për kufirin e borxhit publik, si dhe angazhimin juridik të Qeverisë për nxjerrjen e Urdhërit për zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga ana e institucioneve në varësi të saj.

2. KLSH do të vijojë të adresojë kontributin konkret në fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së duke ofruar bashkepunim

dhe komunikim intensiv me Kuvendin dhe vecanërisht me **Nënkomisionin Parlamentar të dedikuar për shqyrtimin e veprimtarisë së KLSH-së i cili referuar dhe rekomandimeve të BE-së do të krijohet së shpejti.**

3. Në kuadër të marrëveshjes së bashkëpunimit midis KLSH dhe Parlamentit do të përcaktohen qartë elementët teknikë dhe organizativë të bashkëpunimit mes KLSH dhe nën komisionit për auditimin e jashtëm publik, duke përfshirë llojet e raporteve të auditimit, të cilat paraqiten nga KLSH në Parlament.

4. Bazuar në raportet periodike të nënkomisionit për auditimin e jashtëm publik, KLSH do ti sugjerojë Komisionit për Ekonominë dhe Financat të zhvillojë sesione të dëgjësive të përfaqësuesve të subjektit të audituar lidhur me implementimin e rekomandimeve.

5. Bazuar në raportet e përcjella nënkomisionit për auditimin e jashtëm publik dhe raportit vjetor të përformancës, KLSH do i rekomandojë Komisionit për Ekonominë dhe Financat që përveç rezolutës për vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit të hartojë dhe përcjellë pranë Këshillit të Ministrave dhe një rezolutë për zbatimin e rekomandimeve të lëna nga KLSH.

6. KLSH do të përcaktojë (emerojë) një person kontakti, i cili do të mbajë marrëdhënie të vazhdueshme me nënkomisionin për auditimin e jashtëm publik si dhe me administratën e Kuvendit. Kjo strukturë do të jetë përgjegjëse për koordinimin e marrëdhënieve të zgjeruara që lindin nga kjo marrëveshje. Në këtë aspekt KLSH do të ofrojë bashkëpunimin me Komisionin për Ekonominë dhe Financat në caktimin e një audituesi kompetent për të bashkëpunuar me sekretariatën e nën komisionit të ardhshëm.

7. Përveç marrëdhënies me Komisionin për Ekonominë dhe Financat dhe nën komisionin e tij, KLSH në kuadër të marrëveshjes me parlamentin, do të mbajë marrëdhënie të rregullta me komisionet e tjera parlamentare, të cilat mund të jenë të interesuar për raporte të veçanta auditimi. Në këtë aspekt KLSH-së do të marrë në konsideratë takime të rregullta me parlamentarë për të diskutuar rekomandimet e auditimeve me interes të posaçëm. Këto takime do të mundësojnë një informacion më të qartë të nevojave të komisioneve parlamentare, sfidat kryesore dhe risqe me të cilat ballafaqohen subjektet e audituara. KLSH do të vazhdojë organizimin e konferencave dhe tryezave të rrumbullakëta për çështje të veçanta, në të cilat do të ftohen deputetët e parlamentit.

8. KLSH do të përdorë produktet e punimeve të Parlamentit për iniciimin e auditimeve të veçanta me interes të lartë publik, si dhe të marrë konsideratë propozimet e ardhura nga Kuvendi për iniciimin e një auditimi në një fushë me

interes për Kuvendin e Shqipërisë duke bërë më parë analizën e riskut. Në këtë kuadër KLSH përpra hartimit të planit vjetor të veprimtarisë audituese do të adresojë Kuvendit kërkesën për propozimet e mundshme që mund të ketë Kuvendi për të realizuar auditime në institucionet publike.

9. Për të maksimizuar punën, KLSH angazhohet që në varësi të kërkesave të ardhura nga parlamentarë, të paktën një herë në vit të zhvillojë tryezën e rrumbullakët për deputetët me qëllim një informim më të mirë për punën e tij.

KLSH përgjatë këtyre aktiviteteve do të sjellë në vëmendje të anëtarëve të komisioneve parlamentare auditimet e rëndësishme me impakt për ekonominë dhe jetën e qytetarëve për të cilat rekomandimet korrigjuese të KLSH nuk janë marrë në konsideratë ose janë marrë pjesërisht në konsideratë nga ekzekutivi. Tryeza e rrumbullakët do t'i shërbejë dhe diskutimit dhe përthithjeve të ideve për përzgjedhjen e temave dhe subjekteve të auditimit për vitin pasardhës.

Investimi kryesor i së ardhmes për KLSH-në është forcimi i besimit të qytetarëve dhe Parlamentit në rolin dhe vlerën e shtuar të punës së tij.

Si auditues të KLSH, si trupë auditimi që synon të shndërrohet në një formacion auditues modern europian, garantojmë se do të kushtojmë të gjitha kapacitetet dhe energjitë tona në realizimin e këtij investimi madhor, duke ruajtur njëkohësisht pavarësinë e institucionit, duke prodhuar raporte cilësorë auditimi, duke forcuar llogaridhënien dhe përmirësuar qeverisjen.

II. RAPORTI I PERFORMANCËS SË KLSH-së, PËR VITIN 2017

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI

Nr. 1131 Prot.

Tiranë, më 26/5/2018

L e n d a: Dërgohet "Raport mbi veprimtarinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017"

Z. Gramoz RUÇI

KRYETAR I KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Z. Erion BRAÇE

KRYETAR I KOMISIONIT TË EKONOMISË DHE FINANCEVE NË KUVEND

TIRANË

Në zbatim të kërkesave të nenit 164, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë" dhe nenit 31, të ligjit nr.154, datë 27.11.2014 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit", bashkëlidhur Ju dërgojmë raportin "Mbi veprimtarinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017".

Bashkëlidhur këtij Raporti, anekset si më poshtë vijon:

Aneksi nr. 1 Dëmi ekonomik dhe mungesa e efektivitetit sipas subjekteve.

Aneksi nr. 2 Evidenca e kallëzimeve penale për vitin 2017.

Aneksi nr. 3 Raport i konsoliduar auditimi "Për zbatimin e rekomandimeve të lëna në auditimet e evaduara në periudhën shtator 2016 - qershor 2017".

Aneksi nr. 4 Mbi sigurimin e cilësisë në procesin auditues për vitin 2017.

Aneksi nr. 5 Raportet e Auditit të Brendshëm të KLSH-së për vitin 2017.

Aneksi nr. 6 Mbi zbatimin e rekomandimeve të organizmave ndërkombëtare dhe të raporteve të Bashkimit Europian.

Aneksi nr. 7 Pasqyrat Financiare të KLSH për vitin 2017.

Duke Ju falenderuar për bashkëpunimin,

II.1. DISKUTIMI I KRYETARIT TË KLSH-së, Z. BUJAR LESKAJ, mbajtur në mbledhjen e Komisionit për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit, më 06.06.2018

Institucioni i Kontrollit të Lartë të Shtetit funksionon bazuar në Kushtetutën e vendit, në ligjin organik të institucionit, në standardet ndërkombëtare të auditimit, në Rezolutat e OKB-së për SAI-t dhe në Rezolutat e Kuvendit për KLSH-në.

Filozofia e punës sonë në këto vite ka qenë modernizimi i institucionit dhe thellimi i luftës kundër korrupsionit, për përmirësimin e qeverisjes, duke vepruar me moton “KLSH-shërbestar i qytetarit dhe agjent i Kuvendit”.

Në këtë vit të fundit të mandatit 2012-2018, paraqesim raportin përpara Kuvendit në lidhje me aktivitetin auditues dhe performancën institucionale të Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017, bazuar në Kornizën e Matjes së Performancës së institucioneve supreme të auditimit (SAI-ve)²³, një dokument i miratuar si standard për t’u përdorur nga të gjitha SAI-t në Kongresin e INTOSAI-t, INCOSAI i XXII-të në dhjetor 2016 në Abu D’habi të Emirateve të Bashkuara Arabe.

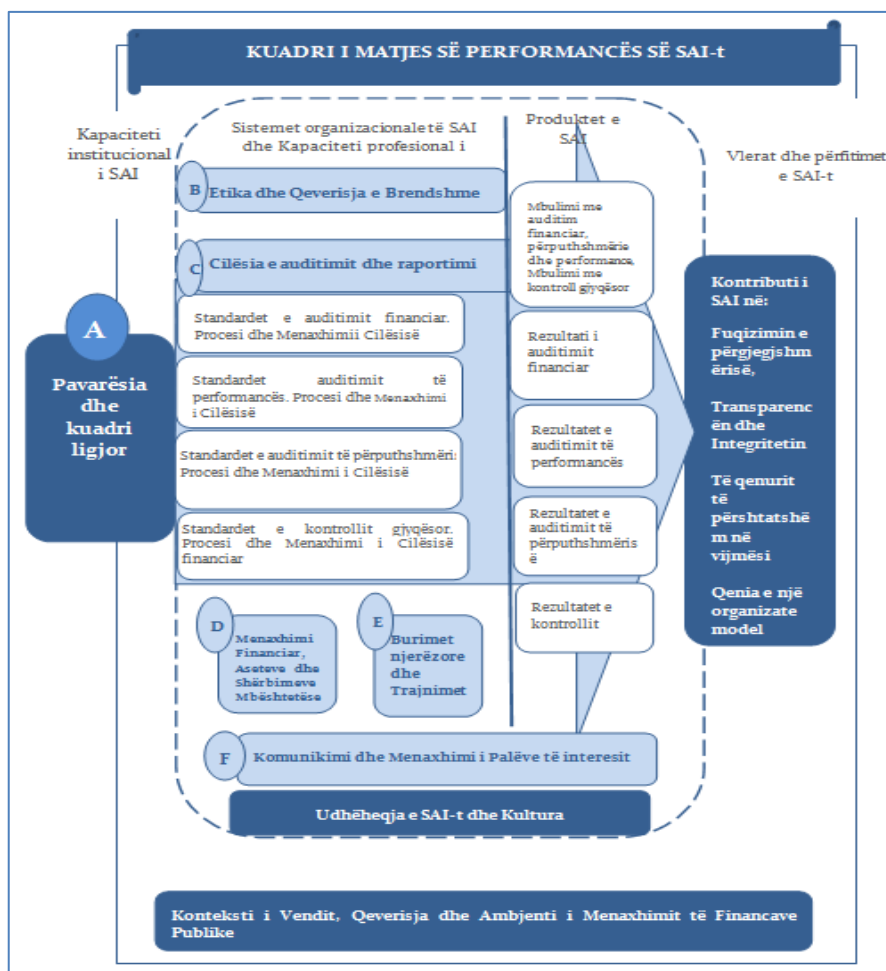
Vlerësimi dhe zbatimi i Kornizës së Matjes së Performancës konsiderohet jetik dhe një instrument për të realizuar analizën në rrënjë, të shkaqeve dhe pasojave të çdo elementi të aktivitetit auditues, që duhet të përmirësohen dhe zhvillohen në përputhje me standardet e INTOSAI-t, ISSAI. Kjo qasje metodologjike nuk përbën qëllim në vetvete, por synon përbushjen e misionit kushtetues të institucionit dhe vlerën e shtuar në shërbimin ndaj qytetarit.

Metodologjia mbështetet në sistemin e vetëvlerësimit dhe në procesin e vlerësimit nga institucionet e tjera supreme të auditimit “Peer Review (Rishikim mes Kolegëve)”, qasje e zgjedhur në kushtet e burimeve të kufizuara.

Secila prej fushave përmban tregues specifikë, duke formuar një matricë të përbërë prej 25 treguesish, me pikëzime (vlerësime) për çdo dimension që ka treguesi. Çdo tregues përmban 2-4 dimensione, të cilat formësohen nga një listë e detajuar kriteresh, të specifikuara me referencat përkatëse sipas ISSAI-ve, apo dokumenteve bazë të INTOSAI-t, EUROSAT-t dhe organizatave të tjera rajonale të auditimit suprem publik. Kjo matricë treguesish shpreh faktin që institucionet supreme të auditimit janë institucione komplekse, si dhe që treguesit e performancës të aspekteve të ndryshme të tyre, janë të ndërlidhur me njëri-tjetrin.

23 “Korniza e Matjes së Performancës së SAI-ve”, *Seria: Botime KLSH – 07/2017/74, Tiranë 2017.*

Në mënyrë skematike, kjo kornizë paraqitet nëpërmjet diagramës së mëposhtme:

Ndërlidhja midis fushës, treguesit, dimensionit dhe kriterëve paraqitet në grafikun e mëposhtëm:

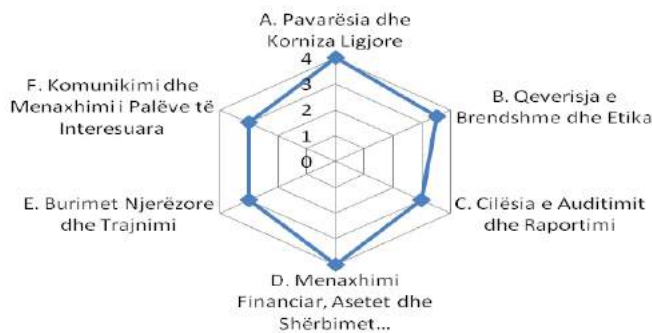

Raporti i vlerësimit të performancës së institucionit pasqyron rezultatet e matura mbi bazën e kritereve të përcaktuara nga standardet e INTOSAI-t dhe praktikat më të mira ndërkombëtare, të cilat janë grupuar sipas gjashtë fushave të mëposhtme:

- A. “Pavarësia dhe korniza ligjore”;
- B. “Qeverisja e brendshme dhe etika”;
- C. “Cilësia e auditimit dhe raportimi”;
- D. “Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse”;
- E. “Burimet Njerëzore dhe Trajnimi”;
- F. “Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit”.

Treguesit e agreguar dëshmojnë se KLSH ka një performancë mbi nivelin mesatar. Konkretisht për tre nga 6 fusha e vlerësimit, përkatësisht fushat 3,4 dhe 5 merr vlerësimin 4(nga) dhe për 3 fushat e tjera vlerësimin 3 (nga 5)²⁴.

Grafiku: Korniza e Matjes së Performancës -2017

Burimi: KLSH, Departamenti i Metodologjisë

A. FUSHA “PAVARËSIA DHE KORNIZA LIGJORE”

Vlerësimi i kësaj fushe të performancës së KLSH është bazuar kryesisht në vlerësimin e realizuar nga Gjykata Austriake e Auditimit, përmes procesit “Peer Review (Rishikim mes kolegëve)”. Me ndryshimet e realizuara në Ligjin 154/2014 “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”, KLSH ka një kornizë rregullatore që i siguron një pavarësi të përshtatshme për të realizuar plotësisht misionin dhe detyrimet e tij kushtetuese.

²⁴ Për secilin dimension dhe fushë niveli i pikëzimit është në trend rritës, nga 0-4 ku niveli 4 është niveli maksimal.

Kjo kornizë sanksionon pavarësinë organizative në planin e auditimeve, në strukturën dhe stafet e nevojshme për t'iu përgjigjur detyrimeve kushtetuese dhe aktivitetit të përditshëm auditues. Pavarësia e Kryetarit është një element që sanksionohet në mënyrë të kujdesshme në ligjin e ri, fakt që bën që dimensionet e lidhura me pavarësinë të kenë një vlerësim maksimal. Ndërkohë që dimensionin e lidhur me pavarësinë financiare, nisur nga kufizimet buxhetore për shkak të ligjeve të tjera organike, nuk plotëson kushtet për një vlerësim maksimal, duke u vlerësuar vetëm me 3 nga 4 pikë të mundshme.

Mandati i KLSH-së është vlerësuar duke analizuar dimensionin e mjaftueshmërisë së mandatit, lidhur me të drejtën për të audituar dhe kufizimet lidhur me këtë të drejtë. Vlerësimi tregoi se KLSH ka një mandat të mjaftueshëm për të përmbushur misionin e saj, mandat që në tërësi të tij nuk ka kufizime që çenojnë punën tonë. Ky dimension është vlerësuar maksimalisht. Ligji 154/2014 "Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit", ka qenë një hap i rëndësishëm për të sanksionuar si aksesin në informacion dhe të drejtën dhe detyrimin për raportim, dimensione që kanë përmirësuar ndjeshëm performancën institucionale. Nisur nga aspekti i të drejtës, dimensionet që përcaktojnë mandatin e KLSH vlerësohen me 4 pikë.

Treguesi	Pavarësia dhe Korniza Ligjore	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-1	Pavarësia e SAI-t	<i>(i). Korniza kushtetuese e përshtatshme dhe efektive</i>	4
		<i>(ii). Pavarësia/autonomia financiare</i>	3
		<i>(iii). Pavarësia/autonomia organizative</i>	4
		<i>(iv). Pavarësia e Kryetarit të SAI-t dhe menaxherëve të tjerë të institucionit</i>	4
SAI-2	Mandati i SAI-t	<i>(i). Mandat i mjaftueshëm</i>	4
		<i>(ii). Aksesin në informacion</i>	4
		<i>(iii). E drejta dhe detyrimi për raportim</i>	4

Gjykata Austriake e Auditimit konkludoi se aktiviteti i KLSH-së është në përputhje me: Deklaratën e Limës (ISSAI 1), Deklaratën e Meksikës (ISSAI 10) si dhe ISSAI-n 11.

Ky vlerësim për Pavarësinë dhe Kornizën Ligjore të KLSH u prezantua nga Sekretari i Përgjithshëm i INTOSAI-t, në Konferencën e organizuar, me rastin e 40- vjetorit të Deklaratës së Limës mbi Pavarësinë e SAI-ve, në Lima, Peru më 5 Dhjetor 2017, duke konfirmuar se.... *pavarësia, mandati dhe organizimi i KLSH janë ligjërish, de facto, të vendosura dhe të mbrojtura nga Kushtetuta dhe nga Ligji i KLSH-së. Me*

hyrjen në fuqi të Ligjit në vitin 2015, KLSH pati përmirësime të rëndësishme në pavarësinë e tij, krahasuar me dispozitat e ligjit të mëparshëm. korniza ligjore e vendosur është e përshtatshme dhe efektive dhe qëndron në pajtueshmëri me Deklaratën e Meksikos”.

Përveç vlerësimit pozitiv, kolegët e Gjykatës Austriake të Auditimit cilësuan si aspekt për përmirësim që ndikon në forcimin e pavarësisë reale, pavarësinë financiare. Pavarësisht faktit që buxheti i KLSH-së dhe numri maksimal i punonjësve janë pjesë e Buxhetit të Shtetit të miratuar nga Kuvendi, fakti që Kryetari nuk ka të drejtë ankimimi të drejtpërdrejtë në Kuvend apo në Komisionet Parlamentare për çështje që lidhen me buxhetin e KLSH-së, është aspekt që cënon pavarësinë reale financiare të KLSH.

Liria e plotë në shpërndarjen e buxhetit, si për shembull dhënia e buxhetit si shumë totale dhe dhënia e të drejtës KLSH-së për akordimin e saj në mënyrë autonome, do të nënkuptonte përbushjen e Deklaratës së Meksikës në një shkallë më të lartë.

Pavarësisht se në vetëvlerësimin tonë, mandati i Kryetarit është i mirëpërcaktuar duke garantuar edhe pavarësinë e tij, sipas kolegëve austriakë, kriteret në nenin që bën fjalë për përfundimin e mandatit të Kryetarit, reflektojnë cënim të pavarësisë së SAI-t.

Sipas kornizës ligjore, KLSH ka mandat të mjaftueshëm dhe akses të plotë në informacion, pasi korniza ligjore është plotësuar sipas standardeve ndërkombëtare të lidhura me të drejtën dhe mandatin për të audituar. Megjithatë gjatë vitit 2017, përsëri kemi ndeshur raste që aktiviteti auditues është penguar dhe refuzuar (respektivisht rasti Albpetrol sh.a., i cili u zgjidh me kontributin e Ministrisë të Infrastrukturës dhe Energjisë, si dhe ai i Entit Rregullator të Energjisë, rast ende i pazgjidhur). Ky fakt tregon se mandati de jure i sanksionuar në ligj nuk është arritur plotësisht në praktike.

B. FUSHA “QEVERISJA E BRENDSHME DHE ETIKA”

Qeverisja e brendshme si fushë e rëndësishme që ndikon në performancën institucionale të çdo Institucioni Suprem Auditimi, është vlerësuar në përputhje me kërkesat e ISSAI-ve 10, 12, 20, 30, 100. Dimensionet që vlerësohen në Fushën B, pasqyrojnë themelet e SAI-t për kryerjen e aktiviteteve të tij. Sistemi i vetëvlerësimit konkludon se KLSH është drejtuar duke dhënë shembullin e mirë,

duke synuar të jetë organizatë model, si dhe ka promovuar transparencën dhe llogaridhënien përmes mirëqeverisjes dhe sjelljes etike.

Në aspektin e Qeverisjes së Brendshme dhe Etikës, vlerësimi bazohet në matjen e Ciklit të Planifikimit Strategjik, ku përfshihen Plani Strategjik, Plani Vjetor, Planifikimi Organizativ dhe Monitorimi, si dhe Raportimi i Performancës Institucionale. Me qëllim sigurimin e një zhvillimi të qëndrueshëm dhe konsolidimin e reformave të ndërmarra, në përputhje me detyrimet kushtetuese, me standardet ndërkombëtare të auditimit, ISSAI-t, me rekomandimet e Progres Raporteve të BE-së, si dhe me pritshmëritë e Kuvendit, publikut dhe të të gjitha palëve të interesit, menaxhimi i ndryshimit dhe zhvillimi institucional është realizuar, duke e konsideruar implementimin e objektivave strategjikë si një proces dinamik, duke rivlerësuar, përditësuar, përshtatur dhe zgjeruar dimensionet e objektivave strategjikë. Njëherazi është proceduar me sigurimin e monitorimit të planit strategjik. Raportet e monitorimit kanë shërbyer edhe si një instrument informimi dhe transparence për palët e interesit si publiku, Kuvendi e Komisioni European, dhe të gjitha organizmave ndërkombëtarë, të cilëve u mundësohet vlerësimi i progresit të zhvillimit institucional.

Treguesi	Qeverisja e brendshme dhe etika	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-3	Cikli i Planifikimit Strategjik	(i). Përmbajtja e Planit Strategjik. (ii). Përmbajtja e Planit Vjetor/Planit Operacional (iii). Procesi i Planifikimit Organizativ (iv). Monitorimi dhe Raportimi i Performancës	3 3 3 3
SAI-4	Mjedisi i Kontrollit Organizativ	(i). Mjedisi i Kontrollit të Brendshëm – Etika, Integriteti dhe Struktura Organizative (ii). Sistemi i Kontrollit të Brendshëm (iii). Sistemi i Kontrollit të Cilësisë (iv). Sistemi i Sigurimit të Cilësisë	4 4 3 4
SAI-5	Auditimet me Burimet e Jashtme	(i). Procesi i Përzgjedhjes së Audituesve me Kontratë (ii). Kontrolli i Cilësisë së Auditimeve me Burimet të Jashtme (iii). Sigurimi i Cilësisë së Auditimeve me Burimet të Jashtme	N/a N/a

SAI-6	Udhëheqja dhe Komunikimi i Brendshëm	(i). Udhëheqja	4
		(ii). Komunikimi i Brendshëm	4
SAI-7	Planifikimi i Përgjithshëm i Auditimit	(i). Procesi i Përgjithshëm i Planifikimit të Auditimit	3
		(ii). Përmbajtja e Planit të Përgjithshëm të Auditimit	3

Mjedisi i Kontrollit Organizativ është vlerësuar përmes dimensioneve të lidhura me Mjedisin e Kontrollit të Brendshëm, Etika dhe Integriteti, Sistemit të Kontrollit të Brendshëm, Sistemi i Kontrollit të Cilësisë dhe Sistemi i Sigurimit të Cilësisë. Të gjitha këto dimensione vlerësohen në përputhje me kërkesat e udhërrëfyeseve metodologjike, modelit COSO, Modelit INTOSAINT, etj.

Nga pikëpamja metodologjike, këta tregues vlerësohen me 4 pikë kundrejt 4, përveç sistemit të kontrollit të cilësisë, ku duhet të përmirësojmë instrumentet metodologjike për matjen e risqeve që lidhen me cilësinë. Për të arritur këtë, duhet të kemi një sistem për të përcaktuar përparësitë e punës, duke marrë parasysh nevojën për të ruajtur cilësinë, në zbatim të kërkesave të ISSAI-t 40.

Mjedisi i Kontrollit të Brendshëm, Etikës dhe Integritetit. Duhet të theksojmë se veprimtaria menaxheriale institucionale këto gjashtë vitet e fundit është fokusuar në sigurimin e sistemit të etikës dhe integritetit institucional, nëpërmjet zbatimit të kornizës rregullative të KLSH-së dhe praktikave më të mira të komunitetit të INTOSAI-t, specifikisht të INTOSAINT (instrumenti i vetëvlerësimit të integritetit). Strategjia për implementimin e një sistemi efektiv të etikës dhe integritetit është fokusuar në tre shtylla kryesore:

1. Hartimi dhe konsolidimi i kuadrit rregullator mbi etikën dhe integritetin. KLSH është radhitur ndër të parat Institucione Supreme të Auditimit, që në mënyrë vullnetare, që prej vitit 2014, ka adoptuar metodologjinë e vetëvlerësimit të integritetit (INTOSAINT), konsideruar si një nga metodat inovative dhe të efektshme, me impakt në zhvillimin e politikave të integritetit. Parimi kryesor i zbatimit të kësaj metodologjie është “vetëvlerësimi” dhe çelësi i suksesit të aplikimit të këtij instrumenti është roli aktiv dhe kontribues i çdo individi, pjesë e stafit të institucionit.

KLSH ishte një ndër kontribuesit e hartimit të draftin të ri të ISSAI 30 “Kodi i Etikës”, i cili u miratua në Kongresin e XXII-të të INTOSAI-t, në Dhjetor 2016.

Në Korrik të vitit 2017, KLSH u bë anëtare e Grupit të Projektit të EUROSAT-t “Mbi rolin e Institucioneve Supreme të Auditimit në përhapjen e kulturës etike në sektorin publik”, i cili udhëhiqet nga SAI i Hungarisë. KLSH, nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në këtë Grup Pune, synon ushtrimin e auditimit të etikës dhe integritetit, në subjektet e auditimit të sektorit publik.

2. Menaxhimi i etikës dhe integritetit, duke vijuar me imponimin dhe implementimin e rregullave, procedurave dhe udhëzimeve. Në këtë aspekt janë kryer trajnime intensive që kanë synuar edukimin e punonjësve me frymën e standardeve etike dhe vlerave morale.
3. Ushtrimi i funksioneve mbikëqyrëse dhe kontrolluese, investiguese dhe ndëshkuese ndaj sjelljeve dhe shkeljeve të etikës dhe integritetit. KLSH, si rezultat i aplikimit të këtij instrumenti ka marrë masa ndaj punonjësve të tij, të cilët kanë rezultuar me shkelje të rregullave të etikës dhe integritetit. Për periudhën 2012-2017, Komisioni i Etikës i institucionit ka vendosur për 10 largime nga detyra për shkelje të etikës dhe integritetit.

Me shkresën nr. 1182 datë 18.11.2016 të Kryetarit të KLSH-së, i kemi kërkuar Inspektorit të Përgjithshëm të Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive e Konfliktit të Interesave (ILDKPKI), kryerjen e verifikimit të plotë dhe të thelluar mbi deklaratimet e të gjithë punonjësve/drejtuesve të KLSH-së, që mbartin detyrimin ligjor për deklaram të interesave private (niveli Drejtor dhe Kryeauditues). Nga ILDKPKI u kryen verifikimet bazuar në kërkesat e ligjit përkatës për 28 punonjës dhe në përfundim të këtij procesi nuk rezultuan shkelje të kuadrit rregullator.

Sistemi i Kontrollit të Brendshëm, është vlerësuar mbi bazë të modelit COSO. KLSH përgjatë vitit 2017 ka vijuar me veprimtarinë menaxheriale institucionale suportuar nga një qeverisje e brendshme efektive dhe mirëfunksionimi i sistemeve të kontrollit të brendshëm.

Në zbatim të ISSAI-t 20, KLSH vepron mbi themelet e transparencës dhe llogaridhënies. Gjithashtu, në zbatim të ISSAI 12 që thekson parimin e udhëheqjes nëpërmjet shembullit, Kryetari dhe menaxhimi i lartë janë përgjegjës për dhënien e shembullit të mirë, për të promovuar integritetin, por gjithashtu për të mundësuar përmbushjen efektive të mandatit të organizatës duke zhvilluar një kulturë organizative e cila promovon eficiencë, transparencë dhe përgjegjshmëri. Në këtë

kontekst, në vitin 2018 u rishikua Kodi i Etikës, duke cilësuar se Kryetari pranon pa asnjë kushtëzim Kodin e Etikës së Deputetit të Kuvendit.

Komunikimi i brendshëm është një nga aspektet kryesore për ta mbajtur stafin e KLSH-së të informuar, të motivuar dhe në të njëjtin drejtim me objektivat e institucionit. Ai është një mjet i fuqishëm për të stimuluar rritjen e angazhimit të stafit. Përveç kësaj, trupa audituese luan një rol të rëndësishëm në komunikimin me qytetarët duke nxjerrë në pah rëndësisë e KLSH-së për miradministrimin e parasë dhe të pasurisë publike. Prandaj, i gjithë personeli është i informuar për punën dhe prioritetet strategjike të KLSH-së. Komunikimi i brendshëm është konsideruar një mjet i rëndësishëm për shkëmbimin e njohurive, duke mundësuar punonjësit të njohin iniciativat e ndërmarra në të gjithë institucionin, rritjen e inovacionit dhe gjenerimin e ideve të reja.

KLSH ka ndërtuar sistemin për të përcaktuar përparësitë e punës në ruajtjen e cilësisë, duke zbatuar metodologjinë bazuar në risk për përcaktimin e auditimeve që do të kryejë. Megjithatë, kriteri i vlerësimit sistematik të riskut përgjatë gjithë fazave të planifikimit, është aspekti që duhet përmirësuar më tej. Për këtë arsye ky dimension është vlerësuar me 3, kundrejt 4 pikëve.

Në lidhje me përmbushjen e kriterëve të vlerësimit të dimensionit “Përmbajtja e Planifikimit të Përgjithshëm të Auditimit”, u konstatua se KLSH duhet të përmirësojë sistemin e vlerësimit të pengesave dhe të riskut për përcaktimin e prioritetëve të auditimeve, buxhetin dhe burimet njerëzore në dispozicion.

C. FUSHA “CILËSIA E AUDITIMIT DHE RAPORTIMI”

Përmes këtij dimensionit “Cilësia e auditimit dhe raportimi”, synohet vlerësimi i cilësisë së punës audituese, si dhe rezultatet e auditimit, aspekt që përbën aktivitetin kryesor të KLSH-së për të tre llojet e auditimit përkatësisht auditimet financiare, të performancës dhe të përputhshmërisë (duke qenë një periudhë tranzitore aktiviteti auditues përfshin edhe auditimet e rregullshmërisë sipas modelit të vjetër të auditimit).

Kontrolli i Lartë i Shtetit, për periudhën Janar - Dhjetor 2017, ka kryer 156 auditime nga 154 auditime të planifikuara, nga të cilat:

- 92 auditime rregullshmërie;
- 25 auditime përputhshmërie;

- 14 auditime financiare;
- 15 auditime performance;
- 5 auditime tematike;
- 5 auditime të TI.

Institucioni ka arritur të mbajë një sasi-prag auditimesh, për të siguruar mbulueshmërinë e duhur me auditim në fushat kryesore të shpenzimeve publike dhe të gjenerimit të të ardhurave, prag nën të cilin nuk ka rënë asnjëherë në këto 6 vitet e fundit. Ky nivel i lartë për kapacitetet audituese në dispozicion gjithsesi është shoqëruar edhe me rritje të cilësisë së auditimit dhe një metodologji bashkëkohore, bazuar në Standardet e INTOSAI-t.

Auditimet janë realizuar në institucione qendrore dhe njësi të varësisë, njësi të vetëqeverisjes vendore etj, për të patur një mbulim të kënaqshëm për dhënien e opinionit të Zbatimit të Buxhetit të Shtetit. Janë audituar ministritë dhe agjencitë në varësi të tyre, drejtoritë e përgjithshme dhe degët e tatimeve dhe doganave, si shoqëritë aksionere me kapital shtetëror, si kontribuese të të ardhurave të Buxhetit të Shtetit, përmes dividendit dhe jo vetëm, si dhe njësi të vetëqeverisjes vendore, pa anashkaluar auditimin e projekteve me financim të huaj, duke qenë se investimet publike në Shqipëri në masë të konsiderueshme financohen nga këto lloj projektesh. Megjithatë, jemi të ndërgjegjësuar se treguesi i mbulimit mbetet akoma një tregues sfidues, po t'i referohemi metodologjisë së llogaritjes së tij, sipas llojit të auditimeve të realizuara.

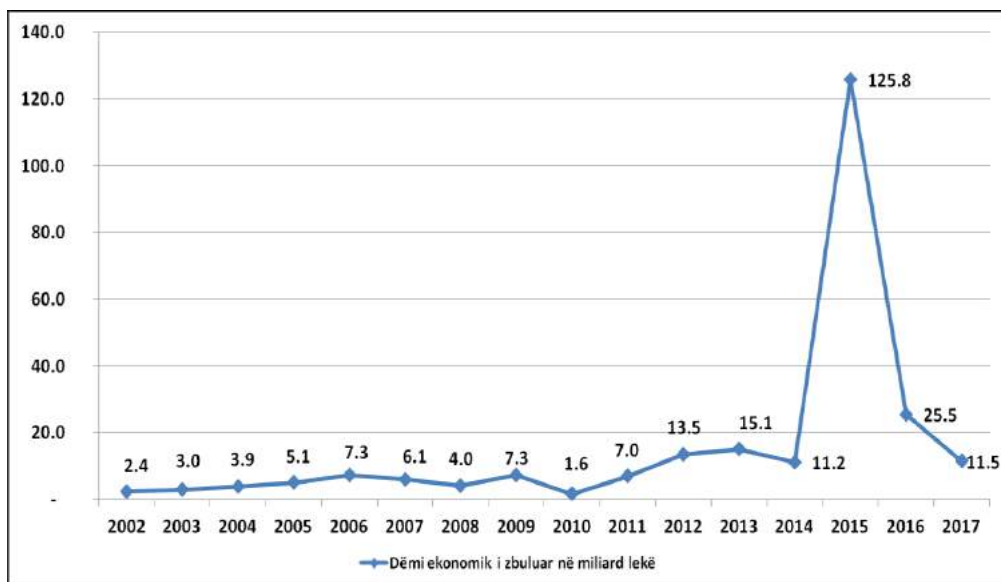
Nga auditimet e kryera në vitin 2017, KLSH ka identifikuar mungesë përgjegjshmërie nga titullarët e institucioneve të çdo niveli, mosnjohje të kërkesave të ligjit të menaxhimit financiar, nivele të ulta dhe ineficiencë të sistemeve të kontrollit të brendshëm, duke krijuar risqe për shpenzime jo në përputhje me kërkesat ligjore dhe efektivitet të ulët në harxhimin e fondeve buxhetore. Vijnë praktikë dhe vendimarrjet institucionale me efekte negative në fondet publike, ku niveli i dëmeve dhe shpenzimeve joefektive të konstatuara është:

- Parregullsi dhe shkelje financiare, në të ardhurat dhe në shpenzimet e kryera, *me dëm ekonomik në shumën totale prej 11.5 miliard lekë ose 85.8 milion euro.*
- Shkelje të disiplinës financiare me ndikim negativ në performancën e fondeve publike të shpenzuara nga subjektet e audituara, në shumën totale prej *99.05 miliard lekë ose afërsisht 739.7 milion euro*, nga e cila: 92.7 miliard lekë në fushën e të ardhurave ose afërsisht 692.1 milionë euro dhe 6.3 miliard lekë ose

afërsisht 47.8 milion euro, në fushën e shpenzimeve jo me eficiencë, efektivitet dhe ekonomicitet të fondeve. Në total janë konstatuar shkelje në shumën 110.5 miliard lekë ose afërsisht 825,6 milion euro.

Dëmi i konstatuar është në një trend rritës në vitet e fundit dhe kjo duket qartë në paraqitjen grafike të mëposhtme.

Grafiku: Dëmi në harkun kohor 2002-2017 në miliard lekë

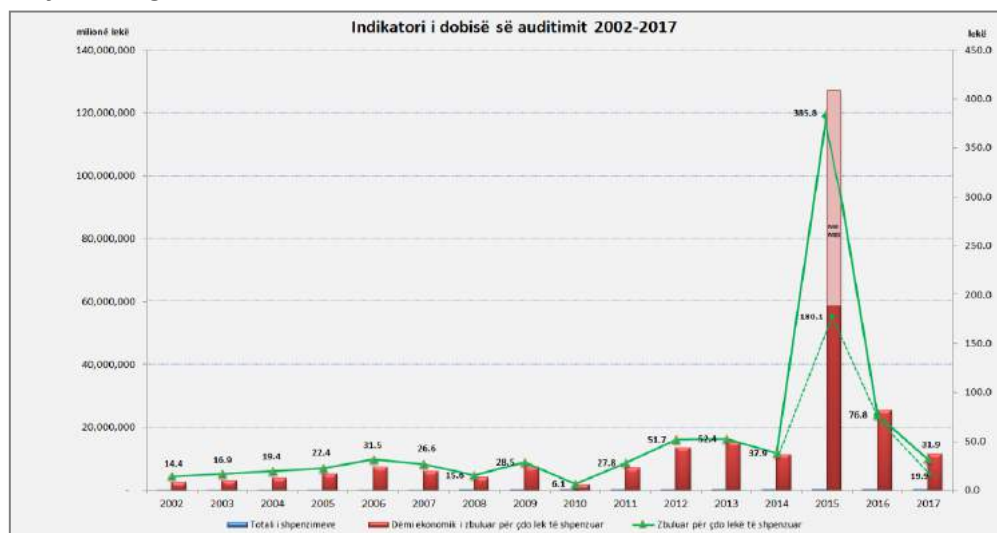

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

Treguesi i dobishmërisë së auditimit është raporti i sasisë së fondeve të zbuluara dhe të kërkuara për zhdëmtim nga KLSH me shpenzimeve buxhetore faktike të KLSH-së dhe është një nga treguesit më domethënës të performancës së Institucioneve Supreme të Auditimit.

Për vitin 2017 rezulton se për çdo një lek të shpenzuar për KLSH-në janë zbuluar dhe kërkuar për t'u zhdëmtuar 31.9 lekë. Në përlogaritjen e këtij treguesi, në shpenzimet buxhetore faktike të KLSH-së për vitin 2017, nuk janë marrë në konsideratë shpenzimet kapitale për godinën e re të KLSH-së (shpenzimet faktike për vitin 2017 janë dyfishuar në raport me shpenzimet faktike të viteve paraardhëse për shkak të këtij investimi madhor). Nëse do të merret në konsideratë edhe investimi për godinën, treguesi i dobishmërisë është 19.9 lekë.

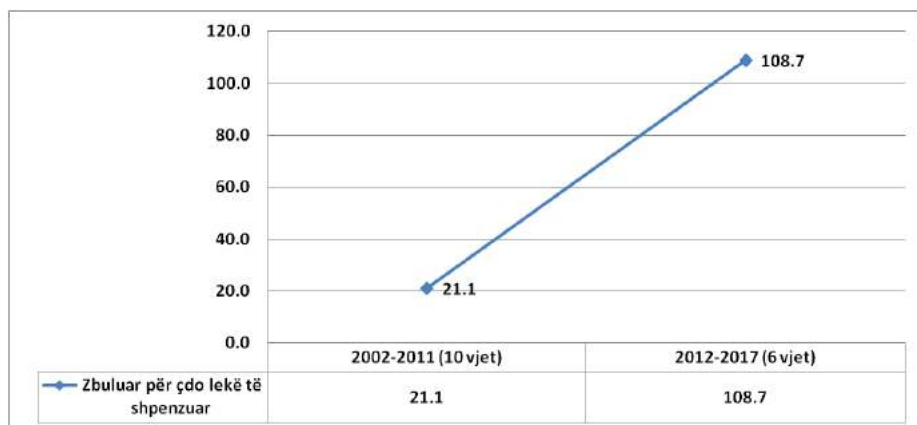
Grafiku: Treguesi i dobishmërisë²⁵ në vite

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

Për 6 vitet 2012-2017 rezulton se për çdo një lek të shpenzuar për institucionin e KLSH-së është kërkuar për t'u zhdëmtuar 108.7 lekë, ose 5 herë më shumë, nga 21.1 lekë që është kërkuar në periudhën 10 vjeçare 2002-2011.

Grafiku: Zbuluar për çdo lekë të shpenzuar

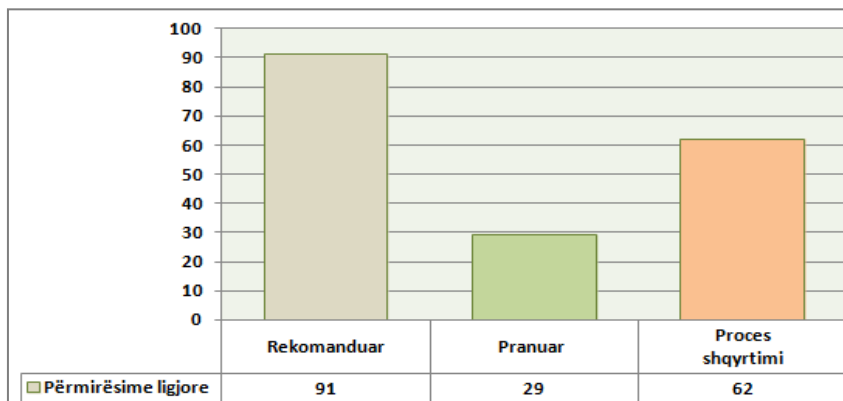
Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

²⁵ Për vitin 2017 treguesi i dobishmërisë është 31.9 lekë në rastin kur në përlogaritjen e tij nuk janë përfshirë shpenzimet kapitale (në pjesën më të madhe për godinën e re të KLSH-së), në vlerën 218.2 milion lekë. Ky tregues është 19.9 lekë në rastin kur llogaritja e tij bëhet mbi bazë të buxhetit total të KLSH-së për vitin 2017, si shpenzimet korente dhe shpenzimet kapitale në vlerën 579 milion lekë.

Edhe përgjatë vitit 2017, KLSH ka adresuar rekomandime për institucionet publike të audituara, struktura e të cilave ka ruajtur të njëjtën tipologji sikurse vitet e tjera. Masa për përmirësime ligjore, masa organizative, masa administrative dhe masa disiplinore për periudhën Janar-Dhjetor 2017 janë **3521 masa**, nga të cilat janë pranuar 1937 ose 55% e masave të rekomanduara dhe 1584 masa janë duke u shqyrtuar nga subjektet.

A- 91 “Masa për përmirësime ligjore”, nga të cilat janë pranuar dhe janë në proces zbatimi 29 masa ose 31% dhe 62 masa janë duke u shqyrtuar nga subjektet;

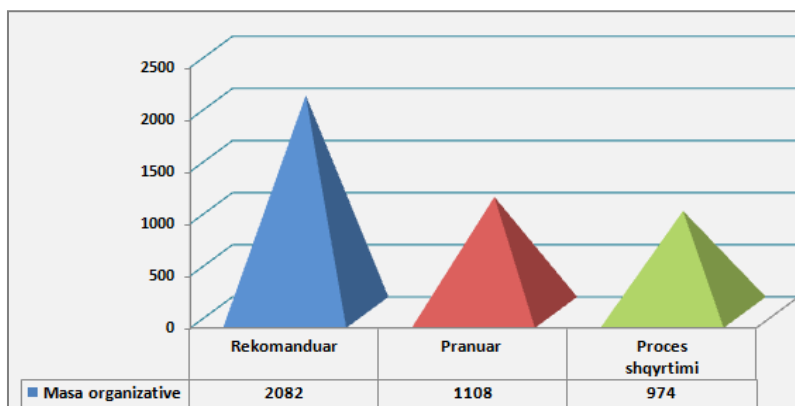
Grafiku: Përmirësimet ligjore

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

B- 2082 “Masa organizative”, nga të cilat janë pranuar dhe janë në proces zbatimi 1108 masa ose 51% dhe janë në proces shqyrtimi 974 masa;

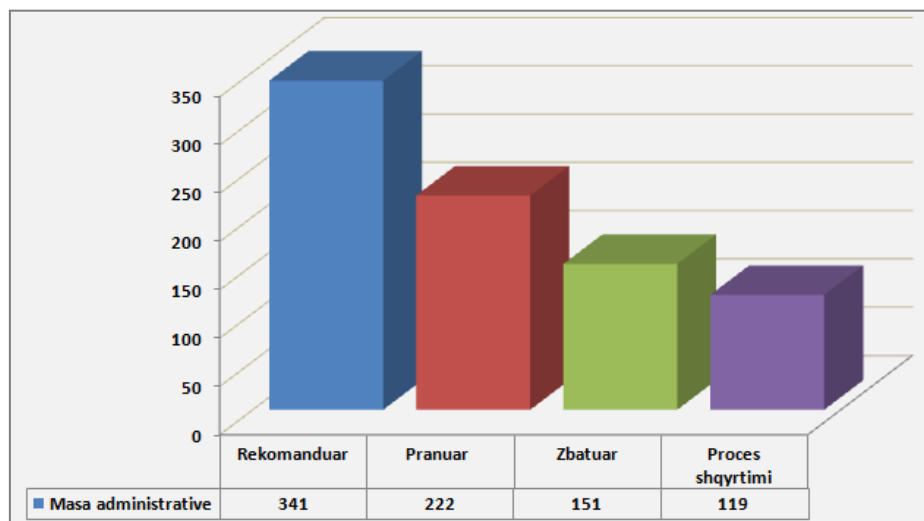
Grafiku: Masat Organizative

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

- C- 341 “Masa administrative”, nga të cilat janë pranuar 222 masa ose 65% dhe janë zbatuar 151 masa ose 44% dhe janë në proces shqyrtimi 119 masa;

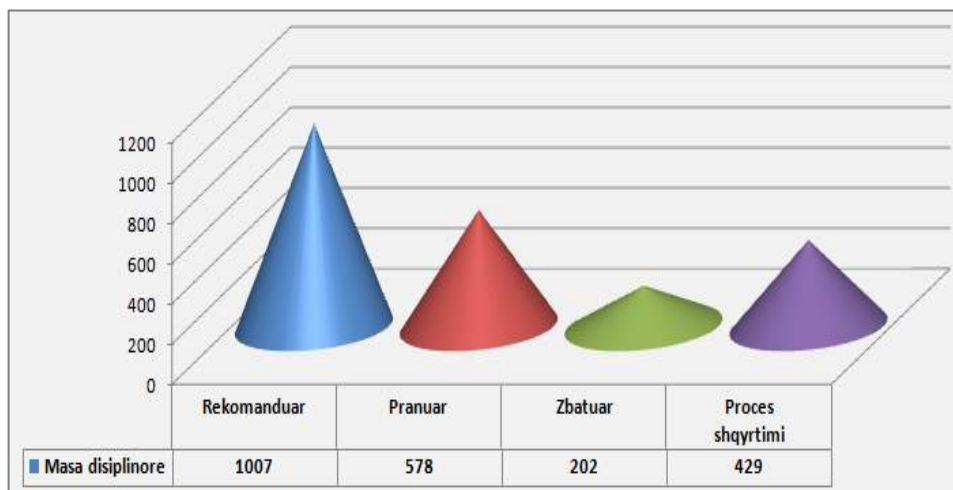
Grafiku: Masat Administrative

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

- D- 1007 “Masa Disiplinore”, nga të cilat janë pranuar 578 masa ose 57%, janë zbatuar 202 ose 34% dhe janë në proces shqyrtimi 429 masa;

Grafiku: Masat Disiplinore

Burimi: KLSH, Sektori i statistikave

Puna audituese është përqendruar kryesisht në fushat për të cilat Kontrolli i Lartë i Shtetit ka vlerësuar një nivel të lart risku dhe ku sistemet e kontrollit janë të niveleve që nuk mund të garantojnë dhe japin siguri për një aktivitet në përputhje me kërkesat e kuadrit të menaxhimit financiar dhe kontrollit. Edhe në këtë vit, *shkeljet më të mëdha me efekte të qenësishme në shpenzimin e fondeve në kundërshtim me kërkesat ligjore, mbeten në fushën e keqmenaxhimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të fondeve buxhetore, keqadministrimit të pronës shtetërore, pasuar nga parregullsitë dhe ineficiencat e fushës së prokurimit publik.*

Duke synuar rritjen e nivelit të zbatimit të rekomandimeve nga institucionet publike, KLSH ka nxitur bashkëpunimin me Ministrinë e Financave dhe të Ekonomisë dhe institucionet e tjera qendrore dhe të pavarura, për të zbatuar një sistem të përbashkët për rekomandimet e dhëna, si nga auditimi i jashtëm ashtu edhe ai i brendshëm, duke synuar rritjen e nivelit të kontrollit në përgjegjshmërinë e zbatimit të rekomandimeve, si një instrument për të luftuar keqpërdorimin e parasë dhe pasurisë publike.

STANDARDET E AUDITIMIT DHE MENAXHIMIT TË CILËSISË

Auditimi financiar përbën një nga aktivitet audituese më tradicionale, por për shkak të niveleve të deformuara të raportimit financiar në sektorin publik (pas viteve 90-të), për praktikën e KLSH mbetet një lloj i ri auditimi. Për vitin 2017, nga KLSH është dhënë opinion për pasqyrat financiare të 14 njësive publike.

Numri mbetet akoma i vogël, por në kushtet e realitetit shqiptar, kur kemi mungesë të një kornize të plotë të raportimit financiar në sektorin publik, mungesë të Pasqyrave Financiare të Konsoliduara të Shtetit, mungesë të pasqyrave të konsoliduara në nivel qendror, ku raportimi financiar nga institucionet e qeverisjes së përgjithshme në Shqipëri realizohet mbi bazën e mjeteve monetare, por me elementë të administrimit të aktiveve, të angazhimeve, debitorëve dhe kreditorëve, niveli i mbulimit nuk është tregues që mund të reflektojë kriteret e kërkuara sipas standardeve të auditimit.

Gjatë këtyre viteve, opinioni i KLSH mbi raportimin financiar në sektorin publik ka qenë i fokusuar vetëm në aspekte të caktuara dhe është shoqëruar me kërkesa të përsëritura, për nevojën që raportimi financiar në sektorin publik të kryhet në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit të Sektorit Publik (IPSAS). Kjo situatë ka sjellë që KLSH, në harmoni me zhvillimet e raportimit financiar në

sektorin publik të drejtuar nga qeveria, të punojë me qëllim garantimin e kapaciteve institucionale të përshtatshme, për të kryer auditime financiare në përputhje me standardet ndërkombëtarë të auditimit (SNA) mbi pasqyrat financiare të sektorit publik të përgatitura në përputhje me IPSAS. Për këtë arsye, edhe gjatë vitit 2017, KLSH ka vijuar me kryerjen e auditimeve financiare në disa njësi publike, duke u ndihmuar në këtë fushë edhe nga ekspertiza e SAI-t Polak (NIK), i cili ka angazhuar ekspertë të tij, në mbështetjen e dy auditimeve financiare pilot të KLSH.

Korniza e Matjes së Performancës kërkon adoptimin e Manualit të Auditimit Financiar dhe Përputhshmërisë, në përputhje me ISSAI 200 dhe ISSAI 400. Në lidhje me këtë dimension, KLSH është vlerësuar se i përmbush pjesërisht (2-3 pikë nga 4) kërkesat e përcaktuara sipas praktikave më të mira ndërkombëtare.

- Për auditimet financiare, KLSH përmbush plotësisht 20 nga 21 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Është vlerësuar si e përmbushur pjesërisht, kërkesa për përcaktimin e materialitetit për pasqyrat financiare në tërësi, nivelin e materialitetit ose nivelet që do të zbatohen për lloje të veçanta të transaksioneve, gjendjet e llogarive apo dhënien e informacioneve shpjeguese.
- Për auditimet e përputhshmërisë, KLSH i përmbush plotësisht 11 nga 18 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Janë vlerësuar si të përmbushura pjesërisht, kërkesat në lidhje me identifikimin dhe vlerësimin e risqeve të auditimit, të kuptuarit të mjedisit të kontrollit dhe kontrollet e brendshme përkatëse, si dhe ndërtimi i procedurave të përshtatshme të auditimit, që adresojnë nivelin e risqeve të identifikuar. KLSH ka vlerësuar si të pamjaftueshme procedurat e kryera gjatë auditimeve të përputhshmërisë, në lidhje me identifikimin e risqeve të mashtrimit financiar, si dhe hartimit të strategjisë dhe planit të auditimit.
- Për auditimet e performancës, KLSH përmbush plotësisht 6 nga 21 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Ndërsa për pjesën tjetër të kërkesave, konstatohet se përmbushen në nivel pjesor.

MENAXHIMI I GRUPIT TË AUDITIMIT DHE AFTËSITË E VLERËSIMIT

Ky dimesion kërkon krijimin nga SAI të një sistemi, për të siguruar që grupi i auditimit si një i tërë, ka kompetencën dhe aftësitë e duhura për realizimin e misionit auditues:

- Për auditimet financiare, KLSH ka plotësuar plotësisht 10 nga 11 kërkesat e përcaktuara në modulën e vlerësimit për auditimet financiare. Është vlerësuar si e përmbushur pjesërisht kërkesa për ekspertizën teknike, duke përfshirë ekspertizën e IT dhe fushat e specializuara të kontabilitetit ose auditimit. Përdorimi gjithnjë e më i gjerë i sistemeve IT në fushën e raportimit financiar në sektorin publik, kërkon që KLSH të zhvillojë në mënyrë të vazhdueshme kapacitetet në auditimin e këtyre sistemeve, në funksion të efektivitetit të auditimeve financiare.
- Për auditimet e përputhshmërisë, niveli i kriterëve mbetet njësoj me auditimet financiare, ku KLSH rezulton se i përmbush pjesën më të madhe të kriterëve dhe pjesërisht disa prej tyre. Veçanërisht, vlerësohen si pjesërisht të përmbushura kërkesat për identifikimin e njohurive, aftësive dhe ekspertizës së kërkuar për realizimin e punës audituese, duke përfshirë edhe vlerësimin për përdorimin e punës së ekspertëve të jashtëm.

KONTROLLI I CILËSISË

Po t'i refererohemi kërkesave të lidhura me *Kontrollin e Cilësisë* në auditimin financiar dhe të përputhshmërisë, KLSH përmbush plotësisht kriteret e vlerësimit. ISSAI 40 kërkon që e gjithë puna e kryer duhet të jetë subjekt i rishqyrtimit, si një mjet për të kontribuar në cilësinë dhe nxitjen e të mësuarit dhe zhvillimit të personelit. Në këtë proces, përfshihet rishikimi i planit të auditimit, letrave të punës dhe punës së grupit, si dhe monitorimi i rregullt i ecursë së auditimit nga nivelet e përshtatshme të menaxhimit. Shqyrtimi ndihmon KLSH-në për të siguruar që auditimi është kryer në përputhje me standardet profesionale dhe kërkesat ligjore dhe rregullatore të zbatueshme, si dhe se raporti i audituesit me mjedisin është i përshtatshëm.

Në funksion të sigurimit mbi cilësinë e dosjeve, për auditimet e evaduara gjatë vitit 2017, me Urdhrin nr. 12 të Kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit, datë 30.01.2018 "Për Kontrollin e Sigurimit të Cilësisë", të ndryshuar, është realizuar vlerësimi i sigurimit të cilësisë për 46 dosje, të cilat përbëjnë 30% të dosjeve të evaduara gjatë vitit 2017. Përzgjedhja u bë në mënyrë të rastësishme, duke prekur si auditimet financiare edhe ato të performancës, nga subjekte të institucioneve qendrore deri tek njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe shoqëritë aksionere.

Procesi i vlerësimit ka përfshirë gjithë ciklin e procesit auditues:

1. Planifikimi i auditimit/hartimi i programeve të auditimit;
2. Kryerja e auditimit;
3. Raportimi dhe evadimi i materialeve të auditimit.

Vlerësimi është bërë bazuar në 21 tregues, për secilën dosje me një pikëzim të përshkallëzuar nga 1 (shumë mirë) në 4 (jo mjaftueshëm), referuar faktit nëse auditimi ka përmbushur kërkesat optimale të ligjit, të rregullores së brendshme dhe standardeve të auditimit, për secilin nga kriteret e vlerësimit.

Në përfundim të veprimtarisë së kontrollit të zbatimit të cilësisë, rezulton se puna audituese reflekton përmirësim të dukshëm, referuar kornizës rregullative të procesit auditues, mbi 60% e dosjeve të auditimit vlerësohen të mira dhe vetëm 13 % janë vlerësuar “mjaftueshëm”.

Procesi i Planifikimit

KLSH plotëson pjesërisht kërkesat e lidhura me procesin e planifikimit, si për auditimin financiar, ashtu dhe atë të përputhshmërisë dhe të performancës. Përveç sfidave në lidhje me përcaktimin e materialitetit, në auditimin financiar dhe në vlerësimin e risqeve në auditimet e përputhshmërisë, KLSH duhet të zhvillojë më tej procesin e hartimit, zbatimit, dhe monitorimit të një strategjie të përgjithshme auditimi, që përfshin qëllimin, kohështirjen dhe drejtimin e auditimit. Në këtë strategji, duhet përcaktuar natyra, koha dhe shtrirja e procedurave të vlerësimit të riskut, si dhe natyra, koha dhe shtrirja e procedurave të planifikuara të auditimit, në nivelin e pohimeve të auditimit. Deri tani, puna e KLSH ka vijuar me program auditimi, por si pjesë e auditimeve pilot, me SAI-n Polak po punohet për standardizimin dhe përfshirjen e strategjisë së auditimit, si pjesë e letrave të punës. Për më tepër, KLSH duhet të fokusohet që gjatë auditimeve financiare, të identifikojë gjithashtu dhe risqet e anomalive materiale, si pasojë e mospërputhjes materiale me ligjet dhe rregullat, aspektet e përputhshmërisë, çështje kjo që po trajtohet gjithashtu si pjesë e auditimeve pilot me SAI-n Polak.

Puna audituese

Në lidhje me realizimin e procesit të auditimit financiar dhe të përputhshmërisë si dhe vlerësimit të evidencave të auditimit, KLSH përmbush pjesërisht kërkesat e kriterëve të vlerësimit. Kryerja e auditimit në bazë risku është një prioritet i KLSH dhe për këtë jemi duke punuar në mënyrë të vazhdueshme për planifikimin, ekzekutimin dhe raportimin, në bazë të kësaj metode auditimi, duke garantuar që

opinionit i auditimit të bazohet në evidenca të përshtatshme. KLSH gjithashtu po lëviz gradualisht nga dokumentimi vetëm i gjetjeve të auditimit, në dokumentimin e të gjitha testeve të kryera, ku duhet të përfshihen në të edhe evidencat e mjaftueshme të auditimit, për të mbështetur konkluzionet e nxjerra, duke pasur parasysh edhe riskun e vlerësuar të anomalive materiale, si pasojë e mashtrimit financiar, ose mashtrimit të dyshuar gjatë auditimit. Kjo, me qëllim që të sigurohemi që janë ndërmarrë të gjitha procedurat e planifikuara të auditimit, ose kur nuk janë ndërmarrë të gjitha procedurat e planifikuara, të jetë në dosjet e auditimit një shpjegim se pse nuk u kryen, i cili duhet të jetë i aprovuar nga personat përgjegjës për auditimin. Objektivi do të quhet i përmbushur, kur të gjitha dosjet e auditimit të përmbajnë dokumentimin e auditimit, që është i mjaftueshëm për t'i mundësuar një audituesi me përvojë, pa njohuri paraprake të auditimit, të kuptojë natyrën, kohën dhe shtrirjen e procedurave të kryera të auditimit, rezultatet dhe evidencat e marra të auditimit.

Raportimi i rezultateve

KLSH është vlerësuar se i përmbush plotësisht kërkesat, në lidhje me dorëzimin dhe publikimin në kohë të rezultateve të auditimit financiar dhe të përputhshmërisë. Në përputhje me praktikën më të mira, SAI-et duhet të krijojnë një praktikë për vlerësimin e materialitetit, me qëllimin përcaktimin se kur një procedure e ndjekjes së rekomandimeve kërkon një auditim shtesë.

Në tërësi, aktiviteti auditues i KLSH-së në zbatim të standardeve të INTOSAI-t si dhe të praktikave më të mira të të gjithë komunitetit të SAI-ve është vlerësuar. *“Kontrolli i Lartë i Shtetit ka ndërmarrë reforma të mëdha, të cilat e kanë përafruar me modelet dhe metodologjinë audituese europiane. Në Shqipëri keni arritur një standard të lartë si institucion shtetëror, ndërsa puna juaj ka shënuar impakte të rëndësishme për mirëqeverisjen në vend. Si President i SAI-t çek dhe si zëvendës President i EUROSAI-t dëshiroj të konfirmoj vullnetin tim për të mbështetur Kontrollin e Lartë të Shtetit në kapërcimin e sfidave që has në implementimin e standardeve ndërkombëtare të auditimit”,* është shprehur Presidenti i Zyrës Supreme të Auditimit të Republikës së Çekisë, Ing. Miloslav Kala, gjatë vizitës së tij në Tiranë në datat 1-2 gusht 2017).

Gjithashtu, përgjatë realizimit të aktivitetit auditues dhe më gjerë, KLSH ka zbatuar me korrektësi dhe profesionalizëm rekomandimet e adresuara nga BE në Progres-Raportin e fundit të Bashkimit European për Shqipërinë, të cilat konsistojnë në:

“KLSH të rrisë numrin e auditimeve pilot financiarë/të përputhshmërisë/rregullshmërisë, në përputhje me manualët e përditësuara dhe standardet e auditimit të INTOSAI-t”.

Auditimet e performancës janë parë si një nga shtyllat e zhvillimit dhe modernizimit të KLSH-së. Sfidë më e madhe për këtë lloj auditimi është që ai mos të zbatohet thjesht si procedurë, por të konceptohet si një filozofi e të menduarit dhe vepruarit nga i gjithë stafi i KLSH-së. Një filozofi pune që konsideron se **auditimi nuk është një qëllim në vetvete, por në rradhë të parë një instrument parandalimi, instrument korrigjimi dhe këshillimi për institucionin që auditohet**. Zhvillimi i auditimeve ka qenë në linjë dhe në përputhje të plotë me objektivat e planit strategjik 2013-2017 të KLSH. Gjatë vitit 2017, janë realizuar 15 auditime performance në reformat qeveritare, në aspekte të rëndësishme të financave publike, në sistemin e prokurimit publik, sistemin arsimor, projektet mjedisore, si dhe në shërbimet publike.

Vlerësimi i dimensionit *“Aftësitë dhe Menaxhimi i Grupit të Auditimit të Performancës”* në KLSH, ka dëshmuar një “nivel të qëndrueshëm” të tij. Grupet audituese në auditimet e performancës, për shkak të vetë natyrës së këtij auditimi, kompozohen të tilla që të mbulojnë fusha të ndryshme profesionale (ekonomike, juridike, sociale, etj.) Synimi në këtë drejtim ka qenë krijimi i një bërthame grupesh të qëndrueshme auditimi, me kolegë të cilët plotësojnë njohuritë dhe eksperiencat e njëri-tjetrit.

D. FUSHA “MENAXHIMI FINANCIAR, ASETET DHE STRUKTURAT MBËSHTETËSE”

Vlerësimi i kësaj fushe tregoi se KLSH ka një menaxhim organizativ të përshtatshëm dhe struktura mbështetëse që sigurojnë një qeverisje të mirë, dhe që mbështesin kontrollin e brendshëm dhe praktikën e menaxhimit (në përputhje me kërkesat e ISSAI-t 12, Parimi 9). Kjo gjetje është gjithëpërfshirëse si për menxhimin e aseteve dhe të shërbimeve mbështetëse të institucionit. KLSH, në zbatim të ISSAI-t 20, ka menaxhuar transaksionet e tij me ekonomicitet, eficiencë, dhe efektivitet dhe në përputhje me ligjet dhe rregulloret. Sistemi i vlerësimit të performancës në lidhje me dimensionin e planifikimit dhe përdorimit të aseteve dhe infrastrukturës, tregoi se duhet përmirësuar planifikimi afatgjatë për nevojat e infrastrukturës, në përputhje të objektivave strategjikë të zhvillimit institucional.

Treguesi	Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-21	Menaxhimi Financiar, Asetet dhe Shërbimet Mbështetëse	<i>(i). Menaxhimi Financiar</i>	4
		<i>(ii). Planifikimi dhe Përdorimi Efektiv i Aseteve dhe Infrastrukturës</i>	3
		<i>(iii) Shërbimet Administrative Mbështetëse</i>	4

Buxheti i akorduar për programin “Veprimtari audituese të KLSH-së”, ka në bazë të tij Deklaratën e Politikës së Programit (DPP), të hartuar gjatë procesit të PBA (Planifikimit Buxhetor Afatmesëm) 2017-2019. Ai është në funksion të realizimit të politikës së përcaktuar në dokumentin themelor të zhvillimit institucional, që është Strategjia e zhvillimit të KLSH-së 2013-2017, e rishikuar. Politika buxhetore e këtij programi, ka synuar përmbushjen me cilësi të lartë dhe në kohë të detyrimeve kushtetueses dhe ligjore, të objektivave si dhe prioritetëve të institucionit, të parashikuara në Planin e Zhvillimit Strategjik 2013-2017 të rishikuar, duke marrë në konsideratë kërkesat e përcaktuara në MSA-së Shqipëri-BE dhe të monitoruara nga DG-Budget, në kuadrin e Integritimit Europian. Fondet e alokuara për funksionimin e aktivitetit të Kontrollit të Lartë të Shtetit, sipas programit, për vitin 2017, si dhe niveli i realizimit të tyre, paraqiten në mënyrë të detajuar në Raportin Vjetor të Performancës. Përgjatë vitit 2017, në respektim të planit të veprimtarisë audituese, Drejtoria e Auditit të Brendshëm ka kryer auditimin e rregullshmërisë financiare të aktivitetit ekonomiko-financiar të Kontrollit të Lartë të Shtetit për periudhën nga 1 janar 2017 deri 31 dhjetor 2017.

Gjatë vitit 2017, u realizua ngritja e infrastrukturës së T.I. në ambientin e godinës së re si dhe investimi në krijimin e një sistemi informacioni, për menaxhimin dhe mbështetjen e proceseve të auditimit në KLSH. Ky investim realizoi një sistem elektronik për administrimin në KLSH, nëpërmjet menaxhimit të aktivitetit, çështjeve, proceseve, raportimeve, në një platformë software të integruar dhe me workflow të automatizuar, në përputhje me manualin dhe rregulloren në fuqi, në lidhje me disponueshmërinë, integritetin dhe konfidencialitetin e sistemit. Nëpërmjet këtij investimi, është synuar: *Optimizimi i procesit të auditimit, duke respektuar parimet mbi të cilat ai mbështetet; Rritja e eficiencës me anë të sigurimit të kontekstit të plotë të rastit për audituesin; Përmirësimi i performancës, produktivitetit dhe eficiencës operationale të brendshme; Përmirësimi i monitorimit*

dhe rritjes së eficiencës së administrimit të çështjeve; Përmirësimi dhe garantimi i transparencës dhe monitorimit të aktivitetit të organizatës, në zbatim të objektivave.

Gjejmë rastin të falënderojmë Komisionin e Ekonomisë dhe Financave të Kuvendit si dhe Qeverinë, për disponibilitetin dhe vullnetin pozitiv të treguar për akordimin e fondeve dhe mbështetjen e KLSH-së, lidhur me komponentin e infrastrukturës, godinës, ambienteve të punës dhe te teknologjisë së informacionit, por duke sjellë në vëmendje se nevojat për fonde financiare janë të pamjaftueshme, sidomos ato lidhur me koston e punës dhe të kontraktimit të ekspertëve të jashtëm, kosto të cilat do të bënin të mundur plotësimin edhe të kërkesave nga ekzekutivi për mbulim me auditim të të gjitha njësive të qeverisjes vendore, apo auditimin e koncesioneve dhe privatizimeve, si kërkesë e Komisionit të Ekonomisë.

E. FUSHA “BURIMET NJERËZORE DHE TRAJNIMI”

Ky aspekt i aktivitetit është vlerësuar bazuar në ISSAI-n 40, si dhe në Udhëzuesin e Komitetit të Ndërtimit të Kapaciteteve të INTOSAI-t mbi Menaxhimin e Burimeve Njerëzore, Kuadrin Institucional të Ndërtimit të Kapaciteteve. Kjo fushë tregon performancën e KLSH-së në menaxhimin dhe zhvillimin e burimeve njerëzore. Aspektet dimensionale të vlerësuara lidhen me: Funkcioni i Burimeve Njerëzore, Strategjia e Burimeve Njerëzore, Rekrutimi i Burimeve Njerëzore dhe Shpërblimi, Promovimi dhe Mirëqenia e Stafit.

Treguesi	Burimet Njerëzore dhe Trajnimi	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-22	Menaxhimi i Burimeve Njerëzore -3-	(i). Funkcioni i Burimeve Njerëzore	3
		(ii). Strategjia e Burimeve Njerëzore	3
		(iii) Rekrutimi i Burimeve Njerëzore	4
		(iv) Shpërblimi, Promovimi dhe Mirëqenia e Stafit	4

Menaxhimi i burimeve njerëzore në KLSH është konsideruar si parakusht dhe jetik për funksionimin e institucionit në mënyrë efikase dhe të efektshme. KLSH, në kuadrin e reformimit dhe modernizimit institucional ka zbatuar në vijimësi politikën e menaxhimit të burimeve njerëzore, e cila është në një linjë me standardet ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit dhe me parimet e praktikave më të mira të administratës publike, të rekomanduara nga Bashkimi Europian. Në bashkëpunim me ekspertët e NIK-ut polak, në kuadër të projektit IPA

2013, gjatë vitit 2017 u hartua dokumenti i Politikave të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore të institucionit, dokument i cili u miratua me Vendimin e Kryetarit nr. 228 dt. 31.12.2017. Aspekti i hartimit të një plani konkret masash për zhvillimin profesional të përshtatshëm të personelit, duhet përmirësuar më tej.

Struktura organizative, për vitin 2017 është miratuar me 181 auditues dhe punonjës mbështetës. Nga viti 2011 dhe 2012, vite në të cilat struktura ka pasur një numër total prej 156 auditues dhe punonjës mbështetës, dinamika e shtimit të numrit të tyre ka rezultuar 5 auditues çdo vit, duke kulmuar me 181 auditues dhe punonjës mbështetës për vitin 2017. Kjo rritje reflekton shtimin e kërkesat në volum dhe cilësi, si dhe kompleksitetin e aktiviteteve subjekte të auditimit të KLSH-së. Rritja në numër e audituesve ka sjellë reduktim të numrit të ekspertëve të jashtëm të kontraktuar nga KLSH, të cilët përfaqësonin personalitete me kontribute të njohura në fushat dhe disiplinat përkatëse apo dhe ish auditues me përvojë. Profesionet kryesore të stafit auditues janë Financier dhe Jurist. Për vetë natyrën dhe kompleksitetin në rritje të aktiviteteve nën auditim, të cilat kërkojnë interpretim financiar dhe ligjor, kërkesa për këto dy profesionë do të vijojë të mbetet prioritare. Barazia Gjinore dhe ulja e moshës mesatare të punonjësve janë drejtime të politikës së burimeve njerëzore, treguesit e të cilave janë përmirësuar. Për vitin 2017, raporti femra/meshkuj është 40 % me 60%, nga 33 % me 67% që ishte në vitin 2011, duke patur si objektiv që për dy vjet të arrihet në raportin 50% me 50%. Ndërsa mosha mesatare në KLSH në fund të vitit 2017 është 42.9 vjeç, nga 50 vjeç në vitin 2011. Objektivi për dy vitet e ardhshme është të realizohet barazia gjinore 50% me 50%, si dhe mosha mesatare 40 vjeç.

KLSH ka zbatuar politika efektive të menaxhimit dhe rekrutimit të burimeve njerëzore, bazuar në tre parimet bazë:

- i) vlerësimi i profesionalizmit,
- ii) i transparencës, dhe
- iii) konkurrimi i hapur dhe mundësia e pjesëmarrjes për të gjithë të interesuarit.

Politikat e rekrutimit të punonjësve janë aplikuar në një linjë me strategjinë e zhvillimit dhe menaxhimit të burimeve njerëzore, me qëllim që KLSH të sigurojë stafin e duhur me kualifikimet, aftësitë dhe përvojën e nevojshme për të plotësuar kërkesat e tanishme dhe të perspektivës. Si një proces shumë i rëndësishëm për performancën e institucionit, rekrutimi është realizuar sipas të gjitha procedurave, rregullave dhe dispozitave ligjore në fuqi mbi nëpunësit civilë. Gjatë vitit 2017, janë rekrutuar 22 punonjës, nga të cilët 1 drejtues me titullin “Profesor Doktor”, 2

drejtues me Diplomë Ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim dhe një auditues me titullin Doktor i Shkencave”.

- 8 Drejtues kanë titullin "Profesor" dhe "Profesor i Asocuar" dhe “Doktor i shkencave”,
- 19 Drejtues dhe auditues kanë një diplomë të dytë, nga të cilët 14 në Drejtësi dhe 5 në Financë,
- 5 Drejtues dhe auditues kanë Diplomë/Certifikatë Ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim (CIPFA) dhe Çertifikatë Ndërkombëtare në Auditim (CPA).

Treguesi	Burimet Njerëzore dhe Trajnimi	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-23	Zhvillimi dhe Trajnimi Profesional-3-	<i>(i).Planet dhe Proceset për Zhvillimin dhe Trajnimin Profesional</i>	3
		<i>(ii). Zhvillimi Profesional dhe Trajnimi për Auditimin Financiar</i>	3
		<i>(iii) Zhvillimi Profesional dhe Trajnimi për Auditimin e Performancës</i>	3
		<i>(iv) Zhvillimi Profesional dhe Trajnimi për Auditimin e Pajtueshmërisë</i>	3

Sistemi i Zhvillimit Profesional reflekton efektivitetin e politikave të rritjes së kapaciteteve profesionale të KLSH në vite, për të cilat treguesit e performancës përfaqësohen në nivele rreth 14 herë më të larta, krahasuar me vitin 2011, kur ky nivel ishte vetëm 2.1 ditë mesatare trajnimi për auditues, ndërsa në fund të vitit 2017 stafi auditues ka ndjekur mesatarisht 28.5 ditë trajnimi për çdo auditues. Kjo qasje mundëson që stafi të ketë akses në praktikat më të mira të fushës së auditimit në sektorin publik dhe të kontribuojë në zhvillimin institucional të qëndrueshëm, të pavarur dhe shembull i profesionalizmit, integritetit dhe etikës. Është synuar sinergjizimi i punës ndërmjet audituesve, mbi moton “*Të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri*”.

Përmbajtja dhe formati i trajnimeve ka konsideruar nevojën e audituesve për trajnime të një niveli të lartë, që të harmonizojnë më së miri dijet teorike me njohuritë praktike, si dhe qasje efektive interaktive. Për të maksimizuar cilësinë dhe diversitetin e njohurive në procesin e trajnimit, KLSH ka synuar diversifikimin e

burimeve të trajnimit, duke gërrshetur kapacitetet e brendshme me ato të huaja të ekspertizës, si dhe qasjen në disa komponentë të tematikës së trajnimit. Si objekt parësor është trajnimi i njëkohshëm, në drejtim të zhvillimit metodologjik dhe të përditësimit të njohurive në fushën e ligjeve dhe kuadrit rregullator të subjekteve që auditohen.

10 Auditues të KLSH-së kanë përfutur trajnime, nëpërmjet intershipeve me afat 5 mujor nga Gjykata Europiane e Audituesve (ECA) dhe 3 drejtues e auditues, përmes fellowship-eve me afat 4 mujor nga Zyra e Auditimit Qeveritar të SHBA-së, GAO.

Politika e ndërthurjes së auditimeve me strukturimin e trajnimeve është vlerësuar edhe nga Drejtoresha e Qendrës për Ekselencë në Auditim të GAO-s, znj. St. Laurent, e cila cilëson se: *“Vlerësoj fleksibilitetin e KLSH-së në përcaktimin e numrit dhe llojeve të auditimeve që do të realizohen, e cila është esenciale për veprimtarinë e një Institucioni Suprem Auditimi. Një indikator i rëndësishëm për rritjen e kapaciteteve audituese është programi i trajnimeve. Në këtë fushë, KLSH ka krijuar një traditë solide, për të cilën GAO jep kontributin e saj përmes fellowship-eve për audituesit shqiptarë”* (nga fjala gjatë vizitës së saj në KLSH, më 23-24 mars 2017).

Megjithatë, sistemi i matjes së performancës në këtë dimension identifikoi aspekte që duhen të përmirësohen më tej, si strategjia e të mësuarit dhe plani vjetor për zhvillimin profesional dhe trajnimin të jenë në përputhje me strategjinë e burimeve njerëzore, të lidhur me qëllimet/objektivat e përcaktuara në planet strategjike dhe operacionale të KLSH-së, si dhe të jenë të bazuar në rezultatet e analizës së nevojave për të mësuar.

F. FUSHA “KOMUNIKIMI DHE MENAXHIMI I PALËVE TË INTERESIT”

KOMUNIKIMI DHE MENAXHIMI I PALËVE TË TJERA

Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit, është vlerësuar në përputhje me kërkesat e ISSAI-t 12. KLSH ka përdorur të gjitha instrumentet e rekomanduara nga praktikant më të mira, me qëllim që të rriten njohuritë e palëve të interesit dhe që ata të kuptojnë rolin dhe përgjegjësinë e audituesit të pavarur të sektorit publik. KLSH, jo vetëm ka identifikuar palët e interesit, por ka zhvilluar strategji komunikimi me ta, duke përsosur kanalet e komunikimit dhe menaxhimit për të përfshirë të gjithë këto palë interesi. Duke marrë mësim nga homologët tanë, komunikimi është konsideruar një instrument i rëndësishëm për të rritur besimin e qytetarëve pasi siç ka thënë

Dr. Josef Moser, ish President i Gjykatës Austriake të Auditimit dhe ish Sekretar i Përgjithshëm i INTOSAI-t për vitet 2004-2016 “... ne do të njihemi për punën tonë vetëm nëse arrijmë të komunikojmë tek qytetarët në mënyrë të qartë atë se çfarë ne bëjmë dhe po ashtu, vlerën e shtuar të gjeneruar nga auditimet tona për Shtetin dhe shoqërinë, në mënyrë që të përceptohemi si institucione strategjike të domosdoshme për interesat e qytetarëve”²⁶.

Treguesi	Komunikimi dhe Menaxhimi i Palëve të Interesuara	Dimensionet	Pikëzimet
SAI-24	Komunikimi me Legjislativin, Ekzekutivin dhe Gjyqësorin - 3-	(i).Strategjia e Komunikimeve (ii). Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Legjislativin (iii) Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Ekzekutivin (iv) Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Gjyqësorin, Prokurorinë dhe Agjencitë Investigative	3 3 3 2
SAI-25	Komunikimi me Median, Qytetarët dhe Organizatat e Shoqërisë Civile -3-	(i). Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Median/Shtypin (ii). Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Qytetarët dhe Organizatat e Shoqërisë Civile	3 4

STRATEGJIA E KOMUNIKIMIT

Politika e komunikimit është jetike për rolin dhe përmbushjen e misionit të KLSH-së, po ashtu dhe dobishmëria e saj në funksion të maksimizimit të vlerës së raporteve të auditimit, si dhe zbatimit të rekomandimeve. Më 31 korrik të vitit 2017, me Vendim të Kryetarit të KLSH, institucioni ka hartuar dhe miratuar “Strategjinë e Komunikimit të KLSH-së për periudhën 2017-2019”, duke plotësuar në këtë mënyrë edhe objektin që ka pasur si institucion, në kuadër të Planit Kombëtar të Integritetit Europian. Strategjia e Komunikimit është vlerësuar me 3 nga 4 pikë të mundshme.

²⁶ Fragment nga fjala e Dr. Josef Moser, në Simpoziumin e XXI-të OKB-INTOSAI. Dr. Moser, ish President i Gjykatës Austriake të Auditimit dhe ish Sekretar i Përgjithshëm i INTOSAI-t për vitet 2004-2016.

Strategjia e zhvillimit 2018-2022 përfshin, si pjesë integrale dhe shumë të rëndësishme, suksesin e arritjes së objektivave të vendosura në Strategjinë e Komunikimit 2017-2019. Implementimi në të gjitha dimensionet e Strategjisë së Komunikimit 2017-2019, do të përbëjë instrumentin më efikas për rritjen dhe thellimin e impaktit të aktivitetit auditues, duke synuar edhe forcimin e partneritetit me palët e interesit, duke i bërë ata aleatë besnikë, për të rritur presionin ndaj ekzekutivit për zbatimin sa më të plotë të rekomandimeve të SAI-t.

Moto e INTOSAI-t "Nga eksperiencia e përbashkët përfitojnë të gjithë" (Experientia mutua omnibus prodest), përbën thelbin mbi të cilin KLSH ka ndërtuar dhe implementuar Strategjinë për Zhvillim gjatë viteve 2012-2017, por dhe filozofinë e këtij dokumenti strategjik për periudhën 2018-2022. Përdorimi i instrumenteve të përshtatshme në realizimin e një mjedisi bashkëpunues me të gjitha palët dhe ruajtja e pavarësisë së auditimit, janë parakushtet për krijimin e marrëdhënieve të bashkëpunimit korrekte dhe profesionale.

Në tërësinë e vet, ky vlerësim na inkurajon për t'u ballafaquar me problematikat, si dhe përcakton aspektet që kërkojnë përmirësim të mëtejshëm, sipas praktikave më të mira ndërkombëtare. KLSH do të vijojë angazhimin për të kontribuar në zhvillimet e profesionit të audituesit suprem, nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në aktivitete bashkëpunimi në nivel ndërkombëtar dhe rajonal dhe në mënyrë të veçantë në pjesëmarrjen e tij në grupet e punës dhe "task forcave" të krijuara nga EUROSAI dhe INTOSAI për çështje specifike.

KOMUNIKIMI ME PARLAMENTIN

Praktika e mirë në komunikimin me Parlamentin, është vlerësuar me 3 pikë nga 4 të mundshme. Aspekti që ka nevojë për përmirësim është në përputhje me rekomandimet e dala nga dokumente vlerësuese të SIGMA-s dhe Bankës Botërore/PEFA-s, ku kërkohet që KLSH të theksojë edhe më tej kërkesën për organizimin e dëgjësive publike, në mënyrë të veçantë atyre të Komisioneve Parlamentare me njësitë e audituara. Kjo, me qëllim ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve dhe rritjen e impaktit të raporteve të KLSH. Ndërgjegjësimi i anëtarëve të Kuvendit për përfitimet që i sjell Shtetit dhe shoqërisë një auditim efektiv publik dhe rolin e ndërsjelltë të legjislativit në rritjen e impaktit për shtimin e vlerës së auditimeve të KLSH-së, duhet të qëndrojë në themel të përpjekjeve për të siguruar një ambient të jashtëm mbështetës dhe të dobishëm.

Vullneti për thellimin e bashkëpunimit ka qenë reciprok, pasi edhe Kuvendi ka treguar një vëmendje të veçantë ndaj Kontrollit të Lartë të Shtetit. Kontributi i Komisionit të Ekonomisë dhe Financave, Kryetarit të saj, Sekretarit dhe Kryetarit të Kuvendit ka qenë thelbësor në shtimin e komunikimit. Nga një praktikë e trashëguar raportimi vetëm me dy herë në Kuvend, raport buxheti dhe raportim performance, është intensifikuar komunikimi përmes dërgimit të raporteve të ndryshme të auditimit, apo përmbledhjeve dhe shkresave informuese. Kështu, Kontrolli i Lartë i Shtetit i ka dërguar Kuvendit raporte me ndjeshmëri të lartë publike, ndër të cilat përmendim:

- Informacion mbi rekomandimet e KLSH-së mbi auditimin e Bankës së Shqipërisë;
- Raport mbi Kontrollin e Performancës së Rehabilitimit të ish Përndjekurve Politike;
- Raport mbi Auditimin e Performancës së Transportit Publik në Bashkinë e Tiranës;
- Raport mbi Auditimin e Performancës, "Ndarja territoriale-administrative në Republikën e Shqipërisë";
- Raporti i auditimit zhvilluar në Autoritetin Portual, Durrës;
- Raporti i auditimit "Për ligjshmërinë dhe rregullshmërinë e veprimtarisë financiare-ekonomike" në OSSHE, OST, KESH;
- Raporti i Auditimit të Performancës "Mbrotja e konsumatorit nga abuzimet tregtare me peshën dhe matjet" në Autoritetin e Metrologjisë;
- Raporti përfundimtar dhe rekomandimet e KLSH-së për auditimin në Agjencinë Kombëtare të Burimeve Natyrore;
- Informatat, raportet dhe auditimet e KLSH-së mbi auditimin në Albpetrol sh.a;
- Raporti i Auditimit të Performancës në Autoritetin Mbikëqyrës Financiare;
- Informacion mbi integritetin e zyrtarëve të administratës shtetërore;
- Raporti/Vendimi i Auditimit në Drejtorinë e Përgjithshme të Kontrollit të Brendshëm, në Ministrinë e Financave;
- Raporti dhe Vendimi i Auditimit në Drejtorinë e Thesarit;
- Raporti i Auditimit në Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve;

- Raporti i auditimit "Për ligjshmërinë dhe rregullshmërinë në Komisionin e Prokurimit Publik;
- Raporti i auditimit "Për ligjshmërinë dhe rregullshmërinë në Agjencinë e Prokurimit Publik;
- Raport mbi Auditimin e Performancës së Agjencisë për Zhvillimin e Bujqësor dhe Rural;
- Raport mbi Auditimin e Performancës të Menaxhimit të Borxhit;
- Raport mbi Auditimin e Performancës për Koston e Shërbimeve Spitalore;
- Raport mbi Auditimin e Performancës mbi Cilësinë e ndërtesave para-universitare;
- Raporti/Vendimi mbi Auditimin e Performancës mbi Cilësinë së Ajrit;
- Raporti/Vendimi mbi Auditimin e Performancës në Ministrinë e Arsimit dhe Sportit;
- Raporti/Vendimi mbi Auditimin e Performancës, Unifikimi i pikave doganore me Kosovën, etj.

Komisioni European ka adresuar, gjithashtu, në shtator 2017 rekomandimin *"Shqipëria duhet të përmirësojë implementimin e rekomandimeve të Auditimit të Jashtëm. KLSH duhet të informojë Komisionin e Ekonomisë brenda tremujorit të dytë të vitit 2018 mbi marrjen e masave për monitorimin e pranimet dhe implementimit të rekomandimeve adresuar nga KLSH për vitin 2017"*. Në zbatim të këtij rekomandimi, KLSH ka hartuar planin e aktivitetit auditues për zbatimin e rekomandimeve për periudhën vijuese të gjashtëmujorit të parë të vitit 2017.

Praktika e mirë në komunikimin me Ekzekutivin, është vlerësuar me 3 pikë nga 4 të mundshme. Në zbatim të praktikave më të mira të INTOSAI-t, KLSH do të ftojë në mënyrë periodike anëtarët e nivelit të lartë të Ekzekutivit në takime për të diskutuar çështje shqetësuese në lidhje me të dyja institucionet, duke përfshirë gjetjet e përbashkëta, trendet dhe origjinën e shkakut që ka identifikuar, nëpërmjet analizës së raporteve të auditimit

Mbi vlerësimin e dimensionit të *marrëdhënieve të KLSH-së me median* vlerësimi është 3 nga 4, duke identifikuar se duhet të organizohen konferenca për shtyp për raportin e tij vjetor dhe duke përfshirë, sipas rastit, raporte të tjera të rëndësishme dhe raporte të auditimit të performancës, në përmbushje të kërkesave të

Udhëzimit të INTOSAI-t "Komunikimi dhe Promovimi i Vlerave dhe Përfitimeve të SAI-ve".

Në fund të vitit 2017, institucioni ka qenë i pranishëm me rreth 100 kronika më shumë se viti 2016, si dhe disa herë më shumë me informacione dhe mesazhe në median e shkruar duke gjashtëfishuar praninë e tij në mediat audiovizive, krahasuar me vitin 2010. Ai është prezantuar në median e shkruar me 840 artikuj, njoftime, editoriale dhe komente analitike, kundrejt pothuajse zero gjatë viteve 2010-2011.

Gjatë vitit 2017, KLSH botoi publikoi në faqen e tij në internet www.klsh.org.al 95 përqind të auditimeve që realizoi. Audituesit e institucionit kanë qenë të pranishëm me 125 artikuj, editoriale, shkrime dhe analiza në shtypin e përditshëm.

Institucioni vjen në gjashtë vitet e fundit 2012-2017 me një kolanë botimesh prej 83 titujsh, ndërkohë që në 20 vite (1991-2011), ka vetëm 12 botime, nga të cilat shumica janë broshura informative. Në vitin 2017 u botuan 16 botime me titujt e mëposhtëm:

- "Audituesit e KLSH-së në shtypin e përditshëm", Vëllimi VII;
- "Audituesit e KLSH-së në shtypin e përditshëm", Vëllimi VIII;
- "Audituesit e KLSH-së në shtypin e përditshëm", IX;
- Revista kërkimore shkencore "Auditimi Publik" Nr.15;
- Revista kërkimore shkencore "Auditimi Publik" Nr.16;
- Revista kërkimore shkencore "Auditimi Publik" Nr.17;
- "Raporti vjetor i Performances 2016" (në shqip);
- "Raporti vjetor i Performances 2016" (në anglisht);
- "KLSH Analiza Vjetore 2016";
- "ISSAI 30 – Kodi Etikës - Auditimi i etikës në organizatat e sektorit publik-Si të implementojmë ISSAI 30";
- "Guida e planifikimit të menaxhimit dhe administrimit të aseteve në vetëqeverisjen vendore";
- "Korniza e Matjes së Performancës së SAI-ve"
- "Dokumente të Këshillit Kontrollues 1925-1939";
- "40 vjet Deklarata e Limës 1977-2017";
- "Auditimet e Performancës në KLSH 2016-2017";
- "Gjykata Europiane e Audituesve - 40 vjet Auditim Publik".

Kjo qasje e KLSH-së është vlerësuar edhe nga Drejtoresha e Qendrës për Ekselencë në Auditim e GAO-s amerikane, e cila thekson se: *“...i konsideroj inovative botimet e artikujve nga audituesit e KLSH-së në shtypin e shkruar, sepse i shërbejnë forcimit të transparencës duke krijuar linja konkrete komunikimi me qytetarët. Vlerësoj gjithashtu botimet e KLSH-së në vitet e fundit, rekomandimet e dhëna nga institucioni për subjektet e audituara, kallëzimet penale, etj.”* (nga fjala e znj.St.Laurent, gjatë vizitës së saj në Tiranë, më 23-24 mars 2017).

Dimensioni mbi *Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Qytetarët dhe Organizatat e Shoqërisë Civile*, dëshmon se KLSH e ka konsideruar veten si zëri përfaqësues i interesave të qytetarit dhe i publikut. Statistikat tregojnë se nga një numër i papërfillshëm i letrave (ankesa, kërkesa, informacione, etj.) të qytetarëve që institucioni merrte dhe trajtonte në vitin 2011, gjatë viteve 2012-2017, letrat dhe kërkesat nga qytetarët janë rritur jo vetëm në numër, por ajo që është më e rëndësishmja dhe që përbën dallimin cilësor, konsiston në faktin se në çdo rast, qytetarët kanë marrë përgjigje për problemet dhe shqetësimet e ngritura. Vetëm për vitin 2017, KLSH ka trajtuar 623 letra dhe ankesa të qytetarëve, nga të cilat 377 janë konstatuar në kompetencë, ku 204 prej tyre janë verifikuar dhe kanë marrë përgjigje, ndërsa 173 janë në proces verifikimi. Për këtë arsye, vlerësimi i këtij dimensionit rezultoi maksimal, 4 pikë.

Konferenca e V-të shkencore që organizoi KLSH, u zhvillua në datat 11-13 tetor 2017, në Tiranë dhe u realizua si një bashkëpunim mes Fakultetit Ekonomik të Universitetit të Tiranës, Kontrollit të Lartë të Shtetit, Gjykatës Turke të Llogarive dhe Fondacionit të Kontabilitetit për Bashkëpunim Akademik të Turqisë. Konferenca e këtij viti kishte si temë kryesore *“Të Auditosh për Qëndrueshmëri dhe Zhvillim”*.

Procesi i zhvillimit dhe modernizimit të institucionit nuk mund të realizohej me eficiencën e duhur, nëse nuk do të mundësohej nga bashkëpunimi i ngushtë me partneret tanë ndërkombëtar, dhe sidomos, pa kontributin e NIK-ut Polak, nëpërmjet projektit të binjakëzimit të financuar nga projekti i BE-së IPA 2013. Projekti i binjakëzimit *“Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm”*, i cili nisi të implementohej në KLSH në mars të vitit 2016, ka vijuar të zbatohet në mënyrë të suksesshme edhe gjatë vitit 2017. Projekti është i ndarë në tre komponentë:

- *Përmirësimi i kornizës ligjore për auditimin;*
- *Zhvillimi i metodologjive të auditimit dhe kapaciteteve të raportimit, dhe*

- *Forcimi i kapaciteteve institucionale dhe përmirësimi i impaktit të rezultateve të auditimit.*

Gjatë vitit 2017, u kryen 37 misione ekspertësh të huaj, nga të cilat 2 i përkasin komponentit të parë, 24 misione i përkasin komponentit të dytë dhe 11 misione i përkasin komponentit të tretë. Në përfundim të 37 misioneve, ekspertët polakë, kroatë dhe holandezë kanë dhënë mbi 80 rekomandime, mbi bazën e të cilave, me Vendimin e Kryetarit nr. 83, dt. 30.06.2017, është miratuar Plani i Veprimit për Zbatimin e Rekomandimeve të Projektit IPA për periudhën mars 2016-shkurt 2017. Strukturat e KLSH të ngarkuara me implementimin e rekomandimeve të projektit të binjakëzimit, kanë shqyrtuar këto rekomandime dhe statusin i implementimit të tyre.

Të nderuar deputetë,

Në tërësi, zbatimi i kornizës së matjes së performancës së institucionit, nga pikëpamja metodike, e krahasueshme me atë të partnerëve tanë të komunitetit të INTOSAI-t dhe EUROSAI-t, na inkurajon për t'u ballafaquar me sfidat e së ardhmes, si dhe përcakton aspektet që kërkojnë përmirësim të mëtejshëm, sipas standardeve të INTOSAI-t dhe praktikave më të mira ndërkombëtare.

Puna për rritjen e impaktit të veprimtarisë audituese për një qeverisje më të mirë dhe eficiente të pasurisë publike, kërkon zhvillimin shumë dimensional të institucionit. Vetëm nëpërmjet një partneriteti aktiv me Ju, të zgjedhurit e popullit, me Ekzekutivin, me shoqërinë civile, me partnerët ndërkombëtarë dhe me median, do të arrijmë të jemi rezultativë dhe të suksesshëm, ndaj sfidave të zhvillimit të qëndrueshëm dhe proceseve të integritetit evropian.

Ju faleminderit!

**II.2. DISKUTIMET NË MBLEDHJEN E KOMISIONIT PËR EKONOMINË DHE
FINANCAT TË KUVENDIT, MË 06.06.2018**

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

Komisioni për Ekonominë dhe Financat

PROCESVERBAL

Tiranë, më 06.06.2018, ora 09:00

Drejton mbledhjen:

Erion Braçe – kryetar i Komisionit

Rendi i ditës:

1. Miratimi i procesverbalit
2. Raportimi vjetor i Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017.

Marrin pjesë:

Erion Braçe, Anastas Angjeli, Blerina Gjylameti, Ervin Bushati, Antoneta Dhima, Evis Kushi, Roland Xhelilaj, Arben Pëllumbi, Ilir Xhakolli, Xhevit Bushaj, dhe Edmond Haxhinasto.

Mungojnë:

Jorida Tabaku, Agron Shehaj, Përparim Spahiu, Reme Lala, Edmond Spaho, Fatbardha Kadiu, Dashamir Shehi, Nadire Meçorapaj.

Të ftuar:

Bujar LESKAJ - Kryetar i KLSH-së

Lindita LATI - Drejtore e Përgjithshme në KLSH

Manjola NAÇO - Drejtore e Përgjithshme në KLSH

Rinald MUÇA - Drejtor i Departamentit të Performancës

Luljeta NANO - Sekretare e Përgjithshme

Kozma KONDAKÇIU - Drejtor i Teknologjisë së Informacionit

HAPET MBLEDHJA

Erjon Braçe – Mirëmëngjesi të gjithëve!

Fillojmë mbledhjen e Komisionit për Ekonominë dhe Financat të Kuvendit.

Siç jeni njoftuar sot në rendin e ditës të punës së këtij komisioni kemi dy çështje:

Së pari, është raportimi vjetor i Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017, veprimtaria e punës së tij.

Së dyti, është një propozim që i paraqitet komisionit nga ana ime për ngritjen e një nënkomisioni që do të merret drejtpërdrejtë me çështjet e transparencës, mbikëqyrjes dhe zbatimit të buxhetit të shtetit dhe të rekomandimeve të Kontrollit të Lartë të Shtetit.

Për pikën e parë ndodhet në Komisionin e Ekonomisë kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit, zoti Bujar Leskaj, së bashku me zonjën Lindita Lati, drejtore e Përgjithshme, zonjën Manjola Naço, drejtore e Përgjithshme, zotin Rinald Muça, drejtor i Departamentit të Performancës, zonjën Luljeta Nano, sekretare e Përgjithshme dhe zotin Kozma Kondakçi, drejtor i Teknologjisë dhe Informacionit.

Relatore e komisionit lidhur me këtë çështje është zonja Blerina Gjylameti. Do të procedojmë me prezantimin nga ana e kryetarit të KLSH-së e raportit për veprimtarinë gjatë vitit 2017.

Pastaj do të vazhdojmë me relatoren e komisionit.

Zoti Leskaj, keni fjalën.

Bujar Leskaj – Faleminderit, zoti kryetar!

I nderuar zoti kryetar,

Të nderuar deputetë të pranishëm dhe ju që shkëlqeni me mungesën,

Ne, siç e dinë të gjithë qytetarët dhe fshatarët shqiptarë jemi institucion i pavarur kushtetues, jemi përpjekur që në këto vite ta zhvillojmë veprimtarinë tonë mbështetur tërësisht në parimet kushtetuese, nenet 162, 164 që rregullojnë veprimtarinë e KLSH-së, mbështetur në Ligjin organik nr.154 të vitit 2014 “Për

organizimin dhe funksionimin e KLSH-së”, kuadrin rregullator në fuqi, si edhe duke u mbështetur në standardet tona ndërkombëtare të auditimit. Këtë viti ne kemi menduar që raportin tonë vjetor të performancës ta bëjmë në një format inovativ, i cili bazohet në kornizën e matjes së performancës së SAI-ve, që është një dokument i miratuar në kongresin e fundit të INTOSAI-t, që është Kongresi i Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit në mbarë botën i miratuar në dhjetor të vitit 2016 në Abu Dabi të Emirateve të Bashkuara Arabe.

Katër janë kolonat ku mbështetet puna jonë: Kushtetuta, ligji organik i KLSH-së dhe korpusi ligjor në fuqi. Janë standardet ndërkombëtare të auditimit, manualët e auditimit, udhëzuesit dhe dokumentet e institucioneve profesionale të fushës si: SIGMA, IPAK-u dhe institucione të tjera, si edhe dy rezolutat e Kombeve të Bashkuara në harkun kohor të 3 vjetëve dhjetor 2011-dhjetor 2014. Kombet e Bashkuara kanë miratuar dy rezoluta, të cilat i kushtohen posaçërisht rolit dhe mbështetjes që parlamentet e vendeve anëtare të OKB-së duhet t’u japin institucioneve supreme të auditimit të vendeve të tyre.

Në kolonën e katërt, e cila për ne është shumë e rëndësishme janë rezolutat e Kuvendit të Shqipërisë si institucion për të cilin ne si institucion suprem i auditimit na shërbejnë si *watchdog*, siç njihet në literaturë për të dhe për qytetarët shqiptarë. Të gjithë formatin e analizës sonë e kemi mbështetur në një bllokskemë, e cila është pjesa kryesore e këtij dokumenti, në të cilën ne përshkruajmë kapacitetin institucional të saj, vlerat dhe përfitimet e saj (ne e kemi përcjellë këtë edhe në komisionin tuaj, të nderuar deputetë, nuk është te përmbledhja e treguesve, por është fletë më vete) udhëheqja e saj dhe kultura, të analizuar, në kontekstin e vendit, qeverisja dhe ambienti i zhvillimit të financave publike.

Kuadri i matjes së performancës së saj është i grupuar sipas 6 fushave, të cilat nga ana e tyre e mbështesin punën e tyre në 25 tregues. Secili tregues përmban 2-4 dimensione, të cilat analizohen në bazë të një sërë kriteresh. Kjo është një piramidë sistemi i treguesve të kornizës së matjes së performancës së saj, e cila jep në mënyrë sintetike analizën tonë. Gjashtë fushat në të cilat ne e zhvillojmë analizën e performancës së një institucioni suprem të auditimit janë:

- A) Pavarësia dhe korniza ligjore;
- B) Qeverisja e brendshme dhe etika;
- C) Cilësia e auditimit dhe raportimi;

- D) Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse;
- E) Burimet Njerëzore dhe Trajnimi;
- F) Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit.

Këtë do të ndjek edhe unë përgjatë këtij raportimi të shkurtër, para se të kaloj konkretisht te roli i Kornizës së Matjes së Performancës së saj në zhvillimin e kapaciteteve. Në rast se do të shikojmë bllokskemën e paraqitur vlerësimi i kornizës së performancës së saj në radhë të parë bazohet mbi atë plan strategjik që çdo institucion suprem auditimi ndërton. Viti 2017 ishte viti i fundit i strategjisë së zhvillimit të institucionit tonë 2013-2017, njëherazi edhe një vit në të cilin ne përgatitëm dhe në fundin e vitit lançuan strategjinë e re 2018-2022. Nga plani strategjik i saj, ne kalojmë në planin e veprimit të zhvillimit të institucionit suprem të auditimit që bëhet fjalë për një vit, plan, i cili për vitin 2017 u miratua në fundin e vitit 2016, plani i auditimeve dhe vlerësimeve që do të zhvillojmë. Për të vazhduar më tej me implementimin e planit të veprimit të zhvillimit të SAI-ve. Gjatë këtij procesi ne monitorojmë progresin dhe matim performancën e institucionit tonë duke identifikuar avantazhet dhe dobësitë, duke investiguar çështje të ndryshme në shqyrtim.

Për të kaluar (kjo i vlen jo vetëm institucionit suprem të auditimit, por në radhë të parë Kuvendit) te rekomandimi dhe masat për zhvillimin e kapaciteteve të saj. Është Kuvendi i Shqipërisë institucioni legjitim, konkretisht Komisioni i Ekonomisë që përmes rezolutave të tij apo përmes dokumenteve të ndryshme jep rekomandime, orientime për punën e saj.

Të 6 fushat që përmenda më parë, janë analizuar përmes një metode nga ne, si institucion suprem auditimi përmes një metode të gërshetuar.

Së pari, përmes metodës së vetëvlerësimit.

Së dyti, përmes *Peer review*, që është proces rishikimi përmes kolegësh, e cila është organizuar nga institucione supreme të auditimit të Austrisë dhe të Polonisë.

Nga një vlerësim që i kemi bërë performancës së KLSH-së bazuar në këtë kornizë sikurse paraqitet në grafikun, në tabelën në krahun e majtë që është përgatitur nga KLSH-ja treguesit e agreguar sipas fushave identifikojnë se KLSH-ja ka një performancë mbi nivelin mesatar, për 3 nga 6 fushat vlerësimi është 4, vlerësimi është nga zero deri në 4. 4 është vlerësimi maksimal. Për 3 fusha vlerësimi është 3 nga 4 që është vlerësimi maksimal.

Pavarësia dhe korniza ligjore

Vlerësimi i kësaj fushe të përformancës së KLSH-së është bazuar kryesisht në vlerësimin zyrtar në kuadër të INTOSAI-t realizuar nga Gjykata Austriake e Auditimit, përmes procesit *Peer Review* proces rishikimi mes kolegëve. Kjo kornizë sanksionon pavarësinë organizative në planin e auditimeve, në strukturën dhe stafet e nevojshme për t'iu përgjigjur detyrimeve kushtetuese dhe aktivitetit të përditshëm auditues. Pavarësia e kryetarit është një element që sanksionohet në mënyrë të kujdesshme në Ligjin e ri nr.154 të këtij viti, që miratuar falë bashkëpunimit dhe falë udhëheqjes nga Komisioni i Ekonomisë. Pavarësia sanksionohet në mënyrë të kujdesshme në ligjin e ri, fakt i cili bëri që dimensionet e lidhura me pavarësinë të kenë një vlerësim maksimal. Te kjo fushë janë dy tregues, pavarësia e saj dhe mandati i saj. Korniza kushtetuese dhe efektive është vlerësuar me 4, me maksimumin. Pavarësia, autonomia financiare është vlerësuar me 3. pavarësia autonomia organizative me 4, pavarësia e kryetarit të saj dhe zyrtarëve të tij me 4, pra me maksimumin.

Mandati i KLSH-së është vlerësuar duke analizuar dimensionin e mjaftueshmërisë së mandatit, lidhur me të drejtën për të audituar dhe kufizimet lidhur me këtë të drejtë. Vlerësimi tregoi se KLSH-ja ka një mandat të mjaftueshëm për të përmbushur misionin e saj, mandat që në tërësi të tij nuk ka kufizime që cenojnë punën tonë. Ky dimension, që është një tregues shumë i rëndësishëm në çdo institucion suprem auditimi të botës në këtë institucion, në Shqipëri vlerësohet maksimalisht jo vetëm nga ne, por edhe nga komuniteti ndërkombëtar.

Në vlerësimin që sekretari i Përgjithshëm i INTOSAI-t dha në Lima, Peru më dhjetor të vitit 2017, në një aktivitet të organizuar me rastin e 40 - vjetorit të Deklaratës së Limës, e cila është kushtetuta e institucioneve supreme të auditimit në botë, në mënyrë eksplicite theksohet se: “ Pavarësia, mandati dhe organizimi i KLSH-së janë ligjërisht *de facto* të vendosura dhe të mbrojtura nga Kushtetuta dhe nga ligji për KLSH-në. Me hyrjen në fuqi të ligjit në vitin 2015, KLSH-ja pati përmirësime të rëndësishme në pavarësinë e saj, krahasuar me dispozitat e ligjit të mëparshëm. Korniza ligjore e vendosur është e përshtatshme, efektive dhe qëndron në pajtueshmëri me Deklaratën e Meksikës”.

Përveç vlerësimit pozitiv, kolegët e Gjykatës Austriake të Auditimit cilësuan si aspekt që ka nevojë për përmirësim dhe ndikon në forcimin e pavarësisë reale dhe pavarësinë financiare.

Pavarësisht faktit që buxheti i KLSH-së dhe numri maksimal i punonjësve janë pjesë e buxhetit të shtetit të miratuar nga Kuvendi, fakti që kryetari nuk ka të drejtë ankimi të drejtpërdrejtë në Kuvend apo në Komisionin e Ekonomisë për çështje që lidhen me buxhetin e KLSH-së, është aspekt që cenon pavarësinë reale financiare të KLSH-së dhe për këtë arsye është vlerësuar me 3 nga 4 që është vlerësimi maksimal.

Liria e plotë në shpërndarjen e buxhetit, si për shembull, dhënia e buxhetit si shumë totale dhe dhënia e të drejtës së KLSH-së për akordimin e saj në mënyrë autonome, do të nënkuptonte përmbytjen e Deklaratës së Meksikës në një shkallë më të lartë. Më duhet të theksoj këtu se personalisht, si kryetar dhe drejtuesit e KLSH-së e kemi mirëkuptuar Kuvendin e Shqipërisë, duke respektuar kornizën ligjore në fuqi dhe faktin që kërkojmë një respektim rigoroz të ligjit për buxhetin organik të shtetit.

Sipas kornizës ligjore, KLSH-ja ka mandat të mjaftueshëm dhe akses të plotë në informacion, pasi korniza ligjore është e plotësuar sipas standardeve ndërkombëtare të lidhura me të drejtën dhe mandatin për të audituar. Megjithatë gjatë vitit 2017, përsëri kemi ndeshur raste sporadike, të cilat nuk e cenojnë të drejtën që ne kemi fituar aksesin e pakufizuar në informacion, por këto raste kanë dëmtonur disi këtë tregues. Përmend këtu rastin e “Albpetrol”, i cili u zgjidh falë vullnetit dhe zbatimit të detyrimeve ligjore nga ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë dhe ne realizuam objektivin tonë.

Kemi edhe një problem tjetër, ne nuk po lejohe mi të auditojmë në Entin Rregullator të Energjisë, për të cilin unë i jam drejtuar edhe Kuvendit të Shqipërisë. U jemi drejtuar edhe institucioneve të tjera të gjyqësorit. Megjithatë edhe këtu ne kemi ditur të nxjerrim problematikat nga auditimi që u kemi bërë shoqërive KESH dhe OSHEE, të cilat janë të lidhura me vendimmarrjen.

Fusha, qeverisja e brendshme dhe etika

Kemi 4 tregues në këtë fushë: cikli i planifikimit strategjik, mjedisi i kontrollit organizativ, auditimet me burimet e jashtme, udhëheqja dhe komunikimi i brendshëm dhe planifikimi i përgjithshëm i auditimit.

Qeverisja e brendshme, si fushë e rëndësishme që ndikon në performancën institucionale të çdo institucioni suprem uuditimi, është vlerësuar në përputhje me kërkesat e Standardeve Ndërkombëtare të Auditimi nr. 10, 12, 20, 30 dhe 100. Dimensionet që vlerësohen në fushën B, pasqyrojnë themelet e SAI-t për kryerjen e aktiviteteve të tij. Sistemi i vetëvlerësimit konkludon: “KLSH-ja është drejtuar duke

dhënë shembullin e mirë, duke synuar të jetë organizatë model, si dhe ka promovuar transparencën dhe llogaridhënien përmes mirëqeverisjes dhe sjelljes etike”.

Në aspektin e qeverisjes së brendshme dhe etikës, vlerësimi bazohet në matjen e ciklit të planifikimit strategjik, ku përfshihen: plani strategjik, plani vjetor, planifikimi organizativ dhe monitorimi, si dhe raportimi i performancës institucionale.

Me qëllim sigurimin e një zhvillimi të qëndrueshëm dhe konsolidimin e reformave të ndërmarra në përputhje me detyrimet kushtetuese, me standardet ndërkombëtare të auditimit ISSAI-t, me rekomandimet e progresraporteve të BE-së, si dhe me pritshmëritë e Kuvendit, publikut dhe të të gjitha palëve të interesit, menaxhimi i ndryshimit dhe zhvillimi institucional është realizuar, duke e konsideruar implementimin e objektivave strategjike si një proces dinamik, duke rivlerësuar, përditësuar, përshtatur dhe zgjeruar dimensionet e objektivave strategjike. Kujtojmë strategjinë e zhvillimit të KLSH-së, e cila është 4-5 –vjeçare dhe e apdetojmë 1 herë në 2 vjet, pas një analize që bëjmë.

Raportet e monitorimit kanë shërbyer edhe si një instrument i informimit dhe transparencës për palët e interesit si: publiku, Kuvendi, Komisioni European, si edhe të gjitha organizmave ndërkombëtarë, të cilëve u mundësohet vlerësimi i progresit të zhvillimit institucional.

Mjedisi i kontrollit organizativ është vlerësuar përmes dimensioneve të lidhura me mjedisin e kontrollit të brendshëm, etikën dhe integritetin, përmes sistemit të kontrollit të brendshëm, sistemit të kontrollit të cilësisë dhe sistemit të sigurimit të cilësisë. Të gjitha këto dimensione vlerësohen në përputhje me kërkesat e udhërrëfyesve metodologjikë, modelit COSO, modelit INTOSAINIT e të tjera.

Nga pikëpamja metodologjike, këta tregues vlerësohen me 4 pikë kundrejt 4, përveç sistemit të kontrollit të cilësisë, ku duhet të përmirësojmë instrumentet metodologjike për matjen e risqeve që lidhen me cilësinë. Për të arritur këtë, duhet të kemi një sistem për të përcaktuar përparësitë e punës, duke marrë parasysh nevojën për të ruajtur cilësinë, në zbatim të kërkesave të standardit ndërkombëtar të auditimit ISSAI-t 40.

Mjedisi i kontrollit të brendshëm, etikës dhe integritetit

Duhet të theksojmë se veprimtaria menaxheriale institucionale, jo vetëm në vitin 2017, ka pasur një vazhdimësi këta 6 vjetët e fundit, duke u fokusuar në

sigurimin e sistemit të etikës dhe të integritetit institucional, nëpërmjet zbatimit të kornizës rregullative të KLSH-së dhe praktikave më të mira të komunitetit të INTOSAI-t, specifikisht të INTOSAINT që është instrumenti i vetëvlerësimit të integritetit. Strategjia për implementimin e një sistemi efektiv të etikës dhe integritetit është fokusuar në tre shtylla kryesore:

Shtylla e parë Hartimi dhe konsolidimi i kuadrit rregullator mbi etikën dhe integritetin. KLSH-ja është radhitur ndër të parat institucione supreme të auditimit, që në mënyrë vullnetare, që prej vitit 2014, ka adoptuar metodologjinë e vetëvlerësimit të integritetit INTOSAINT, konsideruar si një nga metodat inovative dhe të efektshme, me impakt në zhvillimin e politikave të integritetit. Parimi kryesor i zbatimit të kësaj metodologjie është vetëvlerësimi dhe çelësi i suksesit të aplikimit të këtij instrumenti është roli aktiv dhe kontribuues i çdo individ, pjesë e stafit të institucionit.

KLSH-ja ishte një ndër kontribuueset e hartimit të draftin të ri të standardit ndërkombëtar të auditimit ISSAI 30 “Kodi i Etikës”, i cili u miratua në Kongresin e XXII-të të INTOSAI-t në Abu Dabi, në dhjetor të vitit 2016. Në korrik të vitit 2017, KLSH-ja u bë anëtare e grupit të projektit të EUROSAT-t “Mbi rolin e institucioneve supreme të auditimit në përhapjen e kulturës etike në sektorin publik”, i cili udhëhiqet nga SAI i Hungarisë. KLSH-ja nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në këtë grup pune, synon ushtrimin e auditimit të etikës dhe integritetit në subjektet e auditimit të sektorit publik. Në këto 2 vjet ne e kemi implementuar brenda institucionit tonë për të vazhduar edhe me institucione të tjera.

Shtylla e dytë, për sa i përket strategjisë, implementimit të sistemit të integritetit është menaxhimi i etikës dhe integritetit, duke vijuar me imponimin dhe implementimin e rregullave, të procedurave dhe të udhëzimeve. Në këtë aspekt janë kryer trajnime intensive që kanë synuar edukimin e punonjësve me frymën e standardeve etike dhe të vlerave morale.

Shtylla e tretë është ushtrimi i funksioneve mbikëqyrëse, kontrolluese, investiguese dhe ndëshkuese ndaj sjelljeve dhe shkeljeve të etikës dhe integritetit. KLSH-ja si rezultat i aplikimit të këtij instrumenti ka marrë masa ndaj punonjësve të tij, të cilët kanë rezultuar me shkelje të rregullave të etikës dhe të integritetit. Për periudhën 2012-2017 komisioni i etikës i institucionit ka vendosur për 10 largime nga detyra për shkelje të etikës dhe integritetit dhe për një sërë largimesh të tjera duke i kombinuar me arsyet e nivelit të pamjaftueshëm profesional, çka është një

nivel i konsiderueshëm në raport me institucionet e tjera, por edhe në raport me numrin e audituesve që ne kemi.

Me shkresën numër 1182, datë 18. 11. 2016 të kryetarit të KLSH-së, i kemi kërkuar zyrtarisht inspektorit të përgjithshëm të Inspektoriatit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave, ILDKPKI, kryerjen e verifikimit të plotë e të thelluar mbi deklaratimet e të gjithë punonjësve, drejtuesve të KLSH-së, që mbartin detyrimin ligjor për deklarim të interesave private.

Niveli drejtor dhe auditues. Për këtë, nga institucioni përgjegjës u kryen verifikime, bazuar në kërkesat e ligjit përkatës, për njëzet e tetë drejtues, dhe në përfundim të këtij procesi nuk rezultuan shkelje të kuadrit rregullator. Këtë vit, ne do të ndërmarim një nismë, që të gjithë audituesit e KLSH-së të futen nën suazën e të qenit të kontrolluar nga Inspektoriatit i Lartë i Deklarimit të Pasurive. Në lidhje me këtë do të kërkojmë përmirësime ligjore.

Sistemi i kontrollit të brendshëm është vlerësuar në bazë të modelit të kohës. Përgjatë vitit 2017, KLSH ka vijuar me veprimtarinë menaxherial-institucionale, e suportuara nga një qeverisje e brendshme efektive dhe nga mirëfunksionimi i sistemeve të kontrollit të brendshëm.

Në zbatim të INTOSAI 20, KLSH vepron mbi themelet e transparencës dhe llogaridhënies. Gjithashtu, në zbatim të ISAI 12, që thekson parimin e udhëheqjes nëpërmjet shembullit, kryetari dhe menaxhimi i lartë janë përgjegjës për dhënien e shembullit të mirë, për të promovuar integritetin, po gjithashtu për të mundësuar përmbushjen efektive të mandatit të organizatës, duke zhvilluar një kulturë organizative, e cila promovon eficiencë, transparencë dhe përgjegjshmëri.

Në këtë kontekst, në vitin 2018 u rishikua kodi i etikës, dhe në veçanti u miratua kodi i etikës i kryetarit dhe i drejtuesve të lartë të KLSH-së, në të cilin, krahas kodit të etikës së audituesve, që ne e kemi qysh prej viteve 2000, e në veçanti në vitin 2012 kemi një variant më modern të tij, në kuptimin e plotë të fjalës, brenda komunitetit tonë, si shtyllë të dytë kemi që kryetari i KLSH-, duke vlerësuar maksimalisht, pranon pa asnjë kusht dhe zbaton në të gjithë veprimtarinë e tij kodin e etikës së deputetëve, miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë në këtë legjislaturë.

Komunikimi i brendshëm është një nga aspektet kryesore për ta mbajtur stafin e KLSH-së të informuar, të motivuar dhe në të njëjtin drejtim me objektivat e institucionit. Ai është një mjet i fuqishëm për të stimuluar rritjen e angazhimit të

stafit. Përveç kësaj, trupa audituese luan një rol të rëndësishëm në komunikimin me qytetarët, duke nxjerrë në pah rëndësisë e KLSH-së për miradministrimin e pasurisë dhe të pasurisë publike. Prandaj, të gjithë audituesit dhe punonjësit tanë janë të informuar për punën dhe prioritetet strategjike të KLSH-së. Gjithashtu, komunikimi i brendshëm është konsideruar një mjet i rëndësishëm për shkëmbimin e njohurive, duke mundësuar punonjësit të njohin iniciativat e ndërmarra në të gjithë institucionin, rritjen e inovacionit dhe gjenerimin e ideve të reja, mbështetur kjo edhe mbi parimin fundamental të institucioneve supreme dhe të auditimit, *experientia mutua omnibus prodest*, eksperiencia e përbashkët u shërben të gjithëve.

KLSH ka ndërtuar sistemin për të përcaktuar përparësitë e punës në ruajtjen e cilësisë, duke zbatuar metodologjinë bazuar në risk për përcaktimin e auditimeve që do të kryejë. Megjithatë, kriteri i vlerësimit sistematik të riskut përgjatë gjithë fazave të planifikimit, është një aspekt që duhet përmirësuar më tej. Për këtë arsye, ky dimension është vlerësuar me 3, nga 4 pikë maksimale.

Në lidhje me përmbushjen e kriterëve të vlerësimit të dimensionit “Përmbajtja e Planifikimit të Përgjithshëm të Auditimit”, u konstatua se KLSH duhet të përmirësojë sistemin e vlerësimit të pengesave dhe të riskut, për përcaktimin e prioritetëve të auditimeve, buxhetin dhe burimet njerëzore në dispozicion.

Fusha C, fusha e tretë: “Cilësia e auditimit dhe raportimi”

Përmes këtij dimensionit: “Cilësia e auditimit dhe raportimi”, synohet vlerësimi i cilësisë së punës audituese, si dhe rezultatet e auditimit, aspekt që përbën aktivitetin kryesor të KLSH-së për të tre llojet e auditimit, përkatësisht auditimet financiare, të performancës dhe të përputhshmërisë. Në këtë periudhë, ne si KLSH, siç e dini, kryejmë edhe auditime të rregullshmërisë, si një fazë transitorë për të kaluar vetëm në auditimet e performancë financiare dhe të përputhshmërisë.

Kontrolli i Lartë i Shtetit, për periudhën janar-dhjetor 2017, ka kryer 156 auditime nga 154 auditime të planifikuara. Siç e keni edhe në tabelë, nga këto janë:

25 auditime përputhshmërie; 14 auditime financiare; 15 auditime performanca; 5 auditime tematike; 5 auditime të IT-së. Janë edhe 92 auditime rregullshmërie.

Performanca e KLSH-së për secilin lloj auditimi vlerësohet në tre drejtime kryesore: parimet, procesi dhe rezultatet. Në rast se e shikojmë, struktura e sektorit publik të audituar, është skema që shfaqet në monitor.

Për sa u përket institucioneve të qeverisjes së përgjithshme, ne kemi audituar 69 institucione qendrore, projekte me financim të huaj: 11; në qeverisjen vendore, 59 njësi të vetëqeverisjes vendore; 16 shoqëri aksionere në korporatat publike, institucione të nivelit qendror e vendor, 15 auditime të performancës, ne i kemi zhvilluar dhe i kemi shtrirë këto auditime në 110 institucione qendrore e vendore.

Nga auditimet e ushtruara përgjatë vitit 2017, Kontrolli i Lartë i Shtetit ka konstatuar parregullsi dhe shkelje financiare në të ardhurat dhe shpenzimet e kryera, me dëm ekonomik në shumën totale prej 11, 5 miliard lekë ose 85, 8 milionë euro; shkelje të disiplinës financiare me ndikim negativ në performancën e subjekteve të audituara, në shumën totale prej 99.05 miliardë lekë, afërsisht 739 milion euro, nga të cilat 92,7 miliard lekë në fushën e të ardhurave, afërsisht 692.1 milionë euro, dhe 6.3 miliard lekë, afërsisht 47, 8 milion euro, në fushën e shpenzimeve jo me eficiencë, efektivitet dhe ekonomicitet të fondeve.

Gjithashtu, për vitin 2016, pasi në vitin 2017, kuptohet, analizojmë zbatimin e buxhetit të vitit 2016, rritja e detyrimeve tatimore e doganore, pra borxhi tatimor e doganor, si dhe rritja e borxhit të skemës së sigurimeve shoqërore është në vlerën 51,17 miliard lekë, ose 41% më e lartë se në vitin 2015.

Dëmi i konstatuar është në një trend rritës në vitet e fundit dhe kjo duket qartë në paraqitjen grafike të mëposhtme. Në paraqitjen në monitor, ne kemi dhënë dëmin ekonomik të zbuluar nga KLSH, duke kërkuar për t'u zhdëmtuar nga viti 2002 deri në vitin 2017.

Treguesi i dobishmërisë së auditimit, i cili është raporti i sasisë së fondeve të zbuluara dhe të kërkuara për zhdëmtim nga institucioni i Kontrollit të Lartë të Shtetit, me fondet që buxheti i shtetit shpenzon për Kontrollin e Lartë të Shtetit, me fondet që buxheti i shtetit shpenzon për Kontrollin e Lartë të Shtetit: shpenzime operative, paga, shpenzime në investime e të tjera. Pra, shpenzimet në total.

Për vitin 2017, ky tregues rezulton 31,9 lekë. Pra, për çdo 1 lek të shpenzuar, Kontrolli i Lartë i Shtetit ka zbuluar 31,9 lekë dëm. Në rast se e krahasojmë këtë tregues, indikatorin e dobisë së auditimit, për dhjetë vjet, nga viti 2002 deri në vitin 2011, me këtë tregues të periudhës gjashtëvjeçare, që KLSH drejtohet prej meje, 2012–2017, ky tregues është pesë herë më i lartë. Nga 21, 1 lekë, që ishte në periudhën 10-vjeçare, në këto gjashtë vjet ky tregues është 108,7 lekë.

Edhe përgjatë vitit 2017, KLSH ka adresuar rekomandime për institucionet publike të audituara, struktura e të cilave ka ruajtur të njëjtën tipologji sikurse vitet

e tjera. Masa për përmirësime ligjore, masa organizative, masa administrative dhe masa disiplinore. Për periudhën janar-dhjetor janë dhënë janë propozuar gjithsej 3521 masa, nga të cilat janë pranuar 1937 ose 55% e masave të rekomanduara, ndërsa 1584 masa janë duke u shqyrtuar nga subjektet.

Në zbatim të rezolutës që ju keni miratuar, të korrespondencës e të planit të veprimit që ne kemi ndërtuar, por edhe të një kërkesë që progres-raporti i BE-së e ka shtuar, mbështetur mbi sugjerimet tona si Kontroll i Lartë i Shtetit, në fund të gjashtëmujorit ne do të raportojmë përsëri në Komisionin e Ekonomisë. Ne do të përcjellim materialin, ndërsa ju do të vendosni për raportimin tonë, kuptohet, në lidhje me gjithë zbatimin e rekomandimeve përgjatë vitit 2017, pasi për auditimet e realizuara në gjashtëmujorin e dytë të vitit 2017, ne jemi të detyruar të respektojmë atë periudhë gjashtëmujore, që ligji u njeht subjekteve për të zbatuar rekomandimet tona, si dhe na e njeht edhe ne kërkesën për të kërkuar llogari në lidhje me zbatimin ose moszbatimin e rekomandimeve tona.

Kemi masa për përmirësime ligjore, vetëm këtë do të përmend. Ne kemi bërë 91 propozime për përmirësime ligjore, nga të cilat janë pranuar 29, dhe janë në proces shqyrtimi 62. Me të drejtë, kryetari i Kuvendit të Shqipërisë, zoti Ruçi, në fjalën e tij përshëndetëse në aktivitetin që ne organizuam me SIGMA-n për raportet efektive e eficiente ndërmjet KLSH-së dhe Kuvendit, theksoi se Kuvendi i Shqipërisë pret më shumë propozime për përmirësime ligjore, e gjithashtu na premtoi më shumë vëmendje ndaj rekomandimeve tona.

Për sa i përket zbatimit të masave, më duhet të theksoj këtu, se ne vërtetë jemi në një tregues normal, në një tregues mesatar, krahasuar me simotrat tona europiane, por mangësia jonë, pika ku ne çalojmë, që është një dobësi e tërë sistemit shqiptar, e cila ka nxitur dhe favorizuar kulturën e pandëshkueshmërisë, është se largimi i zyrtarëve të lartë, të cilët rezultojnë me shkelje nga auditimet e KLSH-së, e që propozohen nga KLSH-ja për largim, është në shifra shumë të ulëta, në masën 25%. Kjo duhet të na bëjë të reflektojmë të gjithë.

Duke synuar rritjen e nivelit, edhe këtë vit, shkeljet më të mëdha, me efekte të genësishme në shpenzimin e fondeve, në kundërshtim me kërkesat ligjore, mbeten në fushën e keqmenaxhimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të fondeve buxhetore, keqadministrimi i pronës shtetërore, pasuar nga parregullsitë dhe ineficiencat e fushës së prokurimit publik.

Duke synuar rritjen e nivelit të zbatimit të rekomandimeve nga institucionet publike, KLSH ka nxitur bashkëpunimin me Ministrinë e Financave dhe të Ekonomisë dhe institucionet e tjera qendrore e të pavarura, për të zbatuar një sistem të përbashkët për rekomandimet e dhëna, si nga auditimi i jashtëm ashtu edhe ai i brendshëm, duke synuar rritjen e nivelit të kontrollit në përgjegjshmërinë e zbatimit të rekomandimeve, si një instrument për të luftuar keqpërdorimin e parasë dhe pasurisë publike.

Miratimi kohët e fundit, në fillim të kësaj legjislature, nga Kuvendi i Shqipërisë, i një mekanizmi për monitorimin e zbatimit të rekomandimeve të KLSH-së dhe institucioneve të tjera, mendojë se do të na mundësojë një hap cilësor, të ndjeshëm në këtë drejtim edhe neve si institucion suprem auditimi.

Standardet e Auditimit dhe Menaxhimit të Cilësisë

Auditimi financiar përbën një nga aktivitetet audituese më tradicionale, por për shkak të niveleve të deformuara të raportimit financiar në sektorin publik, pas viteve 90-të, për praktikën e KLSH ende vijon të mbetet një lloj i ri auditimi, ose më saktë një auditim që ka nevojë për përsosje, ka nevojë për zgjerim, ka nevojë për shtim numri të auditimeve dhe për përmirësim cilësie. Për vitin 2017, nga KLSH është dhënë opinion për pasqyrat financiare të 14 njësive publike.

Numri mbetet akoma i vogël, por në kushtet e realitetit shqiptar, kur kemi mungesë të një kornize të plotë të raportimit financiar në sektorin publik, mungesë të pasqyrave financiare të konsoliduara të shtetit, mungesë të pasqyrave të konsoliduara në nivel qendror, ku raportimi financiar nga institucionet e qeverisjes së përgjithshme në Shqipëri realizohet mbi bazën e mjeteve monetare, por me elementë të administrimit të aktiveve, të angazhimeve, debitorëve dhe kreditorëve, niveli i mbulimit nuk është tregues që mund të reflektojë kriteret e kërkuara sipas standardeve të auditimit.

Theksoj se, personalisht, në cilësinë e kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit, e kam shprehur që në prezantimin e parë në Kuvend, në vitin 2012, kur në fuqi ishte qeveria e mëparshme, qeveria “Berisha”. Kemi vazhduar në vijimësi, çdo vit, të theksojmë e të kërkojmë këtë, pra të kërkojmë pasqyrat e konsoliduara financiare të shtetit.

Gjatë këtyre viteve, opinionimi i KLSH mbi raportimin financiar në sektorin publik ka qenë i fokusuar vetëm në aspekte të caktuara dhe është shoqëruar me kërkesa të përsëritura, për nevojën që raportimi financiar në sektorin publik të kryhet në

përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit të Sektorit Publik, IPSAS. Kjo situatë ka sjellë që KLSH, në harmoni me zhvillimet e raportimit financiar në sektorin publik të drejtuar nga qeveria, të punojë me qëllim garantimin e kapaciteteve institucionale të përshtatshme, për të kryer auditime financiare në përputhje me standardet ndërkombëtarë të auditimit mbi pasqyrat financiare të sektorit publik, të përgatitura në përputhje me IPSAS. Për këtë arsye, edhe gjatë vitit 2017, KLSH ka vijuar me kryerjen e auditimeve financiare në disa njësi publike, por këto vite po ndihmohemi në këtë fushë edhe nga ekspertiza e SAI-t polak, NIK-ut polak, i cili ka angazhuar ekspertë të tij, në kuadër të projektit që ne kemi, në mbështetjen e dy auditimeve financiare pilot të KLSH.

Korniza e matjes së performancës kërkon adoptimin e Manualit të Auditimit Financiar dhe Përputhshmërisë, në përputhje me ISSAI 200 dhe ISSAI 400. Këto manuale ne i kemi përkthyer dhe jemi përpjekur t'i implementojmë qysh në vitet 2012 e 2013. Në lidhje me këtë dimension, KLSH është vlerësuar se i përmbush pjesërisht 2-3 pikë, nga 4 kërkesat e përcaktuara sipas praktikave më të mira ndërkombëtare.

Për auditimet financiare, KLSH përmbush plotësisht 20 nga 21 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Është vlerësuar si e përmbushur pjesërisht kërkesa për përcaktimin e materialitetit për pasqyrat financiare në tërësi, nivelin e materialitetit ose nivelet që do të zbatohen për lloje të veçanta të transaksioneve, gjendjet e llogarive apo dhënien e informacioneve shpjeguese.

Për auditimet e përputhshmërisë, KLSH i përmbush plotësisht 11 nga 18 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Janë vlerësuar si të përmbushura pjesërisht, kërkesat në lidhje me identifikimin dhe vlerësimin e risqeve të auditimit, të kuptuarit të mjedisit të kontrollit dhe kontrollet e brendshme përkatëse, si dhe ndërtimi i procedurave të përshtatshme të auditimit, që adresojnë nivelin e risqeve të identifikuara. KLSH ka vlerësuar si të pamjaftueshme procedurat e kryera gjatë auditimeve të përputhshmërisë, në lidhje me identifikimin e risqeve të mashtrimit financiar, si dhe hartimit të strategjisë dhe planit të auditimit.

Për auditimet e performancës, KLSH përmbush plotësisht vetëm 6 nga 21 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Ndërsa për pjesën tjetër të kërkesave, konstatohet se përmbushen në nivel pjesor.

Ky dimension kërkon krijimin nga SAI të një sistemi, për të siguruar që grupi i auditimit, si një i tërë, ka kompetencën dhe aftësitë e duhura për realizimin e misionit auditues:

Për auditimet financiare, KLSH ka plotësuar plotësisht 10 nga 11 kërkesat e përcaktuara në modulën e vlerësimit për auditimet financiare. Është vlerësuar si e përmbushur pjesërisht kërkesa për ekspertizën teknike, duke përfshirë ekspertizën e IT dhe fushat e specializuara të kontabilitetit ose auditimit. Përdorimi gjithnjë e më i gjerë i sistemeve IT në fushën e raportimit financiar në sektorin publik, kërkon që KLSH të zhvillojë në mënyrë të vazhdueshme kapacitetet në auditimin e këtyre sistemeve, në funksion të efektivitetit të auditimeve financiare.

Kontrolli i cilësisë

Po t' u referohemi kërkesave të lidhura me kontrollin e cilësisë në auditimin financiar dhe të përputhshmërisë, KLSH përmbush plotësisht kriteret e vlerësimit. ISSAI 40 kërkon që e gjithë puna e kryer duhet të jetë subjekt i rishqyrtimit, si një mjet për të kontribuar në cilësinë dhe nxitjen e të mësuarit dhe zhvillimit të personelit. Në këtë proces, përfshihet rishikimi i planit të auditimit, letrave të punës dhe punës së grupit, si dhe monitorimi i rregullt i ecursisë së auditimit nga nivelet e përshtatshme të menaxhimit. Shqyrtimi ndihmon KLSH-në për të siguruar se auditimi është kryer në përputhje me standardet profesionale dhe kërkesat ligjore dhe rregullatore të zbatueshme, si dhe se raporti i audituesit me mjedisin është i përshtatshëm.

Në funksion të sigurimit mbi cilësinë e dosjeve, për auditimet e evaduara gjatë vitit 2017, me urdhrin nr. 12 të kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit, datë 30.01.2018 "Për Kontrollin e Sigurimit të Cilësisë", është realizuar vlerësimi i sigurimit të cilësisë për 46 dosje, të cilat përbëjnë 30% të dosjeve të evaduara gjatë vitit 2017. Përzgjedhja u bë në mënyrë të rastësishme, duke prekur si auditimet financiare edhe ato të performancës, nga subjekte të institucioneve qendrore deri tek njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe shoqëritë aksionere.

Procesi i vlerësimit ka përfshirë gjithë ciklin e procesit auditues, pra:

Planifikimi i auditimit/hartimi i programeve të auditimit, kryerja e auditimit, raportimi dhe evadimi i materialeve të auditimit.

Vlerësimi është bërë bazuar në 21 tregues, për secilën dosje me një pikëzim të përshkallëzuar nga 1, shumë mirë, në 4, jo mjaftueshëm, në këtë rast është

vlerësim i brendshëm yni, referuar faktit nëse auditimi ka përmbushur kërkesat optimale të ligjit, të rregullores së brendshme dhe standardeve të auditimit.

Në përfundim të veprimtarisë së kontrollit të zbatimit të cilësisë, rezulton se puna audituese reflekton përmirësim të dukshëm, referuar kornizës rregullative të procesit auditues. Mbi 60 % e dosjeve të auditimit vlerësohen të mira, dhe vetëm 13 % janë vlerësuar mjaftueshëm.

Procesi i planifikimit

KLSH plotëson pjesërisht kërkesat e lidhura me procesin e planifikimit, si për auditimin financiar, ashtu dhe atë të përputhshmërisë e të performancës. Përveç sfidave në lidhje me përcaktimin e materialitetit, në auditimin financiar dhe në vlerësimin e risqeve në auditimet e përputhshmërisë, KLSH-ja duhet të zhvillojë më tej procesin e hartimit, zbatimit dhe monitorimit të një strategjie të përgjithshme auditimi, që përfshin qëllimin, kohështirjen dhe drejtimin e auditimit. Në këtë strategji duhet përcaktuar natyra, koha dhe shtrirja e procedurave të vlerësimit të riskut, si dhe natyra, koha dhe shtrirja e procedurave të planifikuara të auditimit në nivelin e proceseve (*nuk kuptohet*) dhe të auditimit.

Deri tani KLSH-ja ka vijuar me program auditimi, por si pjesë e auditimeve pilot me SAI-n polak, po punohet për standardizimin dhe përfshirjen e strategjisë së auditimit edhe si pjesë e letrave të punës. Për më tepër KLSH-ja duhet të fokusohet që gjatë auditimeve financiare të identifikojë edhe risqet e anomalive materiale, si pasojë e mospërputhjes materiale me ligjet, rregullat dhe aspektet e përputhshmërisë, çështje kjo që po trajtohet si pjesë e auditimeve pilot me SAI-in polak.

Puna audituese

Në lidhje me realizimin e procesit të realizimit të auditimit financiar dhe të përputhshmërisë, si dhe të vlerësimit të evidencave të auditimit, KLSH-ja përmbush pjesërisht kërkesat e kriterëve të vlerësimit. Kryerja e auditimit në bazë risku është një prioritet i KLSH-së dhe një sfidë në vijim dhe për këtë jemi duke punuar në mënyrë të vazhdueshme për planifikimin, ekzekutimin dhe raportimin në bazë të kësaj metode auditimi, duke garantuar që opinioni i auditimit të bazohet në evidenca të përshtatshme. KLSH-ja po lëviz gradualisht nga dokumentimi i vetëm i gjetjeve të auditimit, në dokumentimin e të gjitha testeve të kryera, ku duhet të përfshihen në të edhe evidencat e mjaftueshme të auditimit për të mbështetur konkluzionet e nxjerra, duke pasur parasysh edhe riskun e vlerësuar të anomalive

materiale, si pasojë e mashtimit financiar ose mashtimit të dyshuar gjatë auditimit. Kjo, me qëllim që të sigurohemi se janë ndërmarrë të gjitha procedurat e planifikuara të auditimit, ose aty ku nuk janë ndërmarrë të gjitha procedurat e planifikuara, të jetë në dosjen e auditimit një shpjegim se pse nuk u kryen, i cili duhet të jetë i aprovuar nga personat përgjegjës për auditimin.

Objekti do të quhet i përmbushur kur të gjitha dosjet e auditimit të përmbajnë dokumentimin e auditimit, që është i mjaftueshëm për t'i mundësuar një auditues me përvojë, pa njohuri paraprake të auditimit, të kuptojë natyrën, kohën dhe shtrirjen e procedurave të kryera të auditimit, rezultatet dhe evidencat e marra të auditimit.

Raportimi i rezultateve

KLSH-ja është vlerësuar se i përmbush plotësisht kërkesat në lidhje me dorëzimin dhe publikimin në kohë të rezultateve të auditimit financiar dhe të përputhshmërisë, në përputhje me praktikën më të mira sa herë duhet të krijojë një praktikë për vlerësimin e materialitetit, me qëllim përcaktimin se kur një procedurë e ndjekjes së rekomandimeve kërkon një auditim shtesë. Në tërësi, aktiviteti auditues i KLSH-së, në zbatim të standardeve të SAI-t, si dhe praktikave më të mira të të gjitha komuniteteve se SAI-it është vlerësuar dhe unë po citoj presidentin e Zyrës Supreme të Auditimit të Republikës së Çekisë, inxhinierin Miloslav Kal, i cili është njëherazi edhe zëvendës-president i EUROSAT. KLSH-ja në Shqipëri ka ndërmarrë reforma të mëdha të cilat e kanë përafruar me modelet dhe metodologjinë audituese europiane.

“Në Shqipëri keni arritur një standard të lartë si institucion shtetëror, kurse puna juaj ka shënuar impakte të rëndësishme për mirëqeverisjen në vend. Si president i SAI-t çek dhe si zëvendës-president i EUROSAT, dëshiroj të konfirmoj vullnetin tim për të mbështetur KLSH-në në kapërcimin e sfidave që has në implementimin e standardeve ndërkombëtare të auditimit”, është shprehur Presidenti i zyrës Supreme të Auditimit të Republikës së Çekisë, Kala.

Gjithashtu, përgjatë realizimit të aktivitetit auditues dhe më gjerë, KLSH-ja ka zbatuar me korrektësi dhe profesionalizëm rekomandimet e adresuara nga BE-ja në progresraportin e fundit. Pas çdo rezolute të Kuvendit të Shqipërisë dhe çdo rezolute të progresraportit të BE-së, siç jeni në dijeni, ne hartojmë një plan veprimi për përmbushjen e rekomandimeve të dhëna në adresë të KLSH-së. Rekomandimi i progresraportit është që KLSH-ja të rrisë numrin e auditimeve pilot financiar të

përputhshmërisë, të rregullshmërisë në përputhje me manualët e përditësuar dhe standardet e auditimit. Në këtë drejtim, gjatë këtij viti, objektivat e vëna nga *DG Budget* i kemi tejkaluar si numër auditimesh. Auditimet e performancës në këta 6 vjet janë parë dhe do të vijnë të shihen si një nga shtyllat e zhvillimit dhe modernizimit të KLSH-së. Sfidë më e madhe për këtë lloj auditimi është që ai të mos zbatohet thjesht si procedurë, por të konceptohet si një filozofi e të menduarit dhe të vepruarit nga i gjithë stafi i KLSH-së, një filozofi pune që konsideron se auditimi nuk është një qëllim në vetvete, por, në radhë të parë, një instrument parandalimi, korrigjimi dhe këshillimi për institucionin që auditohet.

Zhvillimi i auditimeve ka qenë në linjë dhe në përputhje të plotë me objektivat e planit strategjik 2013-2017 të KLSH-së. Gjatë vitit 2017 janë realizuar 15 auditime performancë në reformat qeveritare, në aspekte të rëndësishme të financave publike, në sistemin e prokurimit publik, në sistemin arsimor, në projektet mjedisore, si dhe në shërbimet publike. Për vitin 2018 ne po vazhdojmë një bashkëpunim intensiv me USAID-in, përmes një projekti për të cilin ne jemi besimplotë që do të rrisë ndjeshëm efektivitetin e auditimeve tona dhe transparencën në këtë sistem.

Vlerësimi i dimensionit, aftësitë dhe menaxhimi i grupit të auditimit të performancës në KLSH kanë dëshmuar një nivel të qëndrueshëm të tij.

Grupet audituese në auditimet e performancës, për shkak të vetë natyrës së këtij auditimi, kompozohen të tilla që të mbulojnë fusha të ndryshme profesionale ekonomike, juridike dhe sociale. Synimi në këtë drejtim ka qenë krijimi i një bërthame grupesh të qëndrueshme auditimi me kolegë, të cilët plotësojnë njohuritë dhe eksperiencat e njeri-tjetrit.

d) Fusha, menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse.

Kjo fushë mbështetet mbi një tregues i SAI-t, treguesi 21, menaxhimi financiar, asetet dhe shërbimet mbështetëse, i cili në këto dimensione është menaxhimi financiar, planifikimi dhe përdorimi efektiv i aseteve dhe infrastrukturës, si dhe shërbimet administrative mbështetëse. Vlerësimi i kësaj fushe tregoi se KLSH-ja ka një menaxhim organizativ të përshtatshëm dhe struktura mbështetëse, që sigurojnë një qeverisje të mirë dhe mbështesin kontrollin e brendshëm dhe praktikën e menaxhimit në përputhje me kërkesat e ISSAI 12, parimi 9. Kjo gjetje është gjithëpërfshirëse si për menaxhimin e aseteve, ashtu dhe të shërbimeve mbështetëse të institucionit. KLSH-ja në zbatim të ISSAI 20 ka menaxhuar

transaksionet e tij me ekonomicitet dhe efektivitet, si dhe në përputhje me ligjet dhe rregulloren. Sistemi i vlerësimit të performancës në lidhje me dimensionin e planifikimit dhe përdorimit të aseteve dhe infrastrukturës, tregoi se duhet përmirësuar planifikimi afatgjatë për nevojat e infrastrukturës në përputhje me objektivat strategjikë të zhvillimit institucional.

Buxheti i akorduar për veprimtarinë audituese të KLSH-së ka në bazë të tij deklaratën e politikës së programit të hartuar gjatë procesit të planifikimit buxhetor afatmesëm 2017-2019. Ai është në funksion të realizimit të politikës së përcaktuar në dokumentin themelor të zhvillimit institucional, që ishte strategjia e zhvillimit të KLSH-së 2013-2017. Politika buxhetore e këtij programi ka synuar përmbushjen me cilësi të lartë dhe në kohë të detyrimeve kushtetuese dhe ligjore të objektivave prioriteteve të institucionit, të parashikuara në planin e zhvillimit strategjik 2013-2017, duke marrë në konsideratë kërkesat e përcaktuara në Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit Shqipëri-BE, të monitoruara nga *DG Budget* në kuadrin e integritimit europian.

Fondet e alokuara për funksionimin e aktivitetit të KLSH-së, sipas programit 2013-2017 dhe niveli i realizimit të tyre, paraqiten në mënyrë të detajuar në aneks të veçantë në këtë raport vjetor performance. Gjatë vitit 2017, në respektim të planit të veprimtarisë audituese, Drejtoria e Auditit të Brendshëm ka kryer auditimin e rregullshmërisë financiare të aktivitetit ekonomiko-financiar të KLSH-së për periudhën nga 1 janar 2017 deri në 31 dhjetor 2017.

Ne jemi në pritje dhe shpresojmë që, mbështetur në kërkesat tona të vazhdueshme dhe në vendimin që Kuvendi i Shqipërisë ka marrë nga kërkesa e Komisionit të Ekonomisë, Kuvendi të përcaktojë grupin e punës për auditimin e llogarive financiare të KLSH-së, gjë që do të jetë një hap më tepër në forcimin e transparencës dhe llogaridhënies publike të institucionit tonë, duke i dhënë përgjigje edhe asaj pyetjes klasike që shtrohet në auditimin e jashtëm publik “Po audituesin kush e auditon?”

Gjatë vitit 2017 u realizua ngritja e infrastrukturës së teknologjisë së informacionit në ambientin e godinës së re, si dhe investimi e krijimi e një sistemi informacioni për menaxhimin dhe mbështetjen e proceseve të auditimit në KLSH. Ky investim realizoi një sistem elektronik për administrimin e KLSH-së nëpërmjet menaxhimit të aktivitetit, të çështjeve, të proceseve, dhe të raportimeve në një platforme *software* të integruar, në përputhje me manualet dhe rregulloren në fuqi

në lidhje me disponibilitetin, integritetin dhe konfidencialitetin e sistemit. Nëpërmjet këtij investimi është synuar optimizimi i procesit të auditimit, duke respektuar parimet mbi të cilat ai mbështetet, rritja e eficiencës me anë të sigurimit të kontekstit të plotë të rastit për audituesin, përmirësimi i performancës, produktivitetit dhe eficiencës operationale të brendshme, përmirësimi i monitorimit dhe rritjes së eficiencës së administrimit të çështjeve, përmirësimi dhe garantimi i transparencës dhe monitorimit të aktivitetit të organizatës sonë në zbatim të objektivave etj.

Zbatimi nga ana jonë i sistemit **revzone** do ta ngrejë punën audituese të KLSH-së në një stad më të lartë për sa i përket modernizimit. Domethënë, në masën më të madhe, kontrolli dhe monitorimi i kësaj punë, në veçanti nga menaxhimi, do të kryhen përmes procedurave të informatizuara.

Për sa i përket ndërtesës së re në të cilën KLSH-ja është vendosur në fillimin e vitit 2018, unë, si kryetar i KLSH-së, dhe stafi, të ndërgjegjshëm për këta arritje, falënderojmë në këtë seancë Komisionin e Ekonomisë dhe Financave të Kuvendit dhe qeverinë e Republikës së Shqipërisë për disponibilitetin dhe vullnetin pozitiv të treguar për akordimin e fondeve dhe mbështetjen e KLSH-së lidhur me komponentin e infrastrukturës, ambienteve të punës dhe teknologjisë së informacionit. Por dua të sjell në vëmendje se nevojat për fondet financiare ende janë të pamjaftueshme, sidomos ato lidhur me koston e punës dhe të kontraktimit të ekspertëve të jashtëm, kosto të cilat do të bëjnë të mundur plotësimin e kërkesave nga ekzekutivi për mbulim me auditim të të gjitha njësive të qeverisjes vendore, çka është kërkuar në ligj, apo auditimin e koncesioneve dhe privatizimeve si kërkesë e Komisionit të Ekonomisë. Mbështetur edhe në korrespondencën 5 mujore që kam me kryetarin e Komisionit të Ekonomisë dhe me ministrin e Financave, besoj se Kuvendi do t'i japë zgjidhje këtij problemi, të paktën për këtë periudhë 6-mujore të mbetur, me qëllim që ne të kemi mundësi të shpërblejmë punonjësit dhe drejtuesit tanë në të gjithë administratën shtetërore, sipas punës dhe nivelit arsimor dhe profesional, por edhe të rekrutojmë ekspertë të jashtëm, që janë të nevojshëm për auditime cilësore dhe me efektivitet.

Kujtoj këtu, dhe do ta përmend edhe më vonë, që në KLSH në këto momente janë të paktën 8 vetë me gradën shkencore “Doktor i shkencave”. Kemi një profesor-doktor, zonjën Latë, profesor të asociuar, drejtoreshën tjetër të Përgjithshme, zonjën Laço dhe disa drejtues me certifikata ndërkombëtare auditimi.

Fusha E. Burimet njerëzore dhe trajnimi

Ky aspekt i vlerësimit të aktivitetit është bazuar në ISSAI-n 40, si dhe në udhëzuesin e Komitetit të Ndërtimit të Kapaciteteve të INTOSAI-t, mbi menaxhimin e burimeve njerëzore, kuadrin institucional të ndërtimit të kapaciteteve. Kjo fushë tregon performancën e KLSH-së në menaxhimin dhe zhvillimin e burimeve njerëzore dhe është ndërtuar mbi bazën e dy treguesve: menaxhimin e burimeve njerëzore dhe zhvillimin, trajnimin profesional, të cilat kanë 3 dhe 4 dimensione.

Menaxhimi i burimeve njerëzore në KLSH është konsideruar si parakusht jetik për funksionimin e institucionit në mënyrë efikase. KLSH-ja, në kuadrin e reformimit dhe modernizimit institucional, ka zbatuar në vijimësi politikën e menaxhimit të burimeve njerëzore, e cila është në një linjë me standardet ndërkombëtare të institucioneve supreme të auditimit dhe me parimet e praktikave më të mira të administratës publike të rekomanduara nga BE-ja. Në bashkëpunim me ekspertët e NIK-ut polak, në kuadër të projektit IPA, gjatë vitit 2017, ne punuam dhe në fund të vitit finalizuam dokumentin e politikave të menaxhimit të burimeve njerëzore, dokument i cili bën një pasqyrë të plotë të procesit të rekrutimeve në KLSH në këto vite, resurset dhe burimet njerëzore, që kemi në tërësi, por edhe perspektivat tona si e konceptojmë ne këtë problem tangencialisht. Unë do të jap disa të dhëna.

Ju lutem, kalojeni tek ato grafikët që flasin për treguesit e moshës dhe raportet gjinore!

Falë ndihmës së Komisionit të Ekonomisë dhe këtë nuk e theksoj këtu, se nuk kam nevojë t'i bëj qejfin ndokujt, të paktën në jetë nuk e kam pasur, dhe në çdo takim që kam me ndërkombëtarë, ne kemi arritur që çdo vit, që nga viti 2012, në KLSH të shtohen 5 auditues dhe kjo në harkun kohor të 6 vjetëve. Është një numër relativisht i konsiderueshëm, që garanton atë transfuzion të nevojshëm, atë transformim që ne në KLSH e kemi zhvilluar pa shumë bujë, duke mos penguar punën tonë audituese. Në vitin 2017 ne kishim në total 181 punonjës, nga të cilët 156 kanë qenë të përfshirë drejtpërdrejt në veprimtari audituese. Kujtoj këtu që në këto vjet kemi krijuar Departamentin e Përformancës, i cili është një departament i ri dhe drejtohet nga një doktor i shkencave ekonomike dhe personalitet në fushën e tij. Ai është një departament i cili ende ka nevojë për auditues të rinj dhe të mirëshkolluar. Gjithashtu, kemi krijuar Drejtorinë Auditimeve IT, e cila drejtohet nga një audituese me përvojë 20-vjeçare në institucionin tonë.

Duhet të theksoj këtu që rritja në numër e audituesve, duke mos pasur ndryshime të qenësishme në fondet në dispozicion të KLSH-së ka sjellë një reduktim të ekspertëve të jashtëm të kontraktuar nga KLSH-ja. Ata përfaqësonin personalitete me kontribute të njohura në fusha dhe disiplinat përkatëse, por edhe ish-auditues me përvojë. Ne, në këtë drejtim, kemi nevojë për mbështetjen tuaj që të bëjmë një përmirësim në këtë 6 muaj. Profesione kryesore të stafit auditues janë financiarë dhe juristë, megjithatë ne kemi dhe shumë audituese me dy diploma. Mbështetur në politikat e realizuara gjatë këtyre vjetëve ne në KLSH kemi arritur që moshën mesatare nga 50 vjeç, që ishte në KLSH në fund të vitit 2011, kur unë fillova detyrën (nga të cilët 25% ishin në prag pensioni), ta ulim në 42.9 vjeç. Në rast se do të shihni grafikun e paraqitur në monitor, tregon seriozitetin tonë në këtë drejtim.

Pra, tashmë ne kemi një institucion me një moshë mesatare kur njeriu është në kulmin të aktiviteteve të tij njerëzore dhe profesionale. Profesia e auditimit është një profesion shumë i lodhshëm. Nga ana tjetër, për sa u përket politikave të barazisë gjinore të ndjekura prej meje në këto vite, në rast se në vitin 2011 raporti mes audituesve dhe audituesve ishte 33% me 67%, ne tani e kemi kaluar dhe ky raport është 40% me 60%, pra 40% janë audituese femra. Objektivi ynë për vitin 2019, si institucion, dhe për këtë kemi politika të qarta (besoj se do ta arrijë edhe ai që do të vijë pas meje), është të kemi paritet të plotë, të jenë 50 me 50 ky raport me KLSH-në.

KLSH-ja ka zbatuar politika efektive të menaxhimit dhe rekrutimit të burimeve njerëzore bazuar në 3 parimet bazë: vlerësimin e profesionalizmit, të transparencës, konkurrimi i hapur dhe mundësia e pjesëmarrjes për të gjithë të interesuarit. Nga ana tjetër, ne vlerësojmë maksimalisht dhe kontrollojmë procedurën 1-vjeçare të periudhës së provës dhe ata auditues, që nuk përmbushin pritshmëritë, mbështetur mbi procedurat e transparencës të dhënies së provimit, me apo pa keqardhje, largohen nga KLSH-ja.

Gjatë vitit 2017 në KLSH janë rekrutuar 22 audituese dhe drejtues nga të cilët një drejtues me titullin profesor-doktor, zonja Lati, dy drejtues me diplomë ndërkombëtare në kontabilitet dhe auditim dhe një audituese me titullin doktor i shkencave. Në tërësi, në këta 6 vjet në KLSH, nga zero që ka qenë ky numër, sot janë 8 drejtues, 2 prej të cilëve janë profesor dhe profesor i asociuar, kurse të tjerët doktor i shkencave, 19 drejtues dhe audituese kanë një diplomë të dytë nga të cilët 14 në drejtësi dhe 5 në financë. 5 drejtues dhe audituese kanë certifikatë

ndërkombëtare në kontabilitet dhe auditim CIPFA dhe certifikatë ndërkombëtare në auditim CPA. Sistemi i zhvillimit, për sa i përket fushës së burimeve njerëzore dhe trajnimit, treguesi tjetër 23, sistemi i Zhvillimit Profesional, i cili është dimension i parë që përcakton ky tregues, reflekton efektivitetin e politikave të rritjes së kapaciteteve profesionale të KLSH-së. Në qoftë se shihni grafikun në tabelë, nga 2-3 ditë trajnimi, që ishin në vitet 2010-2011, nga viti 2012 në KLSH zhvillohen 20-28,5 ditë trajnimi në vit. Për vitin 2017, ne kemi zhvilluar 28,5 ditë trajnimi në vit dhe për këtë jemi vlerësuar nga komuniteti INTOSAI dhe EUROSAI si një nga SAI-et me treguesin më të lartë. Për institucionin tonë rekomandohen 15-25 ditë trajnimi në vit, por i ndërgjegjshëm dhe për të ngulitur filozofinë e të mësuarit për gjatë gjithë jetës, unë e kam orientuar KLSH-në, duke zhvilluar këto trajnime, të cilat i kemi shpërndarë në trajnime të brendshme 52%, një pjesë e vogël është e-learning (përmes internetit), trajnime me ekspertë të huaj në vend 19% dhe trajnime jashtë shtetit 27%. Theksoj se në trajnimet jashtë shtetit pjesa më e madhe janë realizuar ndërmjet projekteve me institucionet supreme të auditimit simotra europiane, por që udhëtimi i audituesve mbështetet nga burimet tona financiare, gjithmonë duke mos pasur rritje të konsiderueshme me shpenzimet operative që ne kemi pasur për diçka në vitet 2010-2011.

Gjithashtu, dua të theksoj se 10 auditues të KLSH-së kanë përfutur trajnime nëpërmjet intershipeve me afat 5-mujor nga Gjykata Europiane e Audituesve në Luksemburg dhe 5 të tjerë kanë përfutur trajnime në institucionet supreme të auditimit në SHBA, GAO amerikane, e cila është lider në këtë fushë. Domethënë, nga një tregues drejt zeros në vitet e mëparshme, fakti që ne sot kemi arritur të kemi mbi 20 drejtues dhe auditues të trajnuar në GAO në një periudhë 4-mujore, flet shumë. Për këtë drejtoresha e Qendrës për Ekselencë në Auditim të GAO-s, zonja Laurent, thekson: “Vlerësoj fleksibilitetin e KLSH-së në përcaktimin e numrit dhe llojeve të auditimeve që do të realizohen, e cila është esenciale për veprimtarinë e një institucioni suprem auditimi. Një indikator i rëndësishëm për rritjen e kapaciteteve audituese është programi i trajnimeve”. Në këtë fushë, KLSH-ja ka krijuar një traditë solide, për të cilën GAO jep kontributin e saj përmes fellowship-eve për audituesit shqiptarë. Megjithatë, sistemi i matjes së performancës në këtë dimension identifikoi aspekte që duhet të përmirësohen më tej, si: strategjia e të mësuarit dhe plani vjetor për zhvillimin profesional dhe trajnimin të jenë në përputhje me strategjinë e burimeve njerëzore, të lidhur me qëllimet dhe objektivat e përcaktuara në planet strategjike dhe operacionale të

KLSH-së, si dhe të jenë të bazuar në rezultatet e analizës së nevojave për të mësuar”.

Fusha 6 dhe e fundit “Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit”...

Erion Braçe – Më fal! Ju kërkoj ndjesë që po ju ndërpres fjalën, por a mund të përshpejtoni, në mënyrë që edhe deputetët të kenë kohë të bëjnë pyetjet e tyre lidhur me raportimin?

Bujar Leskaj – Unë po përshpejtoj, por kam diçka. Meqenëse deputetët nuk morën pjesë në forumin që ne organizuam me SIGMA-n, program i BE-së, një forum shumë i rëndësishëm, partnerët ndërkombëtarë më kërkuan që materialin, të cilin jua përcolla juve si kryetar, ta lexoj përpara deputetëve, sepse vetëm zoti Angjeli...

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Jo, më kërkuan ata ta deklamoj në komision.

Erion Braçe – Dakord, të përshpejtojmë, me qëllim që deputetët të kenë mundësi të bëjnë pyetjet dhe ju t’u përgjigjeni. Ju lutem!

Bujar Leskaj- A mund t’i lëmë pyetjet për një ditë tjetër, që të jetë edhe pjesa tjetër e komisionit, e cila shkëlqeu me mungesë?

Erion Braçe –Po erdhi pjesa tjetër, ju nuk do të keni mundësi të flisni.

Bujar Leskaj- Pse?

Erion Braçe- S’të lënë.

Bujar Leskaj – Jo, zoti kryetar, ty dhe mua nuk na pengon njeri. Unë personalisht u referohem neneve 162 dhe 164 të Kushtetutës.

Erion Braçe – Dakord, vazhdo!

Bujar Leskaj – Të nderuar deputetë, qytetarë, media dhe gazetarë, ju kërkoj ndjesë, sepse duket sikur është një raport që ne flasim dhe deklamojmë vetë arritjet tona, por ne jemi përpjekur dhe vazhdimisht zhvillojmë analizën *suot* në institucion dhe gjatë raportit kam theksuar edhe mangësitë, edhe dobësitë e institucionit.

Që në fillim e thashë që ne krahasohemi me simotrat europiane, ku jemi në një nivel mesatar dhe këta nuk janë tregues që...

Jam i hapur për pyetjet dhe kërkesën e llogarisë nga ju dhe nuk pres ndonjë fletë lavdërimi as nga ju dhe as nga opozita. Unë jam shumë i kthjellët për të tashmen dhe të ardhmen time. Këta tregues janë një metodë inovative.

Ne kemi dy vjet që punojmë në KLSH dhe ne ishim të parët që e përqafuam këtë dokument kur ishte në fazën e draftit. Këto dokumente për vite me radhë u lireshin SAI-ve në dëshirë të tyre. Si dokument zyrtar, ky është miratuar në kongres në dhjetor të vitit 2016 dhe u është lënë prapë një kohë e lirë, sepse janë ata SAI-et moderne që e aplikojnë këtë standard të matjes së performancës dhe ne synojmë që t'i arrijmë ato. Unë jam i bindur se vitin që vjen kjo paraqitje do të jetë më e mirë, ndoshta edhe unë personalisht do të kem mundësi të bëj kërkesë zyrtare te komisioni që në fund të mandatit tim të paraqes një kornizë të matjes së performancës së SAI-ve në këta 7 vjet të drejtimit të KLSH-së. Gjatë kësaj periudhe do të përpiqemi që këtë ta kemi përmes një procesi *pereview* nga institucionet ndërkombëtare të auditimit, domethënë nga një institucion modern europian i vendeve të BE-së, i cili të certifikojë arritjet dhe mosarritjet tona.

Për sa i përket fushës së komunikimit dhe menaxhimit të palëve të interesit, ne kemi shumë të reja në këtë drejtim. Motoja e kongresit të parafundit të EUROSAT-it ishte: Cila është hera e fundit që keni bërë një gjë për herë të parë? Kjo për të ngacmuar procesin inovativ. Disa nga këto çështje janë trajtuar për herë të parë. Unë nuk po vazhdoj me materialin e përgatitur, sepse do të kem mundësi të plotësoj.

Ne në këto vite, falë bashkëpunimit me kryetarin, sekretarin e Komisionit dhe me të gjithë deputetët e pozitës dhe opozitës kemi shtuar informacionin dhe paraqitjen tonë te Komisioni i Ekonomisë. Në qoftë se para vitit 2011, për këtë jemi të ndërgjegjshëm ne dhe qytetarët shqiptarë, Kontrolli i Lartë i Shtetit vinte vetëm me dy paraqitje skematike për sa i përket raportit të performancës dhe raportit të buxhetit faktik të vitit paraardhës, që ishin detyrime kushtetuese, ne tani vijmë disa herë në Komisionin e Ekonomisë.

Së dyti, nëse para disa vitesh, ndoshta deri në vitin 2013, ne përcillnim një numër të kufizuar dhe një numër minimal të raporteve tona të auditimit te Komisioni i Ekonomisë, ne në vitin 2017 kemi përcjellë 24 raporte auditimi, gjithashtu kemi përcjellë edhe shkresa të ndryshme problematike. Këto shkresa ne i përcjellim te Kryetari i Kuvendit, te dy nënkryetarët e Kuvendit, që respektivisht

përfaqësojnë pozitën dhe opozitën dhe te kryetari i Komisionit të Ekonomisë, të cilin e konsiderojmë parterin tonë kryesor në politikën shqiptare.

Së treti, Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe audituesit tanë janë futur me guxim dhe me modesti në shtypin e përditshëm. Në vitin 2017, në shtypin e përditshëm audituesit tanë janë në 125 artikuj, analiza dhe opinione, ku ata ngrenë problematika për mirëmenaxhimin e financave publike, por ngrenë problematika dhe trajtojnë probleme të konstatuar gjatë auditimeve apo të KLSH-së.

Po ta shikoni grafikun që zoti Kondakçi paraqiti në tabelë, ky proces fillon nga viti 2013, ku ne kishim 58 shkrime, por që më parapara ka qenë një numër njëshifror 1,2,3,4 ose 5. Ne bëmë një provë në vitin 2012 dhe paraqitëm vetëm shkrimet e kryetarit, por kur pamë që kishte interes nga qytetarët shqiptarë, ne vazhduam të botojmë në të gjitha gazetatat në Shqipëri. Këtu gjej rastin të falënderoj të gjithë kryeredaktorët e gazetave, gazetarët që mbulojnë problemet e ekonomisë dhe të Kontrollit të Lartë të Shtetit specifikisht, por edhe pronarët që na kanë krijuar këtë mundësi.

Për sa u përket botimeve tona, ne kemi një ecuri të mirë, e cila është për t'u lavdëruar. Këto botime dhe shkrime në gazeta ne i përmbledhim edhe në botime të veçanta tek "Audituesit shqiptarë në shtypin e përditshëm".

Së katërti, në këto vite ne kemi krijuar kulturën e botimit. Në qoftë se në Kontrollin e Lartë të Shtetit gjatë periudhës 20-vjeçare 1991-2011 ka pasur 12 botime modeste, të llojit broshura dhe dy përkthime, sot, në një periudhë 6-vjeçare kemi 83 botime, të cilat janë të standardeve ndërkombëtare.

Në vitin 2017 kemi realizuar 16 botime, titujt e të cilave kalojnë nga standardet ndërkombëtare. Botimet që ne kemi realizuar janë: "Auditimi publik", ku në të majtë të saj është Korniza e Matjes së Performancës së SAI-eve; "40 vjet Deklarata e Limës 1977-2017", e cila është kushtetuta e institucioneve supreme të auditimit; "Auditimet e performancës"; "Gjykata Europiane e Auditimit, 40 vjet Auditim Publik", e cila është një revistë shkencore, modeste, sepse ne në Shqipëri nuk kemi se çfarë të shtojmë, pasi gjërat e mençura i kanë thënë të tjerët, por ne duhet vetëm të implementojmë. Në qoftë se duam të përkthejmë, të përshtatim ose të implementojmë në institucion, standardet ndërkombëtare të auditimit janë miniera ari. Këto 16 botime i kemi realizuar me një buxhet modest, shifrën e të cilit e raportojmë. Një botim me një tirazh 250-300 kopje, shkon 130 mijë lekë të rinj për botim, që do të thotë se është një tregues minimal.

Së pesti, gjatë viteve 2009-2011 trajtohej një numër i kufizuar letrash, statistikisht tregojnë se numri i letrave që trajtoheshin ishte 30-60 letra, ndërsa gjatë vitit 2017 ne kemi trajtuar 650 letra, 200 prej tyre janë jashtë juridiksionit tonë, ku 150-170 prej tyre u kemi dhënë drejtim, ndërsa 173 të tjera i kemi në proces verifikimi. Ne kemi krijuar një traditë në këtë fushë, e cila mendoj se duhet të ndiqet edhe nga institucionet e tjera shqiptare, sepse është detyrim t'u përgjigjesh shqiptarëve, forcon llogaridhënien dhe transparencën. Nuk më kujtohet shprehja, por po e përmbledh kështu: "E shkruara mbetet, fjalët i merr era", korrespondenca me shkrim, sidomos në zgjidhjen e problemeve për qytetarët është shumë e rëndësishme. Përveç kësaj, gjatë vitit 2017 ne kemi zbatuar tërësisht ligjin për të drejtën e informimit, duke i përcjellë raportet tona edhe në institucionet që i kanë kërkuar, si: Qendra për Transparencë dhe Informim; Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim; Instituti i Studimeve Politike; Instituti Shqiptar i Shkencës, qendra "ResPublica" e të tjerë. Këto raporte kanë forcuar transparencën, llogaridhënien dhe përpjekjet tona në këtë drejtim. Ne jemi kujdesur të mos cenojmë partnerët tanë dhe subjektet që ne auditojmë, megjithëse unë them se ai ligj duhet të përmirësohet, sepse qytetarët shqiptarë duhet t'i dinë me emra dhe mbiemra dhe jo me iniciale ata që abuzojnë me pronën publike, ata që përfitojnë nga fondet publike e të tjerë. Ne nuk kemi pse të cenojmë të drejtën e informimit nën petkun e ligjit për mbrojtjen e të drejtave dhe privatësisë.

Ne kemi këtu tregues, të cilët ju i keni të doracakut që unë kam përcjellë, pra që ne kemi përgatitur për ju. Ju kërkoj ndjesë që përdora fjalën "unë", sepse ne punojmë si ekip. Ne kemi përcjellë edhe raportet tona në medie si ka evoluar nga viti në vit. Prezenca në medie e KLSH-së dhe ato që shkruajnë mediet për KLSH-në janë risitë që ne kemi në fushën e komunikimit.

Ne për vite me radhë kemi organizuar javën e hapur të KLSH-së, në vitin 2017 kemi realizuar, gjatë muajit nëntor, muajin e hapur të Kontrollit të Lartë të Shtetit. Ai ishte një muaj gjatë të cilit ne zhvilluam 49 veprimtari, ku ftuam personalitete, dhamë leksione për studentët, hapëm dyert për qytetarët, për publikun e interesuar e më gjerë. Ne jemi të fokusuar, por besoj se edhe me ndihmën tuaj, dhe do të vazhdojmë të rrisim treguesit tanë për sa i përket zbatimit të rekomandimeve të KLSH-së, e cila është një kërkesë e përhershme e BE-së. Në disa tregues ne kemi përmirësime, por për sa i përket ndëshkimit të zyrtarëve të lartë, jemi dobët.

Gjithashtu, në fund të fjalës sime, më lejoni të përsëris, ne insistojmë në kërkesën që kemi bërë para 5 vjetësh, që në Shqipëri duhet të hartohet ligji për

përgjegjësinë materiale të zyrtarëve të lartë. Dua të përsëri një thënien time, të cilën e kam lançuar edhe në aktivitete të tjera: duke mbështetur tërësisht reformën në drejtësi, duhet të jemi të ndërgjegjshëm që reforma në drejtësi është kushti i nevojshëm, por jo i mjaftueshëm për përmirësimin e menaxhimit të financave publike dhe të pasurive publike. Që reforma e drejtësisë të jetë efiçiente, paralelisht me punën që bëjnë institucionet e vetëqeveritjes, ne duhet të vazhdojmë të plotësojmë kornizën tonë ligjore dhe pjesa jonë e përbashkët e Komisioni i Ekonomisë, Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe Ministria e Financave, të përmbushim detyrimet për një menaxhim të mirë financiar të financave publike të Shqipërisë, por edhe të pasurisë publike.

Si përfundim, dua të them diçka në mënyrë simbolike, ne kemi bërë një varkë të thjeshtë, e cila udhëhiqet nga parimet e Kuvendit, si: llogaridhënia, kontrolli i qeverisë, zbatimi i rekomandimeve, dhe nga tetë parimet tona, që janë: profesionalizmi, integriteti, objektiviteti, përgjegjshmëria, bashkëpunimi, transparenca, pavarësia. Do të ishte shumë mirë që nga varkë të kalojë në një mjet motorik më të fuqishëm!

Erion Braçe – Do të ishte më mirë të jemi modestë sesa me këto lloj mjete, sepse identifikohemi ndryshe pastaj!

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Bujar Leskaj – Jo, them të gjithë bashkë: Kuvendi, KLSH-ja, qeveria dhe opozita. Shikoni, aty ka vend për të gjithë!

Erion Braçe – Pa merak!

Bujar Leskaj – Ne jemi përpjekur në mënyrë simbolike, kemi dhënë dy institucionet tona, por kuptohet se në atë varkë është e gjithë Shqipëria, janë të gjithë institucionet: qeveria, opozita dhe ne të tjerët.

Faleminderit!

Erion Braçe – Faleminderit!

Urdhëroni, zonja Gjylameti!

Blerina Gjylameti – Faleminderit, zoti kryetar!

Falënderoj, kryetarin e Kontrollit të Lartë të Shtetit për ekspozitën e gjerë dhe të gjatë, por edhe për faktin që na përcolli këtu këshillat që i kishin dhënë përfaqësuesit e Këshillit Europian! Dua t'ju heq një merak, atë material na e ka

përcjellë kryetari, dhe dua që t'ia përcillni këtë mesazh edhe atyre që u kanë thënë se duhet të na i lexoni, deputetët dinë të lexojnë!

Për pjesën e raportit për veprimtarinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit, do të mundohem të jem sa më koncize, duke përmbledhur vlerësimin e punës së Kontrollit të Lartë të Shtetit gjatë vitit 2017, gjithashtu edhe sugjerimet në vazhden e vitit 2018.

Shqyrtimi i raportit për veprimtarinë e Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin e mëparshëm përbën një ndër ngjarjet më të rëndësishme të veprimtarisë së Kuvendit për shkak të rolit të tij, si institucioni më i lartë i auditimit të jashtëm, që informon Kuvendin, palët e interesuara dhe publikun për mënyrën e administrimit të fondeve publike.

Raportimi vjetor i veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit kryhet në përputhje me kërkesat e nenit 164 të Kushtetutës, nenit 31 të ligjit nr. 154/2014 "Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit" dhe nenit 103 të Rregullores së Kuvendit.

Veprimtaria e KLSH-së paraqitet nëpërmjet një raporti të zgjeruar, në të cilin pasqyrohen informacione të detajuara mbi veprimtarinë audituese të institucionit, komunikimin dhe bashkëpunimin e tij me grupet e interesit, si dhe menaxhimin institucional dhe zhvillimin strategjik. Lidhur me veprimtarinë audituese, raporti përmban fakte dhe statistika, dinamikën e auditimeve, sipas fushave kryesore, si dhe raportime mbi auditimin e performancës dhe të sistemeve të teknologjisë së informacionit.

Për sa i përket vlerësimit të përgjithshëm,

mbështetur në raportin e paraqitur nga KLSH-ja, si dhe në vlerësimet e institucioneve ndërkombëtare, vlerësimi i përgjithshëm është se Kontrolli i Lartë i Shtetit, gjatë vitit 2017, ka realizuar misionin e tij kushtetues dhe ligjor, duke informuar Kuvendin, palët e interesit dhe qytetarët, në mënyrë të vazhdueshme, të paanshme dhe të plotë, mbi përgjegjshmërinë që qeveria dhe entet publike tregojnë në përdorimin e fondeve publike. Ky informim ka kontribuar në thellimin e luftës kundër korrupsionit dhe përmirësimin e qeverisjes.

Realizimi i misionit është një hap i rëndësishëm drejt vizionit të tij, si një institucion që nxit përgjegjshmërinë dhe transparencën në drejtim të përdorimit me

efektivitet, efieëncë dhe ekonomi të pasurisë publike, duke forcuar integritetin e institucionit dhe duke rritur besimin e publikut.

Për sa u përket vlerësimi nga institucionet ndërkombëtare,veprimtaria e KLSH-së është vlerësuar nga institucionet mbikëqyrëse ndërkombëtare, nga programi SIGMA-OECD i Bashkimit European dhe Banka Botërore, si një faktor përcaktues për rritjen e përgjegjshmërisë në përdorimin e parasë publike. Në veprimtarinë e saj KLSH-ja është mbështetur në standardet ndërkombëtare të auditimit, si dhe në parimet e INTOSAI-t dhe EUROSAT-t.

Kompetencat e veprimtarisë audituese të KLSH-së.

Sipas nenit 10 të ligjit organik të institucionit, KLSH-ja ka për kompetencë:

a) auditimin e zbatimit të buxhetit nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme, duke përfshirë llogaritë vjetore të buxhetit;

b) auditimin e mbledhjes së të ardhurave publike;

c) auditimin e përdorimit, administrimit dhe mbrojtjes së fondeve publike dhe pronës publike apo shtetërore nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme;

ç) auditimin e pasqyrave financiare vjetore për njësitë e qeverisjes së përgjithshme dhe dhënien e opinionit për to;

d) auditimin e sistemeve të auditimit të brendshëm të sektorit publik;

dh) auditimin e përdoruesve të fondeve publike të ofruara nga Bashkimi European ose organizata të tjera ndërkombëtare, me përjashtim të rasteve kur është parashikuar ndryshe me ligj të veçantë;

e) auditimin e përdorimit, administrimit të fondeve dhe pronës publike apo shtetërore, si dhe mbrojtjen e interesave ekonomikë dhe financiarë të Shtetit në personat juridikë, në të cilët shteti ka më shumë se gjysmën e pjesës së aksioneve, ose kur huatë, kreditë dhe detyrimet e tyre garantohen nga shteti;

ë) auditimin, me qëllim mbrojtjen e interesave publikë në veprimtaritë apo sektorët e rregulluar me kontrata koncesionare;

f) auditimin e partive politike, enteve publike apo shoqatave për fondet që u janë akorduar atyre nga buxheti i shtetit;

g) auditimin e subjekteve të tjera, të përcaktuara në ligje të veçanta.

Së dyti, Kontrolli i Lartë i Shtetit, çdo vit jep opinion për raportin vjetor të zbatimit të buxhetit të konsoliduar.

Për sa i përket vlerësimit të punës së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017, veprimtaria e KLSH-së, gjatë vitit 2017, është fokusuar në tri drejtime kryesore:

Së pari, në veprimtarinë audituese.

Së dyti, në komunikimin dhe bashkëpunimin me palët e interesit.

Së treti, në menaxhimin institucional dhe zhvillimin strategjik.

Vlerësimi i kësaj veprimtarie mbështetet në kërkesat kushtetuese dhe ligjore, strategjinë e zhvillimit të institucionit, në raportin e paraqitur nga KLSH-ja, rekomandimet e dhëna në rezolutat e viteve të fundit të Kuvendit për vlerësimin e veprimtarisë së institucionit, si dhe vlerësimet dhe rekomandimet e institucioneve ndërkombëtare.

Bazuar në këto dokumente, për veprimtarinë e KLSH-së për vitin 2017, paraqes vlerësimin si më poshtë:

1. Veprimtaria audituese e KLSH-së është zgjeruar krahasuar më një vit më parë, si në drejtim të numrit të auditimeve, po ashtu edhe të numrit të institucioneve të audituara.

Gjatë vitit 2017 janë kryer 156 auditime, nga 150 auditime të planifikuara dhe 154 auditime të realizuara një vit më parë. Gjithashtu, është rritur numri i institucioneve të audituara, i cili është 266, nga 259, që ishte një vit më parë.

2. Kontrolli i Lartë i Shtetit ka vijuar harmonizimin e formave të ndryshme të auditimit, duke i dhënë përparësi rritjes së peshës së auditimeve financiare, auditimeve të performancës dhe auditimeve të teknologjisë së informacionit. Në këtë mënyrë, KLSH-ja ka vënë në zbatim rekomandimet e rezolutës së Kuvendit të vitit 2016, si dhe rekomandimet e BE-së, SIGMA-s dhe standardet e INTOSAI-t. Peshën kryesore të auditimit vijojnë ta kenë auditimet financiare.

3. Në auditimin e performancës u realizuan objektivat e parashikuar, si: rritja e numrit të auditimeve; rritja e numrit të subjekteve të mbuluara me këtë lloj auditimi; rritja e numrit të gjetjeve, konkluzioneve dhe rekomandimeve për çdo auditim; rritja e rolit këshillues dhe rekomandues të KLSH-së; zbatimi i akteve rregullatore, duke sjellë përmirësimin e cilësisë së auditimit.

Megjithatë, auditimet e performancës zënë ende një peshë të vogël në veprimtarinë audituese. Ato përfaqësojnë mesatarisht 10%-12% të punës audituese vjetore, nga 50%, që janë në SAI-t e zhvilluara. Edhe cilësia e auditimeve të performancës duhet të përmirësohet më tej, duke thelluar analizën e riskut, njohur më mirë standardet ndërkombëtare të auditivit duke rritur kapacitetet profesionale të audituesve e të tjerë.

4. KLSH-ja ka realizuar rekomandimet për ngritjen dhe konsolidimin e auditimeve të sistemeve të teknologjisë së informacionit, duke realizuar 5 auditime nga 4 të planifikuara, e cila ka sjellë rritjen e mbulimit me këtë lloj auditimi.

Konsolidimi i këtij auditimi specifik mbetet ende një sfidë për KLSH-në, si një kërkesë e kohës.

5. KLSH-ja ka vijuar punën për rritjen e dobisë së rezultateve të auditimit. Kjo vërehet në këto drejtime:

a) Gjatë auditimit KLSH-ja ka zbuluar parregullsi dhe shkelje financiare, me një dëm efektiv të përgjithshëm në shumën rreth 110,5 miliardë lekë, nga të cilat 11,5 miliardë lekë janë parregullsi dhe shkelje financiare në të ardhurat dhe shpenzimet e buxhetit; 99 miliardë lekë janë shkelje të disiplinës financiare, me ndikim negativ në performancën e subjekteve të audituara.

Edhe këtë vit shkeljet më të mëdha janë në fushën e menaxhimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit, administrimin e pronës shtetërore dhe prokurimin publik. Kjo tregon se është e nevojshme të rritet përgjegjshmëria menaxheriale për të garantuar një sistem menaxhimi financiar dhe kontrolli sa më efektiv.

b) Për çdo lekë të shpenzuar për KLSH-në, janë zbuluar dhe kërkuar për t'u zhdëmtuar 31.9 lekë. Për vitet 2012-2017 rezulton se për çdo lekë të shpenzuar për institucionin e KLSH-së, janë kërkuar për t'u zhdëmtuar 108.7 lekë, ose 5 herë më shumë; nga 21.1 lekë që është kërkuar në periudhën 2002-2011.

5. KLSH-ja i ka kushtuar një vëmendje të posaçme rritjes së forcës rekomanduese të institucionit për përmirësimin e gjendjes së subjekteve të audituara. Për gjetjet nga auditimi KLSH-ja ka dhënë rekomandimet përkatëse në format: shpërblim të dëmit shkaktuar buxhetit; masave me karakter organizativ, administrativ dhe disiplinor; propozime për ndryshim aktesh ligjore e nënligjore dhe kallëzimeve penale.

KLSH-ja u ka rekomanduar subjekteve të audituara 3521 masa me karakter organizativ, administrativ dhe disiplinor, nga të cilat janë pranuar 1937 masa ose 55% e masave të rekomanduara. Në proces shqyrtimi nga subjektet janë 1584 masa.

KLSH-ja ka paraqitur pranë organit të prokurorisë 47 kallëzime dhe indicie penale dhe 4 dosje auditimi. Pjesa më e madhe e kallëzimeve penale konstatohet në auditimin e njësive të qeverisjes vendore (25 kallëzime), e ndjekur nga auditimi i aseteve dhe mjedisit (12). Në këto kallëzime penale janë ngarkuar me përgjegjësi penale 129 persona, të cilët janë titullarë institucionesh, nëpunës të nivelit drejtues e të tjerë.

Në raport nuk ka informacion lidhur me masat e rekomanduara për shpërbllim dëmi shkaktuar buxhetit, ndaj ky informacion duhet të plotësohet nga institucioni. Gjithashtu, me rëndësi është të plotësohet informacioni për shkallën e arkëtimit në buxhet të masave për shpërbllim dëmi.

VI. Drejtimit kryesore të veprimtarisë së KLSH-së për vitin 2018

Disa nga drejtimit kryesore, në të cilat duhet të fokusohet puna e KLSH-së për vitin 2018 janë:

1. Forcimi i pavarësisë së institucionit, për të siguruar auditime të paanshme dhe objektive.
2. Kryerja e auditimit financiar në përputhje me standardet ndërkombëtare të auditimit.
3. Auditim me bazë risku, për të siguruar rritjen e efijencës së përdorimit të fondeve publike.
4. Fokusi në rritje drejt auditimit të performancës, i cili ka një rol të rëndësishëm në përdorimin me ekonomi, si dhe në rritjen e efijencës dhe efektivitetit të fondeve publike.
5. Thellimi i auditimit të teknologjisë së informacionit, nëpërmjet konsolidimit dhe përdorimit të elementeve të tij në auditimet e përputhshmërisë financiare dhe të performancës.
6. Konsolidimi i auditimit të përputhshmërisë në përputhje me standardet ndërkombëtare të auditimit.

7. Përmirësimi i cilësisë së auditimit për të rritur dobinë e tij, KLSH-ja duhet të adoptojë sistemin e menaxhimit të cilësisë, i cili përfshin kontrollin e cilësisë dhe sigurimin e saj. Kontrolli i cilësisë duhet të konsolidohet nëpërmjet zbatimit me korrektësi të kuadrit ligjor e rregullator. Ky kontroll duhet të mbështetet nga sigurimi i cilësisë i cili kryhet nga persona që nuk kanë marrë pjesë në procesin e auditimit.

8. Forcimi i ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve nëpërmjet përmirësimit të procedurave brenda institucionit dhe forcimit të bashkëpunimit ndërinstitucional. Rol të rëndësishëm ka këtu bashkëpunimin me Komisionin për Ekonominë dhe Financat dhe ngritja e nënkomisionit parlamentar me fokus KLSH-në.

9. Rritja e impaktit të raportimeve të KLSH-së, duke zgjeruar bazën e përdoruesve të tyre.

10. Forcimi i luftës kundër korrupsionit. Rëndësi ka hartimi dhe miratimi nga Kuvendi i ligjit për përgjegjësinë materiale.

11. Forcimi i kapaciteteve profesionale dhe aftësive audituese.

12. Forcimi i komunikimit dhe bashkëpunimi në nivel kombëtar e rajonal e ndërkombëtar.

13. Me gjithë rritjen e konsiderueshme të transparencës në publikimin e rezultateve të auditimit, KLSH-ja duhet të fokusohet më shumë në drejtim të përcjelljes profesionale dhe të kuptueshme të mesazhit të auditimit të palët e interesuara dhe të qytetarëve.

Faleminderit!

Erion Braçe – Faleminderit, zonja Gjylameti!

Kush ka pyetje për raportimin e kryetarit të KLSH-së?

Po, urdhëroni, zonja Dhima!

Antoneta Dhima – Faleminderit, zoti kryetar!

Falenderoj kryetarin e KLSH-së dhe stafin për punën dhe angazhimin e tyre në realizmin e misionit në zbatim të ligjit “Për organizmin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”.

Në fakt, në fjalën tuaj thatë se ditën e hënë keni zhvilluar një konferencë në bashkëpunim me SIGMA-n, pyetja ime: si e shikoni në terma konkretë këtë

bashkëpunim, e shikoni thjesht si një rritje të numrit të raportimeve të auditit, apo edhe të aktiviteteve të tjera të përbashkëta që ju zhvillonin me parlamentin?

E dyta, prej disa vitesh ju raportoni dhe keni një numër të lartë trajnimesh për audituesit e KLSH-së, gjithashtu, edhe në fjalën tuaj thatë se gjatë vitit 2017 janë realizuar 4317 ditë trajnime, duke mundësuar një numër mesatar prej 28,5 ditë trajnimesh për çdo auditues. A është menduar nga ana juaj për t'i certifikuar këta auditues?

E treta, sigurimi i cilësisë është një proces i rëndësishëm i punës së institucionit tuaj. Në fjalën tuaj dhe në raportin që ju na keni paraqitur theksohet se KLSH-ja duhet ta përmirësojë cilësinë audituese në drejtim të mbledhjes dhe analizimit të informacionit për subjektet që auditohen, dokumentimit të plotë e të vazhdueshëm të deklaratës kundër konfliktit të interesit, zhvillimit dhe dokumentimit të detajuar të takimit përmbyllës me subjektin e audituar dhe plotësimit tërësor të evidencave, të rezultetit të auditimit sipas formës, përmbytjes dhe afateve përkatëse. Pyetja ime: a keni ju një program të qartë pune, ose një plan masash për përmirësimin e procesit të sigurimit të cilësisë?

E fundit, a keni ju si institucion, si KLSH, një bashkëpunim me auditimin e brendshëm për të gjitha gjetjet dhe rekomandimet?

Faleminderit, zoti kryetar!

Erion Braçe – Zoti Leskaj, keni fjalën.

Do t'ju lutem që përgjigjet të jenë të shkurtra dhe konkrete.

Bujar Leskaj – Së pari, zoti kryetar, do të më lejoni të shpreh falënderimet e mia për draftrezolutën, për hartuesin e saj dhe për zonjën Gjylameti, si referuese e draftrezolutës, për të cilën shpresoj dhe uroj të kalojë e të votohet në Kuvendin e Shqipërisë. Këto falënderime i shpreh me seriozitetin maksimal dhe me respektin për të gjithë komisionin.

Ne pa dyshime, siç kemi bërë edhe me rezolutat e tjera, pasi të kalojë nga Kuvendi, do të hartojmë planin e punës për plotësimin e saj. Në rast se do të keni mundësi ta evidentoni aty, se ne punojmë edhe në kushtet e burimeve njerëzore të kufizuara (nuk i heq asnjë presje kësaj rezolute, se ajo është e drejta juaj), duke ju falënderuar për vlerësimin që i bëtë KLSH-së, kërkoj të vlerësoni punën tonë, të Departamentit të Auditimit të Performancës, veçanërisht të drejtorit të tij, dr. Rinald Muça.

Rezolutat mbeten në memorie të Kuvendit, në memorien historike. Drejtori dhe departamenti kanë bërë një punë voluminoze këto vite dhe, në kushtet e burimeve të kufizuara, kjo punë merr vlera edhe më të mëdha.

Erion Braçe – Dakord.

Bujar Leskaj – E theksoj këtë gjë, pasi gjatë punës sime në këto vite, ndoshta edhe stafin e kam rënduar shumë, sepse ne kemi mbetur pak në dogmatizëm për numrin e auditimeve, pra duke pasur si qëllim të mos e ulim numrin e auditimeve, jemi sforcuar jashtë masë. Auditimi i performancës, për të cilin jam krenar që është ideja ime, të cilën e kam deklaruar në muajin nëntor të vitit 2011 në Komisionin e Ekonomisë, pastaj e zgjerova dhe e implementova me drejtorin, me Rinaldin, do të jetë shtylla e ardhshme e KLSH-së. Jam dakord me vërejtjen e zonjës Gjylameti, pra ne vërtet jemi 10%, por këto janë resurset tona. Për shembull, për sivjet kemi objektivin të realizojmë 20% auditime për performancën. Megjithatë, shpreh falënderim për draftrezolutën dhe hartuesin e saj.

Po kaloj te pyetjet e koleges Dhima. Natyrisht, për sa i përket aktivitetit që ne zhvilluam me SIGMA-n dhe se si e shikojmë bashkëpunimin me parlamentin, unë e kam deklaruar edhe gjatë punës sime se viza të bardha kam vetëm Kushtetutën, ligjin dhe standardet ndërkombëtare të auditimit. Të paktën në çdo deklaram që kam bërë në publik dhe në Komisionin e Ekonomisë në masën mbi 90% janë deklarime institucionale, nuk janë deklarime personale, duke përjashtuar ndonjë batutë të momentit. Kur ne vendosim aty që mbështetemi në rezolutat e Kuvendit, në mbështetemi në punën e Kuvendit. Ajo është pjesë e filozofisë së punë sonë dhe unë jam shumë i kënaqur që nga viti në vit e kemi rritur këtë bashkëpunim. Një nga drejtuesit e lartë të SIGMA-së bëri një konstatim për ne. Duke vlerësuar punën e KLSH-së, tha se KLSH-ja ka kaluar nga një institucion që zhvillohej brenda vetes dhe kërkonte brenda vetes, në një institucion që kërkon partneritet, që është i hapur me të tjerët. Partneri im kryesor është Kuvendi i Shqipërisë. Ne e kemi përcjellë strategjinë 2018-2022, por edhe në atë të viteve 2013-2017 partner kryesor kemi pasur Kuvendin. Kemi vendosur qytetarët të parët, pastaj Kuvendin. Motoja jonë është: KLSH-ja shërbyes i qytetarit dhe “*watchdog*” i Kuvendit të Shqipërisë. Natyrisht, bashkëpunimin me Kuvendin e konceptoj si një bashkëpunim të vazhdueshëm, të mbështetur mbi parime dhe standarde. Për fatin tonë të mirë, si institucion suprem i auditimit, mbështetja nga Komisioni i Ekonomisë ka qenë permanent në vite. Për fatin tonë të mirë, por edhe timin, mbështetja e Kryetarit të mëparshëm të Kuvendit, por edhe Kryetarit aktual të Kuvendit është pozitive për

institucionin dhe është një mbështetje e fortë për institucionin. Tek aktiviteti që zhvilluam, tema ishte e zgjedhur nga SIGMA, e cila ka 10 vjet që punon për këtë qëllim. Dokumenti i parë, memorandum i Stambollit, është i vitit 2011 midis SAI-ve të vendeve anëtare dhe parlamenteve të vendeve anëtare, që organizohen nën ombrellën e DGBudget, SIGMA-s dhe Gjykatës Europiane. Dokumenti i dytë është i Budvës i vitit 2013; një dokument tjetër është i vitit 2015, ku ne kemi marrë pjesë në Stamboll së bashku me një përfaqësues të Komisionit të Ekonomisë, deputetin Ervin Koçi, dhe jemi tek ato SAI-e, sa arritëm që këtë aktivitet ta zhvillonim vetë ne si KLSH, me SIGMA-n dhe Kuvendin e Shqipërisë. Mesazhet e Kryetarit të Kuvendit, zotit Ruçi, mesazhet e kryetarit të Komisionit të Ekonomisë dhe sekretarit të Komisionit të Ekonomisë, përcjellë nëpërmjet akademik Anastas Angjeli, janë mesazhe që tregojnë se bashkëpunimi ynë do të vazhdojë. Siç ia kërkoja zyrtarisht edhe zotit Ruçi, ka ardhur koha që Kuvendi i Shqipërisë dhe KLSH-ja, në kuadër të politikave që Kuvendi ka ndërmarrë për rritjen e mekanizmave të bashkëveprimit me institucioneve kushtetuese, të nënshkruajnë një memorandum mirëkuptimi, bashkëpunimi, në të cilin do të parashikohet edhe ngritja e nënkomisionit, për të cilin kryetari ka dhënë mbështetjen e plotë, pra një nënkomision brenda Komisionit të Ekonomisë dhe Financave, ose edhe një komision i pavarur, por këtë e gjykon Kuvendi. Por marrëveshja me Kuvendin e Shqipërisë e fuqizon dukshëm edhe potencialin e rekomandimeve tona. Nga ana tjetër, mendoj se kjo marrëveshje, por mbetet ta vendosë Kryetari, kryesia e Kuvendit, kryetarët e Komisioneve, deputetët, i shërben ndjeshëm Kuvendit për arsye se, siç rekomandohet edhe në literaturë, deputetët këtë kontroll të menaxhimit të financave publike, të pasurisë publike e bëjnë nëpërmjet një agjenti të tyre, siç është KLSH-ja. Ne nuk kemi as ndonjë kompleks inferioriteti, as superioriteti, por në punën tonë e konsiderojmë veten shërbëtorë të qytetarë dhe agjentë të Kuvendit. Madje, edhe ai termi “*watch dog*” përdoret profesionalisht, qenë roje, gardian i financave publike.

E dyta, është një kënaqësi për mua personalisht që në këto vite krijuam një traditë të të mësuarit të vazhdueshëm dhe arritën 28 ditë trajnime në vit. Praktikisht, audituesit tanë zhvillojnë trajnime 1 muaj në vit. Ky është tregues që institucionet ndërkombëtare e kanë kërkuar me vite këtë dhe është një tregues profesional. Natyrisht, këto janë profesione për të cilat ke nevojë të përditësohesh dhe të përmirësohesh. Dija nuk ka fund kudo, por veçanërisht në auditim. Ne kur miratuam ligjin në vitin 2014, dhe unë i kam mirëkuptuar edhe pozicionet tuaja të brendshme dhe të kryetarit të Komisionit, pjesën e certifikimit e lamë të hapur. Për të qenë të sigurtë, ligji ka nevojë për një përmirësim që të certifikojmë edhe

audituesin e jashtëm publik, nën përvojën e kolegëve tanë kroatë apo polakë. Ne do t'i sjellim propozimet për ndryshime ligjore si KLSH dhe besoj se do të gjejmë mirëkuptimin tuaj ta plotësojmë edhe këtë punë. Nga ana tjetër, ne do të japim certifikime të rangut që dëshmojnë kualifikimin e audituesve të KLSH-së.

Përpara disa muajve, besoj se ju jeni ne dijeni, Kryeministri, Këshilli i Ministrave, nëpërmjet një VKM-je ka nxjerrë një urdhër për testimin e administratës. Është një VKM, në frymën e së cilës, kuptohet ne jemi institucion i pavarur, unë si kryetar i KLSH-së e implementova për KLSH-në. Tashmë urdhri i kryetarit të KLSH-së është botuar në Fletoren Zyrtare për trajnimin dhe testimin e të gjithë audituesve të KLSH-së në muajin qershor. Kuptohet që ata auditues, të cilët nuk do ta kalojnë testimin, nuk do të qëndrojnë në KLSH. Përfitoj nga rasti që t'ju ftoj ju, si Komision i Ekonomisë, të caktoni një ose dy deputetë për të ndjekur këtë procedurë. Vendimi im ishte tërësisht në frymën e vendimit të Kryeministrit. Aty është parashikuar edhe një përfaqësues i ASPA-s, por ka edhe ekspertë të pavarur. Ky është një testim, por në thelb nuk do ta konsiderojmë, në kuptimin ngushtë, si një testim apo provim për largim. Në fakt, do të jetë një testim për certifikim. Ky proces do të zhvillohet një herë në 4 vjet, në bazë të vendimit të kryetarit në KLSH dhe do të pajiset me këto certifikata.

Pyetja e tretë ishte: a keni ju një program pune për përmirësimin e cilësisë?

Pa dyshim që kemi, por përmirësimi i cilësisë në raportet e auditimit nuk merr fund asnjëherë jo vetëm te ne, por edhe në botë. Me të drejtë neve na tërhiqet vëmendja se raportet tona janë të gjata, por vendimin e kryetarit në thelb ne e konceptojmë edhe si raport ekzekutiv.

Në kuadër të transparencës, unë e harrova ta them gjatë fjalës sime, ne kemi vendosur në *web* 98% të vendimeve të kryetarit për vitin 2017. Ky është një tregues relativisht i lartë dhe ato vendime janë si raporte ekzekutive, sepse përshkruajnë gjetjet e konstatuara dhe japin rekomandimet përkatëse.

Ne ende i kemi të gjata raportet, por ecim me shprehjen: "Shkruaj gjatë, sepse nuk kam kohë të shkruaj shkurt". Kjo për arsyen se është shumë e vështirë të reduktohet materialet tona dhe ndonjëherë mua më është sugjeruar në medie të bëjë piramidën e përmbysur që të japë mesazhin kryesor. Ne përpiqemi dhe e bëjmë edhe te njoftimet tona këtë gjë. Në këtë kuadër, ne vazhdojmë të përmirësojmë cilësinë.

Unë po ju jap një fakt: para disa vjetësh ky proces në KLSH është kryer në mënyrë formale dhe kalonim 20% të dosjeve të auditimit, kurse tani ne kemi arritur në shifrën 30%. Në këtë proces ne kemi ngritur një komision *ad hoc*, i cili për 3 muaj e realizon dhe shqyrton procesin e sigurimit të cilësisë. Për këtë proces ne i përcjellim një raport të hollësishëm Kuvendit. Besoj se edhe ju tek ky raport u bazuat kur më bëtë pyetjen tuaj.

Ne jemi të bindur që do të vazhdojmë ta përmirësojmë këtë proces. Me mbylljen e projektit IPA, në korrik të vitit 2017, ne do të finalizojmë edhe një dokument bazë për përmirësimin e kontrollit të cilësisë në KLSH. Si tregues institucioni ynë është mbi nivelin mesatar dhe përpjekjet tona do të vazhdojnë edhe më tej. Ne kemi rreth një vit që përpiqemi për rregullime, në kuadër të kontrollit të cilësisë së procedurave të auditimit.

Pyetja juaj e katërt kishte të bënte me bashkëpunimin tonë me auditin e brendshëm.

Në vitin 2012, së bashku me ministrin e Financave të kohës, zotin Bode, kemi nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi për bashkëpunimin ndërmjet audituesit të jashtëm publik dhe audituesit të brendshëm publik. Për këtë marrëveshje, për hir të së vërtetës, kam gjetur mirëkuptim edhe te ministrat pasardhës të Financave. Më 12 prill të vitit 2017, kryetari i KLSH-së dhe ministri i Financave, zoti Arben Ahmetaj, nënshkruan një marrëveshje bashkëpunimi me synim: rritjen e performancës së auditimit të jashtëm, auditimit të brendshëm, si dhe veprimtarisë së inspektimit financiar publik. Me ministrin aktual të Financave ne u përpoqëm që ta kalonim në një shkallë më të lartë këtë marrëveshje. Për të qenë i sigurtë me ju, kemi ende shumë për të bërë si ne, ashtu edhe audituesit e brendshëm, pra Drejtoria e Harmonizimit të Auditimit të Brendshëm.

Unë mendoj se nuk mungon vullneti dhe as dëshira, nuk mungojnë as parimet dhe standardet, madje ne kemi një standard auditimi, të cilin e gjeta kur nënshkrova marrëveshjen me ministrin e Financave në vitin 2012, sepse ishte një ambient refraktar edhe në KLSH, por edhe në Ministrinë e Financave, që ne në shumë raste i njohim dhe i pranojmë rezultatet e auditit të brendshëm. Nga ana tjetër, auditit i brendshëm e ka për detyrë dhe duhet t'i zbatojë gjetjet e auditimit të jashtëm. Madje mund t'ju them se dy nga kallëzimet kryesore të ministrit Gjijnuri janë mbështetur në punën e audituesit të jashtëm publik. Pra, ka qenë një kallëzim i bërë nga ne, që ministria e thelloi me strukturat e saj të brendshme, por kuptohet ne kemi mendimin

tonë lidhur me auditimin e brendshëm dhe ata kanë shumë më tepër se ne për të bërë. Ende audituesit e brendshëm nuk funksionojnë normalisht, por vetëm në periudha kur ndërrohen pushtetet apo kur ngrihen koalicione të reja, pra nuk ka një vijimësi. Në rast se audituesi i jashtëm tashmë i është bindur opinionit se ka një vijueshmëri, do të ketë edhe më shumë profesionalizëm dhe totalisht depolitizim.

Faleminderit për pyetjet!

Erion Braçe – Faleminderit, juve!

Po zoti Angjeli.

Anastas Angjeli – Përshëndetje të gjithëve!

Unë kam një koment, një sqarim dhe një pyetje.

Komenti im ka të bëjë me vlerësimin për punën 1-vjeçare të institucionit të KLSH-së në zbatim të Kushtetutës, ligjit, programit të punës që ka pasur, reflektimit dhe plotësimit të disa nga sugjerimeve, që rezoluta e vitit të kaluar ka bërë në funksion të mbështetjes së mirëqeverisjes dhe përdorimit të fondeve publike në vendin tonë.

Unë dua të sqaroj diçka lidhur me atë që ne po diskutojmë sot. Rezoluta do të jetë një tjetër, sepse kjo që na keni paraqitur sot është opinioni i oponencës, që caktohet gjithnjë në një diskutim.

Pyetja është: përveç asaj që ju e theksuat, të cilën e kemi theksuar edhe ne, që do të kërkonti një memorandum mirëkuptimi, duke i trajtuar të dyja palët, ne dhe ju, si partnerë, pavarësisht se ju jeni modest dhe thoni “agjenci”, çfarë kërkonti ju, nga pikëpamja ligjore dhe institucionale, nga Kuvendi dhe komisioni për të rritur më tej punën tuaj në qëllim të funksionit tuaj? Çfarë kërkesash keni? Çfarë doni ju, qoftë ligjërisht, qoftë institucionalisht, që ne t’ju mbështesim edhe më shumë?

Faleminderit!

Erion Braçe – Nuk besoj t’ju ketë gjetur pa përgatitur, zoti Leskaj? Kjo është hera e parë në 7 vjet, që një deputet ju thotë se çfarë doni.

Bujar Leskaj – Zoti kryetar, ju keni dyshime se mund të më gjeni ndonjëherë të papërgatitur?!

Erion Braçe – Jo, aspak, por kur lista është e hapur, krijohet vështirësi.

Bujar Leskaj – Nuk të kuptova.

Erion Braçe- Kur lista është e hapur, siç bëri zoti Angjeli, krijohet edhe vështirësi.

Bujar Leskaj – Në fakt, mos ma merrni për kompliment, por profesor atë që ju thatë në fillim nuk e kuptova që ky nuk është një draftrezolutë. Ju u bëtë xheloz, meqenëse unë e vlerësova dhe e nderova relatoren?

(Diskutime pa mikrofon.)

Së pari, unë e falënderova me seriozitetin dhe zyrtarizimin më të lartë.

Së dyti, kam vetëm një sugjerim, që mund ta diskutojmë edhe më vonë: jam shumë dakord me të gjitha ato që ju thatë dhe nuk vë në dyshim asnjë presje dhe kërkoja vetëm një vlerësim pozitiv për drejtorin e departamentit të performancës, zotin Muça.

Erion Braçe – Zoti Leskaj, mos krijoni përçarje.

Bujar Leskaj – Unë nuk po kërkoj për vete, sepse mua mund të më cenoni në karrierën time të ardhshme.

Anastas Angjeli – Zoti Bujar, ne bëjmë vlerësim për institucionin, kurse për punonjësit bëjeni ju. Po të doni mund t’u bëni edhe bust atje, sepse ne e kemi vetëm për institucionin dhe nuk merremi me individët. Pra, me individët merruni ju, jepuni dekorata, jepuni fletë nderi dhe çfarë të doni.

Bujar Leskaj - Profesor, ju jeni akademik dhe e dini shumë mirë që bustet bëhen pas vdekjes.

Ju lutem, pyetja juaj ishte sintetike dhe kërkon një përgjigje. Në radhë të parë, theksoj se ai është një postulat dhe e kam thënë që në fillim: KLSH-ja si një institucion suprem auditimi nuk bën politikë, por auditon zbatimin e politikave.

Unë jam i bindur se të gjithë qytetarët e Shqipërisë janë njerëz të mençur dhe e kuptojnë shumë mirë, por është edhe një pjesë që nuk duan ta kuptojnë, atëherë le të mos e kuptojnë, nuk shqetësohem fare. Këtë parim e kam pasur që ditën kur u nominova si kandidat dhe e përgatita atë platformë me mundim dhe deri sot. Ne, jo më kot në strategjinë tonë, edhe kjo kërkesë ishte imja, kemi modul një postulat të KLSH-së: “Shërbëstari i qytetarit dhe *watchdog-u* i Kuvendit”. Fjalën “shërbëstar” e kam vendosur në respekt të mendimit filozofik të Mithat Frashërit, apostulli i nacionalizimit shqiptar.

Çfarë kërkojmë ne nga Kuvendi? Në vijim të frymës së bashkëpunimit dhe partneritetit që kemi krijuar me Komisionin e Ekonomisë, ne kërkojmë nënshkrimin e marrëveshjes së mirëkuptimit ndërmjet Kuvendit dhe Kontrollit të Lartë të Shtetit për një periudhë 6-mujore.

Unë nuk do të resht së përsërituri se në gjithë këta vjet ne kemi pasur një bashkëpunim pa kushte dhe një bashkëpunim vërtet profesional, sepse aty ku ju e keni parë të arsyeshme për të na kërkuar llogari, na keni kërkuar dhe ne ju kemi dhënë përgjigjet tona, gjithashtu asnjëra palë nuk i ka shkelur parimet e veta, as ju dhe as ne.

Ne e kërkojmë nënshkrimin e kësaj marrëveshjeje për një fakt të vetëm: në këta 6 muaj kryetari aktual i KLSH-së është jashtë çdo konflikti interesi. Unë nuk doja ta theksoja gjatë fjalës sime, sepse nuk është ndonjë interes i madh për t'u ripërsëritur kjo gjë për arsye se ne e kemi pasqyruar vendimin në *web*.

Në vendimin nr. 27, datë 20.04.2018 “Për kodin etik të kryetarit dhe të drejtuesve të KLSH-së”, në nenin 1 kam theksuar: “Kodi etik i kryetarit mbështetet në kodin e etikës së KLSH-së, në Kodin e Sjelljes së Deputetëve dhe në standardet kombëtare të auditimit publik”, pasi njoh edhe kushtet e kodit tuaj të etikës.

Nenin 2 ne e zbatojmë me respekt, pa asnjë kusht, me rigozitet dhe përpikëri Kodin e Sjelljes së Deputetëve, të miratuar me vendim të Kuvendit të Shqipërisë, nr.61 datë 05.04.2018, punuar me ekspertë të OSBE-së dhe vende të tjera.

Gjithashtu, zoti Angjeli, më lejoni të citoj nenin 4, duke të treguar idenë time se çfarë kërkojmë ne nga Kuvendi dhe pse kemi mundësi që t'i bëjmë në 6 muajt në vijim.

Neni 4: “Kryetari i KLSH-së, në ndjeshmëri të lartë dhe përgjegjshmëri maksimale ndaj pasojave të problematikës që paraqitet përpara titullarit të një institucioni kushtetues të pavarur, që mund të rikandidojë për pozicionin që mban, problematikë e cila rrezikon të cenojë pavarësinë e institucionit të pavarur kushtetues që ai drejton, e deklaron publikisht përgjatë viteve që ushtron aktivitetin synimin dhe vullnetin e tij për të mos rikandiduar, si dhe katër muaj përpara datës së mbarimit të afatit të qëndrimit në detyrë, i adreson zyrtarisht Presidentit të Republikës kërkesën për mosrikandidim për t'u rizgjedhur kryetar i Konterollit të Lartë të Shtetit, duke ua bërë me dije edhe Kryetarit të Kuvendit dhe kryetarit të Komisionit të Ekonomisë dhe Financave të Kuvendit”.

Neni 5: “Ky vendim hyn në fuqi menjëherë. Kodi i etikës së kryetarit dhe i drejtuesve të lartë të KLSH-së lexohet dhe zbatohet integralisht në tri dokumentet e cituara në nenin 1 dhe në këtë vendim”.

Pra, fakti që unë jam tërësisht jashtë çdo konflikti interesi na bën neve që marrëveshjen me Kuvendin dhe me kryetarin e Kuvendit ta kërkojmë për këto gjëra.

Së pari, për përmirësimin e ligjit tonë organik. Pra, ne e miratuam ligjin në vitin 2014 në një klimë të tensionuar ku unë, personalisht, kisha kundër gjysmën e maxhorancës, por, për fat, gjysmën tjetër e kisha pro. Gjithashtu, patëm edhe mbështetjen e DG Budget, SIGMA-s dhe gjithë të tjerëve, të cilët e vlerësuan punën tonë. Tani ne duhet të plotësojmë ligjin tonë për sa i përket problemit të certifikimit, që edhe deputetja e nderuar me të drejtë e ngriti.

Së dyti, KLSH-ja, e theksoj me përgjegjshmëri, ka nevojë për më shumë autonomi financiare. Me ligjin që ju miratuat KLSH-në e keni bërë një institucion model për sa i përket pavarësisë. Madje janë tri forume të larta të INTOSAI-t në të cilat Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe kryetari i tij ka qenë referues. Ka qenë 40-vjetori i deklaratës së Limës, në të cilën referoi drejtori i Departamentit të Performancës, takimi i kryetarëve të vendeve të BE-së dhe i vendeve candidate, i cili u realizua një ditë para samitit të kryetarëve të shteteve në Sofje, ku mori pjesë edhe Kryeministri, në të njëjtën sallë, me të njëjtën pompozitet dhe zyrtarizëm e realizuam, ku Kontrolli i Lartë i Shtetit pati një nga diskutimet kryesore, e cila u vlerësua nga Gjykata e Audituesve Europeanë.

Kumtesa që unë mbajta, atje kam folur për rreth 30 minuta, për pavarësinë e institucionit dhe ndihma që ju na keni dhënë, e cila është e vendosur në ueb, u vlerësua së tepërmi. Pra, ka ardhur koha, nisur edhe nga fakti që unë si person nuk kam probleme me njeri dhe nuk jam në konflikt interesi, ne me guxim dhe ju me guxim të na jepni edhe autonominë financiare, e cila do të konfirmojë një nga parimet e ISSAI 10, që është deklarata e Meksikos, pas kësaj është deklarata e Limës e vitit 1977, por deklarata e Meksikos e vitit 2007 është dokumenti më i rëndësishëm. Në rast se ju si Kuvend i jepni Kontrollit të Lartë të Shtetit edhe autonominë financiare, autonomi e cila do të implementohet në vitin 2018, vit në të cilin nuk do të jetë më Bujar Leskaj, ai do të jetë në punë të tij, por një kryetar tjetër legjitim, i zgjedhur nga Presidenti dhe Kuvendi i Shqipërisë, kushdo qoftë ai i uroj suksese nga më të mirat, Kuvendi i Shqipërisë është një institucion model, duke e konfirmuar ne me marrëdhënien e bashkëpunimit, ju do ta orientoni KLSH-në,

mendimi im, Kuvendi është superior, sepse jeni të zgjedhur nga populli, të zbatojë më mirë të gjitha parimet e integritetit dhe të profesionalizmit.

Marrëveshja që ne do të bëjmë do të realizojë edhe atë, prandaj jo më kot e përmenda dhe e vlerësova. Këtë e them me sinqeritetin më të madh, sepse mekanizmin që ju po ndërtoni si Kuvend e kam bërë edhe me ndërkombëtarët, kjo pa dyshim është meritë e zotit Ruçi, juaja, e opozitës dhe e pozitës, si dhe e drejtuesve të komisioneve. Pra, mekanizmi i ndjekjes së rekomandimeve të institucioneve të pavarura nuk është për të rritur kredibilitetin e një personi të veçantë, sepse unë punën time e kam bërë dhe do ta bëj edhe për këta 6 muaj dhe për këtë më mjafton Kushtetuta dhe ligji, por këto janë parime që sigurojnë një vijimësi dhe forcojnë llogaridhënien dhe transparencën, çka është problem në Shqipëri.

Largimi i një zyrtari të lartë, për të cilin gjatë auditimit konstatohet shkelje, nuk është dëshirë personale imja, është parim për mirëmenaxhim dhe tregues i një qeverisje të mirë, për të mos përmendur parimet e OECD-së dhe të mirëqeverisjes. Më erdhi mirë që edhe relatorja Gjylameti e kishte vënë memorandumin e mirëkuptimit, por ne dhe ju duhet ta fusim në diskutim ligjin për përgjegjshmërinë materiale. Personalisht nuk kërkoj të penalizojë njeri me atë ligj, por kërkoj të rritet shkalla e përgjegjshmërisë, madje tek ai ligji do të jetë edhe përgjegjshmëria e drejtuesve të institucioneve të pavarura kushtetuese, prandaj të gjithë duhet ta forcojmë dhe ta ndiejmë që mbi ne nuk ka individë, sepse mbi ne është Kushtetuta dhe ligji dhe të gjithë do të japim llogari një ditë përpara ligjit.

Këto janë qëllimet që ne kërkojmë nga marrëveshja dhe kjo është ajo çka unë kërkoj nga Komisioni i Ekonomisë. Në këtë periudhë, për sa kohë ju do të vendosni që të ngrini nënkomision, personalisht këtë e kam theksuar me të gjithë partnerët, kam qenë i kënaqur në raportimin e llogarisë që kam bërë dhe në llogarinë që më është kërkuar, si dhe në informacionet dhe raportet që më ka kërkuar komisioni, veçanërisht kryetari i komisionit, edhe kur ka qenë deputet i opozitës dhe sot që është deputet i pozitës, si dhe në mbështetjen personale që më ka dhënë. Gjatë vitit 2017, kemi pasur dy raste provokimi nga individë dhe forume, por kjo nuk ka rëndësi, i jam drejtuar kryetarit të Komisionit të Ekonomisë dhe Kryetarit të Kuvendit, duke dhënë të gjitha sqarimet për punën tonë, duke qenë i hapur dhe duke kërkuar që ju si Komision i Ekonomisë të ngarkoni ekspertë për të verifikuar punën tonë, çka nuk është në një linjë me standardet, pasi pavarësia e institucioneve nëpërmjet auditimit është e shenjtë dhe ruhet me fanatizëm kudo në botë. Nuk e di, por besoj se i përmblodha të gjitha, zoti Angjeli...

Erion Braçe – Zoti Angjeli ka një koment...

Bujar Leskaj – Dua t’ju them diçka, këto gjëra i kërkojmë për t’i shërbyer qeverisjes. Motoja e kongresit të parafundit, e kongresit të XXI të INTOSAI-t ishte Auditimi Kombëtar në Shërbim të Qeverisjes Kombëtare. Po ju rikujtoj se në vitin 2015 kemi organizuar edhe një konferencë me këtë moto, kjo ka qenë filozofia ku kemi konceptuar punën tonë në shërbim të qeverisjes kombëtare, të komisionit, të Kuvendit dhe më gjerë.

Anastas Angjeli – Faleminderit!

Ne kuptuam këto pesë gjëra:

E para, kemi një marrëveshje, por duhet ta ngremë në nivel memorandumit të ri...

Bujar Leskaj – Ne kemi marrëveshje xhentëlmenësh, nuk e kemi *de jure*...

Anastas Angjeli – Së dyti, është diskutuar disa herë pasja e një nënkomisioni për zbatimin e buxhetit, të auditit e të tjera.

Së treti, kërkon dy përmirësime në ligj, të cilat nuk u bënë gjatë vitit 2014, kur është diskutuar për muaj të tërë.

Së katërti, kërkoni pasjen e një ligji për përgjegjësinë materiale, këtë e kërkojmë edhe ne, por ligjin nuk e bëjmë ne, e bëni ju dhe qeveria...

(Diskutime pa mikrofon)

Jeni ende të gjithë me ligjin e vitit '84 të Mehmet Shehut për çështjen e përgjegjësisë materiale.

Së pesti, kërkon më tepër angazhim nga Drejtoria e Mbikëqyrjes për monitorimin e zbatimit të rekomandimeve dhe të sugjerime tuaja.

Bujar Leskaj – Faleminderit, profesor, por jo nga Drejtoria e Mbikëqyrjes, ne e kërkojmë nga Kuvendi...

Anastas Angjeli - Kuvendi është godina, brenda ka drejtori dhe institucione, të cilat merren konkretisht me ndjekjen e institucioneve të pavarura dhe në Kuvend është një institucion funksional që merr porosi dhe ka një rregullore sesi vepron. Pra, këto të pesta ishin çështjet që ju kërkuat.

Faleminderit!

Erion Braçe – Zonja Gjylameti, fjala për ju.

Blerina Gjylameti – Së pari, kryetar, gjatë fjalës suaj dëgjova disa herë kërkesa për shtim buxheti. Në dijeni time, këtë e them me përgjegjësi të plotë, ju nuk keni dorëzuar asnjë kërkesë për shtim buxheti pranë komisionit tonë...

Erion Braçe – Kërkesa ka ardhur dhe ua kam dhënë specialistëve të komisionit dhe ajo sa më parë do t'i paraqitet Byrosë së Kuvendit.

Blerina Gjylameti – Ka ardhur tani, por, kur është shqyrtuar projektbuxheti, nuk na ka ardhur një kërkesë e tillë.

Për sa i përket çështjes tjetër, marrëdhënia midis Kuvendit dhe Kontrollit të Lartë të Shtetit është një marrëdhënie partneriteti dhe nuk ka nevojë për një marrëveshje në momentet kur ka një marrëdhënie të tillë. Unë nuk besoj se do të ndryshojë gjë, pasi sot që jemi duke folur, marrëdhënia ndërmjet parlamentit dhe Kontrollit të Lartë të Shtetit është një marrëdhënie, e cila funksionon dhe ka nevojë për përmirësime.

Për sa i përket pjesës tjetër, për faktin që më sugjeruat të vlerësoja më mirë drejtorin e Drejtorisë së Performancës, doja t'ju thosha, zoti kryetar, edhe pse keni vite që drejtoni Kontrollin e Lartë të Shtetit, ende sot nuk i ndaheni detyrës suaj të parë, të deputetit, prandaj vazhdoni ende të bëni sugjerime dhe jo kërkesa.

Unë e ndoqa me shumë vëmendje fjalën tuaj, te rezoluta me sa duket do të keni pasur shkëputje vëmendjeje te pjesa e vlerësimit, sepse në pikën 3 të raportit, jo të rezolutës, ka pikërisht një vlerësim për çështjen e auditimit të performancës, e cila ka realizuar objektivat e parashikuara dhe në rritje të numrit të auditimeve e me radhë. Ky me sa duket do të ketë qenë një moment shkëputjeje.

Sugjerimet dhe më pas fokusi dhe detyrat e lëna për vitin 2018 të shërbejnë për t'u përmirësuar më shumë dhe për t'u fokusuar në atë që ju herë pas here e përsëritët gjatë fjalës suaj, ku flisni pikërisht për një menaxhim më të mirë, me eficiencë dhe efektivitet të fondeve publike. Pra, nëse flasim për çështjen e performancës, pikërisht ne fokusin e kemi te rritja e eficiencës, rritja e efektivitetit dhe ekonomisë, përdorimit të parasë publike.

Ndërkohë, unë kam një pyetje, kjo në bazë të raportit që lexova, e kam fjalën për Bankën e Shqipërisë, për çështjen e shpenzimeve kapitale të Bankës së Shqipërisë për vitet 2010-2014, kryesisht për blerjen e ish-hotel Dajtit dhe rikonstruksionin e godinës qendrore. Në raportin tuaj bëhet me dije që janë financuar me emetim apo rritje të

ofertës monetare, pavarësisht faktit se të ardhurat mund të ishin të mjaftueshme për të bërë një blerje të tillë. Përsëri në raportin tuaj keni theksuar faktin që nuk ka rritje të rezervës për shpenzimet kapitale të kryera apo të parashikuara ndër vite, pra nga viti 2007 e në vazhdimësi dhe ajo që keni theksuar është fakti që nuk ju është vënë në dispozicion asnjë informacion për vitin 2015-2016 në lidhje me: vendimet e Këshillit Mbikëqyrës, që kanë të bëjnë me përshtatshmërinë e rezervave në mbështetje të shpenzimeve kapitale, në transferimin e fitimit dhe vazhdoni me një sërë vendimesh të tjera. Ju këtu keni theksuar vetëm periudhën 2015-2016. Për t'ju dhënë mundësi të shpreheni për përputhshmërinë e administrimit të rezervave të financimit, të shpenzimeve kapitale, edhe pse këto ju kanë munguar për vitin 2015-2016, pyetja që unë kam është: 4 vjetët e tjera nuk ju kanë mjaftuar të shpreheni për këtë çështje?

Atëherë, ju këtu shpreheni se ju mungon ose ju është refuzuar informacioni nga Banka e Shqipërisë për vitin 2015-2016, për sa u përket vendimeve të Këshillit Mbikëqyrës, në lidhje me përshtatshmërinë e rezervave në mbështetje të shpenzimeve kapitale. Ndërkohë, ju përmendni vendimet për transferimin e fitimit dhe vini në dukje faktin që, pavarësisht se për vitet 2010-2014 të ardhurat kanë qenë të mjaftueshme për të mbuluar shpenzimet kapitale, kemi një emetim të monedhës, ndërkohë blerja e hotelit...

Erion Braçe – Cila është pyetja?

Blerina Gjylameti – Pyetja ime është: a kishit mundësi që nëpërmjet informacioneve që keni marrë deri në vitin 2014 të vlerësonit se çfarë është bërë për këtë rast? A mund ta adresoni? A keni shkelje? A keni keqpërdorim apo duhej të kishit edhe periudhën 2015-2016? Cili është qëndrimi juaj për këtë çështje në tërësi?

Erion Braçe – Urdhëroni, zoti Leskaj!

Bujar Leskaj – Së pari, kërkesat e Kontrollit të Lartë të Shtetit për mbështetje dhe suport financiar kanë qenë në vijimësi dhe janë adresuar edhe në Ministrinë e Financave, në momente të caktuara edhe te kryetari i Komisionit të Ekonomisë dhe te Kryetari i Kuvendit, por kuptohet që në respekt të raporteve të partneritetit që ne kemi me qeverinë, me Ministrinë e Financave asnjëherë nuk i kemi bërë këto kërkesa publike apo të luanim rolin e qaramanit. Kërkesat tona, po jua citoj disa prej tyre, janë përcjellë në Ministrinë e Financave dhe në Komisionin e Ekonomisë, për fond shtesë në buxhetin e vitit 2018, për zërin “paga”, si dhe janë përcjellë: programi buxhetor afatmesëm 2018-2020, nr. 51, datë 28.04...

Blerina Gjylameti – Zoti Leskaj, fjalën e kisha për projektbuxhetin, kjo ka ardhur më pas dhe jo në fillim...

Erion Braçe – Zonja Gjylameti, kanë ardhur të gjitha propozimet.

(Diskutime pa mikrofon)

Jo, edhe më parë.

Bujar Leskaj - Faza e dytë, datë 04.09.2017, përgatitja e projektbuxhetit 2018, nr. 1030, datë 06.10.2017. Kërkesë për buxhetin e KLSH-së në vitin 2018, datë 31.10.2017 dhe kërkesa për rishikim buxheti për buxhetin e KLSH-së, nr. 314/7, datë 18.05.2018.

Në vijimësi i jemi drejtuar ministrit dhe kryetarit dhe nuk kemi dashur të krijojmë një situatë, të dalë në media, që qeveria nuk mbështet KLSH-në, ajo e godet atë dhe nuk i krijon mundësitë financiare. Kemi kërkuar edhe për stafin tonë që 8 vetë, të cilët janë me grada shkencore, të parashikohet një pagesë shtesë për vështirësi në punë dhe vjetërsi në profesion si në të gjithë administratën shqiptare. Kemi kërkuar fonde edhe për 10 ekspertë të jashtëm që kemi nevojë në vijimësi. Në gjithë këta vjet, puna që është bërë për sa i përket modernizimit, pa ekspertët e jashtëm, pa profesorët që kemi, nuk mund të realizohej.

Kemi besim që ajo çka nuk u arrit në buxhetin që u miratua në Kuvend në fund të vitit 2017, për vitin pasardhës, në rast se qeveria do të bëjë rishikimet, të cilat nuk janë praktikë që e mbulojmë ne si KLSH, dhe të shikojë patjetër problemin tonë, për arsye se jemi bllokuar tek ekspertët e jashtëm, madje tani nuk po rekrutojmë të gjithë numrin e personave, për arsye se nuk dalin fondet që kemi në dispozicion. Kjo nuk është shqetësuese aq sa për t'u theksuar dhe unë jam treguar i kujdesshëm.

Për sa i përket problemit të Bankës së Shqipërisë, ju cituat një raport konfidencial. Raportet që kryetari merr vendimin duke i konsideruar raporte konfidenciale, ato trajtohen si të tilla. Jam gati të jap përgjigje për të gjithë raportin dhe problematikën, por në një ambient konfidencial.

Banka e Shqipërisë është një institucion i pavarur prestigjioz financiar i rëndësishë së veçantë në vend. Kur ne të diskutojmë atë raport për viti 2017, siç ju me të drejtë e kërkuat, jemi gati të vijmë të japim sqarimet tona.

Në vijimësi, kemi ushtruar veprimtarinë tonë audituese në Bankën e Shqipërisë. Që prej vitit 2012, opinionin publik, por edhe ekspertët që ndjekin problemet e ekonomisë, edhe ju si deputetë, jeni në dijeni të punës sonë, punë e

cila si të gjitha institucionet financiare në vend, Banka e Shqipërisë, Ministria e Financave apo edhe si KLSH-ja, ka nevojë për përmirësime të mëtejshme.

Banka e Shqipërisë ka nevojë për përmirësime ligjore dhe për më tepër transparencë, por kuptohet, mbi të gjitha prevalojnë ato standarde që zbatohen edhe simotrat e saj në Europë.

Për sa i përket problemit që ne nuk kemi marrë informacionin e duhur për vendimet e Këshillit Mbikëqyrës, kjo mungesë informacioni ndodh edhe në shtete të zhvilluara europiane dhe është një problem që e kanë bankat me institucionet e auditimit, problem që vazhdon në vijimësi, që ndoshta Kuvendi mund t'i japë drejtim kur ta gjykojë.

Të gjitha auditimet tona me Bankën e Shqipërisë kanë një linjë logjike dhe nga viti në vit ne përmirësojmë punën tonë. Për vitin që flasim, në ekipin e auditimit të Bankës së Shqipërisë kishim një drejtues, i cili ka certifikatën përkatëse. Puna e grupit të auditimit u ndoq drejtpërdrejt nga drejtoresha e Përgjithshme, ku u synua të arrihej maksimizimi i punës së grupit. Mendoj se vërejtjet, sugjerimet dhe rekomandimet tona i shërbejnë shëndoshjes së gjendjes së Bankës së Shqipërisë, e cila ka përgjegjësi, drejtues, independentë tërësisht të vlerësuar nga ju, Guvernatorin e Shqipërisë dhe Këshillin Mbikëqyrës.

Erion Braçe - Po, zonja Gjylameti, urdhëroni!

Blerina Gjylameti – Zoti Leskaj, nuk e keni konsideruar të nevojshme t'i drejtoheni Kuvendit të Shqipërisë me një shkresë në momentin që jeni penguar për të ushtruar veprimtarinë tuaj audituese? Fakti që një institucion, i cili raporton në Komisionin e Ekonomisë në të njëjtën mënyrë siç raportoni ju pranë Komisionit të Ekonomisë dhe Financave, refuzon të japë informacionin e nevojshëm, nuk e keni konsideruar të nevojshme t'i drejtoheni komisionit ku raporton ky institucion që ju pengon në veprimtarinë tuaj audituese?

Bujar Leskaj – Për të qenë të sigurtë, ju lexuat raportin tonë, domethënë ne ju jemi drejtuar juve, Kryetarit të Kuvendit dhe Komisionit të Ekonomisë. Besoj se nuk e keni gjetur atë raport në mënyra informale. Ju po lexoni raportin që kemi përcjellë te Kryetari i Kuvendit të Shqipërisë, te zëvendëskryetari dhe kryetari i Komisionit të Ekonomisë. Tek ai raport shtrohen edhe problemet. Ne nuk mund të atakojmë një institucion si Banka e Shqipërisë në këto raste. Punën tonë e kemi kryer dhe do të vazhdojmë ta kryejmë.

Raportit tonë nuk i heqim asnjë presje dhe pikë. Vërtet ka pasur pengesa por problemet ndërmjet KLSH-së, Bankës së Shqipërisë dhe Guvernatorit nuk kanë qenë shqetësuese në atë nivel sa të shqetësohej Kuvendi i Shqipërisë dhe të bëheshin publike. Ky është një proces që vazhdon në vijimësi. Çdo vit ne kemi pasur probleme. Edhe me ndërkombëtarët deklaroj atë luftë 1-vjeçare që bëme për sa i përket aksesit në informim. Askësin në informim e kemi 100% falë Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit të Ekonomisë etj., por në fakt, gjatë punës ka edhe pengesa e mangësi dhe nuk mund të shqetësojmë gjithmonë Kuvendin.

Kemi konstatuar gjetje dhe kemi dhënë rekomandimet tona për Bankën e Shqipërisë, ia kemi përcjellë Guvernatorit dhe Këshillit Mbikëqyrës, të cilët janë institucionet përgjegjëse për hartimin dhe miratimin e politikave monetare dhe menaxhimin e Bankës së Shqipërisë. Kuptohet që ne do të ruajmë edhe pavarësinë e tyre. Jam përpjekur dhe do të përpiqem që në punën e KLSH-së të mos kemi cenime të pavarësisë së institucioneve të tjera, në veçanti institucioneve kushtetuese dhe atyre më të rëndësishmeve, siç është Banka e Shqipërisë.

Erion Braçe - Faleminderit!

Zoti Leskaj, kam një pyetje për të cilën do të doja një përgjigje sa më të shkurtër dhe konkrete.

Në raport thoni që vlera e dëmit në të ardhura arrin në 92,7 miliardë lekë. Dua të di çfarë përfaqëson kjo vlerë dëmi, sepse është një shifër e jashtëzakonshme. Shifër kaq e madhe për një vit financiar, më duket anormale!

Bujar Leskaj – Zoti kryetar, raportin tonë të auditimit që ju dërgojmë, e shoqërojmë edhe me anekse. Në faqen 132, tabela 2, është evidenca e parregullsive të dispozitave ligjore në fuqi për të ardhura të munguara ose shpenzime jo në përputhje me parimet e efektivitetit, eficiencës dhe ekonomicitetit, të cilat kanë sjellë efekt negativ financiar në të ardhurat dhe subjektet e buxhetit të shtetit.

Ju kërkuat informacion për të ardhurat. Këto janë të ardhura të munguara, se tabela e parë është e atyre që ne klasifikojmë dëm ekonomik, janë në këto institucione: Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore, e cila ka një vlerë të konsiderueshme, 19 miliard lekë, Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, Ministria e Energjisë dhe Industrisë diçka më pak, Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit, për sa i përket problematikës së gjobave, Instituti i

Sigurimeve Shoqërore, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Drejtoria e Drejtimit të Pronës Publike...

Erion Braçe - Zoti Leskaj, jam i qartë.

Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit, 50,2 miliard lekë.

Çfarë përfaqësojnë këto, sepse vetëm me dy zëra shifra shkon në 69 miliardë lekë? Mbetem i paqartë!

Bujar Leskaj – Nga auditimi i ligjshmërisë së bllokimit të veprimtarisë dhe sekuestrimit të pajisjeve të lojërave të fatit u konstatua se nga inspektorët e kontrollit të Autoritetit të Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit nuk janë vendosur gjopa për 4 mijë e 761 mjete të konfiskuara në vitin 2015 në shumën 26 miliard e 583 milionë lekë dhe për 5 mijë e 581 mjete të konfiskuara në vitin 2016 në shumën 29,5 miliard lekë. Në total për të dy vjetët, në 1940 subjekte të palicencuara në shumën 50,2 miliard lekë.

KLSH-ja ka konstatuar se informaliteti në këtë sektor vazhdon të mbetet i lartë dhe në të ardhmen ka vendosur të kryejë një auditim performance ku do të vlerësohen efektet e masave të ndërmarra në vitet e fundit, përfshi këtu dhe rezultatet e aksionit final “Fundi i marrëzisë”. Të gjithë jemi të ndërgjegjshëm për mangësitë dhe për suksesin e përkohshëm të këtij operacioni, i cili u trumbetua dhe u mirëprit nga opinioni.

Më lejoni, kryetar, meqenëse me të drejtë zonja Gjylameti bëri një vërejtje miqësore që mua më ka ngelur kostumi i deputeti, mua në fakt më ka mbetur kostumi i qytetarit vlonjat.

Mendoj se edhe Kuvendi para një viti ka bërë një gabim duke votuar shtyrjen e afatit të ligjit për lojërat e fatit.

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Jo, sinqerisht, nuk kishte asnjë nënkontekst, madje kam menduar si kryetar i KLSH-së t’ju drejtohem përsëri që të vendosni ato penalitete dhe kufizime që kanë qenë në variantin e parë të ligjit.

Erion Braçe - Ka pyetje të tjera?

Zoti Bushaj, ka një mbledhje tjetër në orën 12.00 në këtë sallë!

Xhevit Bushaj - Duke vlerësuar veprimtarinë e KLSH-së...

Erion Braçe – Bëj pyetjen, zoti Bushaj! Vlerësimet i mori të gjitha KLSH-ja.

Xhevit Bushaj – A është i mjaftueshëm personeli...

Erion Braçe - Zoti Bushaj, e ka thënë të paktën tri herë këtë gjë.

Xhevit Bushaj – Sa është realizuar programi për vitin 2017? Si ka qenë bashkëpunimi i institucionit tuaj...

Erion Braçe – Zotëri, zoti Leskaj i ka thënë deri tani të paktën tri herë këto gjëra! Për këto gjëra i morëm shpjegimet, madje kryetari kërkon shtesë edhe të buxhetit të burimeve njerëzore...

Xhevit Bushaj – Unë kam pyetjet e mia! E dëgjova edhe përgjigjen e zonjës Dhima.

Si ka qenë bashkëpunimi i institucionit tuaj me institucionet e prokurorisë? Sa denoncime janë bërë dhe si janë monitoruar nga ana juaj?

Gjatë kontrollit të dosjeve, ju thatë se 60% janë klasifikuar të mira dhe 13% e tyre janë klasifikuar të mjaftueshme. Po diferenca prej 27%?

Sa koncesione janë kontrolluar në harkun kohor të një viti... dhe çfarë është konstatuar?

Bujar Leskaj – Faleminderit për pyetjen!

Do të përpiqem të përgjigjem shkurt.

Burimet njerëzore në KLSH-së nuk janë të mjaftueshme, por unë gjithmonë kam mirëkuptuar edhe situatën në të cilën ndodhen edhe institucionet e tjera. Natyrisht, kemi nevojë për disa shtesa në auditues dhe një rikonceptim në strukturë.

Mund të bëjë analizë, të vij ndoshta një ditë tjetër, raportet ndërmjet numrit të audituesve të brendshëm në Republikën e Shqipërisë dhe gjetjet e tyre në krahasim me numrin tonë të gjetjeve. Numri ynë është 4 herë më i vogël dhe gjetjet tona janë disafish më të larta.

Në këtë drejtim, jemi të hapur për çdo mbështetje dhe për çdo shtesë që ju do të mendoni, si Kuvend i Shqipërisë.

Pyetja e dytë, për sa i përket realizimit të planit, ne i dhamë të dhënat për realizimin e auditimeve. Nga 154 auditime që ka qenë plani, ne kemi realizuar 156 auditime. Si plan dhe si numër, i kemi realizuar të gjitha auditimet e përcaktuara,

përfshi edhe ato që na ka kërkuar DG Budget dhe që kanë ardhur si refleksione të progresraportit të BE-së. Në faqen 6, në tabelën përkatëse, jepet realizimi i tyre i mbështetur edhe te plani.

Pyetja e tretë, se cilat kanë qenë denoncimet në prokurori. Gjatë vitit 2017 ne kemi realizuar dhe kemi përcjellë 47 kallëzime në prokurori, të cilat kanë qenë kryesisht për shpërdorim detyre. Në raport është një kapitull i veçantë për denoncimet në prokurori. Edhe te doracaku që kemi përgatitur, kallëzimet penale janë në faqet 32, 33, 35 dhe 38. Këtu kemi tabelat me të gjitha kallëzimet penale dhe drejtuesit përgjegjës.

Për sa i përket ndjekjes, kemi 21 procese gjyqësore penale në të cilat kemi kundërshtuar vendimin e prokurorisë për pushim të çështjes.

Ka procese të tjera gjyqësore në të cilat ne jemi palë e tretë, ku janë palë institucionet e qeverisjes vendore apo palë të tjera që janë rekomanduar nga ne. Ne i ndjekim në vijimësi këto.

Kuptohet, ne nuk ndërhyjmë në punën e prokurorisë dhe nuk e komentojmë. Ne komentojmë punën tonë.

Unë e inkurajoj prokurorinë t'u rikthehet çështjeve dhe Prokurores së Përgjithshme, që tashmë nuk mund të quhet e re, i sugjeroj t'i rishikojë kallëzimet tona që janë me brumë dhe kanë vlerë, çuarja deri në fund e të cilave, do t'i shërbente luftës kundër korrupsionit, por ajo është detyrë e prokurorisë. Unë nuk komentoj vendimet e gjyqësorit dhe të prokurorisë. Ky është një parim në punën tonë, si institucion suprem auditimi.

Pyetja tjetër, që ju bëtë për koncesionet. Natyrisht, ne i kemi audituar dhe koncesionet. Përpiqemi të ecim me ritmin dhe me pritshmëritë që ka publiku. Po ju citoj një koncesionin për sa i përket dhënies së përparësisë së zhvillimit ekonomik të zonës Spitallës, Durrës, për të cilin kemi bëtë kallëzim në prokurori. Në këtë procedurë janë konstatuar parregullsi në përcaktimin e ofertës fituese, duke manipuluar vlerësimet e ekspertëve për kriteret specifike në lidhje me masën e investimit të propozuar nga secili ofertues, kriterin e ndikimit mjedisor, kriterin e shkallës së punësimit të komunitetit, etj.

Nga KLSH gjykohet se është shpallur fituese oferta jo më e favorshme ekonomikisht, si pasojë e renditjes përfundimtare nga Komisioni i Vlerësimit të Ofertave në bazë të kriterëve të vlerësimit. Klasifikimi i gabuar i operatorit

ekonomik operatorit 1, në vend të dytë, solli si pasojë potencialisht 54 milion euro investime të munguara. Kostoja e investimit të operatorit të parë është 93 milion euro, ndërsa ajo e bashkimit të operatorëve të dytë, është 39 milion euro, pra 54 milion euro më pak do të investojë ai, që është shpallur fitues.

E dyta, potencialisht janë 9500 vende pune më pak. Operatori i parë do të punësojë 12 mijë punëtorë, ndërsa bashkimi i operatorëve që janë shpallur fitues do të punësojë 2500 punëtorë.

Potencialisht të ardhurat e munguara në buxhetin e shtetit nga mosrealizimi i kontributeve shoqërore vetëm për një vit, është në shumë 718 milion lekë.

E katërta, ka risqe të shtuara në ndotjen mjedisore. Operatori 1 do të investojë në magazinat doganore, qendrat e biznesi, etj., ndërsa bashkimi i operatorëve të dytë, që është shpallur fitues, do të investojë edhe në ndërtimin e një fabrike ferro-kromi.

Gjithashtu, janë konstatuar mangësi edhe në disa koncesione të tjera, të cilat janë në faqet 38, 39 dhe 40 të raportit tonë vjetor të performancës, i cili ndodhet këtu.

Ne presim të thirremi nga Komisioni i Ekonomisë dhe po në të njëjtën ditë e vendosim edhe në faqen *web* të KLSH-së. Sot raporti është vendosur në faqen *web* të KLSH-së, në kuadër të programit të transparencës që ne kemi.

Erion Braçe – Faleminderit shumë zoti Leskaj edhe për raportimin, edhe për përgjigjet e pyetjeve nga kolegët deputetë!

Unë desha të them disa fjalë në përfundim të këtij raportimi.

Natyrisht, më vjen mirë (edhe për shkak të kohës së gjatë që kam në Kuvend), të vërej me kënaqësi rritjen e standardit jo vetëm të raportimit të KLSH-së, por edhe punës së bërë në raport në lidhje me objektivat e përcaktuara nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, por edhe nga ligji organik (i riu apo edhe i mëparshmi), që është detyrim për t'u zbatuar. Pikërisht kjo punë ka rezultatet e veta. Treguesit janë domethënës, qoftë në auditimet e kryera nga ju, qoftë edhe në zbulimin e shkeljeve ligjore apo të dëmeve ekonomike të shkaktuara gjatë ushtrimit të detyrës nga funksionarë të ndryshëm në sektorë të ndryshëm të vendit.

Natyrisht, e gjitha i ka shërbyer qartësisht edhe përmirësimit të qeverisjes, qoftë në korporatat publike, qoftë në degë të ndryshme të qeverisjes së vendit. Thënë këtë, pa asnjë diskutim, që vlerësimi i Komisionit të Ekonomisë është pozitiv

për angazhimin e KLSH-së në përmbushjen e të gjitha angazhimeve dhe objektivave të përcaktuara jo vetëm në dokumentet tuaja të punës, por edhe në rezolutat e Kuvendit të Shqipërisë.

Natyrisht, deklarimi juaj sot këtu dhe angazhimi që keni marrë për t'i dhënë fund mandatit tuaj dhe për të mos rikandiduar, është një problem më tepër për Kuvendin e Republikës së Shqipërisë, në kushtet në të cilat ndodhemi dhe natyrisht, do të kërkoj jo vetëm angazhimin e këtij komisioni, por edhe një proces midis Presidentit të Republikës dhe Kuvendit të Republikës së Shqipërisë me qëllim që të mos shkaktohet asnjë boshllëk i ardhur nga marrëdhënia politike në krye të KLSH-së.

Thënë këtë, do të doja të theksoja shumë qartë, që standardet e aplikuara deri më sot nga Komisioni i Ekonomisë, nuk do të ndryshojnë, por do të jenë të njëjta për të gjykuar cilëndo kandidaturë, që do të paraqitet para këtij komisioni, si kandidaturë e mundshme për të drejtuar nesër KLSH-në.

Meqë jemi në këtë pikë, do të doja të veçoja në këtë aspekt edhe ndihmën e çmuar të KLSH-së në funksion të këtij komisioni edhe në procese të tjera. Më konkretisht, do të doja t'ju falënderoja për auditimin dhe për vlerësimin që ju keni bërë për Komisionin e Prokurimit Publik, i cili ndihmoi edhe komisionin tonë të gjykonte me drejtësi në një proces përzgjedhjeje të anëtarëve të rinj të Komisionit të Prokurimit Publik, vendosjen që aty të një standardi, duke marrë parasysh edhe të gjitha gjetjet e KLSH-së në atë rast, i cili duhet të jetë i pakalueshëm për cilindo tjetër, që do të paraqitet përsëri para këtij komisioni për të plotësuar vendet vakante në Komisionin e Prokurimit Publik.

Së dyti, pa asnjë diskutim, edhe unë, edhe ju, edhe kolegët deputetë e kujtojmë se procesi i miratimit të ligjit organik për KLSH-në, ka qenë një proces i vështirë. Është ashtu siç thoni ju. Mund të ketë boshllëqe në këtë ligj, të cilat në rast se plotësohen, i japin një autonomi më të plotë financiare KLSH-së, por jo vetëm. Kështu, ne jemi të hapur dhe unë besoj se do të shprehet edhe në rezolutë, që për të dyja ndryshimet që adresuat edhe ju në komision gjatë raportimit tuaj, qoftë ai për të drejtën për të ankimuar buxhetin e KLSH-së, në raport me vendimet që merr edhe Ministria e Financave, edhe Kuvendi në lidhje me buxhetin tuaj, por edhe tjetri, për të certifikuar audituesit e jashtëm nga institucioni juaj, natyrisht do të jenë propozime të vlefshme dhe të diskutueshme. Në momentin të parë të mundshëm, që ju do të jeni gati për t'i prezantuar ato para këtij komisioni dhe ne natyrisht për të marrë një iniciativë ligjore për t'ia paraqitur Kuvendit në një rast sa më të afërt.

Së treti, pa asnjë diskutim që cilësia e kontrolleve dhe e auditimeve të kryera, veçanërisht në aspektin e ri për të cilin ju folët, auditimin e performancës, është një element kyç që e rrit kredibilitetin e KLSH-së. Ky është një standard i ri i vendosur dhe natyrisht, për këtë meritoni përgëzime.

Në rast se ne do të kishim një formë më të thjeshtuar të të gjitha gjetjeve tuaja, të prezantuar edhe me zëra, si ky detajim që bëmë bashkërisht për vlerën e lartë prej 92.7 miliard lekësh, të shoqëruar me rekomandime më specifike, më konkrete, pa diskutim, që edhe puna jonë do të ishte më efikase në raport me këtë. Thënë kjo, pa diskutim, unë e gjej të patolerueshme qoftë situatën shumëvjeçare në Agjencinë e Burimeve Natyrore, qoftë situatën shumëvjeçare në Autoritetin e Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit.

Pa asnjë diskutim, unë jam shumë i lumtur që në fund të këtij vitit mbaron me ligj afati i mbylljes së lojërave të fatit, por kjo nuk do të thotë që gjetjet dhe rekomandimet tuaja për zhdëmtimin e dëmeve të krijuara me një vlerë llahtarisht të madhe, jo në raport me përfitimet nga lojërat e fatit, që mund të duken fare të vogla në raport me përfitimet e asaj industrie, prandaj duhet të zhdëmtohen qindarkë më qindarkë. Kjo do të jetë në rezolutën e Kuvendit dhe nuk diskutohet.

Së fundi, pa asnjë diskutim, që ne, si Komision i Ekonomisë do të vijojmë të kemi kërkesat tona edhe për auditimet e posaçme nga KLSH-ja, pa e vënë në diskutim për asnjë minutë pavarësinë tuaj për ushtrimin e detyrës suaj, për të bërë kontrollet e domosdoshme të ligjshmërisë apo të performancës në të gjitha degët e qeverisjes apo për çdo vendimmarrje të qeverisjes së vendit.

Më lejoni t’ju them se e çmoj shumë raportin tuaj për BSH-në, edhe pse konfidencial. Dua t’ju kujtoj se privatizimi i hotel “Dajtit” është një nga çështjet e nxehta ende të pazbardhura, të pahetuara (për fat të keq), nga Prokuroria e Përgjithshme.

Meqë kam marrë spunto në këto përfundime nga interesi i deputetëve të këtij komisioni përballë jush dhe natyrisht, duke gjetur të gjithë mirëkuptimin dhe gatishmërinë tuaj për ta audituar këtë çështje, ashtu siç ka ndodhur, pa nxjerrë ndonjë sekret.

Kur kërkuam auditimin e kësaj çështjeje, nuk e dinim këtë dimension që kishit zbuluar ju në një raport tejet profesional, dhe natyrisht, shumë të rëndësishëm. Askujt nuk i shkonte ndër mend se ishte cenuar ligji për Bankën e Shqipërisë apo parimet e politikës monetare midis BSH-së në standardin e saj të pavarësisë dhe të

mosfinacimit të drejtpërdrejtë të qeverisë të Republikës së Shqipërisë, që janë parime ndërkombëtare, të njohura botërisht.

Thënë këtë, unë e marr të gjetur pyetjen e zonjës Gjylameti pak më parë, për të vijuar më tutje hetimin e plotë të të gjithë kësaj historie dhe për të pasur një konkluzion të qartë për privatizimin e hotel “Dajtit” në të gjithë dimensionin e tij, që nga vendimet, prokurimet e të tjerat me radhë, deri te historia e cenimit të politikës monetare në një moment kyç, me një operacion banal, në favor të një qeverie të caktuar. Pikërisht se kërkesat tona kundrejt jush kanë gjetur gjithmonë vëmendje dhe kanë shkuar deri në fund me auditime serioze dhe cilësore, pavarësisht se ju thoni që ju mbaron mandati, unë do të paraqes kërkesën time për dy çështje të tjera.

Unë mendoj që ky vend ka nevojë për një ekuilibër të ri të shfrytëzimit të burimeve natyrore në raport edhe me ndikimin në mjedis. Konkretisht, historia e koncesioneve për ndërtimin e hidrocentraleve në çdo rrëke të vendit duhet të adresohet në mënyrë urgjente. Ajo ka krijuar një sensibilitet shumë të madh social në zona të caktuara të vendit, ashtu siç ka krijuar një sensibilitet akoma më të madh në segmente të caktuara që monitorojnë këto zhvillime, veçanërisht ndikimin në mjedis, në të gjithë Europën.

Kështu që, do t’ju lutesha të pranonit kërkesën time për të audituar këtë fenomen, me fokus të posaçëm nevojën e Shqipërisë për të zhvilluar burimet e saj energjetike, por edhe për të gjetur një ekuilibër shumë të qartë për të mbrojtur mjedisin në këtë vend, që është gjithnjë ai që ka qenë dhe mbetet një vend i vogël.

Përtej çështjes së koncesioneve, për shkak të këtij ekuilibri të ri unë ju kërkoj të auditoni edhe lejet minerare dhe ndikimin e tyre në mjedis, sidomos ato që nuk kanë të bëjnë thjesht dhe vetëm me hapje minierash për shfrytëzimin e resurseve minerare që ne kemi, por mbi të gjitha lejet minerare që po rrënojnë male të tërë, duke pasur një impakt ekonomik minimal në ekonominë e madhe kombëtare, por duke sjellë një dëm kolosal mjedisor në ato zona ku janë, por edhe në të gjithë territorin e vendit.

Së treti, nuk dua që të keqkuptohem, qoftë nga ju, qoftë nga institucioni dhe nuk dua të ushtroj absolutisht asnjë lloj ndikimi në vendimin që ju duhet të merrni, por kam një kërkesë, që buron që nga viti 2007.

Në atë periudhë Kontrolli i Lartë i Shtetit ka audituar procedurat e prokurimit për ndërtimin e rrugës Rrëshen-Kalimash-Kukës-Morinë. Zhvillimet e fundit dhe avancimi i një projekti, tashmë të kalimit në një stad tjetër, jo vetëm për

përfundimin e asaj rruge, por edhe për mirëmbajtjen me koncesion, më shtyn të kërkoj nga Kontrolli i Lartë i Shtetit që të bëj një auditim të plotë të ndërtimit të rrugës Rrëshen-Kalimash-Kukës-Morinë me qëllim që të fillojmë të kuptojmë sa para kemi paguar, çfarë veprë kemi ndërtuar, çfarë kemi lënë mangët dhe sa para të tjera duhet të paguajmë si qytetarë të këtij vendi për të përfunduar një vepër dhe për ta mirëmbajtur atë në kohë.

Nuk kam asnjë lloj ndjesie politike për këtë çështje. E kam mbyllur historinë e ndjesive politike për këtë rrugë. Shqetësimi i vetëm është ky që sapo artikulovala, me qëllim që nga ky auditim të kuptojmë leverdinë ekonomike të kësaj rruge dhe çfarë ne duhet të bëjmë më tej, jo vetëm brenda territorit të Shqipërisë, por edhe me partnerët tanë kufitarë, Kosovën, Maqedoninë, Serbinë, për t'i dhënë kësaj rruge leverdinë ekonomike të këtij investimi, që ishte kolosal dhe vazhdon të mbetet kolosal jo vetëm për ekonominë kombëtare, por edhe për xhepat e qytetarëve të republikës së Shqipërisë.

Duke e mbyllur dua t'ju falenderoj edhe një herë për punën e bërë! Unë besoj që ky nuk do të jetë takimi i fundit me ju. Pa asnjë diskutim ky komision është i interesuar dhe do ta vendosë standardin, që ju propozuat, të një procesi të qartë llogaridhënieje në fund të mandatit të çdo drejtuesi të zgjedhur nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë. Kështu që, në një ditë të lirë për Kuvendin, por edhe për ju, jeni të mirëpritur në Kuvendin e Shqipërisë për të bërë një prezantim të gjithë punës suaj 7-vjeçare. Mund ta bëni me shkrim, me gojë apo me çdo element tjetër këtu para Kuvendit. Ne do të jemi të nderuar t'ju dëgjojmë në këtë raportim, sepse jo vetëm procesi i përgjegjshmërisë ndaj Kuvendit, por edhe procesi serioz i llogaridhënies së çdo drejtuesi institucioni kushtetues të zgjedhur në Kuvend do të jetë një standard i ri i vendosur në Kuvend.

Që ta bëjmë punën deri në fund, unë kam përpara një projektvendim, të cilin do t'ia paraqes pak më pas Konferencës së Kryetarëve. Bëhet fjalë për ngritjen e nënkomisionit për transparencën, mbikëqyrjen dhe zbatimin e buxhetit të shtetit dhe të rekomandimeve të Kontrollit të Lartë të Shtetit. Do të jetë një nënkomision si të gjithë nënkomisionet e tjera të Kuvendit, por që buron edhe nga një rekomandim i bërë nga institucionet ndërkombëtare që asistojnë Kuvendin e Republikës së Shqipërisë për këtë çështje.

Unë mendoj që ta kalojmë sot në komision me qëllim që Konferenca e Kryetarëve ta bëjë gati për seancë plenare nesër. Duke filluar nga java tjetër ne do

të procedojmë me ngritjen e nënkomisioni për të vijuar punën konkrete në këto dy drejtime: transparencën e zbatimit të buxhetit të shtetit dhe zbatimin e rekomandimeve të Kontrollit të Lartë të Shtetit në raport me detyrën e tij.

Pro? Kundër? Nuk ka. Miratohet.

Shumë faleminderit, zoti Leskaj!

Mbledhja mbyllet këtu.

MBYLLET MBLEDHJA

Sekretar

Përgjegjësja e Sektorit të Redaktorëve

Anastas Angjeli

Euzheni Pengili

Sekretare e komisionit

Klaudia Beqari

II.3. DISKUTIMI I KRYETARIT TË KLSH-së, Z. BUJAR LESKAJ, mbajtur në seancën parlamentare, më 19.07.2018

Të nderuar deputetë,

Kontrolli i Lartë i Shtetit funksionon bazuar në Kushtetutën e vendit, në Ligjin organik të institucionit, në Standardet Ndërkombëtare të Auditimit ISSAI, në Rezolutat e OKB-së për SAI-et dhe në Rezolutat e Kuvendit për KLSH-në.

Filozofia e punës sonë në këto vite ka qenë modernizimi i institucionit në punën audituese, si edhe thellimi i transparencës dhe llogaridhënies për një qeverisje të mirë dhe në luftë kundër korrupsionit, për përmirësimin e qeverisjes, duke vepruar me moton ***“KLSH-shërbestar i qytetarit dhe agjent i Kuvendit”***.

Mbi bazën e kësaj filozofie u ndërtua Strategjia institucionale 2013-2017, e cila kulmoi në realizimin me mbi 90% sukses në vitin e fundit të implementimit të saj, 2017-n. Strategjia e Zhvillimit të KLSH për periudhën 2013-2017 përcaktoi 6 Qëllime Strategjike të cilat mbuluan dimensionet më të rëndësishme të rritjes të institucionit, mbështetur në një analizë të thellë dhe profesionale të statusit tonë për vlerësimin e nevojave, por mbi të gjitha me një fokus të qartë se çfarë KLSH-ja kërkonte të arrinte në horizontin e pesë viteve më pas.

Objektivat Strategjikë të INTOSAI-t dhe EUROSAI-t u integruan në koherencë të plotë në Planin Strategjik, duke u formalizuar në objektivat kryesore:

1. zhvillimi i kapacitetit institucional të KLSH,
2. rritja e kapaciteteve audituese dhe e cilësisë së auditimit,
3. përmirësimi i cilësisë dhe shtimi i numrit të auditimeve të performancës,
4. zhvillimi dhe konsolidimi i auditimeve të Teknologjisë së Informacionit dhe përdorimi i TI në auditim,
5. rritja e kontributit të KLSH për qeverisjen e mirë, nëpërmjet luftës kundër korrupsionit,
6. si dhe rritja e ndikimit të rolit të KLSH-së përmes komunikimit dhe bashkëpunimit.

Kjo strategji u formulua në bashkëpunim me partnerët ndërkombëtarë dhe ishte guri i themelit për ndryshimin që pasoi në të gjitha dimensionet e punës në KLSH, ku më kryesoret përmenden: mandatimi i KLSH-së përmes Ligjit 154/2014 në kryerjen e aktivitetit auditues në linjë me simotrat e veta të zhvilluara, konsolidimi profesional përmes manualeve të auditimit dhe trajnimit të stafit, hapja institucionale përmes botimeve (shkencore dhe në shtypin e përditshëm) dhe komunikimit me palët e interesit, sikurse bashkëpunimet me SAI-et e huaja në përputhje me moton tonë ndërkombëtare: ***“Eksperienca e përbashkët iu shërben të gjithëve”***.

Në këtë vit të fundit të implementimit të Strategjisë, raportimi përpara Kuvendit në lidhje me aktivitetin auditues dhe performancën institucionale të Kontrollit të Lartë të Shtetit, mbështetet në Kornizën e Matjes së Performancës së institucioneve supreme të auditimit²⁷, dokument ky i miratuar si standard për t’u përdorur nga të gjitha SAI-t në Kongresin e INTOSAI-t, INCOSAI i XXII-të në Dhjetor 2016 në Abu D’habi të Emirateve të Bashkuara Arabe.

Korniza e Matjes së Performancës është një metodologji moderne për të analizuar në thelb lidhjen shkak-pasojë të faktorëve që pëcaktjnë suksesin e aktivitetit auditues, një auditim performance i drejtuar kah vetja, një reflektim kritik, periodik, për t’u përmirësuar dhe udhëhequr përmes shembullit.

Metodologjia mbështetet në sistemin e vetëvlerësimit dhe/ose vlerësimit nga institucionet e tjera supreme të auditimit “Peer Review (Rishikim mes Kolegëve)”. Për vitin 2017, KLSH e kreu matjen e performancës institucionale duke kombinuar të dyja format: për pavarësinë institucionale u vlerësua nga një grup kolegësh austriakë, ndërsa për fushat e tjera ngriti grup të përbashkët pune me kolegët polakë të projektit IPA. Fushat e matjes së performancës institucionale janë 6 dhe secila prej fushave përmban parametrat specifikë (25 në total), të integruar në një matricë. Çdo parametër përmban 2-4 dimensionet, të cilat synojnë të ballafaqojnë kriteret e specifikuar nga referencat përkatëse sipas ISSAI-ve, apo dokumenteve bazë të INTOSAI-t, EUROSAT-t, e të tjera organizata ndërkombëtare të auditit suprem me performancën institucionale nën fokus.

6 fushat ku shtrihet matja e performancës janë:

1. “Pavarësia dhe korniza ligjore”;

²⁷ “Korniza e Matjes së Performancës së SAI-ve”, Seria: Botime KLSH – 07/2017/74, Tiranë 2017

2. “Qeverisja e brendshme dhe etika”;
3. “Cilësia e auditimit dhe raportimi”;
4. “Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse”;
5. “Burimet Njerëzore dhe Trajnimi”;
6. “Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit”.

Treguesit e agreguar dëshmojnë se KLSH, për vitin 2017 ka një performancë mbi nivelin mesatar. Konkretisht për tre nga 6 fusha vlerësimit, përkatësisht fushat 3,4 dhe 5 merr vlerësimin 4 (nga 4) dhe për 3 fushat e tjera vlerësimin 3 (nga 4)²⁸.

Më në detaje, kjo performancë zbërthehet si vijon:

1. “Pavarësia dhe korniza ligjore”

Performanca e kësaj fushe u bazua kryesisht në vlerësimin e realizuar nga Gjykata Austriake e Auditimit, përmes procesit “Peer Review (Rishikim mes kolegëve)”. Me ndryshimet e realizuara në Ligjin 154/2014 “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”, KLSH ka një kornizë rregullatore që i garanton pavarësi të përshtatshme në realizimin e plotë të misionit dhe detyrimeve kushtetuese.

Kjo kornizë sanksionon pavarësinë organizative në planin e auditimeve, në strukturën dhe stafet e nevojshme për t’iu përgjigjur detyrimeve kushtetuese dhe aktivitetit të përditshëm auditues. Pavarësia e Kryetarit është një element që sanksionohet në mënyrë të kujdesshme në ligjin e ri, vlerësuar maksimalisht në dimensionin përkatës. Ndërkohë që dimensionin i lidhur me pavarësinë financiare, nisur nga kufizimet buxhetore për shkak të ligjeve të tjera organike, nuk plotëson kushtet për një vlerësim maksimal, duke u vlerësuar vetëm me 3 nga 4 pikë të mundshme.

Mandati i KLSH-së është vlerësuar duke analizuar dimensionin e mjaftueshmërisë së mandatit, lidhur me të drejtën për të audituar dhe kufizimet mbi këtë të drejtë. Vlerësimi tregoi se KLSH ka një mandat të mjaftueshëm për të përmbushur misionin e saj, mandat që në tërësi nuk ka kufizime që çenojnë punën tonë. Ky dimension është vlerësuar maksimalisht. Ligji 154/2014 “Për organizimin dhe funksionimin e

28 Per secilin dimension dhe fushë niveli i pikëzimit është në trend rrites nga 0-4 ku niveli 4 është niveli maksimal.

Kontrollit të Lartë të Shtetit” ka qenë një hap i rëndësishëm për të sanksionuar si aksesin në informacion, ashtu dhe të drejtën dhe detyrimin për raportim, dimensione që kanë përmirësuar ndjeshëm performancën institucionale. Nisur nga aspekti i të drejtës, dimensionet që përcaktojnë mandatin e KLSH vlerësohen me 4 pikë.

Gjykata Austriake e Auditimit konkludoi se aktiviteti i KLSH-së është në përputhje me: Deklaratën e Limës (ISSAI 1), Deklaratën e Meksikës (ISSAI 10), si dhe ISSAI-n 11.

Ky vlerësim për Pavarësinë dhe Kornizën Ligjore të KLSH u prezantua nga Sekretari i Përgjithshëm i INTOSAI-t, në Konferencën e organizuar me rastin e 40-vjetorit të Deklaratës së Limës mbi Pavarësinë e SAI-ve, në Lima, Peru më 5 Dhjetor 2017, duke konfirmuar se **“...pavarësia, mandati dhe organizimi i KLSH janë ligjërisht de facto të vendosura dhe të mbrojtura nga Kushtetuta dhe nga Ligji i KLSH-së. Me hyrjen në fuqi të Ligjit në vitin 2015, KLSH pati përmirësime të rëndësishme në pavarësinë e tij, krahasuar me dispozitat e ligjit të mëparshëm. ... korniza ligjore e vendosur është e përshtatshme dhe efektive dhe qëndron në pajtueshmëri me Deklaratën e Meksikos”**.

Përveç vlerësimit pozitiv, kolegët e Gjykatës Austriake të Auditimit cilësuan si aspekt për përmirësim që ndikon në forcimin e pavarësisë reale, pavarësinë financiare. Pavarësisht faktit që buxheti i KLSH-së dhe numri maksimal i punonjësve janë pjesë e Buxhetit të Shtetit të miratuar nga Kuvendi, fakti që Kryetari nuk ka akses të drejtpërdrejtë në Kuvend apo në Komisionet Parlamentare për çështje që lidhen me buxhetin e KLSH-së, është aspekt që cënon pavarësinë reale financiare të KLSH.

Liria e plotë në shpërndarjen e buxhetit, si për shembull dhënia e buxhetit si shumë totale dhe dhënia e të drejtës KLSH-së për akordimin e saj në mënyrë autonome, do të nënkuptonte përmbushjen e Deklaratës së Meksikës në një shkallë më të lartë.

Sipas kornizës ligjore, KLSH ka mandat të mjaftueshëm dhe akses të plotë në informacion, pasi korniza ligjore është plotësuar sipas standardeve ndërkombëtare të lidhura me të drejtën dhe mandatin për të audituar. Megjithatë gjatë vitit 2017, përsëri kemi ndeshur raste që aktiviteti auditues është penguar dhe refuzuar (respektivisht rasti Albpetrol sh.a., i cili u zgjidh me kontributin e Ministrisë të Infrastrukturës dhe Energjisë, si dhe ai i Entit Rregullator të Energjisë, rast ende i pazgjidhur). Ky fakt tregon se mandati *de jure* i sanksionuar në ligj nuk është arritur plotësisht në praktikë.

2. “Qeverisja e brendshme dhe etika”

Qeverisja e brendshme, si fushë e rëndësishme që ndikon në performancën institucionale të çdo Institucioni Suprem Auditimi, është vlerësuar në përputhje me kërkesat e ISSAI-ve 10, 12, 20, 30 dhe 100. Sistemi i vetëvlerësimit konkludon se KLSH është drejtuar duke dhënë shembullin e mirë, duke synuar të jetë organizatë model, si dhe ka promovuar transparencën dhe llogaridhënien përmes mirëqeverisjes dhe sjelljes etike.

Në aspektin e Qeverisjes së Brendshme dhe Etikës, vlerësimi bazohet në matjen e Ciklit të Planifikimit Strategjik, ku përfshihen Plani Strategjik, Plani Vjetor, Planifikimi Organizativ dhe Monitorimi, si dhe Raportimi i Performancës Institucionale.

Mjedisi i Kontrollit Organizativ është vlerësuar përmes dimensioneve të lidhura me Mjedisin e Kontrollit të Brendshëm, Etika dhe Integriteti, Sistemit të Kontrollit të Brendshëm, Sistemi i Kontrollit të Cilësisë dhe Sistemi i Sigurimit të Cilësisë. Të gjitha këto dimensioneve vlerësohen në përputhje me kërkesat e udhërrëfyesve metodologjikë, modelit COSO, Modelit INTOSAI, etj.

Nga pikëpamja metodologjike, këta tregues vlerësohen me 4 pikë kundrejt 4, përveç sistemit të kontrollit të cilësisë, ku duhet të përmirësojmë instrumentet metodologjike për matjen e risqeve që lidhen me cilësinë. Për të arritur këtë, duhet të konsolidojmë një sistem për të përcaktuar përparësitë e punës, duke marrë parasysh nevojën për të ruajtur cilësinë, në zbatim të kërkesave të ISSAI-t 40.

Mjedisi i Kontrollit të Brendshëm, Etikës dhe Integritetit. Duhet të theksojmë se veprimtaria menaxheriale institucionale këto gjashtë vitet e fundit është fokusuar në sigurimin e sistemit të etikës dhe integritetit institucional, nëpërmjet zbatimit të kornizës rregullative të KLSH-së dhe praktikave më të mira të komunitetit të INTOSAI-t, specifikisht të INTOSAI (instrumenti i vetëvlerësimit të integritetit). Strategjia për implementimin e një sistemi efektiv të etikës dhe integritetit është fokusuar në tre shtylla kryesore,

4. ***Hartimi dhe konsolidimi i kuadrit rregullator mbi etikën dhe integritetin*** ku KLSH është radhitur ndër të parat Institucione Supreme të Auditimit, që në mënyrë vullnetare, që prej vitit 2014, ka adoptuar metodologjinë e vetëvlerësimit të integritetit (INTOSAI), konsideruar si një nga metodat inovative dhe të efektshme, me impakt në zhvillimin e politikave të integritetit.

KLSH ishte një ndër kontribuesit e hartimit të draftin të ri të ISSAI 30 “Kodi i Etikës”, i cili u miratua në Kongresin e XXII-të të INTOSAI-t, në Dhjetor 2016.

Në Korrik të vitit 2017, KLSH u bë anëtare e Grupit të Projektit të EUROSAI-t “Mbi rolin e Institucioneve Supreme të Auditimit në përhapjen e kulturës etike në sektorin publik”, i cili udhëhiqet nga SAI i Hungarisë. KLSH, nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në këtë Grup Pune, synon ushtrimin e auditimit të etikës dhe integritetit në subjektet e auditimit të sektorit publik.

5. ***Menaxhimi i etikës dhe integritetit***, duke vijuar me imponimin dhe implementimin e rregullave, procedurave dhe udhëzimeve. Në këtë aspekt janë kryer trajnime intensive që kanë synuar edukimin e punonjësve me frymën e standardeve etike dhe vlerave morale.
6. ***Ushtrimi i funksioneve mbikëqyrëse dhe kontrolluese, investiguese dhe ndëshkuese ndaj sjelljeve dhe shkeljeve të etikës dhe integritetit***. KLSH, si rezultat i aplikimit të këtij instrumenti, ka marrë masa ndaj punonjësve të tij, të cilët kanë rezultuar me shkelje të rregullave të etikës dhe integritetit. Për periudhën 2012-2017, Komisioni i Etikës i institucionit ka vendosur për 10 largime nga detyra për shkelje të etikës dhe integritetit.

Me shkresën nr. 1182 datë 18.11.2016 të Kryetarit të KLSH-së, i kemi kërkuar Inspektorit të Përgjithshëm të Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive e Konfliktit të Interesave (ILDKPKI), kryerjen e verifikimit të plotë dhe të thelluar mbi deklaratimet e të gjithë punonjësve/drejtuesve të KLSH-së, që mbartin detyrimin ligjor për deklaram të interesave private (niveli Drejtor dhe Kryeauditues). Nga ILDKPKI u kryen verifikimet bazuar në kërkesat e ligjit përkatës për 28 punonjës dhe në përfundim të këtij procesi nuk rezultuan shkelje të kuadrit rregullator.

Sistemi i Kontrollit të Brendshëm, është vlerësuar mbi bazë të modelit COSO. KLSH përgjatë vitit 2017 ka vijuar me veprimtarinë menaxheriale institucionale suportuar nga një qeverisje e brendshme efektive dhe mirëfunksionimi i sistemeve të kontrollit të brendshëm.

Në zbatim të ISSAI-t 20, KLSH vepron mbi themelet e transparencës dhe llogaridhënies. Gjithashtu, në zbatim të ISSAI 12 që thekson parimin e udhëheqjes nëpërmjet shembullit, Kryetari dhe menaxhimi i lartë janë përgjegjës për dhënien e shembullit të mirë, për të promovuar integritetin, por gjithashtu për të mundësuar përmbushjen efektive të mandatit të organizatës duke zhvilluar një kulturë

organizative e cila promovon eficiencë, transparencë dhe përgjegjshmëri. Në këtë kontekst, në vitin 2018 u rishikua Kodi i Etikës, duke cilësuar se Kryetari pranon pa asnjë kushtëzim Kodin e Etikës së Deputetit të Kuvendit.

KLSH ka ndërtuar sistemin për të përcaktuar përparësitë e punës në ruajtjen e cilësisë, duke zbatuar metodologjinë bazuar në risk për përcaktimin e auditimeve që do të kryejë. Megjithatë, kriteri i vlerësimit sistematik të riskut përgjatë gjithë fazave të planifikimit, është aspekti që duhet përmirësuar më tej. Për këtë arsye ky dimension është vlerësuar me 3, kundrejt 4 pikëve.

Në lidhje me përmbushjen e kriterëve të vlerësimit të dimensionit “Përmbajtja e Planifikimit të Përgjithshëm të Auditimit”, u konstatua se KLSH duhet të përmirësojë sistemin e vlerësimit të pengesave dhe të riskut për përcaktimin e prioritetëve të auditimeve, buxhetin dhe burimet njerëzore në dispozicion.

3. “Cilësia e auditimit dhe raportimi”

Përmes këtij dimensionit synohet vlerësimi i cilësisë së punës audituese, si dhe rezultatet e auditimit, aspekt që përbën aktivitetin kryesor të KLSH-së për të tre llojet e auditimit, përkatësisht: auditimet financiare, të performancës dhe të përputhshmërisë (duke qënë një periudhë tranzitore aktiviteti auditues përfshin edhe auditimet e rregullshmërisë sipas modelit të vjetër të auditimit).

Kontrolli i Lartë i Shtetit, për periudhën Janar - Dhjetor 2017, ka kryer 156 auditime nga 154 auditime të planifikuara, nga të cilat:

- 92 auditime rregullshmërie;
- 25 auditime përputhshmërie;
- 14 auditime financiare;
- 15 auditime performance;
- 5 auditime tematike;
- 5 auditime të IT.

Institucioni ka arritur të konsolidojë një nivel “dysHEME” auditimesh, për të siguruar mbulueshmërinë e duhur me auditim në fushat kryesore të shpenzimeve publike dhe të gjenerimit të të ardhurave, prag nën të cilin nuk ka rënë asnjëherë në këto 6 vitet e fundit.

Nga auditimet e kryera në vitin 2017, KLSH ka identifikuar mungesë përgjegjshmërie nga titullarët e institucioneve të çdo niveli, mosnjohje të kërkesave të ligjit të menaxhimit financiar, nivele të ulta dhe inefiçencë të sistemeve të kontrollit të brendshëm, duke krijuar risqe për shpenzime jo në përputhje me kërkesat ligjore dhe efektivitet të ulët në shpenzimin e fondeve buxhetore. Viojnë praktikrat dhe vendim-marrjet institucionale me efekte negative në fondet publike, ku niveli i dëmeve dhe shpenzimeve joefektive të konstatuara është:

- Parregullsi dhe shkelje financiare, në të ardhurat dhe në shpenzimet e kryera, **me dëm ekonomik në shumën totale prej 11.5 miliard lekë ose 85.8 milion euro.**
- Shkelje të disiplinës financiare me ndikim negativ në performancën e fondeve publike të shpenzuara nga subjektet e audituara, në shumën totale prej **99.05 miliard lekë ose afërsisht 739.7 milion euro** nga e cila: 92.7 miliard lekë në fushën e të ardhurave ose afërsisht 692.1 milionë euro dhe 6.3 miliard lekë ose afërsisht 47.8 milion euro, në fushën e shpenzimeve jo me eficiencë, efektivitet dhe ekonomicitet të fondeve. **Në total janë konstatuar shkelje në shumën 110.5 miliard lekë ose afërsisht 825,6 milionë euro.**

Dëmi i konstatuar është në një trend rritës në vitet e fundit.

Për 6 vitet 2012-2017 rezulton se për çdo një lek të shpenzuar për institucionin e KLSH-së është kërkuar për t'u zhdëmtuar 108.7 lekë, ose 5 herë më shumë, nga 21.1 lekë që është kërkuar në periudhën 10-vjeçare 2002-2011.

Edhe përgjatë vitit 2017, KLSH ka adresuar rekomandime për institucionet publike të audituara, struktura e të cilave ka ruajtur të njëjtën tipologji sikurse vitet e tjera. Masa për përmirësime ligjore, masa organizative, masa administrative dhe masa disiplinore për periudhën Janar-Dhjetor 2017 janë **3.521 masa**, nga të cilat janë pranuar 1.937 ose 55% e masave të rekomanduara. Ky numër vijon të plotësohet.

Puna audituese është përqëndruar kryesisht në fushat për të cilat Kontrolli i Lartë i Shtetit ka vlerësuar një nivel të lartë risku dhe ku sistemet e kontrollit janë të niveleve që nuk mund të garantojnë dhe japin siguri për një aktivitet në përputhje me kërkesat e kuadrit të menaxhimit financiar dhe kontrollit. Edhe në këtë vit, *shkeljet më të mëdha me efekte të qënësishme në shpenzimin e fondeve në kundërshtim me kërkesat ligjore, mbeten në fushën e keqmenaxhimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të fondeve buxhetore, keqadministrimit të pronës shtetërore, pasuar nga parregullsitë dhe inefiçencat e fushës së prokurimit publik.*

Standardet e Auditimit dhe Menaxhimit të Cilësisë

Auditimi financiar përbën një nga aktivitetet audituese më tradicionale, por për shkak të niveleve të deformuara të raportimit financiar në sektorin publik (pas viteve 90-të), për praktikën e KLSH mbetet një lloj i ri auditimi. Për vitin 2017, nga KLSH është dhënë opinion për pasqyrat financiare të 14 njësive publike. Numri mbetet akoma i vogël, por në kushtet e realitetit shqiptar, kur kemi mungesë të një kornize të plotë të raportimit financiar në sektorin publik, mungesë të Pasqyrave Financiare të Konsoliduara të Shtetit, mungesë të pasqyrave të konsoliduara në nivel qendror, ku raportimi financiar nga institucionet e qeverisjes së përgjithshme në Shqipëri realizohet mbi bazën e mjeteve monetare, por me elementë të administrimit të aktiveve, të angazhimeve, debitorëve dhe kreditorëve, niveli i mbulimit nuk është tregues që mund të reflektojë kriteret e kërkuara sipas standardeve të auditimit.

Korniza e Matjes së Performancës kërkon adoptimin e Manualit të Auditimit Financiar dhe Përputhshmërisë, në përputhje me ISSAI 200 dhe ISSAI 400. Në lidhje me këtë dimension, KLSH është vlerësuar se i përmbush pjesërisht (2-3 pikë nga 4) kërkesat e përcaktuara sipas praktikave më të mira ndërkombëtare.

- Për auditimet financiare, KLSH përmbush plotësisht 20 nga 21 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Është vlerësuar si e përmbushur pjesërisht, kërkesa për përcaktimin e materialitetit për pasqyrat financiare në tërësi, nivelin e materialitetit ose nivelet që do të zbatohen për lloje të veçanta të transaksioneve, gjendjet e llogarive apo dhënien e informacioneve shpjeguese.
- Për auditimet e përputhshmërisë, KLSH i përmbush plotësisht plotësisht 11 nga 18 kërkesat e këtij dimensionit vlerësimi. Janë vlerësuar si të përmbushura pjesërisht, kërkesat në lidhje me identifikimin dhe vlerësimin e risqeve të auditimit, të kuptuarit të mjedisit të kontrollit dhe kontrollët e brendshme përkatëse, si dhe ndërtimi i procedurave të përshtatshme të auditimit, që adresojnë nivelin e risqeve të identifikuar. KLSH ka vlerësuar si të pamjaftueshme procedurat e kryera gjatë auditimeve të përputhshmërisë, në lidhje me identifikimin e risqeve të mashtrimit financiar, si dhe hartimit të strategjisë dhe planit të auditimit.

Lidhur me auditimet e performancës, KLSH e ka strukturuar aktivitetin auditues në 5 fusha të konsideruar me risk të lartë dhe me peshën më të madhë në buxhetin e shtetit, konkretisht në: 1. Projektet Infrastrukturore, 2. Projektet Mjedisore dhe Energjetike, 3. Projektet Socio-Ekonomike, 4. Projektet Social-Kulturore dhe 5.

Reformat Qeveritare. Ky auditim është rritur ngadalë, por bindshëm brenda KLSH-së dhe përfaqëson të ardhmen e natyrshme të këtij institucioni, jo vetëm në linjë me ekesperencën e vendeve të zhvilluara, por sepse ky auditim i përgjigjet direkt nevojave të qytetarëve dhe është lehtësisht i aksesueshëm nga palët e interesit dhe media.

Për auditimet e performancës, KLSH përmbush plotësisht plotësisht 6 nga 21 kërkesat e këtij dimension vlerësimi. Ndërsa për pjesën tjetër të kërkesave, konstatohet se përmbushen në nivel pjesor, por në përputhje me Strategjinë institucionale 2013-2017.

Kontrolli i Cilësisë

Po t' i refererohemi kërkesave të lidhura me *Kontrollin e Cilësisë* në auditimin financiar dhe të përputhshmërisë, KLSH përmbush plotësisht kriteret e vlerësimit. ISSAI 40 kërkon që e gjithë puna e kryer duhet të jetë subjekt i rishqyrtimit, si një mjet për të kontribuar në cilësinë dhe nxitjen e të mësuarit dhe zhvillimit të personelit. Në këtë proces, përfshihet rishikimi i planit të auditimit, letrave të punës dhe punës së grupit, si dhe monitorimi i rregullt i ecurisë së auditimit nga nivelet e përshtatshme të menaxhimit. Shqyrtimi ndihmon KLSH-në për të siguruar që auditimi është kryer në përputhje me standardet profesionale dhe kërkesat ligjore dhe rregullatore të zbatueshme, si dhe se raporti i audituesit me mjedisin është i përshtatshëm.

Në funksion të sigurimit mbi cilësinë e dosjeve, për auditimet e evaduara gjatë vitit 2017, me Urdhrin nr. 12 të Kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit, datë 30.01.2018 "Për Kontrollin e Sigurimit të Cilësisë", të ndryshuar, është realizuar vlerësimi i sigurimit të cilësisë për 46 dosje, të cilat përbëjnë 30% të dosjeve të evaduara gjatë vitit 2017. Përzgjedhja u bë në mënyrë të rastësishme, duke prekur si auditimet financiare edhe ato të performancës, nga subjekte të institucioneve qendrore deri tek njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe shoqëritë aksionere.

Procesi i vlerësimit ka përfshirë gjithë ciklin e procesit auditues:

1. Planifikimi i auditimit/hartimi i programeve të auditimit;
2. Kryerja e auditimit;
3. Raportimi dhe evadimi i materialeve të auditimit.

Në përfundim të veprimtarisë së kontrollit të zbatimit të cilësisë, rezulton se puna audituese reflekton përmirësim të dukshëm, referuar kornizës rregullative të procesit auditues, mbi 60% e dosjeve të auditimit vlerësohen të mira dhe vetëm 13 % janë vlerësuar “mjaftueshëm”.

4. “Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse”

Vlerësimi i kësaj fushe tregoi se KLSH ka një menaxhim organizativ të përshtatshëm dhe struktura mbështetëse që sigurojnë një qeverisje të mirë, dhe që mbështesin kontrollin e brendshëm dhe praktikën e menaxhimit (në përputhje me kërkesat e ISSAI-t 12, Parimi 9). Kjo gjetje është gjithëpërfshirëse si për menaxhimin e aseteve dhe të shërbimeve mbështetëse të institucionit. KLSH, në zbatim të ISSAI-t 20, ka menaxhuar transaksionet e tij me ekonomicitet, efikasitet, dhe efektivitet dhe në përputhje me ligjet dhe rregulloret. Sistemi i vlerësimit të performancës në lidhje me dimensionin e planifikimit dhe përdorimit të aseteve dhe infrastrukturës, tregoi se duhet përmirësuar planifikimi afatgjatë për nevojat e infrastrukturës, në përputhje të objektivave strategjike të zhvillimit institucional.

Gjatë vitit 2017, u realizua ngritja e infrastrukturës së T.I. në ambientin e godinës së re si dhe investimi në krijimin e një sistemi informacioni, për menaxhimin dhe mbështetjen e proceseve të auditimit në KLSH. Ky investim realizoi një sistem elektronik për administrimin në KLSH, nëpërmjet menaxhimit të aktivitetit, çështjeve, proceseve, raportimeve, në një platformë software të integruar dhe me proces pune (*workflow*) të automatizuar, në përputhje me manualin dhe rregulloren në fuqi, në lidhje me disponueshmërinë, integritetin dhe konfidencialitetin e sistemit. Nëpërmjet këtij investimi, është synuar: *Optimizimi i procesit të auditimit, duke respektuar parimet mbi të cilat ai mbështetet; Rritja e efikasitetit me anë të sigurimit të kontekstit të plotë të rastit për audituesin; Përmirësimi i performancës, produktivitetit dhe efikasitetit operacionale të brendshme; Përmirësimi i monitorimit dhe rritjes së efikasitetit të administrimit të çështjeve; Përmirësimi dhe garantimi i transparencës dhe monitorimit të aktivitetit të organizatës, në zbatim të objektivave.*

5. “Burimet Njerëzore dhe Trajnimi”

Ky aspekt i aktivitetit është vlerësuar bazuar në ISSAI-n 40, si dhe në Udhëzuesin e Komitetit të Ndërtimit të Kapaciteteve të INTOSAI-t mbi Menaxhimin e Burimeve

Njerëzore, Kuadrin Institucional të Ndërtimit të Kapaciteteve. Kjo fushë tregon performancën e KLSH-së në menaxhimin dhe zhvillimin e burimeve njerëzore. Aspektet dimensionale të vlerësuara lidhen me: Funkcioni i Burimeve Njerëzore, Strategjia e Burimeve Njerëzore, Rekrutimi i Burimeve Njerëzore dhe Shpërblimi, Promovimi dhe Mirëqënia e Stafit.

Menaxhimi i burimeve njerëzore në KLSH është konsideruar si parakusht dhe jetik për funksionimin e institucionit në mënyrë efikase dhe të efektshme. KLSH, në kuadrin e reformimit dhe modernizimit institucional ka zbatuar në vijimësi politikën e menaxhimit të burimeve njerëzore, e cila është në një linjë me standardet ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit dhe me parimet e praktikave më të mira të administratës publike, të rekomanduara nga Bashkimi European. Në bashkëpunim me ekspertët e NIK-ut polak, në kuadër të projektit IPA 2013, gjatë vitit 2017 u hartua dokumenti i Politikave të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore të institucionit, dokument i cili u miratua me Vendimin e Kryetarit nr. 228 dt. 31.12.2017. Aspekti i hartimit të një plani konkret masash për zhvillimin profesional të përshtatshëm të personelit, duhet përmirësuar më tej.

Struktura organizative, për vitin 2017 është miratuar me 181 auditues dhe punonjës mbështetës. Nga viti 2011 dhe 2012, vite në të cilat struktura ka pasur një numër total prej 156 auditues dhe punonjës mbështetës, dinamika e shtimit të numrit të tyre ka rezultuar 5 auditues çdo vit, duke kulmuar me 181 auditues dhe punonjës mbështetës për vitin 2017. Kjo rritje reflekton shtimin e kërkesat në volum dhe cilësi, si dhe kompleksitetin e aktiviteteve subjekte të auditimit të KLSH-së. Rritja në numër e audituesve ka sjellë reduktim të numrit të ekspertëve të jashtëm të kontraktuar nga KLSH, të cilët përfaqësonin personalitete me kontribute të njohura në fushat dhe disiplinat përkatëse apo dhe ish-auditues me përvojë. Profesione kryesore të stafit auditues janë Financier dhe Jurist. Për vetë natyrën dhe kompleksitetin në rritje të aktiviteteve nën auditim, të cilat kërkojnë interpretim financiar dhe ligjor, kërkesa për këto dy profesione do të vijojë të mbetet prioritare. Barazia Gjinore dhe ulja e moshës mesatare të punonjësve janë drejtime të politikës së burimeve njerëzore, treguesit e të cilave janë përmirësuar. Për vitin 2017, raporti femra/meshkuj është 40% me 60%, nga 33% me 67% që ishte në vitin 2011, duke patur si objektiv që për dy vjet të arrihet në raportin 50% me 50%. Ndërsa moshja mesatare në KLSH në fund të vitit 2017 është 42.9 vjeç, nga 50 vjeç në vitin 2011. Objektiv për dy vitet e ardhëshme është të realizohet barazia gjinore 50% me 50%, si dhe moshja mesatare 40 vjeç.

KLSH ka zbatuar politika efektive të menaxhimit dhe rekrutimit të burimeve njerëzore, bazuar në tre parimet bazë: i) vlerësimi i profesionalizmit, ii) i transparencës dhe iii) konkurimi i hapur dhe mundësia e pjesëmarrjes për të gjithë të interesuarit.

Politikat e rekrutimit të punonjësve janë aplikuar në një linjë me strategjinë e zhvillimit dhe menaxhimit të burimeve njerëzore, me qëllim që KLSH të sigurojë stafin e duhur me kualifikimet, aftësitë dhe përvojën e nevojshme për të plotësuar kërkesat e tanishme dhe të perspektivës. Si një proces shumë i rëndësishëm për performancën e institucionit, rekrutimi është realizuar sipas të gjitha procedurave, rregullave dhe dispozitave ligjore në fuqi mbi nëpunësit civilë. Gjatë vitit 2017, janë rekrutuar 22 punonjës, nga të cilët 1 drejtues me titullin “Profesor Doktor”, 2 drejtues me Diplomë Ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim dhe një auditues me titullin Doktor i Shkencave”. Aktualisht: 8 Drejtues kanë titullin "Profesor" dhe "Profesor i Asocuar" dhe “Doktor i shkencave”; 19 Drejtues dhe auditues kanë një diplomë të dytë, nga të cilët 14 në Drejtësi dhe 5 në Financë; 5 Drejtues dhe auditues kanë Diplomë/Çertifikatë Ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim (CIPFA) dhe Çertifikatë Ndërkombëtare në Auditim (CPA).

Sistemi i Zhvillimit Profesional reflekton efektivitetin e politikave të rritjes së kapaciteteve profesionale të KLSH në vite, për të cilat treguesit e performancës përfaqësohen në nivele rreth 14 herë më të larta, krahasuar me vitin 2011, kur ky nivel ishte vetëm 2,1 ditë mesatare trajnimi për auditues, ndërsa në fund të vitit 2017 stafi auditues ka ndjekur mesatarisht 28.5 ditë trajnimi për çdo auditues. Kjo qasje mundëson që stafi të ketë akses në praktikat më të mira të fushës së auditimit në sektorin publik dhe të kontribuojë në zhvillimin institucional të qëndrueshëm, të pavarur dhe shembull i profesionalizmit, integritetit dhe etikës. Është synuar sinergjizimi i punës ndërmjet audituesve, mbi moton “*Të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri*”.

Përmbajtja dhe formati i trajnimeve ka konsideruar nevojën e audituesve për trajnime të një niveli të lartë, që të harmonizojnë më së miri dijet teorike me njohuritë praktike, si dhe qasje efektive interaktive. Për të maksimizuar cilësinë dhe diversitetin e njohurive në procesin e trajnimit, KLSH ka synuar diversifikimin e burimeve të trajnimit, duke gërrshetur kapacitetet e brendshme me ato të huaja të ekspertizës, si dhe qasjen në disa komponentë të tematikës së trajnimit. Si objekt parësor është trajnimi i njëkohshëm, në drejtim të zhvillimit metodologjik dhe të

përditësimit të njohurive në fushën e ligjeve dhe kuadrit rregullator të subjekteve që auditohen.

10 Auditues të KLSH-së kanë përfutur trajnime, nëpërmjet intershipeve me afat 5 mujor nga Gjykata Europiane e Audituesve (ECA) dhe 5 drejtues e auditues, përmes felloëship-eve me afat 4-mujor nga Zyra e Auditimit Qeveritar të SHBA-së, GAO.

Politika e ndërthurjes së auditimeve me strukturimin e trajnimeve është vlerësuar edhe nga Drejtoresha e Qendrës për Ekselencë në Auditim të GAO-s, znj. St.Laurent e cila cilëson se: *“Vlerësoj fleksibilitetin e KLSH-së në përcaktimin e numrit dhe llojeve të auditimeve që do të realizohen, e cila është esenciale për veprimtarinë e një Institucioni Suprem Auditimi. Një indikator i rëndësishëm për rritjen e kapaciteteve audituese është programi i trajnimeve. Në këtë fushë, KLSH ka krijuar një traditë solide, për të cilën GAO jep kontributin e saj përmes felloëship-eve për audituesit shqiptarë”* (nga fjala gjatë vizitës së saj në KLSH, më 23-24 mars 2017).

6. “Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit”

Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të tjera

Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit, është vlerësuar në përputhje me kërkesat e ISSAI-t 12. KLSH ka përdorur të gjitha instrumentet e rekomanduara nga praktikant më të mira, me qëllim që të rriten njohuritë e palëve të interesit dhe që ata të kuptojnë rolin dhe përgjegjësinë e audituesit të pavarur të sektorit publik. KLSH, jo vetëm ka identifikuar palët e interesit, por ka zhvilluar strategji komunikimi me ta, duke përsosur kanalet e komunikimit dhe menaxhimit për të përfshirë të gjithë këto palë interesi. Duke marrë mësim nga homologët tanë, komunikimi është konsideruar një instrument i rëndësishëm për të rritur besimin e qytetarëve, sepse *ne do të njihemi për punën tonë vetëm nëse arrijmë të komunikojmë tek qytetarët në mënyrë të qartë atë se çfarë ne bëjmë dhe po ashtu, vlerën e shtuar të gjeneruar nga auditimet tona për Shtetin dhe shoqërinë, në mënyrë që të përceptohemi si institucione strategjike të domosdoshme për interesat e qytetarëve.*

Strategjia e Komunikimit

Politika e komunikimit është jetike për rolin dhe përmbushjen e misionit të KLSH-së, po ashtu dhe dobishmëria e saj në funksion të maksimizimit të vlerës së raporteve të auditimit, si dhe zbatimit të rekomandimeve. Më 31 korrik të vitit 2017, me Vendim të Kryetarit të KLSH, institucioni ka hartuar dhe miratuar “Strategjinë e

Komunikimit të KLSH-së për periudhën 2017-2019”, duke plotësuar në këtë mënyrë edhe objektin që ka pasur si institucion, në kuadër të Planit Kombëtar të Integritetit Europian. Strategjia e Komunikimit është vlerësuar me 3 nga 4 pikë të mundshme.

Moto e INTOSAI-t "Nga eksperiencia e përbashkët përfitojnë të gjithë" (Experientia mutua omnibus prodest), përbën thelbin mbi të cilin KLSH ka ndërtuar dhe implementuar Strategjinë për Zhvillim gjatë viteve 2012-2017, por dhe filozofinë e këtij dokumenti strategjik për periudhën 2018-2022. Përdorimi i instrumenteve të përshtatshme në realizimin e një mjedisi bashkëpunues me të gjitha palët dhe ruajtja e pavarësisë së auditimit, janë parakushtet për krijimin e marrëdhënieve të bashkëpunimit korrekte dhe profesionale.

Komunikimi me Parlamentin

Praktika e mirë në komunikimin me Parlamentin, është vlerësuar me 3 pikë nga 4 të mundshme. Aspekti që ka nevojë për përmirësim është në përputhje me rekomandimet e dala nga dokumente vlerësuese të SIGMA-s dhe Bankës Botërore/PEFA-s, ku kërkohet që KLSH të theksojë edhe më tej kërkesën për organizimin e dëgjësive publike, në mënyrë të veçantë atyre të Komisioneve Parlamentare me njësitë e audituara. Kjo, me qëllim ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve dhe rritjen e impaktit të raporteve të KLSH. Ndërgjegjësimi i anëtarëve të Kuvendit për përfitimet që i sjell Shtetit dhe shoqërisë një auditim efektiv publik dhe rolin e ndërsjelltë të legjislativit në rritjen e impaktit për shtimin e vlerës së auditimeve të KLSH-së, duhet të qëndrojë në themel të përpjekjeve për të siguruar një ambient të jashtëm mbështetës dhe të dobishëm.

Vullneti për thellimin e bashkëpunimit ka qenë reciprok, pasi edhe Kuvendi ka treguar një vëmendje të veçantë ndaj Kontrollit të Lartë të Shtetit. Në Tetor të vitit 2016, Kuvendi përmes Rezolutës mbi performancën e KLSH-së, rekomandoi 14 përmirësime, për të cilat KLSH ndërtoi Planin e Implementimit që ia përcolli Komisionit të Ekonomisë dhe Financës. Kontributi i këtij Komisioni, Kryetarit të saj, Sekretarit dhe Kryetarit të Kuvendit ka qenë thelbësor në shtimin e komunikimit. Nga një praktikë e trashëguar raportimi vetëm me dy herë në Kuvend, raport buxheti dhe raportim performance, është intensifikuar komunikimi përmes dërgimit të raporteve të ndryshme të auditimit, apo përmbledhjeve dhe shkresave informuese. Kështu, Kontrolli i Lartë i Shtetit i ka dërguar Kuvendit raporte me ndjeshmëri të lartë publike.

Komisioni Europian ka adresuar, gjithashtu, në shtator 2017 rekomandimin “Shqipëria duhet të përmirësojë implementimin e rekomandimeve të Auditimit të Jashtëm. KLSH duhet të informojë Komisionin e Ekonomisë brenda tremujorit të dytë të vitit 2018 mbi marrjen e masave për monitorimin e pranimit dhe implementimit të rekomandimeve adresuar nga KLSH për vitin 2017”. Në zbatim të këtij rekomandimi, KLSH ka hartuar planin e aktivitetit auditues për zbatimin e rekomandimeve për periudhën vijuese të gjashtëmujorit të parë të vitit 2017.

Praktika e mirë në komunikimin me Ekzekutivin, është vlerësuar me 3 pikë nga 4 të mundshme. Në zbatim të praktikave më të mira të INTOSAI-t, KLSH do të ftojë në mënyrë periodike anëtarët e nivelit të lartë të Ekzekutivit në takime për të diskutuar çështje shqetësuese në lidhje me të dyja institucionet, duke përfshirë gjetjet e përbashkëta, trendet dhe origjinën e shkakut që ka identifikuar, nëpërmjet analizës së raporteve të auditimit

Mbi vlerësimin e dimensionit të *marrëdhënieve të KLSH-së me median* vlerësimi është 3 nga 4, duke identifikuar se duhet të organizohen konferenca për shtyp për raportin e tij vjetor dhe duke përfshirë, sipas rastit, raporte të tjera të rëndësishme dhe raporte të auditimit të performancës, në përmbushje të kërkesave të Udhëzimit të INTOSAI-t “Komunikimi dhe Promovimi i Vlerave dhe Përfitimeve të SAI-ve”.

Në fund të vitit 2017, institucioni ka qenë i pranishëm me rreth 100 kronika më shumë se viti 2016, si dhe disa herë më shumë me informacione dhe mesazhe në median e shkruar duke gjashtëfishuar praninë e tij në mediat audiovizive, krahasuar me vitin 2010. Ai është prezantuar në median e shkruar me 840 artikuj, njoftime, editoriale dhe komente analitike, kundrejt pothuajse zero gjatë viteve 2010-2011.

Dimensioni mbi *Praktika e mirë në lidhje me Komunikimin me Qytetarët dhe Organizatat e Shoqërisë Civile*, dëshmon se KLSH synon dhe përpiqet ta konsiderojë veten si zëri përfaqësues i interesave të qytetarit dhe i publikut. Statistikat tregojnë se nga një numër i papërfillshëm i letrave (ankesa, kërkesa, informacione, etj) të qytetarëve që institucioni merrte dhe trajtonte në vitin 2011, gjatë viteve 2012-2017, letrat dhe kërkesat nga qytetarët janë rritur jo vetëm në numër, por ajo që është më e rëndësishmja dhe që përbën dallimin cilësor, konsiston në faktin se në çdo rast, qytetarët kanë marrë përgjigje për problemet dhe shqetësimet e ngritura. Vetëm për vitin 2017, KLSH ka trajtuar 623 letra dhe ankesa të qytetarëve, nga të cilat 377 janë konstatuar në kompetencë, ku 204 prej tyre janë verifikuar dhe kanë

marrë përgjigje, ndërsa 173 janë në proces verifikimi. Për këtë arsye, vlerësimi i këtij dimensionit rezultoi maksimal, 4 pikë.

Procesi i zhvillimit dhe modernizimit të institucionit nuk mund të realizohej me eficiencën e duhur, nëse nuk do të mundësohej nga bashkëpunimi i ngushtë me partneret tanë ndërkombëtarë, dhe sidomos, pa kontributin e NIK-ut Polak, nëpërmjet projektit të binjakëzimit të financuar nga projekti i BE-së IPA 2013. Projekti i binjakëzimit “Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm”, i cili nisi të implementohej në KLSH në mars të vitit 2016, ka vijuar të zbatohet në mënyrë të suksesshme edhe gjatë vitit 2017. Projekti është i ndarë në tre komponentë:

- *Përmirësimi i kornizës ligjore për auditimin;*
- *Zhvillimi i metodologjive të auditimit dhe kapaciteteve të raportimit, dhe*
- *Forcimi i kapaciteteve institucionale dhe përmirësimi i impaktit të rezultateve të auditimit.*

Në përfundim, edhe dy fjalë për strategjinë 2018-2022, timonin e zhvillimit institucional:

Në mënyrë që të identifikonim qartë objektivat tona strategjike përpara hartimit të strategjisë, aplikuam analizën SËOT për të listuar faktorët pro dhe kundër aktivitetit tonë auditues. Faktorët që përfaqësojnë sfida apo risqe kyçe në performancën institucionale janë:

- ✓ Rritja e kapaciteteve njerëzore, si në numër, ashtu edhe në cilësi. Në numër për të mbuluar me auditim problematikat që ofron realiteti shqiptar dhe në cilësi për të aplikuar siç duhet standartet dhe manualët, audituar me bazë riskun, rritur ndikimin e raporteve audituese, të garantuara cilësisht, tek palët e interesit dhe forcuar implementimin e rekomandimeve tek subjektet.
- ✓ Organizim më i mirë i punës, për të harmonizuar planifikimin dhe ekzekutimin e auditimeve me detyrat e tjera funksionale (trajnime, botime, pjesëmarrje në konferenca, seminare, workshop-e).

Në reflektim të këtyre risqeve kyç, objektivat tona prioritarë për 2018-2022 u formuluan si:

1. Rritja e impaktit të punës audituese me fokus në 6E-të (ekonomicitet, eficiencë, efektivitet, energji, etikë dhe environment);
2. Optimizimi i kapaciteteve profesionale, aftësive audituese, procedurave të punës, logjistikës dhe funksioneve të tjera mbështetëse;

3. Vazhdim i përmirësimit të kanaleve të komunikimit dhe bashkëpunimit me partnerët dhe palët e interesit.

Sigurisht, brumi i aktivitetit tonë duhet të vijë nga objektivi 1 dhe nëse do të donim të përcaktonim objektivin tonë madhor do të ishte pikërisht ky. Por sikurse brumi nuk mund të bëhet bukë e mirë nëse mielli është jocalësor apo furra nuk funksionon, dy objektivat e tjerë janë po aq të rëndësishëm për të rezultuar të suksesshëm.

Vetë objektivi 1 zbërthehet në një sërë objektivash, secili i rëndësishëm dhe bashkarisht shterrues. Në to adresohen të gjitha problematikat e konstatuara dhe të pakorregtuara plotësisht në planin strategjik 2013-2017, sikurse edhe sfidat e reja që ofron e ardhmja, duke dëshmuar kështu se plani i ri është në fakt një vazhdimësi e natyrshme, e përditësuar e planit të mëparshëm.

E njëjta gjë ndodh edhe me objektivat e tjerë, secili i zbërthyer dhe i detajuar në disa fusha, me dimensionet dhe parametrat përkatës të arritjes dhe kontrollit.

Në formulimin e këtyre objektivave, motoja apo qëllimi parësor, është: *“Rritja e KLSH-së në dobi të qytetarit”*, duke qenë të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri me të gjithë bashkëpunëtorët tanë strategjikë.

Në këtë Strategji, KLSH është e angazhuar maksimalisht edhe për plotësimin e objektivave të OKB-së në Axfordën e saj 2030 të Zhvillimit të Qëndrueshëm.

Të nderuar deputetë,

Në tërësi, zbatimi i kornizës së matjes së performancës së institucionit, nga pikëpamja metodike, e krahasueshme me atë të partnerëve tanë të komunitetit të INTOSAI-t dhe EUROSAT-t, na inkurajon për t’u ballafaquar me sfidat e së ardhmes, si dhe përcakton aspektet që kërkojnë përmirësim të mëtejshëm, sipas standardeve të INTOSAI-t dhe praktikave më të mira ndërkombëtare.

Puna për rritjen e impaktit të veprimtarisë audituese për një qeverisje më të mirë dhe eficiente të pasurisë publike, kërkon zhvillimin shumë dimensional të institucionit. Vetëm nëpërmjet një partneriteti aktiv me Ju, të zgjedhurit e popullit, me Ekzekutivin, me shoqërinë civile, me partnerët ndërkombëtarë dhe me median, do të arrijmë të jemi rezultativë dhe të suksesshëm, ndaj sfidave të zhvillimit të qëndrueshëm dhe proceseve të integritetit evropian.

Ju faleminderit!

II.4. DISKUTIMET NË SEANCËN PARLAMENTARE, MË 19.07.2018

REPUBLIKA E SHQIPËRISË KUVENDI

LEGJISLATURA IX - SEANCA E DITËS SË ENJTE, 19 KORRIK 2018,

PROCESVERBAL

SEANCËN E DREJTON KRYETARI I KUVENDIT GRAMOZ RUÇI

(Seanca filloi në orën 10:00)

Rendi i ditës:

1. Miratimi i procesverbaleve të seancave plenare të datave 05.07.2018 dhe 09.07.2018 *(neni 44 i Rregullores)*

2. Njoftimi i projektligjeve të depozituara në Kuvend *(neni 44, pika 3, i Rregullores)*

3. Raporti vjetor i veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017 *(neni 103 i Rregullores, votim me shumicë të thjeshtë)*

Shprehet titullari i institucionit *(jo më shumë se 60 minuta)*.

Shprehet Komisioni përgjegjës për Ekonominë dhe Financat.

Pyetje

Diskutime *(nëse kërkohet me shkrim nga një komision i përhershëm, një kryetar grupi ose 10 deputetë)*

(Shprehen grupet parlamentare.)

Koha e votimit

Fillojmë me pikën e parë të rendit të ditës, me raportin vjetor të veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit.

Ftoj zotin Bujar Leskaj, kryetar i Kontrollit të Lartë të Shtetit, të marrë fjalën.

Bujar Leskaj – I nderuar zoti Kryetar i Kuvendit,

Të nderuar zotërinj deputetë,

Së pari, më lejoni t’ju falënderoj që, pas një sërë vitesh, Kuvendi i Shqipërisë ka marrë një vendim shumë të dobishëm për të dëgjuar në seancë plenare të gjithë drejtuesit e institucioneve kushtetuese dhe institucioneve të tjera të pavarura!

Filozofia e punës sonë, si Kontroll i Lartë i Shtetit, në këto vite është bazuar në Kushtetutën e vendit, në ligjin organik të KLSH-së dhe në korpusin ligjor në fuqi, në standardet ndërkombëtare të auditimit, në rezolutat e Kombeve të Bashkuara për mbështetjen që kuvendet duhet t’u japin institucioneve supreme të auditimit, kuptohet, edhe në rezolutën e Kuvendit të Shqipërisë për Kontrollin e Lartë të Shtetit. Filozofia jona ka qenë modernizimi i institucionit në punën audituese, si dhe thellimi i transparencës dhe llogaridhënies për një qeverisje të mirë dhe në luftë kundër korrupsionit, duke vepruar nën moton: “Kontroll i Lartë i Shtetit – shërbestar i qytetarit dhe agjent i Kuvendit”.

Mbi bazën e kësaj filozofie, ne ndërtuam strategjinë e zhvillimit 2013-2017, e cila ishte në një linjë me strategjitë e zhvillimit të INTOSAI-t dhe EUROSAT-t, organizata ndërkombëtare ku ne aderojmë prej vitesh.

Me kënaqësi, në fund të vitit 2017 edhe nga institucionet tona simotra u konstatua që strategjia është përbushur në masën mbi 90%.

Strategjia e Kontrollit të Lartë të Shtetit 2013-2017 përcaktoi gjashtë qëllime strategjike kryesore, të cilat mbuluan dimensionet më të rëndësishme të zhvillimit të institucionit. Këto gjashtë qëllime strategjike ishin: zhvillimi i kapacitetit institucional të KLSH-së; rritja e kapaciteteve audituese dhe e cilësisë së auditimit; përmirësimi i cilësisë dhe shtimi i numrit të auditimeve të performancës; zhvillimi dhe konsolidimi i auditimeve të teknologjisë së informacionit dhe përdorimi i IT-së në auditim; rritja e kontributit të KLSH-së për qeverisje të mirë nëpërmjet luftës kundër korrupsionit, si dhe rritja e ndikimit të rolit të KLSH-së nëpërmjet komunikimit dhe bashkëpunimit.

Kjo strategji ishte guri i themelit për ndryshimet që pasojnë në të gjitha dimensionet e punës së institucionit tonë, ku më kryesoret, pa dyshim, janë: ligji organik nr. 154 i vitit 2014 i Kontrollit të Lartë të Shtetit, i cili konfirmoi plotësisht funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit në të njëjtën linjë me standardet ndërkombëtare të auditimit, sipas vlerësimit të *DG Budget*; konsolidimin profesional nëpërmjet manualeve të auditimit dhe trajnimit të stafit; hapjen institucionale nëpërmjet botimeve shkencore në shtypin e përditshëm dhe komunikimin me palët e interesit, sikurse edhe bashkëpunimet me institucionet supreme të auditimit në Europë dhe më gjerë, bazuar nën moton e INTOSAI-t: “*Experientia mutua, omni bus prodest* – Eksperienca e përbashkët u shërben të gjithëve”.

Në këtë vit të fundit të strategjisë, në vitin 2017, ne paraqesim performancën e institucionit tonë përpara Kuvendit të Shqipërisë mbështetur në kornizën e matjes së performancës së institucioneve supreme të auditimit, dokument ky i miratuar në kongresin e fundit ndërkombëtar INTOSAI 22 në Abu Dhabi, në dhjetor të vitit 2016.

Korniza e matjes së performancës është një metodologji moderne që analizon në thelb lidhjen shkak-pasojë të faktorëve që përcaktojnë suksesin e aktivitetit auditues. Është në thelb një auditim performance i drejtuar nga vetja, një auditim me sy kritik, reflektim kritik, periodik për t’u përmirësuar dhe për t’u udhëhequr nëpërmjet shembullit.

Metodologjia mbështetet në sistemin e vetëvlerësimit dhe/ose vlerësimit nga institucione të tjera të auditimit. Edhe ne pikërisht këtë kemi bërë, e kemi mbështetur atë për sa i përket pavarësisë së institucionit në bazë të një procesi *peer review*, proces rishikimi mes kolegësh me Gjykatën Austriake të Auditimit, e cila është njëherazi edhe sekretare e Përgjithshme e INTOSAI-t, si dhe me kolegët polakë për pjesët e tjera.

Fushat e matjes së performancës institucionale janë: pavarësia dhe korniza ligjore; qeverisja e brendshme dhe etika, cilësia e auditimit dhe e raportimit; menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse; burimet njerëzore dhe trajnimi, si dhe komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit.

Secila prej fushave përmban parametra, tregues specifikë (25 në total), të inkuadruar në një matricë. Çdo parametër përmban dy deri në katër dimensionet, të cilat synojnë të ballafaqojnë kriteret e specifikuar nga referencat përkatëse, sipas standardeve ISSAI apo dokumenteve bazë të INTOSAI-t, EUROSAT-t apo

organizatave homologe, si dhe organizatave të tjera ndërkombëtare të auditimit suprem, me në fokus performancën institucionale!

Treguesit e agreguar dëshmojnë se Kontrolli i Lartë i Shtetit për vitin 2017 ka një performancë mbi nivelin mesatar. Konkretisht, për tre nga gjashtë fusha vlerësimi, përkatësisht fusha 3, 4 dhe 5, merr vlerësimin “4” nga 4, që është maksimumi, ndërsa për tri fushat e tjera merr vlerësimin “3” nga 4, që është maksimumi.

Më në detaje kjo performancë cilësohet si vijon:

Në tryezat tuaja, me lejen e Kryetarit të Kuvendit, ne kemi vendosur edhe një doracak, i cili jep indikatorët e performancës së institucionit tonë për vitin 2017, si dhe bën një krahasim ndërmjet gjashtë vjetëve (2012-2017) me dhjetë vjet (2002-2011).

Performanca dhe korniza ligjore

Performanca e kësaj fushe u mat dhe u vlerësua nga Gjykata Austriake e Auditimit nëpërmjet procesit “*peer review*”, proces rishikimi mes kolegësh. Gjykata në fjalë gjykon: “Kontrolli i Lartë i Shtetit në Shqipëri ka një kornizë rregullatore, që garanton pavarësi të përshtatshme në realizimin e plotë të misionit dhe detyrimeve kushtetuese. Kjo kornizë sanksionon pavarësinë organizative në planin e auditimeve në strukturën dhe stafin e nevojshëm”.

Sipas Gjykatës, ligji ka qenë një hap i rëndësishëm për të sanksionuar si aksesin në informacion, ashtu edhe të drejtën dhe detyrimin për raportim, dimensione këto që kanë përmirësuar ndjeshëm performancën institucionale.

Nisur nga aspekti i së drejtës, dimensionet që përcaktojnë mandatin e KLSH-së vlerësohen me “4”, me vlerësimin maksimal. Gjykata Austriake e Auditimit konkludoi se aktiviteti i KLSH-së është në përputhje me Deklaratën e Limës (ISSAI-n 1), pra me standardin ndërkombëtar nr. 1; me Deklaratën e Meksikos (ISSAI-n 10), atë për pavarësinë e institucioneve supreme të auditimit, si dhe me ISSAI-n 11.

Përveç vlerësimit pozitiv, kolegët e Gjykatës Austriake të Auditimit cilësuan si aspekt që ndikon në forcimin e pavarësisë reale edhe pavarësinë financiare. Duke vlerësuar arritjet e KLSH-së, dhanë edhe sugjerime, të cilat besoj se edhe Kuvendi i Shqipërisë do t’i ketë parasysh në të ardhmen.

Edhe sipas kornizës ligjore, institucioni ka mandat të mjaftueshëm dhe akses të plotë në informacion. Gjatë vitit 2017 kanë qenë disa raste sporadike ku ne kemi hasur pengesë në informacion, por këto raste, në bashkëpunim me Komisionin Parlamentar për Ekonominë dhe Financat apo drejtuesit e ekzekutivit, jemi përpjekur t'i zgjidhim apo t'i tejkalojmë, me përjashtim të një rasti, që nuk kemi arritur ta zgjidhim.

Qeverisja e brendshme dhe etika

Qeverisja e brendshme është vlerësuar në përputhje me kërkesat e standardeve ISSAI 10, 12, 20, 30 dhe 100. Sistemi i vetëvlerësimit bazohet në matjen e ciklit të planifikimit strategjik, ku përfshihen: plani strategjik, plani vjetor, planifikimi organizativ dhe monitorimi, si dhe raportimi i performancës institucionale.

Vlerësimi cilëson se KLSH-ja është drejtuar duke dhënë shembullin e mirë, duke synuar të jetë organizatë model, si dhe duke promovuar transparencën dhe llogaridhënien.

Mjedisi i kontrollit organizativ është vlerësuar nëpërmjet dimensioneve të lidhura me mjedisin e kontrollit të brendshëm, si etika dhe integriteti, sistemi i kontrollit të brendshëm, sistemi i kontrollit të cilësisë dhe sistemi i sigurimit të cilësisë. Të gjitha këto dimensione janë matur në përputhje me kërkesat e udhërrëfyesve metodologjikë, modelit COSO, modelit INTOSAINIT e të tjerë.

Këta tregues vlerësohen me 4 pikë kundrejt 4, përveç sistemit të kontrollit të cilësisë, ku duhet të përmirësojmë instrumentet metodologjike për matjen e risqeve që lidhen me cilësinë.

Mjedisi

Strategjia jonë për zbatimin e një sistemi efektiv të etikës dhe integritetit për sa i përket mjedisit të kontrollit të brendshëm, etikës dhe integritetit, u fokusua në tri shtylla kryesore: hartimi dhe konsolidimi i kuadrit rregullator mbi etikën dhe integritetin, ku KLSH-ja renditet ndër të parat e institucioneve supreme të auditimit që, në mënyrë vullnetare, që nga viti 2014, ka adoptuar metodologjinë e vetëvlerësimit të integritetit, INTOSAINIT-it, e cila zbatohet nga ESAI holandez, e konsideruar si një nga metodat inovative dhe të efektshme me impakt në zhvillimin e politikave të integritetit.

Institucioni ynë dha kontributin e tij modest në hartimin e draftit të ri të standardit ISSAI 30 “Kodi i etikës”, i cili u miratua si dokument zyrtar në kongresin INCOSAI 22 në Abu Dhabi, në dhjetor të vitit 2016.

Në korrik të vitit 2017 Kontrolli i Lartë i Shtetit u bë anëtar i grupit të punës së EUROSAT-t ‘Mbi rolin e institucioneve supreme të auditimit në përhapjen e kulturës etike në sektorin publik’, i cili udhëhiqet nga SAI i Hungarisë. Nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në këtë grup, ne synojmë zbatimin e auditimit të etikës dhe integritetit në subjektet e auditimit të sektorit publik.

Shtylla e dytë është menaxhimi i etikës dhe integritetit. Në këtë aspekt kemi kryer trajnime intensive, që kanë synuar edukimin e punonjësve të institucionit me frymën e standardeve etike dhe vlerave morale. Megjithatë, gjykojmë se kemi ende shumë për të bërë.

Shtylla e tretë është ushtrimi i funksioneve mbikëqyrëse dhe kontrolluese, investiguese dhe ndëshkuese ndaj sjelljeve në shkelje të etikës dhe integritetit. Për periudhën 2012-2017 komisioni i etikës së institucionit ka larguar dhjetë punonjës nga detyra për shkelje të etikës dhe integritetit.

Gjatë gjithë kësaj periudhe, pra gjatë këtyre gjashtë vjetëve, pavarësisht largimeve të shumta, asnjë punonjës nuk është ankuar për largime për motive politike.

Nëpërmjet shkresës së datës 18.11.2016, ne i kemi kërkuar inspektorit të Përgjithshëm të ILDKPKI-së kryerjen e verifikimit të plotë e të thelluar lidhur me deklarimin e të gjithë punonjësve të KLSH-së, që mbartin detyrimin ligjor për deklarimin e interesave private, në nivel drejtori dhe kryeaudituesi. Nga ILDKPKI-ja u kryen verifikimet, bazuar në kërkesat e ligjit përkatës, për 28 drejtues të KLSH-së dhe në përfundim të këtij procesi nuk rezultuan shkelje të kuadrit rregullator.

Në vitin 2018, mbështetur në miratimin që parlamenti i bëri Kodit të Etikës së Deputetëve, pranë Kontrollit të Lartë të Shtetit u miratua kodi i etikës së kryetarit, i cili njeh si shtyllë kryesore, pranon pa asnjë kondicion se kryetari i KLSH-së në veprimtarinë e tij njeh dhe zbaton pa asnjë kusht Kodin e Etikës së Deputetit.

Cilësia e auditimit dhe raportimi

Nëpërmjet këtij dimensionimi kemi vlerësuar cilësinë e punës audituese, si dhe rezultatet e auditimit për të tria llojet e auditimeve: auditim financiar, auditim i performancës dhe auditim i përputhshmërisë.

Gjatë periudhës janar-dhjetor të vitit 2017 Kontrolli i Lartë i Shtetit ka kryer 156 auditime nga 154 të planifikuara, nga të cilat 92 janë auditime rregullshmërie, 25 janë auditime përputhshmërie, 14 janë auditime financiare, 15 janë auditime performance, 5 janë auditime të teknologjisë së informacionit, si dhe 5 të tjera janë auditime tematike.

Institucioni ka arritur të konsolidojë një nivel dysHEME auditimesh për të siguruar mbulueshmërinë e duhur me auditim në fushat kryesore të shpenzimeve publike dhe gjenerimit të të ardhurave, prag në të cilin nuk ka rënë asnjë në 6 vjetët e fundit.

Nga auditimet e kryera në vitin 2017 KLSH-ja ka identifikuar mungesë përgjegjshmërie nga titullarët e institucioneve të çdo niveli, mosnjohje të kërkesave të ligjit të menaxhimit financiar, nivele të ulëta dhe inefficiencë të sistemeve të kontrollit të brendshëm, duke krijuar risqe për shpenzime jo në përputhje me kërkesat ligjore dhe efektivitet të ulët në shpenzimin e fondeve buxhetore.

KLSH-ja ka konstatuar se vijojnë praktikrat dhe vendimmarrjet institucionale me efekte negative në fondet publike, ku niveli i dëmeve dhe i shpenzimeve joefektive të konstatuara paraqitet si më poshtë:

- parregullsi dhe shkelje financiare në të ardhurat dhe shpenzimet e kryera, me dëm ekonomik në shumën totale prej 11,5 miliardë lekësh ose 85,8 milionë euro;

- shkelje të disiplinës financiare me ndikim negativ në performancën e fondeve publike të shpenzuara nga subjektet e audituara në shumën totale prej 99,05 miliardë lekësh, ose afërsisht 739,7 milionë euro, nga të cilat 92,7 miliardë lekë në fushën e të ardhurave dhe 6,3 miliardë lekë në fushën e shpenzimeve. Në total janë konstatuar shkelje në shumën 110,5 miliardë lekë ose afërsisht 825,6 milionë euro.

Dëmi i konstatuar është në trend rritës në vitet e fundit, pavarësisht përpjekjeve që bëjnë drejtuesit e institucioneve të ekzekutivit dhe agjencitë e tjera ligjzbatuese në vend. Indikator i cilësisë së auditimit, i cili është një tregues që mat raportin e shpenzimeve të buxhetit të shtetit për kontrollin nga institucioni i KLSH-së me dëmin, që janë shpenzimet joefektive të zbuluara nga KLSH, kryesisht me dëmin për vitin 2017, është 31,9 lekë. Ndërsa po ta krahasojmë me periudhën 6-vjeçare (2012-2017), rezulton se për çdo 1 lek të shpenzuar nga institucioni i KLSH-së është kërkuar të zhdëmtohen 108,7 lekë, ose 5 herë më shumë, nga 21,1 lekë, që ishte ky tregues në periudhën 2002-2011.

Edhe gjatë vitit 2017, KLSH-ja ka adresuar rekomandime për institucionet publike të audituara, struktura e të cilave ka ruajtur të njëjtën tipologji sikurse në vitet e kaluara.

Janë dhënë 3521 masa për përmirësime ligjore, masa organizative, masa administrative dhe masa disiplinore për periudhën janar-dhjetor 2017, nga të cilat janë pranuar afërsisht 60% e masave të rekomanduara. Ky numër vijon të plotësohet, pasi në 6-mujorin e dytë të vitit 2017 ne vazhdojmë auditimet për zbatimin e rekomandimeve tona, duke respektuar kërkesat e ligjit, sipas të cilit ne jemi të detyruar t'i presim subjektet 6 muaj për zbatimin e rekomandimeve tona.

Puna audituese është përqendruar kryesisht në fushat për të cilat Kontrolli i Lartë i Shtetit ka vlerësuar një nivel të lartë risku dhe ku sistemet e kontrollit janë të niveleve që nuk mund të garantojnë dhe japin siguri për një aktivitet në përputhje me kërkesat e kuadrit të menaxhimit financiar dhe të kontrollit. Edhe në të ardhmen puna jonë audituese do të vazhdojë të mbështetet në punën e audituesve të brendshëm.

Standardet e Auditimit dhe Menaxhimit të Cilësisë

Auditimi financiar me dhënien e opinionit për pasqyrat financiare, megjithëse përbën një nga aktivitetet audituese tradicionale, për shkak të niveleve të deformuara ndër vite të raportimit financiar në sektorin publik (pas viteve '90-të), për praktikën e KLSH-së mbetet ende një lloj relativisht i ri auditimi, i cili kërkon punë dhe mbështetje tërësisht në standardet e auditimit.

Për vitin 2017, KLSH-ja ka dhënë opinion për pasqyrat financiare të 14 njësive publike dhe po progresojmë nga viti në vit në këtë fushë. Kemi qenë të kushtëzuar nga mungesa e pasqyrave financiare të konsoliduara të shtetit, mungesa e pasqyrave të konsoliduara në nivel qendror dhe në nivelet e tjera.

Korniza e matjes së performancës kërkon adoptimin e manualit të auditimit financiar dhe të përputhshmërisë, në përputhje me standardet ISSAI 200 dhe ISSAI 400. Në lidhje me këtë dimension, KLSH-ja i përmbush pjesërisht, 2-3 nga 4 kërkesat e përcaktuara. Që në vitin 2012 i kemi përkthyer këto standarde, i kemi përshtatur dhe po i përdorim në punën tonë në zbatim të një marrëveshjeje që kemi me IDI-in për implementimin e standardeve ndërkombëtare të auditimit.

Për auditimet financiare, KLSH-ja përmbushi plotësisht 20 nga 21 kërkesat e këtij dimension vlerësimi.

Për auditimet e përputhshmërisë, KLSH-ja përmbushi plotësisht 11 nga 18 kërkesat e këtij dimension vlerësimi.

Lidhur me auditimet e performancës, që është një auditim i ri, KLSH-ja e ka strukturuar aktivitetin auditues në 5 fusha të konsideruara me risk të lartë për buxhetin e shtetit dhe konkretisht në:

1. Projektet infrastrukturore;
2. Projektet mjedisore dhe energjetike;
3. Projektet social-ekonomike;
4. Projektet social-kulturore;
5. Reformat qeveritare.

Ky auditim është rritur ndjeshëm në KLSH. Ne jemi të kënaqur me ritmet dhe tashmë ky auditim është vlerësuar ndjeshëm edhe nga simotrat tona në 2-3 vjetët e fundit.

Nga temat e trajtuara për vitin 2017, mund të përmend telegrafisht: sigurinë ushqimore, zhvillimin e turizmit, ruajtjen e ekosistemit të liqenit të Prespës, performancën e DAP-it, prokurimet publike, detyrimet tatimore të prapambetura, grantet në Agjencinë e Zhvillimit të Bujqësisë, performancën e borxhit publik, kostimin e shërbimeve spitalore, unifikimin e pikave doganore me Kosovën, përmirësimin e sistemit të vlerësimit doganor, etj.

Tashmë kemi krijuar praktikën e mirë që ia përcjellim këto auditime Kuvendit të Shqipërisë, Komisionit tonë bazë për Ekonominë dhe komisioneve të tjera parlamentare.

Kontrolli i Cilësisë

Në bazë të standardit ISSAI 40 për kontrollin e cilësisë, ne i përmbushim këto kritere për arsye se ushtrojmë kontroll cilësie **të ftohtë** në masën 30% të dosjeve. Nga 156 auditime, është realizuar rikontrolli për 46 dosje, duke përfshirë të gjithë ciklin auditues. Kjo punë reflekton një përmirësim të dukshëm, referuar kornizës rregullore të procesit auditues, ku rreth 27% e dosjeve vlerësohen shumë të mira, mbi 60% e tyre vlerësohen të mira dhe vetëm 13% e dosjeve të auditimit janë vlerësuar mjaftueshëm.

Fusha e katërt “Menaxhimi financiar, asetet dhe strukturat mbështetëse”

Në zbatim të ISSAI-t 20, vlerësimi i kësaj fushe tregoi se KLSH-ja ka një menaxhim organizativ të përshtatshëm dhe struktura mbështetëse, që sigurojnë një qeverisje të mirë të institucionit.

Gjatë vitit 2017 u realizua ngritja e infrastrukturës së IT-së në ambientin e godinës së re falë mbështetjes që na dha Kuvendi i Shqipërisë, Komisioni i Ekonomisë dhe qeveria shqiptare, si dhe investimi në krijimin e një sistemi informacioni për menaxhimin dhe mbështetjen e proceseve të auditimit në KLSH. Ky investim realizoi një sistem elektronik për administrimin e punës audituese në KLSH nëpërmjet një platforme *software* të integruar dhe me proces pune (*workflow*) të automatizuar në përputhje me manualët dhe me rregulloren në fuqi në lidhje me disponueshmërinë, integritetin dhe konfidencialitetin e sistemit. Këtë sistem ne e përmirësojmë dhe e plotësojmë nga muaji në muaj në kuadër të punës sonë audituese.

Fusha e pestë “Burimet njerëzore dhe trajnimi”

Ky aspekt i aktivitetit është vlerësuar bazuar në ISSAI-40, si dhe në udhëzuesin e Komitetit të Ndërtimit të Kapaciteteve të INTOSAI-t për menaxhimin e burimeve njerëzore, kuadrin institucional të ndërtimit të kapaciteteve. Aspektet dimensionale të kërkuara lidhen me funksionin e burimeve njerëzore, strategjinë e burimeve njerëzore, rekrutimin e burimeve njerëzore, shpërblimin, promovimin dhe mirëqënien e stafit, etj.

Në KLSH kemi prej vitesh një dokument të politikave të burimeve njerëzore, të cilin e apdejtuaam në bashkëpunim me ekspertët e NIK-ut polak. Pavarësisht mbështetjes që na është dhënë nga Kuvendi i Shqipërisë duke shtuar çdo vit nga 5 auditues, ne si institucion kemi ende nevojë për shtimin e numrit të auditimeve, duke e krahasuar me punën tonë si institucion.

Profesionet kryesore të stafit auditues janë financierë dhe juristë. Për vetë natyrën dhe kompleksitetin e punës, kërkesat për këto profesione rriten, ashtu si edhe për inxhinierë të IT-së apo specialistë të diplomuar në ekonomi informatike. Kemi një tregues shumë sinjektiv për sa i përket barazisë gjinore. Për vitin 2017, raporti femra - meshkuj është 40 % me 60%, nga 33 % me 67% që ishte në vitin 2011.

Kemi ulje të moshës mesatare në KLSH, në fund të vitit 2017 ishte 42,9 vjeç, nga 50 vjeç që ka qenë në vitin 2011. Ky progresion i natyrshëm na bën të krijojmë

një kontingjent audituesish edhe për vitet e ardhshme (2020-2025), kohë kur Shqipëria do të jetë në BE.

KLSH-ja ka zbatuar politika efektive të menaxhimit dhe rekrutimit të burimeve njerëzore, bazuar në 3 parime bazë:

- i) vlerësimi i profesionalizmit;
- ii) i transparencës;
- iii) konkurrimi i hapur dhe mundësia e pjesëmarrjes për të gjithë të interesuarit.

Gjatë vitit 2017 janë rekrutuar në KLSH 22 auditues, nga të cilët 1 drejtues me titullin “profesor doktor”, 2 drejtues me diplomë ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim dhe 1 auditues me titullin Doktor i Shkencave.

Në 6 vjetët e fundit (2012-2017) janë rekrutuar në KLSH dhe vazhdojnë të punojnë 8 drejtues ose auditues, të cilët kanë titullin “profesor”, “profesor i asociuar”, ose “doktor i shkencave”; 19 drejtues dhe auditues që kanë një diplomë të dytë, nga të cilët 14 në Drejtësi dhe 5 në Financë; 5 drejtues dhe auditues kanë diplomë/certifikatë ndërkombëtare në Kontabilitet dhe Auditim (CIPFA) dhe certifikatë ndërkombëtare në auditim (CPA).

Sistemi i zhvillimit profesional reflekton efektivitetin e politikave të rritjes së kapaciteteve profesionale në KLSH në vite dhe është një tregues i konsoliduar.

Në komunitetin EUROSAl, mbas Estonisë, jemi të dytët për faktin se zhvillojmë mbi 25 ditë trajnimi në vit. Ky tregues nga 2-3 ditë, që ka qenë në periudhën 2010-2011, tashmë është 14-fishuar.

Në fund të vitit 2017 kishim 28,8 ditë trajnimi të realizuara në institucionet tona homologe, jashtë dhe brenda vendit, me personel akademik, në bashkëpunim dhe të zhvilluara në ambientet akademike dhe organizatat profesionale të fushës, që ne i kemi partnere.

Komunikimi dhe menaxhimi i palëve të interesit

Në vitin 2017 KLSH-ja ka hartuar dhe miratuar Strategjinë e re të Komunikimit të KLSH-së për periudhën 2017-2019, e cila është vlerësuar me 3 nga 4 pikë të mundshme. Po përpiqemi të përmirësohemi vazhdimisht.

Një arritje të veçantë (për këtë falënderoj Kuvendin dhe veçanërisht Kryetarin e tij) kemi në komunikimin me parlamentin, i cili këtë vit është rritur ndjeshëm jo

vetëm në sasi, por edhe në cilësi. Edhe sot, pavarësisht vëmendjes suaj apo mungesave, ky fakt flet shumë. E rëndësishme është që Kryetari i KLSH-së të flasë në Kuvend. Dëgjojnë ata që marrin pjesë, por dëgjojnë edhe ata që nuk marrin pjesë. Këtu flitet për dëme ekonomike të zbuluara gjatë veprimtarisë sonë audituese, flitet për punën e 180 audituesve dhe nuk bëhet fjalë për performancën time si person, pasi nuk shquhem për performancë në shpejtësinë e të folurit.

Megjithatë, ne vlerësuam maksimalisht rezolutën e Kuvendit të tetorit 2016 dhe besoj se jemi i vetmi institucion që kemi përcjellë tek ju planin tonë të punës për zbatimin e kësaj rezolute dhe e realizuam këtë në harkun kohor të 2 vjetëve.

Në cilësinë e Kryetarit të KLSH-së dhe në emër të audituesve të KLSH-së vlerësoj maksimalisht mbështetjen që na ka dhënë Komisioni për Ekonominë dhe Financat, vlerësoj maksimalisht kryetarin e këtij komisioni, Erion Braçe, sekretarin e këtij komisioni, Prof. Dr. Anastas Angjeli, anëtarët e komisionit të PD-së, të LSI-së dhe të PS-së, veçanërisht anëtarin e komisionit, zotin Florjon Mima e të tjerë.

Më duhet të shpreh respektin dhe vlerësimin tim për të gjithë deputetët e Kuvendit të Shqipërisë, përfshi edhe Kryetarin e Kuvendit, pavarësisht kahjeve politike, për mbështetjen që i kanë dhënë KLSH-së.

Dimensioni i komunikimit të KLSH-së me medien është vlerësuar me 3 nga 4 pikë, duke identifikuar se duhet të realizohen më shumë konferenca për shtyp për raportin vjetor të institucionit dhe duke përfshirë, sipas rastit, raporte të tjera të rëndësishme dhe raporte të auditimit të performancës në përmbushje të kërkesave të udhëzimit të INTOSAI-t: "Komunikimi dhe promovimi i vlerave dhe përfitimeve të SAI-ve".

I falënderoj të gjitha mediet pa asnjë paragjykim, sepse na kanë dhënë mbështetje maksimale dhe na kanë ndihmuar në punën tonë. Në fund të vitit 2017, institucioni ynë ka qenë i pranishëm me rreth 100 kronika televizive më shumë se në vitin 2016. Institucioni ynë është prezantuar në medien e shkruar me 840 artikuj, njoftime, editoriale dhe komente analitike, kundrejt pothuajse zero që ishte ky prezantim gjatë viteve 2010-2011.

Kemi një veçori. Pothuajse çdo ditë audituesit e KLSH-së dalin me një shkrim në medien e shkruar, ku trajtojnë problematika të ndryshme të auditimeve. Kjo është një praktikë, e cila po rezulton shumë efiçente. Mendojmë të vazhdojmë në të ardhmen edhe në rrjetet sociale, por gjithmonë, duke ruajtur kompleksitetin e brishtë të marrëdhënieve tona me subjektet e audituara, duke mos dashur në

asnjë mënyrë të cenojmë cilindo subjekt që auditojmë, punën dhe djersën e tyre. Jemi përpjekur të jemi të kujdesshëm. Ritheksoj këtu moton që kemi pasur dhe kemi në punën tonë: “Institucioni suprem i auditimit (KLSH) auditon zbatimin e politikave, por nuk bën politika”. Kjo nuk është thënia ime, por është thënia e audituesit të Përgjithshëm të GAO-s amerikane, që është konkluzioni nr.1 i komunitetit të INTOSAI-t në botë.

Projekti i binjakëzimit IPA 2013 “Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm”, i financuar nga BE-ja, nisi të implementohej në KLSH në muajin mars të vitit 2016, u fitua në vitet 2012-2013 falë edhe mbështetjes të qeverisë së asaj kohe, të drejtuar nga profesor doktor Sali Berisha”, vijoi të implementohej deri në fund të vitit 2017 dhe përfundoi me sukses, sipas vlerësimeve të EUROSAT-t, NIK-ut polak, SAIT-it kroat, si dhe të delegacionit të BE-së dhe DG Buxhet, pra partnerëve tanë jashtë.

Projekti ishte i ndarë në tre komponentë:

- përmirësimi i kornizës ligjore për auditim;
- zhvillimi i metodologjive të auditimit dhe kapaciteteve të raportimit;
- forcimi i kapaciteteve institucionale dhe përmirësimi i impaktit të rezultateve të auditimit

Në mënyrë që të identifikonim qartë objektivat tanë strategjike përpara hartimit të strategjisë 2018-2022, ne aplikuam analizën SWOT në institucion, në të cilën përcaktuam fuqitë dhe dobësitë tona, kërcënimet, oportunitetet e ndryshme dhe listuam faktorët pro dhe kundër aktivitetit tonë auditues. Faktorët janë të lidhur me rritjen e kapaciteteve audituese, organizimin më të mirë të punës, raportet më të mira me Kuvendin, agjentë të të cilit ne konsiderohemi, për vendosjen e besimit të qytetarëve. Jo më kot motoja e zgjedhur nga ne është: “KLSH-ja është shërbestari i qytetarit”.

Në reflektim të risqeve dhe analizës që ne zhvilluam, si dhe mbështetur në strategjitë e zhvillimit të INTOSAI-t dhe EUROSAT-t, pas vitit 2018 objektivat tanë prioritarë në strategjinë 2018-2022 u formuluan në tri shtylla kryesore:

1. Rritja e impaktit të punës audituese me fokus te 6E-ja. Pra, tashmë ne kalojmë nga koncepti 3E (eficiencë, efektivitet, ekonomicitet), të cilin e zhvilluam pas vitit 2012, në konceptin 6E ku tre “E-ve” të para u shtohet edhe energji, etikë dhe ambient (environment).

2. Optimizimi i kapaciteteve profesionale, aftësive audituese, procedurave të punës, logjistikës dhe funksioneve të tjera mbështetëse.
3. Vazhdim i përmirësimit të kanaleve të komunikimit dhe bashkëpunimit me partnerët dhe palët e interesit.

Sigurisht, brumi i aktivitetit tonë duhet të vijë nga objektivi i parë, që është objektivi madhor. Por, sikurse brumi nuk mund të bëhet bukë e mirë nëse mielli është jocilësor apo furra nuk funksionon, dy objektivat e tjerë janë po aq të rëndësishëm për të rezultuar të suksesshëm.

Vetë objektivi 1 zbërthehet në një sërë objektivash, secili i rëndësishëm dhe bashkarisht shterues. Në ta adresohen të gjitha problematikat e konstatuara dhe të pakorrekтуara plotësisht në planin strategjik 2013-2017, sikurse edhe sfidat e reja që ofron e ardhmja, duke dëshmuar kështu se plani i ri është, në fakt, një vazhdimësi e natyrshme e përditësuar e planit të mëparshëm strategjik.

E njëjta gjë ndodh edhe me objektivat e tjerë, secili i zbërthyer dhe i detajuar në disa fusha, me dimensionet dhe parametrat përkatës të arritjes dhe kontrollit.

Kujtoj se për strategjinë 2018-2022 ne kemi pasur një bashkëpunim të ngushtë me Komisionin e Ekonomisë. E kemi përcjellë te deputetët e Kuvendit, kemi marrë mendimet tuaja dhe pastaj kemi reflektuar strategjinë përfundimtare.

Në formulimin e këtyre objektivave motoja dhe qëllimi parësor është: “Kontrolli i Lartë i Shtetit, shërbestari i qytetarit”. Kjo është vënë në respekt të standardeve ndërkombëtare të auditimit, në respekt të pritshmërisë që qytetarëve shqiptarë, por edhe në respekt të filozofisë së Mithat Frashrit, sipas të cilit institucionet dhe drejtuesit duhet të jenë shërbestarë të qytetarëve. Në këtë strategji, KLSH-ja është e angazhuar maksimalisht edhe për plotësimin e objektivave të OKB-së në axhendën e saj të vitit 2030 të zhvillimit të qëndrueshëm.

Të nderuar deputetë,

I nderuar zoti Kryetar,

Në tërësi, zbatimi i kornizës të matjes së performancës së institucionit nga pikëpamja metodike, e krahasueshme me atë të partnerëve tanë të komunitetit të INTOSAI-t dhe EUROSAT-t, na inkurajon për t’u ballafaquar me sfidat e së ardhmes, si dhe përcakton aspektet që kërkojnë përmirësim të mëtejshëm, sipas standardeve të INTOSAI-t dhe praktikave më të mira ndërkombëtare.

Puna për rritjen e impaktit të veprimtarisë audituese për një qeverisje më të mirë dhe eficiente të pasurisë publike, kërkon zhvillimin shumëdimensional të institucionit. Për këtë ne jemi të ndërgjegjshëm. Vetëm nëpërmjet një partneriteti aktiv me ju, të zgjedhurit e popullit, me ekzekutivin, me Presidentin, me opozitën, me shoqërinë civile, me partnerët ndërkombëtarë dhe me medien do të arrijmë të jemi rezultativë dhe të suksesshëm ndaj sfidave të zhvillimit të qëndrueshëm dhe proceseve të integritetit evropian, të cilat i kemi të përbashkëta.

Ju faleminderit!

(Drejtimitin e seancës e merr zonja Hysi)

Vasilika Hysi – Faleminderit, zoti Leskaj!

Ka pyetje nga kolegët dhe koleget deputete?

Po, zoti Mediu.

Fatmir Mediu – Faleminderit, zonja drejtuese e seancës!

Së pari, dua të vlerësoj raportimin dhe punën e institucionit të Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe në veçanti të kryetarit të tij.

Kam dy pyetje: njëra ka të bëjë me rekomandimet që shtron parlamenti përballë jush, konkretisht rekomandimin nr. 2, që thotë: “KLSH -ja duhet të vijoje të thellojë përpjekjet për forcimin e pavarësisë së institucionit për të siguruar auditime të paanshme dhe objektive”. Pra, forcimi i pavarësisë dhe auditime të paanshme. Përderisa parlamenti ka arritur në këtë konkluzion, zoti kryetar, ka ndonjë vlerësim nga ana juaj që auditimet që ju bëni janë të njëanshme dhe të pavarura nga pikëpamja politike?

E dyta, raportet e Kontrollit të Lartë të Shtetit të çdo viti tregojnë abuzime pa fund me fondet publike. Pra, nuk kemi rënie të abuzimeve me fondet publike, por rritje. Në vlerësimin tuaj, si kryetar i Kontrollit të Lartë të Shtetit çfarë nuk funksionon në përgjigjen që duhet të japin institucionet që marrin rekomandimet e Kontrollit të Lartë të Shtetit, si ministritë përkatëse, qeveria, por edhe pjesa tjetër, që ka të bëjë me hetimin dhe vlerësimin përfundimtar në gjykatë?

Faleminderit!

Vasilika Hysi – Fjalën e ka zoti Leskaj.

Bujar Leskaj – Ju nuk të jepni asnjë minutë kohë për t’u menduar.

Rezolutën e Kuvendit të tetorit 2016, i nderuar zoti deputet, e kemi vlerësuar maksimalisht. Në këndvështrimin tonë, si Kontroll i Lartë i Shtetit, ajo është rezolutë shumë pozitive, e cila vlerëson punën tonë, por natyrisht shton dhe arritjet. Në këtë kontekst, për një formulim dhe adresim profesional përdoret shprehja: “Të rriten përpjekjet për auditime të paanshme dhe auditime profesionale”. Të paktën në këto vite që unë drejtoj Kontrollin e Lartë të Shtetit nuk ka pasur auditime të anshme, por si te rezoluta, ashtu edhe te Komisioni i Ekonomisë nuk ka qenë ky qëllimi. Gjithmonë jepen rekomandime, pasi institucioni suprem i auditimit riskohet nga kjo. Në çdo moment ne jemi midis Shilës dhe Karibdës, prandaj ky rekomandim është në këtë kontekst. Ne e kemi diskutuar këtë me hartuesit, por edhe në Komisionin e Ekonomisë dhe kemi gjetur mirëkuptim të plotë.

Rezolutën e Kuvendit të tetorit 2016 ne e kemi konsideruar një nga dokumentet më të rëndësishme në punën tonë. Kemi hartuar një plan zbatimi të rezolutës dhe kemi raportuar në Kuvendin e Shqipërisë se si i kemi plotësuar kërkesat e kësaj rezolute.

Dëmet rriten, çfarë nuk funksionon?! Rekomandimi kryesor në progresraportet e BE-së është që të rriten përpjekjet për zbatimin e rekomandimeve të institucionit suprem të auditimit, pra të Kontrollit të Lartë të Shtetit, dhe të rriten përpjekjet për mbështetjen e institucioneve supreme të auditimit. Janë dy rezoluta të Organizatës së Kombeve të Bashkuara të dhjetorit 2011 dhe të dhjetorit 2013, që e kërkojnë këtë gjë. Unë mendoj se ne duhet të rrisim bashkëpunimin. Ne po e bëjmë punën tonë, natyrisht duhet të bëjmë më shumë, por duhet të rritet edhe trysnia nga Kuvendi për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së.

Vendimi i fundit, që ka marrë Kuvendi i Shqipërisë për krijimin e mekanizmit të monitorimit të zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura, ku zbatimi i rekomandimeve të KLSH-së zë vendin kryesor, unë gjykoj se është pozitiv, do të jetë pozitiv dhe do të sjellë fryte në të ardhmen.

Vasilika Hysi – Faleminderit, zoti Leskaj!

Fjalën e ka kërkuar deputeti Tritan Shehu.

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Po, doktor, por fjalën e ka kërkuar zoti Tritan, i cili ka pyetje për të bërë.

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Fjalën e ka zoti Berisha.

Sali Berisha – Zoti kryetar i Kontrollit të Lartë të Shtetit, unë kam një pyetje konkrete.

U ke deklaruar shqiptarëve, me dokumente origjinale shtetërore, të firmosura dhe të vulosura nga kjo maxhorancë, se këta ... Çdo epitete mund t'u vendosësh këtyre që janë mbrapa, me në krye atë kryehajdutin aty.

A iu drejtuar në fjalën tuaj: “O të poshtëruar hajdutë që u keni vjedhur 1,2 miliardë euro qytetarëve më të varfër të Europës, apo jo?!” Unë e kuptoj, por ka diçka, po shkove te Mithat Frashëri, shkon tek e vërteta, dhe ajo e vërtetë do të të detyronte ty t'u drejtoheshe vetëm në këtë mënyrë atyre që u kanë grabitur shqiptarëve 1,2 miliard euro në koncesione dhe tenderë. Kjo nuk është e dhëna ime apo e opozitës, por e institucionit qendror të llogarive të shtetit.

A e dini ju që këta kanë sjellë një ligj në parlament për Olsin dhe Geronin?! A e dini ju çfarë do të thotë ligji i Olsit dhe Geronit?! E dini, apo jo?! Do të thotë të ulet me tri herë tatimi për lojërat e fatit, sepse Olsi dhe Geroni duhet 3-4-fishojnë

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Po, Pandeli! Më mirë mos fol, sepse ty të përzënë dhe të kthejnë përsëri. Lexoje ligjin! Pyeti specialistët se sa është përcaktuar fitimi në lojërat e fatit për lojtarët dhe sa është e përcaktuar për kompaninë. Kuptohet, në qoftë se gjeni raportin.

Çfarë bën ndryshimi i ligjit?! Zoti kryetar, ndryshimi i ligjit ul taksën për Olsin dhe Geronin, nga 80% të fitimit që kanë ata, tani nuk do t'u merret më 15%-i i 80%-it, por do t'u merret vetëm 20% e fitimit. Pra, ulet me katër herë taksa për lojërat e fatit. Ky është ligji.

Shkëlqim Cani, për të cilin kam diskonsideratë absolute, tregoi karakter dhe nuk pranoi ta firmoste një ligj të tillë, kurse “hajduti me çizme”...

Vasilika Hysi – Zoti Berisha, jemi në pjesën e pyetjeve, jo të diskutimeve. Nuk është e regjistruar për diskutime. Janë pyetje. Nëse ke pyetje, po.

Sali Berisha – Vasilika, ju, si shumicë, keni alergji ndaj të vërtetave.

Vasilika Hysi - Zoti Berisha, keni mundësi në 60 minutat e diskutimit për çështjet jashtë rendit të ditës të flisni për çdo çështjeje.

(Deputeti Berisha nuk dëgjohej kur flet)

Ju lutem, bëni pyetje direkte.

Sali Berisha – Kjo është pyetja.

Herë tjetër ki parasysh që t’u drejtohesh këtyre: “Hajdutë dhe kryehajdutë”. Kjo është gjuha që kuptojnë këta.

Vasilika Hysi – Faleminderit!

Zoti Leskaj, nuk ka deputetë të tjerë të regjistruar për të bërë pyetje dhe as nuk është kërkuar debat, kështu që mbyllet diskutimi.

Faleminderit, zoti Leskaj!

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Vetëm pyetje nuk bëtë, doktor.

(Ndërhyrje pa mikrofon)

Zoti Leskaj, nëse arritët ta kuptonit pyetjen brenda diskutimit, ju lutem përgjigjuni.

Bujar Leskaj – I nderuar dhe i dashur doktor, mendoj se Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe unë e kemi bërë punën tonë audituese. Ne nuk mund t’i kalojmë ato vija që ligji nuk na i lejon.

Ne audituesit nuk bëjmë politika, por auditojmë zbatimin e politikave.

Në rast se unë, si kryetar i Kontrollit të Lartë të Shtetit, në punën time në këto vite do të kaloja në këtë fushë, riskoja pavarësinë e institucionit dhe profesionalizmin e institucionit. Mund të kisha fituar disa kredite më tepër për veten, por nuk do të ishte mirë për institucionin.

Për ne si Kontroll i Lartë i Shtetit, parësore janë interesat e qytetarëve shqiptarë, të taksapaguesve shqiptarë, interesat e ekonomisë kombëtare, ruajtja e pronës publike, pronës shtetërore, nëpërmjet auditimeve dhe rekomandimeve tona, por jo të kalojmë në politikë.

Ju falenderoj për të gjitha sugjerimet!

Vasilika Hysi – Faleminderit, zoti Leskaj!

Kuvendi i Shqipërisë do të miratojë një projektrezolutë.

III. REZOLUTA E KUVENDIT TË SHQIPËRISË MBI VEPRIMTARINË E KLSH-së PËR VITIN 2017

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KUVENDI
SEKRETARI I PËRGJITHSHËM

KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
NR 113/3 DATE 23/7/2018

Nr. 315/4 Prot.

Tiranë, më 23.07.2018

Lënda: Dërgim rezolute për dijeni

Drejtuar:

KONTROLLIT TË LARTË TË SHTETIT

TIRANË

Bashkëlidhur ju dërgojmë për dijeni:

Rezolutë "Për vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017".

Duke ju falënderuar për bashkëpunimin.

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM

Genci GJONCAJ

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

MIRATOHET

K R Y E T A R I

Gramoz RUÇI

REZOLUTË

PËR VLERËSIMIN E VEPRIMTARISË SË KONTROLLIT TË LARTË

TË SHTETIT PËR VITIN 2017

Kuvendi i Shqipërisë,

- Duke vlerësuar rolin e Kontrollit të Lartë të Shtetit, si institucioni më i lartë shtetëror i auditimit të jashtëm në Republikën e Shqipërisë;
- Duke vlerësuar rolin e institucionit për rritjen e transparencës dhe llogaridhënies në përdorimin e fondeve publike;
- Duke e konsideruar mjaft të rëndësishëm këtë institucion për nxitjen e përdorimit me efektivitet, eficiencë dhe ekonomi të fondeve dhe pronës publike dhe duke nënvizuar nevojën për përmirësime të mëtejshme në këtë drejtim;
- Duke nënvizuar nevojën për rritjen e shkallës së zbatimit të rekomandimeve të KLSH-së.

Vlerëson veprimtarinë e KLSH-së për vitin 2017 në këto drejtime:

1. KLSH ka ushtruar veprimtarinë në përputhje me Kushtetutën, strategjinë e zhvillimit të institucionit dhe kuadrin ligjor e rregullator.

2. KLSH ka realizuar misionin e tij kushtetues e ligjor, duke informuar Kuvendin, palët e interesit dhe qytetarët, në mënyrë të vazhdueshme, të paanshme e të plotë, mbi përgjegjshmërinë që tregojnë institucionet dhe entet publike në përdorimin e fondeve buxhetore. Ky informim ka kontribuar në përmirësimin e qeverisjes dhe thellimin e luftës kundër korrupsionit.

3. Në veprimtarinë audituese, KLSH është mbështetur në standardet ndërkombëtare të auditimit, si dhe në parimet e INTOSAI-t dhe EUROSAI-t. KLSH ka bërë përpjekje të vazhdueshme për zbatimin e rekomandimeve të institucioneve homologe dhe mbikëqyrëse ndërkombëtare, si Gjykata Austriake e Auditimit dhe Gjykata e Auditimit e Moldavisë, SIGMA, si dhe rekomandimet e Raportit të Progresit të Komisionit European.

4. Veprimtaria audituese e KLSH-së është zgjeruar krahasuar më një vit më parë, si në drejtim të numrit të auditimeve, ashtu edhe të numrit të institucioneve të audituara.

5. KLSH ka vijuar harmonizimin e formave të ndryshme të auditimit, duke i dhënë përparësi rritjes së peshës së auditimeve financiare, auditimeve të performancës dhe auditimeve të teknologjisë së informacionit. Në këtë mënyrë, KLSH ka vënë në zbatim rekomandimet e rezolutës së Kuvendit të vitit 2016, si dhe rekomandimet e BE-së e SIGMA-s. Peshën kryesore të auditimit vijojnë ta kenë auditimet e përputhshmërisë.

6. Në auditimin e performancës u realizuan objektivat e parashikuar, si rritja e numrit të auditimeve; rritja e numrit të subjekteve të mbuluara me këtë lloj auditimi; rritja e numrit të gjetjeve, konkluzioneve e rekomandimeve për çdo auditim; rritja e rolit këshillues e rekomandues të KLSH-së; zbatimi i akteve rregullatore, duke sjellë përmirësimin e cilësisë së auditimit.

Megjithatë, auditimet e performancës zënë ende një peshë të vogël në veprimtarinë audituese, krahasuar me ato të kryera nga institucionet homologe të zhvilluara. Edhe cilësia e këtyre auditimeve duhet të përmirësohet më tej.

7. KLSH ka realizuar rekomandimet për ngritjen dhe konsolidimin e auditimeve të Sistemeve të Teknologjisë së Informacionit, duke rritur numrin e auditimeve të realizuara në krahasim me planin, e cila ka sjellë rritjen e mbulimit me këtë lloj

auditimi. Konsolidimi i këtij auditimi specifik mbetet sfidë për KLSH-në, si një kërkesë e kohës.

8. KLSH ka vijuar punën për rritjen e dobisë së rezultateve të auditimit, e cila vërehet në këto drejtime:

a) Gjatë auditimit, KLSH ka zbuluar parregullsi dhe shkelje financiare, me dëm efektiv në buxhetin e shtetit. Edhe këtë vit, shkeljet më të mëdha janë në fushën e menaxhimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit, administrimin e pronës shtetërore dhe prokurimin publik. Kjo tregon se është e nevojshme të rritet përgjegjshmëria menaxheriale për të garantuar një sistem menaxhimi financiar dhe kontrolli sa më efektiv.

b) KLSH, edhe për vitin 2017, ka arritur tregues pozitivë të efektivitetit të auditimeve, duke ruajtur një raport të kënaqshëm midis shpenzimeve të institucionit dhe vlerës së dëmit ekonomik të zbuluar e të rekomanduar për t'u zhdëmtuar.

9. KLSH i ka kushtuar një vëmendje të posaçme rritjes së forcës rekomanduese të institucionit për përmirësimin e gjendjes së subjekteve të audituara. Për gjetjet nga auditimi, KLSH ka dhënë rekomandimet përkatëse në format e:

- shpërblimit të dëmit shkaktuar buxhetit;
- masave me karakter organizativ, administrativ e disiplinor;
- propozimeve për ndryshim aktesh ligjore e nënligjore;
- kallëzimeve penale.

Pjesa më e madhe e kallëzimeve penale konstatohet në auditimin e njësive të qeverisjes vendore, e ndjekur nga auditimi i aseteve dhe mjedisit. Në këto kallëzime janë ngarkuar me përgjegjësi penale titullarë institucionesh, nëpunës të nivelit drejtues, etj.

Rekomandon për KLSH-në për vitin 2018:

1. Objektivi kryesor i veprimtarisë së KLSH-së duhet të jetë nxitja e rritjes së përgjegjshmërisë dhe transparencës për përdorimin me efektivitet, efikasitet dhe ekonomi të pasurisë publike, duke forcuar integritetin e institucionit dhe duke rritur besimin e publikut.

2. KLSH duhet të vijojë e të thellojë përpjekjet për forcimin e pavarësisë së institucionit, për të siguruar auditime të paanshme dhe objektive.

3. Kryerja e veprimtarisë audituese në përputhje me kuadrin ligjor e rregullator, si dhe me standardet ndërkombëtare të auditimit mbetet një detyrë e vazhdueshme e institucionit. Kjo kërkon vijimin dhe thellimin e punës së audituesve për njohjen e legjislacionit dhe të standardeve ndërkombëtare të auditimit, të cilat janë në zhvillim. Gjithashtu, vijimi i veprimtarisë trajnuese për rritjen e kapaciteteve profesionale të audituesve është me rëndësi në këtë drejtim.

4. Metodologjia e auditimit duhet të zhvillohet e përmirësohet më tej. Në themel të saj duhet të jetë auditimi me bazë risku, i cili ndikon në rritjen e efikasitetit të veprimtarisë audituese dhe të përdorimit të fondeve publike.

5. Fokusi i veprimtarisë audituese duhet të jetë drejt rritjes së peshës së auditimit të performancës, për shkak të rolit mjaft të rëndësishëm që ka ky lloj auditimi në rritjen e efektivitetit, efikasitetit dhe përdorimit me ekonomi të fondeve publike. Cilësia e auditimeve të performancës duhet të përmirësohet më tej, duke thelluar analizën e riskut, duke njohur më mirë standardet ndërkombëtare të auditimit, duke rritur kapacitetet profesionale të audituesve, etj.

6. Një detyrë e rëndësishme mbetet thellimi i auditimit të teknologjisë së informacionit, nëpërmjet konsolidimit dhe përdorimit të elementeve të tij në auditimet e përputhshmërisë, financiare dhe të performancës.

7. Përmirësimi i cilësisë së auditimit është një detyrë e vazhdueshme e institucionit, për të rritur dobinë e tij. KLSH duhet të konsolidojë Sistemin e Menaxhimit të Cilësisë, i cili përfshin kontrollin e cilësisë dhe sigurimin e cilësisë. Kontrolli i cilësisë duhet të konsolidohet, nëpërmjet zbatimit me korrektesë të kuadrit ligjor e rregullator. Ky kontroll duhet të mbështetet nga siguri i cilësisë, të kryer nga persona që nuk kanë marrë pjesë në procesin e auditimit.

8. KLSH duhet të forcojë ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve, nëpërmjet përmirësimit të procedurave brenda institucionit dhe forcimit të bashkëpunimit ndër-institucional. Rol të rëndësishëm ka këtu bashkëpunimi me Komisionin për Ekonominë dhe Financat, nëpërmjet informimit progresiv mbi shkallën e zbatimit të rekomandimeve nga subjektet e audituara.

9. Me gjithë rritjen e konsiderueshme të transparencës në publikimin e rezultateve të auditimit, KLSH duhet të fokusohet më shumë në drejtim të përcjelljes profesionale dhe të kuptueshme të mesazhit të auditimit te palët e interesuara dhe qytetarët. Kjo do të ndikojë në rritjen e impaktit të raportimeve të KLSH-së, duke zgjeruar bazën e përdoruesve të tyre.

10. Zbatimi i rekomandimeve të KLSH-së për përmirësimin e kuadrit ligjor e rregullator është i rëndësishëm për të përmirësuar administrimin e fondeve e

pronës publike, si dhe për të thelluar luftën kundër korrupsionit. Me rëndësi të veçantë është rekomandimi i KLSH-së për hartimin dhe miratimin e ligjit për përgjegjësinë materiale.

11.KLSH duhet të ndjekë me përparësi shlyerjen e detyrimeve të prapambetura të papaguara si nga subjektet publike, ashtu edhe nga tatimpaguesit, duke synuar reduktimin e tyre.

12.KLSH duhet të ndjekë, gjithashtu, zbatimin e rekomandimeve për shpërblimin e dëmit, duke synuar që e gjithë vlera e dëmit ekonomik të arkëtohet në buxhetin e shtetit.

13.Kuvendi nxit KLSH-në që:

- të thellojë dhe të përshpejtojë procedurat e auditimit mbi privatizimin e hotel “Dajtit” nga Banka e Shqipërisë, për të rritur transparencën e këtij procesi dhe për të forcuar përgjegjshmërinë për zbatimin e ligjit;

- të kryejë me përparësi auditimin e thelluar në drejtim të ndikimit në mjedis që kanë disa sektorë të veçantë, si koncesionet për ndërtimin e hidrocentraleve, aktivitetet minerare, etj.;

- të kryejë auditimin e procedurës së prokurimit për ndërtimin e rrugës Rrëshen-Kalimash-Kukës-Morinë;

- të ndjekë me përparësi arkëtimin në buxhet të dëmit ekonomik të shkaktuar nga Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit apo edhe institucione të tjera, në të cilat KLSH ka zbuluar dëme të konsiderueshme.

Miratuar në datën 19.7.2018

IV. PLANI I VEPRIMIT PËR IMPLEMENTIMIN REZOLUTËS SË KUVENDIT TË SHQIPËRISË MBI VEPRIMTARINË E KLSH-së PËR VITIN 2017

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI

Nr. 113/4 Prot.

Tiranë, më 26/9 2018

L ë n d a: Dërgim dokumenti "Mbi Planin e Veprimit për implementimin e rekomandimeve të Rezolutës së datës 19.07.2018 të Kuvendit të Shqipërisë "Për vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017".

Drejtuar: Z. Gramoz RUÇI

KRYETAR I KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Zj. Vasilika HYSI

ZV/KRYETAR I KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Z. Edi PALOKA

ZV/KRYETAR I KUVENDIT TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Z. Erion BRAÇE

KRYETAR I KOMISIONIT TË EKONOMISË DHE FINANCEVE

KUVENDI I SHQIPËRISË

TIRANË

Në përbushje të detyrimeve ligjore institucionale si dhe në kuadër të bashkëpunimit të vazhdueshëm midis dy institucioneve tona, Lutemi gjeni bashkëlidhur dokumentin *Plani i Veprimit për implementimin e rekomandimeve të Rezolutës së datës 19.07.2018 të Kuvendit të Shqipërisë "Për vlerësimin e veprimtarisë së Kontrollit të Lartë të Shtetit për vitin 2017"*.

KLSH në këtë dokument ka adresuar si faktor nxitës të ndryshimit, menaxhimin modern institucional nën moton "KLSH shërbestar i qytetarit" e cila është forca lëvizëse dhe motivuese për menaxhimin e ndryshimit të qeverisjes institucionale.

Me bindjen se ky dokument do të përbëjë një vlerë të shtuar në drejtim të ushtrimit të mbikëqyrjes parlamentare dhe në funksion të një marrëdhënie efektive, frytdhënëse dhe konstruktive ndërmjet KLSH-së dhe Kuvendit të Shqipërisë,

Ju falënderojmë për frymën bashkëpunuese.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KONTROLLI I LARTË I SHTETIT

PLANI I VEPRIMIT PËR IMPLEMENTIMIN E

REKOMANDIMEVE TË REZOLUTËS SË DATËS 19.07.2018

TË KUVENDIT TË SHQIPËRISË

PËR VLERËSIMIN E VEPRIMTARISË SË KONTROLLIT TË LARTË TË SHTETIT PËR VITIN 2017

Nr Prot 113/4

Datë 26.9.2018

HYRJE

Kontrolli i Lartë i Shtetit realizon misionin kushtetues e ligjor duke i shërbyer qytetarit dhe Kuvendit të Republikës së Shqipërisë në nxitjen e përgjegjshmërisë, llogaridhënies dhe transparencës në funksion të një qeverisje efektive.

Eksperienca e përfituar dhe zhvillimet e institucionale kanë konfirmuar se procesi i modernizimit të institucionit të auditimit të jashtëm publik në Shqipëri kontribuon për një qeverisje efektive dhe është një vlerë e shtuar në sistemin e institucioneve publike, duke ruajtur një profil të lartë të funksionimit institucional si një organizatë model që udhëheq nëpërmjet shembullit, parim i cilësuar në ISSAI-n 12 *“Vlerat dhe dobitë e institucioneve supreme të auditimit – të bësh diferencën në jetën e qytetarëve”*.

KLSH në zbatim të Standardeve të INTOSAI-t, dhe veçanërisht ISSAI 1, Deklarata e Limës, ose Kushtetuta e institucioneve supreme të auditimit, Neni 8 i saj *“Marrëdhënia me Parlamentin”*, dhe standardit ISSAI 21 *“Parimet dhe Praktikën e mira të Transparencës dhe Përgjegjshmërisë”*, mbështetur në dy Rezolutat e Organizatës së Kombeve të Bashkuara A/66/209 *“Nxitja e eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, duke forcuar Institucionet Supreme të Auditimit”* të datës 22 dhjetor 2011 dhe Rezolutës A/69/228: *“Promovimi dhe fuqizimi i eficiencës, përgjegjshmërisë, efektivitetit dhe transparencës së administratës publike, me anë të forcimit të institucioneve të larta të auditimit”* të datës 19 dhjetor 2014, si dhe mbështetur në Kushtetutën e Shqipërisë, Neni 164 i saj dhe në Ligjin Organik Nr.154/2014, datë 27.11.2014, Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH) paraqet dokumentin e *“Planit të Veprimit për Zbatimin e Rekomandimeve të Rezolutës së Kuvendit datë 19 Korrik 2018 me nr. Prot 113/4, datë 26.09.2018, në vlerësim të mbështetjes së deritanishme të marrë nga Kuvendi i Shqipërisë e në mënyrë të veçantë, nga Komisioni për Ekonominë dhe Financat në Kuvend”*.

Plani i implementimit të rekomandimeve të rezolutës ofron qasjen strategjike të institucionit në një linjë me frymën dhe mesazhet e përcjella nga Kongresi i XXII i INCOSAI-t, që janë:

- i) *“Institucionet Supreme të Auditimit (SAI-et) në shërbim të qytetarëve”*, dhe
- ii) *“Të bashkuar në ambicie dhe vendosmëri”*, KLSH në këtë dokument ka adresuar si faktor nxitës të ndryshimit menaxhimin modern institucional nën moton ***“KLSH***

shërbestar i qytetarit”, e cila është forca lëvizëse dhe njëherazi motivuese e inspiruese për menaxhimin e ndryshimit të qeverisjes institucionale në KLSH.

Rekomandimet e Rezolutës së Kuvendit janë në një linjë dhe integrohen plotësisht me objektivat e Strategjisë së Zhvillimit të KLSH-së 2018-2022 si dhe Planet Strategjike të INTOSAI-t 2017-2022 dhe EUROSAT-t 2018-2023, me vlerësimet dhe rekomandimet e adresuara nga Raporti i Komisionit European publikuar në Prill 2018, kapitulli 32. Këto rekomandime përbëjnë një kontribut dhe vlerë të shtuar për orientimin e institucionit të KLSH-së drejt një zhvillimi të qëndrueshëm, drejt thellimit dhe konsolidimit të reformave të ndërmarra, në përputhje me standardet profesionale ndërkombëtare ISSAI dhe me rekomandimet e Progres Raporteve të BE, me detyrimet kushtetuese dhe me pritshmëritë e larta të qytetarëve, Kuvendit dhe opinionit publik të vendit.

Përmes kësaj Rezolute, Kuvendi i Shqipërisë, ka njohur dhe vlerësuar rolin e Kontrollit të Lartë të Shtetit, si institucioni më i lartë shtetëror i auditimit të jashtëm në Republikën e Shqipërisë, rolin e institucionit në rritjen e transparencës dhe llogaridhënies në përdorimin e fondeve publike, dinamikën, progresin në përmbushjen e objektivave të zhvillimit institucional, atë të sigurimit të kuadrit rregullator ligjor në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit, forcimit të kapaciteteve audituese dhe të metodologjisë të auditimit konsiderimin që KLSH është faktor kyç në nxitjen e përdorimit me efektivitet, eficiencë dhe ekonomi të pronës publike, duke vënë theksin në nevojën për rritjen e shkallës së zbatimit të rekomandimeve, ka konfirmuar mbështetjen dhe nxitjen në misionin tonë për të punuar dhe kontribuar për një qeverisje të mirë, nëpërmjet parandalimit dhe luftës pa kompromis kundër korrupsionit dhe abuzimeve në administrimin e pronës publike.

Kontrolli i Lartë i Shtetit, në përputhje me kuadrin rregullator, praktikat më të mira të BE-së, standardeve ndërkombëtare INTOSAI, në zbatim të Vendimit të Kuvendit të Shqipërisë nr. 49/2017 *“Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura dhe atyre të krijuara me ligj”*, të Urdhërit nr. 122 datë 23.06.2017 *“Për përmbushjen e detyrimeve të KLSH-së ndaj Kuvendit të Shqipërisë”* kërkesave të Udhëzuesit miratuar me Vendimin nr. 81 datë 30.06.2018 *“Për institucionalizimin e marrëdhëneve të KLSH-së me Parlamentin”* ka përgatitur këtë Plan Veprimi për zbatimin e plotë, me eficiencë dhe në kohë të Rekomandimeve të Rezolutës së Kuvendit të Shqipërisë.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
1.	Objektivi kryesor i veprimtarisë së KLSH-së duhet të jetë nxitja e rritjes së përgjegjshmërisë dhe transparencës për përdorimin me efektivitet, eficiencë dhe ekonomi të pasurisë publike, duke forcuar integritetin e institucionit dhe duke rritur besimin e publikut.				
1.1	1.1.1 Menaxhimi strategjik institucional do të vijojë të udhëhiqet drejt normave dhe parimeve ndërkombëtare të auditimit të jashtëm publik dhe në konvergencë të plotë me Strategjinë e Zhvillimit të KLSH-së 2018-2022, miratuar me Vendim të Kryetarit nr. 229, datë 31.12.2018, me Strategjinë e Zhvillimit të EUROSAT 2018-2023 dhe të INTOSAI-t 2017-2022, në funksion të përbushjes së të gjitha pritshmërive të implementimit të objektivave strategjike. 1.1.2 Sigurimi i qëndrueshmërisë së zhvillimit të menaxhimit institucional nëpërmjet implementimit Strategjisë së Zhvillimit të KLSH-së 2018-2022, duke u fokusuar në 3 qellimet strategjike: 1. Rritja e impaktit të veprimtarisë audituese me fokus në 6 E-të; 2. Optimizimi i kapaciteteve profesionale, ofrësive audituese, procedurave të punës, logjistikës dhe funksionet e tjera mbështetëse; 3. Përmirësimi i kanaleve të komunikimit dhe bashkëpunimit.	Kryetari, Sekretari/Drejtor i Përgjithshëm/ Departamenteve, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Menaxhimi i ndryshimit nëpërmjet rivlerësimit të vazhdueshëm, përditësimit, përshtatjes dhe zgjerimit të dimensioneve e objektivave strategjike; -Kryerja në nivel vjetor e procesit të monitorimit të Strategjisë Zhvillimit të KLSH-së 2018-2022 si një proces, i cili mundëson nivelin e përbushjes së objektivave duke i shtuar vlerë strategjisë për zhvillim institucional; -Hartimi i Raportave të Monitorimit të Strategjisë, si instrumente për vlerësimin e nivelit të përbushjes së objektivave institucionale dhe përcaktimin e pritshmërive të reja në nivel strategjik.
1.2	Sigurimi i qëndrueshmërisë së zhvillimit në funksion të konsolidimit të qeverisjes efektive institucionale, identifikimi i faktorëve kritik nxitës të ndryshimit me objektiv final të rritjes së përgjegjshmërisë dhe transparencës për përdorimin me efektivitet, eficiencë dhe ekonomi të pasurisë publike. Konsolidimi dhe mbajtja e një sistemi qeverisës të brendshëm institucional që të garantojë jo vetëm zhvillimin e qëndrueshëm por edhe të jetë fleksibël për përballimin dhe përshtatjen me ndryshimet dhe	Kryetari, Sekretari/ Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtuesit e të gjithë niveleve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Kryerja në vijimësi e analizave SWOT (në nivel institucionali dhe njësie strukturore); -Identifikimi aspekteve menaxheriale që duhen përmirësuar, mundësi apo dhe rreziqeve të ndryshme në

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	transformimet e sektorit publik të cilat përfaqësojnë fushat e mbulimit me auditim. 1.2.1 Në funksion sa më sipër do të vijojë kryerja e analizave SWOT, si një instrument menaxherial si në nivel institucional ashtu dhe në nivel departamenti dhe drejtorie. Nëpërmjet analizave do të bëhet e mundur sigurimi i identifikimit të faktorëve potencialë që ndikojnë në arritjen e objektivave dhe rritjen e performancës institucionale.				funksion të një vendimmarrje sa më efektive dhe përbushjes së pritshmërive të objektivave strategjike.
	1.2.2 KLSH në vijim të eksperiencës tre vjeçare (2015-2017) të implementimit në mënyrë vullnetare të instrumentit të vetëvlerësimit "Korniza e Matjes së Performancës së SAI-t¹, do të vijojë të aplikojë këtë metodologji vlerësimi si një mjet i rëndësishëm për sigurimin e qeverisjes efektive institucionale. Nëpërmjet aplikimit të kësaj kornize KLSH do të vijojë të masë performancën kundrejt standardeve të INTOSAI-t, po ashtu dhe praktikave të mira.	Kryetari, Sekretari/ Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtuësit e të gjithe niveleve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Hartimi në nivel vjetor i Raportit të Matjes së Performancës institucionale. Shqyrtimi dhe Rishikimi sistematik i performancës, duke siguruar monitorimin e progresit në aspektet kryesore KMP do të aplikohet në vlerësimin e performancës në mënyrë tërësore, si veprimtarinë audituese, qeverisjen e brendshme dhe etikën, marrëdhëniet me aktorët e jashtëm, si dhe pavarësinë dhe kornizën ligjore.
1.3	Vijueshmëria dhe Konsolidimi i politikave institucionale mbi integritetin. 1.3.1 Veprimtaria menaxheriale institucionale do të vijojë të fokusohet në	Kryetari, Sekretari/	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Politikat menaxheriale të zhvillimit të një sistemi efektiv të

¹ Kongresi XXII INCOSAI-t miratoi Kornizën e Matjes së Performancës së SAI-t (PMF), nëpërmjet së cilës KLSH ashtu si SAI-et anëtare të INTOSAI-t u angazhua të krijojnë një kuadër global të vlerësimit të performancës së SAI-ve, që mund të tregojë se si SAI-të në të gjithë globin po kryejnë punën dhe misionin e tyre, si dhe se si kjo performancë po përmirësohet. Botuar dhe publikuar në faqen zyrtare të internetit: http://www.klsh.org.al/web/libri_pmi_3366.pdf

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	sigurimin e qëndrueshmërisë së zhvillimit dhe efektivitetit të sistemit të etikës dhe integritetit institucional, nëpërmjet zbatimit të kornizës rregullative të KLSH-së dhe praktikave më të mira të komunitetit të INTOSAI-t, specifikisht të INTOSAI (instrumenti i vetëvlerësimit të integritetit). 1.3.2 Në fokus të politikave të ndjekura do vijohet të aplikohet filozofia e menaxhimit që masat për instalimin e një sistemi efektiv të integritetit të jenë të vazhdueshme, pjesë e menaxhimit të përditshëm të institucionit të KLSH-së dhe jo politika të përkohshme, në funksion të parandalimit të krijimit të një ambienti jo korruptiv dhe implementimin e një kulture etike dhe me integritet. 1.3.3 Problematikat e integritetit në KLSH, do të vijojnë të implementohen duke konsideruar si një <i>komponent standard</i> i përditshëm dhe i prekshëm nga të gjithë audituesit. 1.3.4 Mbikëqyrja dhe monitorimi i investigimit për parandalimin e incidenteve të karakterit korruptiv apo shkeljeve ndaj integritetit kanë qenë dhe do vijojnë të jenë boshti kryesor i veprimtarisë së përditshme të KLSH-së. Promovimi i integritetit do të vijojë të jetë në fokus të veprimtarisë menaxhuese. 1.3.5 Aspekti praktik i filozofisë së menaxhimit i "Ton at the top" do të vijojë të reflektojë standardin, tashmë të instaluar, të "udhëheqjes nëpërmjet shembullit" (lead by example).	Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtuesit e të gjithë niveleve			etikës dhe integritetit ashtu sikurse është vepruar deri më tani do jenë në një linjë me qasjet e sugjeruara nga OECD, pra fokusimi i politikave në tre shtylla kryesore: 1. Progresimi dhe avancimi në konsolidimin e <i>kuadrit rregullator</i> mbi etikën dhe integritetin duke reflektuar prirjet me të fundit të kornizës rregullative të komunitetit të INTOSAI-t dhe praktikave më të mira të fushës; 2. Menaxhimi i etikës dhe integritetit duke vijuar me imponimin dhe implementimin e rregullave, procedurave dhe udhëzimeve. Në këtë aspekt do vijojnë trajnimet intensive me synim edukimin e punonjësve me frymën e standardeve dhe vlerave morale; 3. Ushtrimi i funksioneve mbikëqyrëse dhe kontrolluese, investiguese dhe ndëshkuese ndaj sjelljeve dhe shkeljeve të etikës dhe integritetit.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
1.4	Forcimi i strukturës përgjegjëse për kontrollin, mbikëqyrjen dhe monitorimin e zbatimit të Kodit të Etikës dhe vlerësimit të integritetit të stafit të KLSH. KLSH në funksion të vlerësimit dhe konsolidimit të funksionimit të sistemit të integritetit dhe infrastrukturës do të vijojë të aplikojë Instrumentin INTOSAINT në mënyrë periodike çdo vit duke evidentuar aspektet vulnerabel të sistemit dhe përcaktuar masat dhe rekomandimet për përmirësimin e situatës.	Kryetari, Sekretari Përgjithshëm, Departamenti Juridik, Sektori i Etikës dhe Integritetit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Struktura organizative e KLSH-së, Zgjerimi i Komisionit të Etikës dhe Forcimi i Kapaciteteve trajnime/workshope seminare. Sektori Etikës dhe Integritetit do të udhë heqë çdo vit procesin e vlerësimit të sistemit të etikës dhe integritetit në KLSH në përmjet aplikimit të INTOSAINT metodologji.
1.5	Implementimi Kodit të Etikës dhe kuadrit rregullativ të integritetit si dhe monitorimi i rezultateve. Konsolidimi i protokollit të investigimit të shkeljeve të integritetit duke intensifikuar kryerjen e investigimeve edhe gjatë procesit auditues dhe mbështetës në vartësi kjo të sinjalizimeve të ndryshme për shkelje të integritetit nga ana e audituesve/stafit mbështetës. Konsolidimi i kulturës organizative të instaluar tashmë nëpërmjet sigurimit të vijueshmërisë të nxjerrjes së udhëzimeve periodike "Për komunikimin e drejtpërdrejtë për përmirësimin e punës audituese dhe rritjen e zbatimit të standardeve INTOSAINT në KLSH" duke krijuar në këtë mënyrë hapësira konkrete të mjaftueshme për shprehjen e "kritizimit pozitiv" nga poshtë lart apo dhënie e mendimeve, sugjerimeve për përmirësimin e punës në institucion. Nxjerrja e këtyre udhëzimeve nga menaxhimi do të vijojë të konsiderohet një "instrument" efektiv për promovimin e integritetit për inkurajimin e punonjësve për diskutimin e problemeve, vlerësimin e menaxhimit apo edhe sugjerimin e mendimeve të ndryshme.	Kryetari, Sekretari/ Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtorët e Departamenteve, Sektori Etikës dhe Integritetit, Komisioni i Etikës, Stafi KLSH	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Raportimi në Kuvend, si pjesë e Raportit vjetor të performancës institucionale në një seksion të vecantë me objekt "Mbi funksionimin e sistemit të etikës integritetit në KLSH". -Numër në rritje të Raporteve me rezultatet e monitorimit të Kodit të Etikës raportet e inspektimit, etj. -Nxjerrja e udhëzimeve periodike për stimulimin e "kritizimit pozitiv" në funksion të promovimit të integritetit dhe etikës në KLSH.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
1.6	Zbatimi i "Rregullores së Brendshme të posaçme për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit, mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit dhe mbrojtjes nga hakmarrja në KLSH", miratuar me Urdhër të Kryetarit nr.219, datë 31.12.2017	Kryetari, Sekretari i përgjithshëm, Njësia Përgjegjëse për Sinjalizimin, Drejtorja e Auditimit të Brendshëm, Sektori Etikës dhe Integritetit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Raportet Vjetore të monitorimit të zbatimit të Rregullores dhe dërgimi i këtij raporti ILKPD; -Numri i gjetjeve dhe dobësive kundrejt rasteve të shqyrtuara; -Kryerja e trajnimeve në drejtim të Kuadrit Rregullativ për Sinjalizimin dhe mbrojtjen e Sinjalizuesve.
2.	KLSH duhet të vijojë e të thellojë përpjekjet për forcimin e pavarësisë së institucionit, për të siguruar auditime të paanshme dhe objektive.				
2.1	Pavarësia e Kontrollit të Lartë të Shtetit e sanksionuar në Kushtetutë dhe në Ligjin e tij Organik, është "shtylla vertebrale" e funksionimit institucional dhe kusht i domosdoshëm për përmbushjen e misionit dhe arritjen e qëllimeve dhe objektivave strategjikë. KLSH do të vijojë të implementojë rekomandimet e adresuara përgjatë procesit të "Peer Review", të kryer nga kolegët e Gjykatës së Auditimit të Austrisë. KLSH do të insistojë duke adresuar Kuvendit (Komisionit për Ekonominë dhe Financat dhe Komisionit të Ligjeve) kërkesa për miratimin e propozimeve për ndryshimet e nevojshme në Ligjin nr. 154/2014 "Mbi Organizimin dhe funksionimin e KLSH-së" për të gjitha parakushtet dhe aspektet, që konsiderohen të domosdoshme për pavarësinë e institucionit adresuar me shkresën nr 926, datë 02.08.2018 "Dërgohet projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 154/2014 "për organizimin dhe	Kryetari, Departamenti Juridik dhe Kontrollit Zbatimit të Standardeve, Drejtorët e Përgjithshëm Drejtorët e Departamenteve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Adresimi Kryetarit të Kuvendit dhe Komisionit të Ekonomisë dhe të Ligjeve në mënyrë të herë pas herëshëm deri në miratimin e propozimeve për ndryshimin e Ligjit 154/2014 "Për organizimin dhe funksionimin e KLSH-së. Në funksion sa më sipër organizimi i tryezave të diskutimit dhe konsultimit në nivel specialistësh, me përfaqësues të KLSH-së dhe Kuvendit mbi domosdoshmërinë e miratimit të propozimeve ligjore.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	funkcionimin e KLSH-së". Ndryshimet ligjore të propozuara dhe adresuar Kuvendit synojnë përfirimin e ligjit organik të KLSH-së me acquis komunitare të BE-së. Zbatimi dhe ndjekja me rigorozitet i kërkesave të tetë Parimeve të pavarësisë sanksionuar në ISSAI 10, Deklarata e Meksikës: ✓ ekzistenca e një kuadri efektiv ligjor; ✓ pavarësia e drejtuesve dhe anëtarëve të SAI-ve; ✓ mandat i gjerë legjislativ dhe liri e plotë veprimi në kryerjen e funksioneve të SAI-ve; ✓ akses i pakufizuar në informacion; ✓ e drejta dhe detyrimi për të raportuar mbi rezultatet e auditimit; ✓ liria për të vendosur mbi përmbajtjen dhe kohën e raporteve të auditimit; ✓ ekzistenca e një mekanizmi për ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve; ✓ autonomi financiare/menaxheriale/administrative dhe burime të përshtatshme.	Kryetari, Departamenti Juridik dhe Kontrollit Zbatimit të Standardeve, Sekretari /Drejtorët e Përgjithshëm	Shtator 2018 dhe në vijmës,i deri në miratimin e amendim- eve ligjore	Buxheti i KLSH-së	Adresimi Kuvendit deri në miratimin e ndryshimeve ligjore të kërkesave për kompetencën e auditimit të institucioneve, organizatave dhe kompanive që janë përdorues të fondeve publike, pavarësisht statusit të tyre, përfshirë edhe përdoruesit e fondeve të asistencës së Bashkimit Europian.
2.2	Në funksion të dhënies së sigurisë së arsyeshme dhe të pavarur për palët e interesit të nivelit kombëtar, Kuvendin, dhe partnerët ndërkombëtar, Komisionin Europian në mbrojtje të interesave financiare të tyre, KLSH do të vijojë të adresojë kërkesat që referuar Standarteve Ndërkombëtare të Auditimit (ISSAI) konsiderohen si parakushte për garantimin e pavarësisë dhe do të kërkojë nga Kuvendi miratim e ndryshimeve për: 1-Qartësimin dhe adresimin e fushave të pambuluar me auditim nga KLSH, për një qasje të pakufizuar dhe të pavarur në auditimin e institucioneve, organizatave dhe kompanive që janë përdorues të fondeve publike, pavarësisht statusit të tyre, përfshirë edhe përdoruesit e fondeve të				

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	asistencës së Bashkimit Europian. 2-Përdorimin e instrumenteve si një garanci shtesë që do të japë siguri të mëtejshme së KLSH duhet të ketë në dispozicion burimet njerëzore, materiale dhe monetare të nevojshme dhe të arsyeshme për kryerjen e plotë të auditimeve.	Drejtorët e Departamenteve, Stafi auditues			
2.3	Në drejtim të aksesit të pakufizuar në informacion prioritet gjatë veprimtarisë audituese do të jetë zbatimi i kërkesave të Ligjit Organik të KLSH-së dhe parimit 4 të ISSAI 10 që është sigurimi i aksesit të pakufizuar në informacion nga subjektet e auditimit si dhe zgjerimi i fushës së aksesit me ndryshimet e ligjit organik adresuar Kuvendit me shkresën nr. 926, datë 02.08.2018 dërgohet projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr 154/2014 "Për organizimin dhe funksionimin e KLSH-së".	Kryetari, Departamenti Juridik dhe Kontrollit Zbatimit të Standardeve, Sekretari/ Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	KLSH do të vijojë me praktikën e aksesit të plotë dhe të pakufizuar në informacion. Në rast refuzimi/pengimi të KLSH nga subjektet e audituara për sigurimin e informacionit KLSH do të vijojë me ndjekjen e procedurës së denoncimit në Prokurori, si rrugë efektive në ruajtjen e së të drejtës së aksesit të informacioneve.
2.4	Zhvillimi i bazës metodologjike në drejtim të rritjes profesionale të audituesve me theks në integritet dhe etikë në funksion të ushtrimit të veprimtarisë audituese në refleksim të vlerave bazë etike që është objektiviteti, pavarësia paanshmëria dhe neutraliteti politik.	Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Zhvillimi i trajnimeve me fokus vlerat bazë etike të pavarësisë së audituesve objektivitetit, si dhe trajtimi i dilemave etike, që mund të hasin audituesit gjatë veprimtarisë audituese.
3.	Kryerja e veprimtarisë audituese në përputhje me kuadrin ligjor e rregullator, si dhe me standardet ndërkombëtare të auditimit mbetet një detyrë e vazhdueshme e institucionit. Kjo kërkon vijimin dhe thellimin e punës së audituesve për njohjen e legjislacionit dhe të standardeve ndërkombëtare të auditimit, të cilat janë në zhvillim. Gjithashtu, vijimi i veprimtarisë trajnuese për rritjen e kapaciteteve profesionale të audituesve është me rëndësi në këtë drejtim.				

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
3.1	Zbatimi i standardeve profesionale nëpërmjet zhvillimit të metodologjive dhe standardeve të aplikueshme në përpunime me praktikant me të mira të profesionit. Përveçse e fokusuar në auditimet tradicionale të përputhshmërisë dhe ato financiare, KLSH do të vijojë zgjerimin e fokusit të saj në auditimet e performancës dhe IT, duke përfshirë në secilin prej tyre dhe impaktet dhe vlerësimet për ekonomicitetin, eficientën, efektivitetin, etikën, mjedisin dhe energjinë në një linjë me qëllimin kryesor të Strategjisë së Zhvillimit 2018-2022. Në këtë aspekt KLSH do të vijojë me implementimin e kërkesave të ISSAI-ve në funksion të zbatimit të parimeve fundamentale dhe teknikalliteteve respektive për auditimet e performancës IT, përputhshmërisë dhe atij financiar.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Numri i auditimeve të kryera (auditimet pilot financiar dhe të përputhshmërisë) në përputhshmëri të plotë me Standardet ISSAI referuar Raportit të sigurimit të cilësisë kundrejt numrit të auditimeve gjithsej.
3.2	Përmirësimi i Manualeve të Auditimit të Përputhshmërisë dhe Auditimit Financiar referuar problematikave të rezultuara nga auditimet pilot të kryera përgjatë viteve 2016-2017-2018, si dhe auditimeve pilot të kryera përgjatë implementimit të projektit IPA 2013.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtorët e Departamenteve, Sekretari i Përgjithshëm, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë	Qershor 2019	Buxheti i KLSH-së	Manuali Auditimit Financiar i miratuar (i rishikuar) Manuali Auditimit të Përputhshmërisë i miratuar (i rishikuar)
3.3	Hartimi manualeve specifike të detajuara për fusha dhe drejtime të caktuara për auditimin të Performancës, Financiar, të Përputhshmërisë e Rregullshmërisë, si dhe auditimin të TI-së bazuar në Udhërrëfyesit e	Kryetari, Drejtorët e	Që nga viti 2019 e në	Buxheti i KLSH-së	Metodikat, Udhëzuesit e miratuar nga Kryetari i KLSH,

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	Përgjithshëm të Auditimit të INTOSAI-t dhe për mirëqeverisjen INTOSAI GOV.	Përgjithshëm, Drejtorët e Departamenteve, Sekretari Përgjithshëm, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë	vijimësi.		
3.4	Nxitja dhe promovimi i profesionalizimit të audituesve nëpërmjet kulturës së të mësuarit gjatë gjithë jetës dhe politikës së edukimit të vazhdueshëm dhe zhvillimit profesional në funksion të sigurimit të aftësive dhe përvetsimit të kërkesave të standarteve ndërkombëtare të auditimit ISSAI.	Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Aplikimi i sistemit të trajnimit të vazhdueshëm të hartuar në përputhje me nevojat individuale të audituesit në mënyrë që të reflektojë nga njëra anë nevojat specifike të individit për njohuri specifike gjatë gjithë jetës; -Hartimi dhe ndjekja e planit të zhvillimit profesional të gjithësecilit sipas kërkesave të sintetizuara në objektivat specifike të Programit Vjetor të Trajnimit; - Realizimi mesatarisht i 25 ditë trajnimi në vit për çdo punonjës të KLSH-së duke matur njëkohësisht impaktin e këtij sistemi në përfomancën e punës audituese.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
3.5	Zhvillimi i meteishëm i sistemit tashmë të strukturuar të zhvillimit profesional duke siguruar përbushjen e objektivit final, atë të certifikimit të audituesve të KLSH-së, nëpërmjet: 1. Implementimit të Programit të Zhvillimit të Vazhdueshëm Profesional të audituesve, duke ruajtur nivelin pjesëmarrjes në trajnime measarisht 25 ditë trajnimi në vit për auditues. 2. Zbatimit të procedurave për certifikimin e audituesve të jashtëm të sektorit publik (në përputhje me kërkesat e Standarteve të INTOSAI-t dhe ndryshimeve në kadrin ligjor të KLSH).	Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Në vijimësi Nëntor 2019	Buxheti i KLSH-së	Programi i zhvillimit të vazhdueshëm profesional dhe përcaktimi i procedurave dhe kuadrit rregullator dhe udhëzimeve specifike, në funksion të certifikimit të audituesve të jashtëm të sektorit publik.
3.6	Hartimi i Programit dhe Kurrikulave për Certifikimin e Audituesve Publik.	Grupi i Punës për këtë qëllim	Dhjetor 2019	Buxheti i KLSH-së	Programi dhe Kurrikulat për Certifikimin e Audituesve Publik i miratuar nga Kryetari i KLSH.
3.7	Krijimi i Trupës së Trajnerëve në bashkëpunim me organizma profesionale dhe akademikë si: IEKA, Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit dhe Universitete.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm, Sekretari i Përgjithshëm, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë	Korrik 2019	Buxheti i KLSH-së dhe/ose financim i huaj	Trupa e trajnerëve e miratuar dhe e trajnuar.
3.8	Hartimi i Strategjisë për Trajnimin dhe Zhvillimin Profesional të audituesve të jashtëm në sektorin publik.	Grupi i Punës për këtë qëllim	Qershor 2019	Buxheti i KLSH-së	Strategjia për trajnimin dhe zhvillimin profesional të audituesve të jashtëm në sektorin publik, e miratuar nga Kryetari i KLSH.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
3.9	Hartimi i Rregullave të Procedurave për Trajnimin dhe Zhvillimin Profesional në KLSH.	Kryetari, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë	Qershor 2019	Buxheti i KLSH-së	Rregullat e Procedurave për Trajnimin dhe Zhvillimin Profesional në KLSH, të miratuara nga Kryetari i KLSH
3.10	Përgatitja e moduleve të trajnimit të audituesve mbi auditimin e përputhshmërisë, auditimin financiar dhe auditimin e performances	Drejtori i Përgjithshëm, Drejtori i Departamentit, Drejtorja Strategjisë dhe Metodologjisë	Dhjetor 2019	Buxheti i KLSH-së	Miratimi i moduleve të trajnimit të audituesve mbi auditimin e përputhshmërisë auditimin financiar dhe auditimin e performancës.
3.11	KLSH do të vijojë me praktikën e kryerjes së trajnimeve, si dhe si dhe njohjes së stafit me çdo informacion dhe njohuri të marre nga çdo individ lidhur me raportet dhe rekomandimet e kongreseve, konferencave dhe seminareve të zhvilluara nga INTOSAI dhe EUROSAI si dhe partnerë të tjerë kombëtarë e ndërkombëtarë në fushën e auditimit të jashtëm publik.	Drejtorët e Përgjithshëm, Sekretari i Përgjithshëm, Drejtorët e Departamenteve, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Drejtorja e Komunikimit, Botimet dhe Marrëdhëniet me Jashtë	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Numri i informacioneve të shpërndara/trajnimeve apo forma të tjera të komunikimit të rezultateve nga organizimet kryesore si kongrese, seminare rezoluta, etj. -Numri i artikujve të përkthyer dhe botuar nga aktivitetet dhe botimet e SAI-ve, të zhvilluara të EUROSAI dhe INTOSAI. -Konferencat Vjetore të KLSH-së dhe në botimet KLSH.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
3.12	Eksplorimi i mundësive për auditime të përbashkëta dhe/ose paralele me SAI-t partnere të KLSH-së dhe SAI-t e tjera europiane e më gjerë.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm Sekretari i Përgjithshëm, Drejtorët e Departamenteve, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Drejtoria e Komunikimit, Botimit dhe Marrëdhënies me Jashtë	Viti 2018 e në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Numri i pjesëmarrjes në auditime të përbashkëta dhe/ose paralele me SAI-t partnere të KLSH-së dhe SAI-t e tjera europiane e më gjerë, të interesuara për shkëmbimin e eksperiencave audituese me KLSH.
3.13	Nxjtja e aktiviteteve të zhvillimit profesional të formave të ndryshme, nga trajnimet dhe nëpërmjet e-learning, si dhe studimin në mënyrë të pavarur.	Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Drejtoria e Komunikimit, Botimit dhe Marrëdhënies me Jashtë	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Numri i audituesve anëtarë të organizatave profesionale. Numri i audituesve që ndjekin trajnime online.
4.	Metodologjia e auditimit duhet të zhvillohet e përmirësohet më tej. Në thellim të saj duhet të jetë auditimi me bazë rrisht, i cili ndikon në rritjen e efikasitetit të veprimtarisë audituese dhe të përdorimit të fondeve publike.				
4.1	Auditimi mbi Bazë Risku (ABR) konsiderohet në politikat menaxheriale të zhvillimit të metodologjisë së auditimit, si shtylla kryesore e teknikave të	Drejtorët e Përgjithshëm,	Viti 2018 e në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Planet vjetore të veprimtarisë audituese, bazuar në

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	auditimit në të gjitha statet e auditimit: i) planifikimi; ii) auditimi në terren; dhe iii) raportimi. E aplikuar për herë të parë me asistencën e ekspertizës së Projektit "Forcimi i kapaciteteve të auditimit të jashtëm" për hartimin e Planit Vjetor të Auditimit të KLSH për vitin 2017, kjo qasje do të shtrihet dhe zgjerohet më tej në çdo fazë të angazhimeve të auditimit. Në këtë kuadër KLSH në Qershor të vitit 2018 ka miratuar Metodologjinë e hartimit të planifikimit strategjik dhe vjetor në auditimin financiar dhe të përputhshmërisë me analizën në regjistrin qendror të riskut".	Drejtorët e Departamenteve të auditimit, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Stafi auditues	vijimësi		metodologjinë e auditimit.
4.2	Zbatimi i rekomandimit të Raport Progresit për Shqipërinë të Komisionit Europian publikuar në 17 Prill 2018 në Kapitullin 32 "Kontrolli Financiar", sipas të cilit: <i>"Shqipëria (KLSH) duhet në veçanti të miratojë një qasje të bazuar në risk, të auditimit të jashtëm, që do të përshkruajë si të reduktojë gradualisht numrin e auditimeve të përputhshmërisë dhe të rrisë numrin e auditimeve financiare dhe të performancës"</i>. Hartimi i Metodologjisë së auditimit bazuar në risk "Mbi reduktimin gradual të auditimeve të përputhshmërisë dhe rritjen e auditimeve financiare dhe të performancës". Konsiderimi nga Grupi i punës për hartimin e Metodologjisë, i objektivave/qellimeve strategjike të zhvillimit të periudhës 2018-2022; Objektivi Strategjik 1.2: "Fokusi në Rritje i Auditimit të Performancës"; Objektivi Strategjik 1.3: "Kryerja e Auditimeve Financiare në pajtueshmëri të plotë me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit; Objektivi Strategjik 1.4 Konsolidimi i Auditimit të përputhshmërisë vlerësuar sipas kërkesave të ISSAI-ve; Objektivi Strategjik 2.2: "Auditimi mbi bazë Risku".	Drejtorët e Përgjithshëm, Sekretar i Përgjithshëm, Drejtori i Departamentit të Performancës, Drejtori i Departamentit të Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	30 shtator 2018	Buxheti i KLSH-së	Metodologjia e auditimit bazuar në risk "Mbi reduktimin gradual të auditimeve të përputhshmërisë dhe rritjen e auditimeve financiare dhe të performancës". Dërgimi i Metodologjisë së Auditimit Bazuar në Risk "Mbi reduktimin gradual të auditimeve të përputhshmërisë dhe rritjen e auditimeve financiare dhe të performancës", në DG Budget të Komisionit Europian dhe në Delegacionin e BE-së në Tiranë, si dhe publikimi në faqen zyrtare të KLSH-së.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
4.3	KLSH do të vijojë me konsolidimin e auditimit mbi bazë rrisht, si qasje të përshatshme dhe shumë të rëndësishme për të gjitha llojet e auditimit që aplikon. KLSH do të fokusohet në: a) Zhvillimin me tej të qasjeve dhe teknikave për Vlerësimin e Riskut në Auditim; b) Trajnimin e stafit në funksion të konsolidimit të kapaciteteve; c) Monitorimin dhe ndjekjen e zbatimit të këtyre teknikave në veprimtarinë audituese.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm/ Drejtorët e Departamenteve të auditimit Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Zhvillimi i qasjeve dhe teknikave, zhvillimi i trajnimeve dhe monitorimi i tyre, bazuar në raportet e sigurimit të cilësish referuar ISSAI 40 "Kontrolli dhe Sigurimi i cilësish".
4.4	Hartimi i Udhëzuesit për vlerësimin dhe matjen e rrisht në auditim.	Grupi i Punës i ngritur për hartimin e udhëzuesit.	Nëntor 2019	Buxheti i KLSH-së	Udhëzuesi për vlerësimin dhe matjen e rrisht në auditim.
4.5	Planifikimi i veprimtarisë audituese bazuar në vlerësimet sistematike të hartës së rrisht në njësitë e sektorit publik.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve të auditimit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Plani vjetor i veprimtarisë audituese.
4.6	Rishikimi dhe përditësimi i Manualeve të Auditimit, me fokus në qasjen e auditimit mbi bazë rrisht.	Grupi i Punës, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Qershor 2019	Buxheti i KLSH-së	Manualet e Auditimit, me fokus në qasjen e auditimit mbi bazë rrisht.
4.7	Përfshirja në planin vjetor të trajnimeve të moduleve të trajnimit për qasjen e auditimit mbi bazë rrisht dhe të udhëzuesit për vlerësimin dhe matjen e rrisht në auditim.	Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Plani vjetor i trajnimeve Trajnimi periodik i stafit auditues dhe audituesit e punësuar rrishtas.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
5.	Fokusi i veprimtarisë audituese duhet të jetë drejt rritjes së peshës së auditimit të performancës, për shkak të rolit mjaft të rëndësishëm që ka ky lloj auditimi në rritjen e efektivitetit, eficiencës dhe përdorimit me ekonomi të fondeve publike. Cilësia e auditimeve të performancës duhet të përmirësohet më tej, duke thelluar analizën e risikut, duke njohur më mirë standardet ndërkombëtare të auditimit, duke rritur kapacitetet profesionale të audituesve, etj.				
5.1	Veprimtaria audituese e departamentit të performancës në periudhat në vijim do të: -Fokuset në çështje makro-ekonomike, krahas atyre mikro-ekonomike; -Vijojë të fokusohet në <i>auditime procesi</i> më shumë se sa <i>auditime institucionale</i>; -Riklasifikojë fushat audituese duke marrë në konsideratë edhe kriteret tjera, si: prioritetet qeverisëse, peshën sektoriale në buxhet, <i>e-government</i>, etj. -Klasifikojë dhe monetarizojë gjetjet, konkluzionet e rekomandimit sipas 3E-ve dhe jo thjesht në: <i>organizative e ligjore</i>, sikurse është tradita e KLSH-së në auditimet e ligjshmërisë dhe ato financiare; -Ruajë dhe promovojë profilizimin dhe specializimin e audituesve, duke krijuar një bërthamë apo lokomotivë profesionale që të menaxhojë ndryshimin dhe rrisë peshën e raporteve të performancës brenda e jashtë institucionit. -Shtojë filtrat garantues të cilësisë brenda Departamentit, duke rritur komunikimin mes kolegëve dhe ngritur grupe që vlerësojnë punën e njërit-tjetrit.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtorë departamenti, Kryeaudituesit dhe audituesit e Departamentit të Performancës	Në vijimësi	Buxheti i shtetit	Raportet e Auditimit të Performancës do të reflektojnë praktikën më të mira dhe qasjet teknikat me bashkëkohore të aplikuara nga komuniteti i INTOSAI-t.
5.2	Rritja progresive e numrit të Auditimeve të Performancës.	Kryetari, Drejtori i Përgjithshëm,	Viti 2018 e në vijimësi	Buxheti i Shtetit	Minimalisht 4 raporte të Auditimit të Performancës, më shumë se viti paraardhës dhe

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
		Drejtori i Departamentit, Stafi Auditues			totali të përfaqësorë jo më pak se 20% të auditimeve institucionale (pa përfshirë auditimet tematike dhe ato për zbatimin e rekomandimeve që kryen KLSH.)
5.3	Përmirësimi i vazhdueshëm i cilësive së Auditimeve të Performancës: Fokusi vjetor i AP të zhvendoset në çështje makroekonomike dhe të konsolidohet në auditime të performancës së procesit.	Drejtori i Përgjithshëm, Drejtori i Departamentit	Që prej planifikimit vjetor të 2019 dhe çdo vit në vijimësi	Buxheti i Shtetit	- 30% e numrit të raporteve vjetore të fokusohen mbi probleme makroekonomike dhe pjesa e mbetur në çështje sektoriale apo mikroekonomike. - 80% e numrit të raporteve vjetore të adresojnë performancën e proceseve që përfshijnë disa institucione publike dhe pjesa e mbetur auditime institucionale specifike.
5.4	Përmbajtja e raporteve të performancës të klasifikohet edhe sipas 3E-ve, duke monetarizuar gjetjet, konkluzionet dhe rekomandimet.	Drejtori i Departamentit, Kryeaudituesit Kontrolli i Cilësive, Stafi Auditues	Që nga viti 2019	Buxheti i Shtetit	-Metoda Klasifikimit dhe vlerësimit, Tetor 2018, -Raportet Auditimit të Performancës të përcaktojnë në vlerë monetare dëmin ndaj 3E-ve.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
5.5	5.5.1 Shtim relativ i kapaciteteve njerëzore të Departamentit të performancës; 5.5.2 Kryerja e auditimeve paralele me SAL të huaja të zhvilluara në kryerjen e Auditimeve të Performancës; 5.5.3 Rishikimi i Manualit të Auditimit të Performancës me fokus në Metodologji dhe risku dhe teknika auditimi.	Kryetari Drejtorja e Burimeve Njerëzore, Departamenti i performancës, Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Në vijimësi, Minimalisht 2 në vit 3-mujori i II-të 2019	Buxheti i KLSH-së	1- Shtimi i kapaciteteve deri në nivelin 50% të kapaciteteve institucionale; 2- Auditime paralele të kryera me SAL-t e partnere; 3- Manuali i Rishikuar i miratuar nga Kryetari.
5.6	Rritja e ndikimit nëpërmjet auditimeve të Performancës duke: - Përcjellë në Kuvend çdo raport auditimi performance, duke kërkuar edhe të degjohet në seanca të posaçme për çështje kritike. - Shtuar peshën e vet të raportimit në dy raportet që KLSH përcjell çdo vit si dokumente integrale në Kuvend (Raporti për Zbatimin e Buxhetit Faktik dhe Raporti për Performancën Institucionale). - Rritur pjesëmarrjen aktive në konferenca, <i>workshop</i>-e e takime jashtë vendit, duke prezantuar dhe promovuar punën audituese; - Organizuar mbi baza periodike takime me gazetarët, akademikë dhe shoqërinë civile për të rritur impaktin dhe marrë <i>feedback</i>. - Ruajtur dhe rritur prezencën në median e shkruar, duke synuar kalimin edhe në median vizive. - Shtuar numrin e ndjekësve në kanalet sociale, duke targetuar moshën e re, për të ndërgjegësuar brezin e ri për problemet e vendit dhe joshur ata drejt pjesëmarrjes në zgjidhjen e problemeve. - Nxjitur dhe mbështesë botimet institucionale lidhur me performancën.	Kryetari, Drejtori i Përgjithshëm, Drejtori i Departamentit, Stafi Auditues	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	- Adresimi i Kuvendit, komisioneve respektive parlamentare të Raporteve të Performancës; - Adresimi i kërkesave për organizimin e Seancave degjimore; - Pjesëmarrje aktive në konferenca, <i>workshop</i>-e e takime jashtë vendit, duke prezantuar dhe promovuar punën audituese; - Rritja e numrit të botimeve të KLSH-së me objekt auditimin e performancës; - Intensifikimi i instrumenteve të komunikimit (media e shkruar dhe vizive) dhe organizimi i tryezave dhe diskutimeve me

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
6.	Një detyrë e rëndësishme mbetet thellimi i auditimit të teknologjisë së informacionit, nëpërmjet konsolidimit dhe përdorimit të elementeve të tij në auditimet e përputhshmërisë, financiare dhe të performancës.				grupet e interesit, për auditimet e performancës.
6.1	6.1.1 Sigurimi i vijueshmërisë së konsolidimit të Auditimeve të Teknologjisë së Informacionit, dhe përdorimit të elementeve të Auditimeve TI-së në auditimet e përputhshmërisë, financiar dhe të performancës. 6.1.2 Konsolidimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i kapaciteteve audituese me teknikat CAAT, IDEA, COBIT dhe njohuri të teknologjisë së informacionit.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Drejtoria e Auditimit IT	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Zhvillimi i mëtejshëm i kapaciteteve të auditimit të sistemeve IT për dhënie të sigurisë të arsyeshme (për çdo lloj auditimi: financiar, të performancës të përputhshmërisë dhe rregullshmërisë) mbi të dhënat që ruajnë këto sisteme.
6.2	Konsolidimi i Strukturës së Auditimit të IT nëpërmjet, kalimit nga nivel Drejtorie në nivel të Departamentit të Auditimit IT.	Kryetari, Sekretar i Përgjithshëm, DBNJ	Viti 2019	Buxheti i KLSH-së	Miratimi i Strukturës Organizative të KLSH dhe përshkrimi i detyrave. Kalimi nga Drejtori në Departament Auditimi të IT-së.
6.3	Rishikimi i Manualit të Auditimit të IT-së.	Drejtori i Përgjithshëm, Drejtori Departamentit IT, Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë Auditimit	Dhjetor 2019	Buxheti i KLSH-së	Manuali i Auditimit të IT-së i rishikuar, i miratuar nga Kryetari i KLSH.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
6.4	Zhvillimi i kapaciteteve për rritjen e aftësive profesionale nëpërmjet sigurimit të trajnimit të vazhdueshëm të stafit auditues mbi auditimet IT.	Departamenti IT, Departamenti i Strategjisë dhe Metodologjisë Auditimit.	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	1. Numri në rritje Trajnineve mbi Auditimin IT. 2. Numri në rritje i audituesve trajnuar në fushën e IT-së.
6.5	Zhvillimi i moduleve IT për përdorimin e elementeve të Auditimeve IT-së në auditimet e përputhshmërisë, financiar dhe performancës.	Drejtori i Përgjithshëm, Drejtori Departamentit IT Drejtorët e Departamenteve	Dhjetor 2019	Buxheti i KLSH-së	Modulet e IT-së për përdorimin e elementeve të Auditimeve IT-së në auditimet e përputhshmërisë, financiar dhe performancës të miratuara. Auditime të kryera mbi bazën e këtyre moduleve.
6.6	Implementimi i Programit "Menaxhimin dhe mbështetjen e proceseve në KLSH" (ngritur mbi platformën REV Zone) dhe zhvillimi i tij në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe zhvillimet institucionale.	Sekretari i Përgjithshëm, Drejtorët e Përgjithshëm, Struktura e IT-së Departamentet e Auditimit	Nëntor 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Përfundimi i Auditimeve Pilot, të kryera në kuadrin e implementimit të programit dhe përdorimi i sistemit për të gjithë veprimtarinë audituese dhe atyre mbështetëse. Implementimi i Programit në të gjithë komponentët e tij dhe monitorimi i vazhdueshëm i mirëmbajtjes së sistemit.
7.	Përmirësimi i cilësisë së auditimit është një detyrë e vazhdueshme e institucionit, për të rritur dobinë e tij. KLSH duhet të konsolidojë Sistemin e Menaxhimit të Cilësisë, i cili përfshin kontrollin e cilësisë dhe sigurimin e cilësisë. Kontrolli i cilësisë duhet të konsolidohet, nëpërmjet zbatimit me korrektësi të kuadrin ligjor e rregullator. Ky kontroll duhet të mbështetet nga siguri i cilësisë, të kryer nga persona që nuk kanë marrë pjesë në procesin e auditimit.				

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
7.1	7.1.1 Sigurimi i vijueshmërisë së konsolidimit të Sistemit të Menaxhimit të Cilësisë në dy aspektet: kontrollin e cilësisë dhe sigurimin e cilësisë. 7.1.2 Konsolidimi dhe forcimi i strukturave dhe procedurave për sigurimin e cilësisë duke e konsideruar këtë si pjesë e procesit të vazhdueshëm të përmirësimit po ashtu dhe rritjes së impaktit të rezultateve të punës së saj.	Kryetari, Departamenti Juridik, Kontrollit dhe Zbatimit të Standardeve, Drejtoria e Kontrollit dhe Zbatimit të Standardeve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH	1- Reflektimi në Procedurat e kontrollit dhe sigurimit të cilësisë të kërkesave të ISSAI 40. 2- Kryerja e Trajtimeve të stafit mbi Sistemin e Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë.
7.2	7.2.1 Përgatitja e raporteve vjetore periodike të sigurimit të cilësisë së auditimit, referuar kërkesave të ISSAI 40 "Kontrolli dhe Sigurimi i Cilësisë". 7.2.2 Hartimi i raportit të sigurimit të cilësisë dhe përpilimi i një dokumenti/ qarkoreje mbi rekomandimet për përmirësimet e veprimtarisë audituese.	Drejtori i Përgjithshëm, Drejtoria e Kontrollit, Zbatimit të Standardeve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH	Raportet e sigurimit të cilësisë dhe adresimi i rekomandimeve për përmirësimin e cilësisë së veprimtarisë audituese adresuar të gjithë stafit auditues.
7.3	Zhvillimi i procesit të mini peer-review të kontrollit dhe sigurimit të cilësisë për auditimet e vitit 2018 në bashkëpunim me ekspertë të Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit.	Drejtoria e Kontrollit, Zbatimit të Standardeve	Përgjatë vitit 2018 dhe 2019	Buxheti i KLSH-së	Raportet e rezultuara nga misionet e peer-review me organizatat partnere.
7.4	Përgatitja e Dokumentit të Politikave të Menaxhimit të Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë në të cilin do të përcaktohen: <i>Objektivat e politikave, Përgjegjësitë e menaxhimit, kërkesat etike, menaxhimi i burimeve njerëzore marrëdhëniet me palët e interesit, etj.</i>	Drejtoria e Kontrollit, Zbatimit të Standardeve, Departamenti Strategjisë dhe	Tetor 2018	Buxheti i KLSH-së	Dokumenti i Politikave të Menaxhimit të Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë Bazuar në dokumentet, raportet e misioneve të projektit IPA nënkomponenti 2.5.1 "Zhvillimi i

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
		Metodologjisë së Auditimit			metodologjisë për kontrollin dhe sigurimin e cilësisë”.
7.5	Zhvillimi i dokumentit të metodologjisë së menaxhimit të procesit i përbërë nga: Kontrolli i cilësisë, Sigurimi i cilësisë. Hartimi i listave kontrolluese (check list) për të gjitha fazat e projektit të auditimit (Planifikimi i Auditimit, Puna në Terren dhe Raportimi i Auditimit).	Departamenti Juridik, Kontrollit dhe Zbatimit të Standardeve, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Tetor 2018	Buxheti i KLSH-së	- Dokumenti i metodologjisë së menaxhimit të procesit i përbërë nga: Kontrolli i cilësisë, Sigurimi i cilësisë; - Hartimi i check listave, referuar tipeve të ndryshme të auditimit, që zhvillohen në KLSH, bazuar në dokumentet, raportet e misioneve të projektit IPA, nënkomponenti 2.5.1.
7.6	Trajnime i Stafit mbi Sistemin e Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë.	Departamenti Juridik, Kontrollit dhe Zbatimit të Standardeve, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë së Auditimit	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Trajnime të kryera dhe numri në rritje i stafit të trajnuar mbi Manualin e Kontrollit dhe Sigurimit të Cilësisë.
8.	KLSH duhet të forcojë ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve, nëpërmjet përmirësimit të procedurave brenda institucionit dhe forcimit të bashkëpunimit ndërinstitucional. Rol të rëndësishëm ka këtu bashkëpunimi me Komisionin për Ekonominë dhe Financat, nëpërmjet informimit progresiv mbi shkallën e zbatimit të rekomandimeve nga subjektet e audituara.				
8.1	8.1.1 KLSH në funksion të rritjes së nivelit të implementimit të rekomandimeve, do të vijojë të insistoje në përdorimin e të gjitha instrumenteve institucionale në drejtim të adresimit të kërkesave për	Kryetari, Sekretari/	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Marrëveshja kuadër midis Kuvendit dhe KLSH-së e nënshkruar, e cila do të përfshijë

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	institucionalizimin e një bashkëpunimi dhe partneriteti efektiv midis Parlamentit, KLSH-së dhe Qeverisë dhe rritjes së mbikëqërjes parlamentare nga legjislativi, pra të krijimit të një nënkomisioni të dedikuar për shqyrtimin e raporteve të auditimit dhe rekomandimeve të KLSH-së konsideruar ky i fundit, si një mekanizëm efektiv për rritjen e llogaridhënies nga institucionet qeveritare. 8.1.2 Ndjekja e zbatimit të rekomandimeve të KLSH-së nga entet e audituara do të vijojë të jetë një nga objektivat kryesore të veprimtarisë institucionale audituese, kjo në fokus të rritjes së efektivitetit të punës së KLSH-së dhe impaktit në menaxhimin e financave publike dhe në mirëqeverisje. 8.1.3 KLSH do të vijojë të adresojë kërkesën për nënshkrimin me Parlamentin të një Marrëveshje të gjërë kuadër, e cila të përfshijë jo vetëm fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, por edhe një axhendë konkrete për zbatimin e rekomandimeve kryesore të KLSH-së në këto vite, për draftimin dhe miratimin e Ligjit për Përgjegjësinë Materiale të Nëpunësit Publik, për kufirin e borxhit publik, si dhe angazhimin juridik të Qeverisë për nxjerrjen e Urdhrit për zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga ana e institucioneve në varësi të saj.	Drejtorët e Përgjithshëm, Drejtoret e Departamenteve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	jo vetëm fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së, por edhe një axhendë konkrete për zbatimin e rekomandimeve kryesore të KLSH-së në këto vite, për draftimin dhe miratimin e Ligjit për Përgjegjësinë Materiale të Nëpunësit Publik, për kufirin e borxhit publik, si dhe angazhimin juridik të Qeverisë për nxjerrjen e Urdhrit për zbatimin e rekomandimeve të KLSH nga ana e institucioneve në varësi të saj.
8.2	8.2.1 KLSH do të vijojë të implementojë me përparësi kërkesat e Vendlimit të Kuvendit të Shqipërisë nr. 49/2017 "Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura dhe atyre të krijuara me ligj", të Urdhërit nr 122 datë 23.06.2017 "Për përmbushjen e detyrimeve të KLSH-së ndaj Kuvendit të Shqipërisë" kërkesave të Udhëzuesit miratuar me Vendimin nr 81 datë 30.06.2018 "Për institucionalizimin e marrëdhënjëve të KLSH-së me Parlamentin", në funksion të rritjes së shkallës së implementimit të	Kryetari, Sekretari/ Drejtorë të Përgjithshëm, Drejtoret e Departamenteve, Drejtoria e			- Bazuar në Vendimin e Kryetarit nr.122, datë 23.06.2017 "Mbi zbatimin e detyrimeve të KLSH-së ndaj Kuvendit" pika 4, në të cilin theksohet që: "KLSH i paraqet Kuvendit Raport për zbatimin e rekomandimeve nga subjektet e audituara referuar

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	<i>rekomandimeve të KLSH-së.</i> 8.2.2 Sigurimi i vijueshmërisë së aplikimit dhe implementimit të instrumenteve dhe mekanizmave efektive të ndjekjes (follow up) të rekomandimeve në funksion të gjurmimit sistematik dhe periodik të zbatimit të rekomandimeve. 8.2.3 KLSH do të vijojë të adresojë kontributin konkret në fuqizimin e ndjekjes parlamentare për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së duke <i>ofruar bashkëpunim dhe komunikim intensiv</i> me Kuvendin dhe veçanërisht me Nënkomisionin Parlamentar të dedikuar për shqyrtimin e veprimtarisë së KLSH-së, i cili do të krijohet së shpejti. 8.2.4 Përveç marrëdhënies me Komisionin për Ekonominë dhe Financat dhe nën komisionin e tij, KLSH do të vijojë të mbajë marrëdhënie të rregullta me komisionet e tjera parlamentare, të cilat mund të jenë të interesuar për raporte të veçanta auditimi. Në këtë aspekt KLSH-së do të intensifikojë seancat degjimore parlamentare për të diskutuar rekomandimet e auditimeve me interes të posaçëm. Këto seanca do të mundësojnë një informacion më të qartë të nevojave të komisioneve parlamentare, sfidat kryesore dhe risqe me të cilat ballafaqohen subjektet e audituara. Përveç sa më sipër KLSH do të vijojë me dërgimin në Komisionet respektive të gjithë raporteve të performancës dhe Raporteve me rëndësi e ndjeshmëri të lartë publike. 8.2.5 Mediatizimi i problemeve të konstatuara dhe rekomandimeve të lëna, për të rritur presionin publik mbi subjektet e audituara.	Komunikimit, Botimit dhe Marrëdhënive me lashtë			veprimtarisë audituese të Institucionit të vitit të kaluar si dhe raportet e sigurimit të cilësisë, konform ISSAI 40". KLSH do të vijojë të paraqesë si pjesë të Raportit të Performancës dhe Raportin e konsoliduar të zbatimit të rekomandimeve. Nëpërmjet këtij raporti me qëllim ushtrimin e funksionit të mbikqyrjes parlamentare, KLSH i bën me dije Kuvendit zbatimin e rekomandimeve duke pasqyruar të dhëna agregate por edhe të detajuara për të gjitha llojet e rekomandimeve, si dhe në nivel institucional. - Organizimi i seancave degjimore me Komisionin për Ekonominë dhe Financat, si dhe Komisionet e tjera parlamentare. - Dërgimi në Komisionet respektive të gjithë raporteve të performancës dhe Raporteve me rëndësi e ndjeshmëri të lartë publike.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
8.3	8.3.1 Sinergjizimi me faktorë të tjerë, për t'i kërkuar qeverisë të vendosë dhe implementojë urdhëra e udhëzime për zbatimin e rekomandimeve të KLSH-së. Mbi adresimin Kryeministrit të problematikës së moszbatimit nga institucionet e administratës publike të rekomandimeve të KLSH-së. KLSH do të vijojë intensivisht me adresimin Kryeministrit, të shqetësimit institucional në lidhje me nivelin e ulët të zbatimit të rekomandimeve të auditimeve të KLSH-së, si dhe problematikën ndër vite të moszbatimit të tyre duke propozuar, si dhe krijimin e një infrastrukture efektive të nevojshme për zbatimin e këtyre rekomandimeve nga të gjitha institucionet pjesë dhe në varësi të Ekzekutivit. 8.3.1 Përdorimi i marrëveshjeve e bashkëpunimit me Ministrinë e Financave dhe aktorë të tjerë për zhvillimin e instrumenteve të duhur, me përfitim të përbashkët, për zbatimin e rekomandimeve të auditimit publik (përfshirë auditimin e brendshëm dhe auditimin e jashtëm).	Kryetari, Sekretari/ Drejtoret e përgjithshëm, Drejtoret e Departamenteve	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	1-Adresimi i shkresave zyrtare Kryeministrit të problematikës së moszbatimit nga institucionet e administratës publike të rekomandimeve të KLSH-së dhe kërkesës së vazhdueshme për nxjerrjen, <i>reformimin nga Kryeministri të një Urdhëri të ri</i> për zbatimin e rekomandimeve të auditimit të KLSH, nga të gjitha institucionet shtetërore. 2-Adresimi i shkresave zyrtare, rast pas rasti Kryeministrit, Ministrit të Financave dhe titullareve të subjekteve të audituara, i problematikave që lidhen me shkallën e ulët të zbatimit të rekomandimeve administrative dhe disiplinore, sidomos rekomandimet që kanë të bëjnë me marrjen e masave për largimin nga detyra të zyrtarëve të nivelit të lartë, të cilët kanë rezultuar me shkelje të theksuar të ligjshmërisë apo dhe abuzime në ushtrimin e detyrës.
8.4	Rishikimi i Udhëzimit për "Procedurat e Ndjekjes dhe Zbatimit të Rekomandimeve".	Drejtoret e Përgjithshëm,	Dhjetor 2018	Buxheti i KLSH-së	Udhëzimi për "Procedurat e Ndjekjes dhe Zbatimit të

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
8.5	8.5.1 Krijimi i një bazë të dhënash për identifikimin dhe ndjekjen e rekomandimeve të auditimit, si dhe përdorimin e mjeteve të IT-së në funksion të këtij qëllimi. 8.5.2 Hartimi i Regjistrit të Rekomandimeve dhe ndjekjes së zbatimit të tyre nga subjektet e audituara.	Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Grupi i Punës i ngritur për këtë qëllim Drejtorët e Përgjithshëm, Departamenti Strategjisë dhe Metodologjisë, Grupi i Punës i ngritur për këtë qëllim	Dhjetor 2018	Buxheti i Shtetit	Rekomandimeve", i miratuar nga Kryetari i KLSH-së.
9.	Me gjithë rritjen e konsiderueshme të transparencës në publikimin e rezultateve të auditimit, KLSH duhet të fokusohet më shumë në drejtim të përcjelljes profesionale dhe të kuptueshme të mesazhit të auditimit te palët e interesuara dhe qytetarët. Kjo do të ndikojë në rritjen e impaktit të raportimeve të KLSH-së, duke zgjeruar bazën e përdoruesve të tyre.				
9.1	9.1.1 Konsolidimi i politikave të komunikimit të KLSH-së në funksion të maksimizimit vlerës së produkteve, raporteve të auditimit dhe zbatimit të rekomandimeve. 9.1.2 Perceptimi i drejtë dhe profesional i parimeve, funksioneve, raporteve të auditimit dhe rekomandimeve të KLSH nga publiku dhe qytetari, nga institucionet, organizatat joqeveritare dhe media. 9.1.3 Zbatimi i një politike stimulimi për organizimin e dëgjësive publike rreth gjetjeve dhe rekomandimeve të KLSH, me impakt në rritjen e sensibiliteteve të grupeve të ndryshme shoqërore, ndaj gjetjeve dhe	Kryetari, Sekretar i Përgjithshëm, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Staf auditues, Drejtoria e	Viti 2018 dhe në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Rritja dhe forcimi i kapaciteteve të stafit auditues, në drejtim të zbatimit të standardeve ISSAI të raportimit të auditimit, në aspektet e hartimit përpilimit të raporteve gjetjeve dhe rekomandimeve, si dhe intensifikimi i trajnimeve në këtë drejtim.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	rekomandimeve të institucionit gjatë auditimeve të tij.	Komunikimit, Botimit dhe Marrëdhënies me Jashtë			-Zgjerim i pranisë së audituesve të KLSH-së, në opinionin publik, nëpërmjet caktimit të disa "zërave publik" të institucionit për komunikimin me mediat televizive. -Trajnim i drejtuesve dhe audituesve më me përvojë për përdorimin e një gjuhe më të thjeshtuar dhe të drejtpërdrejtë për qytetarin, në shkrimin e mesazhit auditues (gjetjeve dhe rekomandimeve kryesore). -Organizimi nga Drejtoria e Komunikimit, Botimit dhe Marrëdhënies me Jashtë e takimeve ose tryezave të rumbullakta (një herë në gjashtë muaj) me përfaqësues të medias dhe të shoqërisë civile, për përcjelljen dhe shpjegimin e mesazheve qendrore të auditimeve, të periudhës respektive. -Organizimi i Muajit të hapur për Qytetarët. -Vijimi i botimit të Performancës

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
					së institucionit në gjuhën shqipe dhe angleze, si edhe l botimeve të tjera informuese të KLSH-së, pjesë e kolanës së saj të botimeve. -Pjesëmarrje në Panairët e librave, me qëllim njohjen e qytetarëve me punën e institucionit.
10.	Zbatimi i rekomandimeve të KLSH-së për përmirësimin e kuadrit ligjor e rregulator është i rëndësishëm për të përmirësuar administrimin e fondeve e pronës publike, si dhe për të thelluar luftën kundër korrupsionit. Me rëndësi të veçantë është rekomandimi i KLSH-së për hartimin dhe miratimin e ligjit për përgjegjësinë materiale.				
10.1	Një nga rekomandimet më të rëndësishme legislative të dhëna nga KLSH është rekomandimi që: “Kuvendi, Komisioni për Ekonominë dhe Financat në bashkëpunim me Qeverinë, të marrë nismën për hartimin dhe miratimin nga Parlamenti të një ligji të posaçëm mbi përgjegjësinë materiale të nëpunësit publik”, konsideruar si ligji kyç në rritjen e përgjegjësisë, llogaridhënies dhe në disiplinimin e vendimmarrësve dhe menaxherëve kryesorë të financave publike. Zyrtarët e nivelit të lartë janë përgjegjës për vendimet përfundimtare të paligjshme të marra në lidhje me menaxhimin e fondeve publike dhe pronës shtetërore që shkaktojnë dëme të mëdha financiare për institucionet dhe fondet publike. Deri më tani nuk ekziston asnjë akt ligjor që rregullon përgjegjësinë materiale të zyrtarëve të nivelit të lartë në lidhje me vendimet e tyre të paligjshme, që krijojnë dëme të mëdha financiare. Për këtë arsye KLSH ka rekomanduar në mënyrë të përsëritur, hartimin dhe miratimin e këtij ligji	Kryetari, Sekretari Përgjithshëm	Në vijmësi	Buxheti i KLSH-së	Adresimi në mënyrë të përsëritur, deri në hartimin e tij të propozimit për hartimin dhe miratimin e ligjit “për përgjegjësinë materiale të nëpunësit publik”, si në Raportet vjetore të performances, dhe të zbatimit të buxhetit, ashtu dhe kërkesa zyrtare adresuar Kryetarit të Kuvendit, Kryeministrit, Ministrit të Financave, Kryetarit të Komisionit të Ekonomisë dhe Financave, etj.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	çdo vit, që nga viti 2013, jo vetëm në raportet vjetore të auditimit për zbatimin e buxhetit të shtetit dhe raportet e tij vjetore për performancën e KLSH, por edhe në letrat zyrtare të dërguara Kryetarit të Kuvendit, Kryeministrit, Ministrit të Financave, Kryetarit të Komisionit të Ekonomisë dhe Financave dhe të gjithë palëve të interesit.				
10.2	Adresimi i rekomandimeve të përmirësimit të kuadrit rregullator ligjor, ndryshime që prekin nga rekomandime për amendime në korniza ligjore do të vijojë të jetë në fokus të veprimtarisë audituese nga pikpamja e outputeve, të cilat sjellin vlerë të shtuar në aspekt të rritjes së dobishmërisë së punës së KLSH-së.	Kryetari, Sekretar i Përgjithshëm, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Rritja e propozimeve për përmirësime ligjore me objektivin final të frenimit të korrupsionit për shkak të dobësive mangësive boshilëqeve të kuadrit rregullator të fushës. Përmirësimet e ligjore do të adresohen në ato fusha, të cilat janë vulnerabel në evidentimin e rasteve të korrupsionit dhe shkeljeve të integritetit, si Legjislacioni i Prokurimeve, Koncesioneve, Partneritetet publike private, legjislacioni fiskal në Tatime dhe Dogana, në fushën e shërbimeve spitalore shëndetësore, etj.
10.3	Manuali udhëzues "Për zbulimin e korrupsionit dhe mashttrimin financiar në auditim", i miratuar me Vendim të Kryetarit nr. 80, datë 30.06.2018, është kryer nën asistencën e ekspertëve polakë, në kuadrin e implementimit të projektit IPA 2013 dhe ekspertencën analizën dhe praktikën e mira të SAI-ve të vendeve anëtare të INTOSAI-t dhe BE-së.	Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Implementimi i Manualit Udhëzues "Për zbulimin e korrupsionit dhe mashttrimin financiar në auditim" i miratuar me Vendim të Kryetarit nr 80

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
	Manuali udhëzues është pjesë e kuadrit rregullator e procedural. - KLSH do të vijojë me implementimin e tij gjatë veprimtarisë audituese. - KLSH do të vijojë me kryerjen e trajnimeve në drejtim të implementimit të këtij Manuali Udhëzues.				datë 30.06.2018, në funksion të zbulimit dhe prandalimit të korrupsionit dhe mashtrimit financiar. Rritja në numër e trajnimeve me objekt "Implementimi i Manualit Udhëzues zbulim korrupsionit dhe për mashtrimin financiar në auditim".
11.	KLSH duhet të ndjekë me përparësi shlyerjen e detyrimeve të prapambetura të papaguara si nga subjektet publike, ashtu edhe nga tatimpaguesit, duke synuar reduktimin e tyre.				
11.1	KLSH do të vijojë të konsiderojë si fushë me risk për stabilitetin e financave publike, konsolidimin fiskal dhe mirëmenaxhimin e borxhit publik, aspektin e auditimit të menaxhimit nga ekzekutivi Ministria e Financave dhe njësitë e qeverisjes së Përgjithshme (Ministritë dhe Institucionet qendrore, Njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe njësitë që menaxhojnë fondet speciale) e shlyerjes së detyrimeve të prapambetura dhe monitorimit dhe të vazhdueshëm dhe moskrijimin e detyrimeve të reja. KLSH do të vijojë ashtu sikurse ka proceduar që nga viti 2012 të trajtojë në një seksion të veçantë në Raportin e Zbatimit të Buxhetit mbi gjendjen problematikat e hasura në drejtim të krijimit të detyrimeve të prapambetura dhe rekomandimet për parandalimin e tyre.	Kryetari, Drejtorët e Përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	-Në fokus të veprimtarisë audituese në Ministrinë e Financave në mënyrë të veçantë por edhe në njësitë e qeverisjes së përgjithshme do të jetë auditimi i detyrimeve të prapambetura. -Auditimi do të përqendrohet në ato institucione që historikisht kanë mbratur dhe krijuar detyrime të prapambetura, si Ministria e Infrastrukturës, Autoritetit Rrugor Shqiptar, Ministria e Shëndetësisë Njësitë e vetëqeverisjes vendore, Tatim-Dogana, etj.

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
12.	KLSH duhet të ndjekë, gjithashtu, zbatimin e rekomandimeve për shpërblimin e dëmit, duke synuar që e gjithë vlera e dëmit ekonomik të arkëtohet në buxhetin e shtetit.				- Raportet e Zbatimit të buxhetit mbi gjendjen, problematikat e hasura në drejtim të krijimit të detyrimeve të prapambetura dhe rekomandimet për parandalimin e tyre.
12.1	Ndjekja e zbatimit të rekomandimeve për shpërblimin e dëmit ekonomik do të vijojë të mbetet një nga përparësitë institucionale dhe prioritet në zbatimin e procedurave për ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve.	Kryetari, Drejtorët e përgjithshëm/ Departamenteve, Stafi auditues	Në vijimësi	Buxheti i KLSH-së	Në çdo mision auditimi KLSH kryen verifikimin e zbatimit të të gjitha rekomandimeve dhe në veçanti të evidentimit të shkallës së arkëtimit të dëmit, të lënë për zhdëmtim nga subjektet shkatues të dëmit ekonomik. Krahas sa më sipër KLSH do të vijojë të kryejë misionet e verifikimit të rekomandimeve në funksion të evidentimit të saktë të shkallës së implementimit të tyre dhe riadresimit për arkëtim në rast se rezultoni i pazhdëmtuar në buxhetin e shtetit. KLSH do të vijojë të nxjerrë përgjegjësinë e zyrtarëve të Lartë të Institucioneve Qe ndrore dhe Vendore, që

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
					rezultojnë me shkelje dhe abuzime në vlera të konsiderueshme (dëme ekonomike), në menaxhimin e fondeve të buxhetit të shtetit dhe në administrimin e pronës publike.
13.	Kuvendi nxit KLSH-në që: - të thellojë dhe të përshpejtojë procedurat e auditimit mbi privatizimin e hotel "Dajtit" nga Banka e Shqipërisë, për të rritur transparencën e këtij procesi dhe për të forcuar përgjegjëshmërinë për zbatimin e ligjit; - të kryejë me përparësi auditimin e thelluar në drejtim të ndikimit në mjedis që kanë disa sektorë të veçantë, si koncesionet për ndërtimin e hidrocentraleve, aktivitetet minerare, etj.; - të kryejë auditimin e procedurës së prokurimit për ndërtimin e rrugës Rrëshen-Kalimash-Kukës-Morinë; - të ndjekë me përparësi arkëtimin në buxhet të dëmit ekonomik të shkaktuar nga Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit apo edhe institucione të tjera, në të cilat KLSH ka zbuluar dëme të konsiderueshme.				
13.1	KLSH në kuadër të bashkëpunimit, koordinimit dhe nxitjes së partneritetit me Kuvendin e Shqipërisë, veçanërisht me Komisionin për Ekonominë dhe Financat, shpreh zyrërisht vullnetin institucional për zbatimin rigoroz të rekomandimeve për kryerjen e auditimeve të sipërcituara. Këto rekomandime ndër të tjera janë në një linjë me hartën e riskut të menaxhimit të financave dhe zhvillimit të ekonomisë, tashmë të identifikuar nga KLSH. Sa më sipër KLSH do të vijojë me angazhimin e përgjegjësiwe institucionale dhe përmbushjen e detyrimeve për zbatimin e rekomandimeve.	Kryetari, Drejtoret e Përgjithshëm/ Departamenteve	Janar 2019, Qershor 2019	Buxheti i KLSH-së	Përfshirja në Planin e Veprimtarisë Audituese të vitit 2019 dhe 2020, si dhe kryerja e auditimeve: 1. Privatizimi i Hotel "Dajtit" nga Banka e Shqipërisë; 2. Ndikimi në mjedis i disa sektorëve të veçantë, si koncesionet për ndërtimin e hidrocentraleve, aktivitetet

Nr.	Rekomandimi i Kuvendit	Struktura zbatuese	Koha e zbatimit	Fondet për zbatim	Treguesi i rezultateve
					minerare, etj.; 3. Auditimi i procedurës së prokurimit për ndërtimin e rrugës Rrëshen-Kallmash-Kukës-Morinë; 4. Kryerja e verifikimit të arkëtimit në buxhet të dëmit ekonomik të shkaktuar nga Autoriteti i Mbikëqyrjes së Lojërave të Fatit, apo edhe institucione të tjera, në të cilat KLSH ka zbuluar dëme të konsiderueshme. -Kryerja e Auditimeve të Performancës në fushat e sipërpermendura. -Për rezultatet e auditimeve të mësipërme KLSH do të bëjë me dije Komisionin e Ekonomisë dhe Financave dhe do të kërkojë zhvillimin e një seance dëgjimore në Komisionin e Ekonomisë dhe Financave dhe në Komisionet e tjera të fushave respektive.

KONTROLLI I LARTË I SHTETIT

PASQYRIMI NË MEDIA I TRYEZËS RRUMBULLAKËT
“ZHVILLIMI I MARRËDHËNIEVE EFEKTIVE TË PUNËS NDËRMJET KLSH-së DHE
PARLAMENTIT”, MBLEDHJES SË KOMISIONIT PËR EKONOMINË DHE FINANCAT TË
KUVENDIT, MË 06.06.2018, SI DHE SEANCËS PARLAMENTARE, MË 19.07.2018

Më datë **4 dhe 5 qershor 2018** në median elektronike dhe në shtypin e përditshëm u pasqyrua tryezës rrumbullakët “Zhvillimi i marrëdhënieve efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit” zhvilluar më 4 qershor 2018.

- **Gazeta “Telegraf, 4 qershor, faqe 4:**
 - Aktiviteti KLSH dhe SIGMA-s. Dr. Bujar Leskaj: Bashkëpunimi me Kuvendin është bazuar mbi bazën e katër shtyllave kryesore.
- **Gazeta “Telegraf, 5 qershor .faqe 7:**
 - Aktiviteti i përbashkët KLSH-SIGMA “Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit.
- **Gazeta “Panorama”, 5 qershor, faqe 8:**
 - Leskaj e Ruçi, pakt për nënkomision parlamentar që shqyrton raportet e KLSH
 - Kreu i KLSH: Parlamenti mund të mbikëqyrë qeverinë, kur mbështetet në raportet e KLSH. Ruçi premton bashkëpunim.
- **Gazeta “Shqiptarja.com”, 5 qershor, faqe 2:**
 - Gramoz Ruçi: Do ngremë nënkomision parlamentar për KLSH.
- **Gazeta “Sot”, 5 qershor, nga Endri ARIZI, faqe 8:**
 - KLSH prezanton strategjinë 2018-2022, Ruçi premton mbështetje, Bujar Leskaj thirrje institucioneve të zbatojnë rekomandimet.
 - Bujar Leskaj: Të zbatohen rekomandimet për largimin e zyrtarëve të korruptuar.
- **Gazeta Shqiptare, 5 qershor, faqe 4:**
 - Abuzimet, Leskaj: Problem largimi i zyrtarëve të konstatuar me shkelje.
 - Kreu i KLSH: Kuvendi të zbatojë rekomandimet.
- **Gazeta “55”, 5 qershor, faqe 5:**
 - Programi i BE, SIGMA vlerëson profesionalizmin e KLSH nën drejtimin e Bujar Leskajt.

- Aktiviteti i KLSH dhe SIGMA-s “Zhvillimi i Marrëdhënieve efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit”/Dr. Bujar Leskaj: Bashkëpunimi me Kuvendin është bazuar mbi bazën e katër shtyllave kryesore.
- **Gazeta “Ballkan”, 5 qershor, faqe 4:**
 - Apeli i KLSH-së: Të zbatohen rekomandimet.
 - Leskaj: Problem largimi i zyrtarëve të konstatuar me shkelje.
- **Gazeta “Albania Daily News”, 7 qershor, faqe 5:**
 - Ruçi: ALSAI Sub-committee to Be Established.

Ora News - KLSH prezanton strategjinë, kryeparlamentari Ruçi: Të bëhemi gardianë të ligjshmërisë

Ora News - KLSH prezanton strategjinë, kryeparlamentari Ruçi: Të bëhemi gardianë të ligjshmërisë

Ora News - KLSH prezanton strategjinë, kryeparlamentari Ruçi: Të bëhemi gardianë të ligjshmërisë

Strategjia e KLSH 2018-2022 – Ruçi: Bëhuni më aktivë e cilësorë. Leskaj: Kemi vullnet reciprok

Strategjia e KLSH 2018-2022 – Ruçi: Bëhuni më aktivë e cilësorë. Leskaj: Kemi vullnet reciprok

Dr. Bujar Leskaj, Kryetar i KLSH-së: Gjatë aktivitetit ndërgjegjësues që po zhvillohet midis KLSH-së dhe SIGMA-s, kreu i Kontrollit të Lartë të Shtetit shqiptar theksoi bashkëpunimin midis institucioneve në vënd, Kuvendit të Shqipërisë dhe atyre ndërkombëtare. z. Leskaj

Rullime > Aktualitet > Bashkimi i përbashkët KLSH-SIGMA "Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit"

Aktualitet

Aktivitet i përbashkët KLSH-SIGMA "Zhvillimi i Marrëdhënieve Efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit"

Nga Gazeta Telegraf - 5 Qershor, 2018

104

Në datën 4 qershor 2018, në Tiranë, Kontrolli i Lartë i Shtetit dhe SIGMA-një pjesë e OSCE, e financuar kryesisht nga Bashkimi Evropian, organizuan takim sensibilizues

FAQJA E PARË POLITIKË AKTUALITET OPJED BOTA BHQIPTARE GLOBI DOSIER SPORT AR

Programi i BE, SIGMA vlerëson profesionalizmin e KLSH nën drejtimin e Bujar Leskaj

Hënë, 04 June 2018 20:24

Aktiviteti i KLSH dhe SIGMA-s "Zhvillimi i Marrëdhënieve efektive të punës ndërmjet KLSH dhe Parlamentit"/ Dr Bujar Leskaj: Bashkëpunimi me Kuvendin është bazuar mbi bazën e katër shtyllave kryesore

Kartvizita plastike
Llokim
Llokim zonal
Enketo gërvishëse
Adezieve plastike
Dajje

Plashtifikim mbi dhe kushtet
Libra
Libra me kapakë speciale
Revista
Broshura
Katalogë
Fletë pajantje
Fletë pajantje

Broshura
Katalogë
Fletë pajantje
Fletë pajantje
Postero
Autë të ndryshme

SIGMA INTERBANKAR
VIENNA INSURANCE GROUP
MBROJME atë që ka vlerë për JUI

Home Kultura Sport Dossier Politikë Aktualitet Lifestyle Ekonomia Shëndeti Bota Tech Rajoni Video Kuzhina Opinion / Editorial Intervista Gossip

KLSH prezanton strategjinë 2018-2022, Ruçi premtom mbështetje, Bujar Leskaj thirrje institucioneve të zbatojnë rekomandimet

Postuar: 05/06/2018 - 08:34

Kontrolli i Lartë i Shtetit ka bërë ditën e djeshme prezantimin e strategjisë për periudhën 2018-2022. Në tryezën me temë "Zhvillimi i marrëdhënieve efektive të punës midis institucioneve të lartë të auditit dhe parlamenteve", ishin të pranishëm kreu i KLSH, Bujar Leskaj, kryetari i Kuvendit Gramoz Rupi, Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Ministrave, Engjëll Agapi, deputetët Anastas Angjeli dhe Florian Mima, këshilltari i Lartë i SIGMA-s, Alastair Swarbrick si dhe përfaqësues i EUD në Shqipëri, Stephen Stork. Në fillim e mbajtur gjatë prezantimit të strategjisë për periudhën 2018-2022, kreu i KLSH, Bujar Leskaj, ngjiti para kësaj të Kuvendit shprehimin se rekomandimet e bëra nga ana e Kontrollit të Lartë të Shtetit në lidhje me abuzimet e konstatuara nga

NA NDIQNI NË FACEBOOK

ARTIKUJ TË PROMOVUAR

SHËNDETI

Qëndrimi i gjatë para ekranit shkakton të fëmijët probleme serioze të zemrës

Konsumoni një lugë vaj ulliri çdo ditë, ja për çfarë ju ndihmon

Zbuloheni këtë sekret/ Kur duhet t'i lajmë flokët në

Keni një ide gjeniale biznesi? Kompania më e madhe shoqëtare ju financojnë që ta vini në jetë, ja ç'duhet të bëni!

SONA JONE

POLITIKE EDITORIAL AKTUALITET FORUM INTERVISTA MAGAZINA SHOW

Bullëto: Aktualitet KLSH prezanton strategjinë, Ruçi: Të jemi gardianë të ligjshmërisë

Aktualitet

KLSH prezanton strategjinë, Ruçi: Të jemi gardianë të ligjshmërisë

10:59 - 4 Qershor, 2018

f Shpërndaje në Facebook Tweet në Twitter G+ P

Kontrolli i Lartë i Shtetit, ka prezantuar strategjinë për zhvillimin e institucionit për periudhën 2018-2022. I pranishëm në këtë aktivitet ishte kreu i KLSH, Bujar Leskaj dhe kreu i Kuvendit Gramoz Rupi.

Kryeparlamentari Ruçi prezanton strategjinë 2018-2022: Do ngremë nënkomision parlamentar për KLSH

Kryetari i Kuvendit, Gramoz Ruçi, mori pjesë në prezantimin e Strategjisë për zhvillimin e KLSH-së, 2018-2022.

Redaksia
4 Qershor, 17:25 | Përditësimi i fundit: 4 Qershor, 17:41

H HAPUR

HOME | POLITIKE | KRONIKE | FOKUS | KOLUMNNA | EDITORIAL | ROZE | SPORT | STUDIO E HAPUR | BOTA | PROFIL

Kryeparlamentari Ruçi prezanton strategjinë 2018-2022: Do ngremë nënkomision parlamentar për KLSH

Publikuar: 2018-06-04 10:04 am

Kontrolli i Lartë i Shtetit ka prezantuar ditën e sotme strategjinë për zhvillimin e institucionit për periudhën 2018-2022. Në tryezën me temë "Zhvillimi i marrëdhënieve efektive të punës

Pakti Ruçi- Leskaj për raportet që denoncojnë rëndë qeveritë (përfshirë atë të Ramës)

Filippi • Scudiero

Strategjia 2018-2022, kryeparlamentari Ruçi: Do ngremë nënkomision parlamentar për KLSH

04 January, 2018 09:45 : 0 shaltime

7/8/2018

JAVANEWS

KŘEÚ POLITIKÉ KRONIKÉ EKONOMI BOTA SPOKÉ EDITORIAL KULTURÉ TENDENCE

[illegible]

Kryševit Politika

Ruçi: Ngremë nënkomisionin parlamentar për KLSH

04/06/2018 - 10:07

Kontrolli i Lartë i Shtetit ka bërë prezantimin e strategjisë për periudhën 2018-2022. Në tryezën me temë "Zhvillimi i marrëdhënieve efektive të punës midis institucioneve të larta të auditit dhe parlamenteve", ishte i pranishëm edhe kryetari i Kuvendit, Gramoz Ruci.

TIRANE - Kontrolli i Lartë i Shetit ka prezentuar ditën e sotme strategjinë për zhvillimin e institucioneve për periudhën 2018-2022. Në kryerje me temën "Zhvillimi i marrëdhënieve efektive të punës midis institucioneve të lartë të auditit dhe parlamentit", ishte i pranishëm edhe kryetari i Kuvendit, Gëzim Ruci.

“KLSH do të jetë më aktiv, më cilësor, më vizionar. Do ngremë ndërkombëtarisht parlamentet për Kontrollin e Lartë të Shtetit”, u shpreh kryeparlamentari Ruzi.

Më datë **6 dhe 7 qershor 2018** në median elektronike dhe në shtypin e përditshëm u pasqyrua diskutimi i Raportit të Performancës së KLSH-së për vitin 2017, mbajtur në Komisionin për Ekonominë dhe Financat nga Kryetari i KLSH-së, z.Bujar LESKAJ.

- **Gazeta “Panorama”, 7 qershor, nga Dorina AZO, faqe 8:**
 - Leskaj: Dëmi ekonomik në 2017 arrin 826 milion euro.
 - Kreu i KLSH në Kuvend: Për shpërdorim detyre u kallëzuan 47 zyrtarë. “Shkeljet më të mëdha në të ardhurat, pronën dhe prokurorimet”.
- **Gazeta “Sot”, 7 qershor, nga Mimoza IBRA, faqe 7:**
 - Bujar Leskaj prezanton në Kuvend raportin e KLSH, socialistët kërkojnë hetim për aferën e Rugës së Kombit.
 - Leskaj: Institucionet dhe Prokuroria nuk ndëshkojnë zyrtarët.
- **Gazeta “Shqiptarja.com”, 7 qershor, faqe 5:**
 - Erjon Braçe: Të rihapet dosja, auditim Rugës së Kombit. Kërkesë KLSH.
- **Gazeta “55”, 7 qershor faqe 5:**
 - KLSH kallëzon në Prokurori ish Drejtorin Ekzekutiv të Autoritetit të Aviacionit Civil.
 - Në total, nga auditimi rezultoi që dëmi ekonomik që i është shkaktuar buxhetit të AAC, pra dhe Buxhetit të Shtetit, arrin në vlerën 48 milion lekë dhe efekti negativ financiar arrin në vlerën 30 milionë lekë. Nga auditimi i KLSH, u konstatuan një sërë shkelje të Bujar Leskaj: “I sugjeroj qeverisë hartimin e ligjit për përgjegjësinë materiale, ku autoritetet dhe institucionet të mbajnë përgjegjësi”. Raporti i KLSH: Për vitin 2015, 919 mln euro dëmi ekonomik i shkaktuar nga qeveria.
- **Gazeta Shqiptare, 7 qershor .faqe 6:**
 - Leskaj: Dëmi ekonomik, 110.5 mld lekë. Rritet borxhi tatimor e doganor.
- **Gazeta “Tema”, 7 qershor, faqe 4:**
 - U mbyll nga Basha me procedurë.
 - Rihapet dosja e “Rugës së Kombit”.
- **Gazeta “Albania Daily News”, 7 qershor, faqe 5:**
 - Economic Damage amounts to Lek 11.5 bln. ALSAI’s Report.

Ora News - Auditim Rugës së Kombit, KLSH do verifikojë koston e ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Ora News - Auditim Rugës së Kombit, KLSH do verifikojë koston e ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Ora News - Auditim Rugës së Kombit, KLSH do verifikojë koston e ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Ora News - Auditim Rugës së Kombit, KLSH do verifikojë koston e ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Erjon Braçe: Të rihapet dosja, auditim Rugës së Kombit, verifikim kostos së ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Kreu i Komisionit të Ekonomisë Erjon Braçe i ka kërkuar Kontrollit të Lartë të Shtetit riauditim për shpenzimet e Rugës së

[Shqiptaria.com]
Emërtuar 13 Qershor 2018 - Përdoruesi i Internetit 20:09

SHËNIMI: DREJT PUNËS LAJME TË MIRA LIFESTYLE VIP & SPEKTAKEL METROPOL HOROSKOP MOTI FOTOGALERI

HOME HOME II AKTUALITET POLITIKË EKONOMI SOCIALE SPORT KOSOVA RAJONI & BOTA

Ekonomi

Erjon Braçe: Të rihapet dosja, auditim Rugës së Kombit, verifikim kostos së ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Kreu i Komisionit të Ekonomisë Erjon Braçe i ka kërkuar Kontrollit të Lartë të Shtetit riauditim për shpenzimet e Rugës së Kombit, kostoja e së cilës ka shkuar mbi 1 miliard euro.

Home | Kultura | Sport | Dossier | Politikë | Aktualitet | Lifestyle | Ekonomia | Shëndeti | Bota | Tech | Rajoni | Video | Kuzhina | Opinioni | Editorial | Intervista | Gossip

Rihapet dosja e “Rrugës së Kombit”, verifikim koston e ndërtimit dhe mirëmbajtjes

Peshaar: 06/06/2018 - 23:27

Kontrolli i Lartë i Shtetit vijon të ketë si shprehje ndjekjen e kallëzimeve penale nga Prokuroria. Gjate raportit në Komisionin e Ekonomisë kreu i kësaj institucioni u shpreh se janë në proces gjyqësor me prokurorinë për pushimin e 21 përkatjeve.

Ndërkohë, kreu i Komisionit të Ekonomisë i kërkoi KLSH që të

auditojë shpenzimet e bëra për ndërtimin e “Rrugës së Kombit”, auditim që do të njoftojë rishikimin e dosjes së shpenzimeve dhe abuzimeve të kësaj rruge prej 200 milionë euro, të mbështetur me procedurë nga ish-ministri i Transporteve Lulzim Basha.

Eryn Basha theksoi se auditi i KLSH ka një rol në parandalimin e shprehjes gjatë privatizimit të hoteli Dejti.

ONLINE
Panorama

TRANSFERTA
NË USD ME
0 KOMISION

Kryesore | Opinion | Politikë | Aktualitet | Argument | Kronikë | Ekonomi | Kosova

Leskaj: Dëmi ekonomik në 2017 arrin 826 milionë euro

Jun 7, 2018

SHPËRNDAJE

Facebook

Twitter

Google+

Pinterest

Like

Print

Kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit, Bujar Leskaj, deklaroi dje në Komisionin e Ekonomisë, se nga auditet e ushtruara gjatë 2017-s janë konstatuar shkelje në shumën 110,5 miliardë lekë ose afërsisht 825,6 milionë euro.

Më datë **19 dhe 20 korrik 2018** në median elektronike dhe në shtypin e përditshëm u pasqyrua diskutimi i Raportit të Performancës së KLSH-së për vitin 2017, mbajtur në senancën parlamentare të datës 19 korrik 2018, nga Kryetari i KLSH-së, z. Bujar LESKAJ.

- **Gazeta “Telegraf”, 19 korrik , online:**
 - Berisha i kërkon ta quajë Ramën kryehajdut, Leskaj: Nuk kaloj vijat.
- **Gazeta “Standard”, 20 korrik 2018, nga Aida TOPALLI, faqe2:**
 - Leskaj në Parlament: KLSH për 2017-ën zbuloi 825,6 milion euro dëm. Berisha: Quaji hajdut dhe kryehajdut!
 - Berisha-Majkos: O Pandeli më mirë mos fol se ti edhe të përzënë, edhe të kthejnë, lexoje ligjin.
- **Gazeta “Mapo”, 20 korrik 2018, faqe 4:**
 - Dëmi i shkaktuar në buxhetin e shtetit 825.6 mln euro.
- **Gazeta “Panorama”, 20 korrik 2018, nga Fation BINJAKU, faqe 9:**
 - Berisha-Leskaj: Ramës drejtohu me “kryehajdut”, vodhën 1.2 miliard euro.
- **Gazeta “Shqiptarja.com”, 20 korrik 2018, faqe 4 dhe 5:**
 - Berisha-Leskaj të KLSH-së: Këtyre thua ju hajdutë të 1.2 miliard euro.
 - Leskaj: KLSH ka promovuar transparencën dhe llogaridhënien.
- **Gazeta “Sot”, 20 korrik 2018, nga Rigels SELIMAN, faqe 2 dhe 3:**
 - Bujar Leskaj raporton në Parlament: 825 milion euro dëme nga abuzimet e zyrtarëve, krerët e institucioneve refuzojnë rekomandimet. Leskaj prezanton raportin e KLSH për vitin 2017: Është promovuar transparenca.
 - Mazhoranca nis lëvizjet për zbardhjen e aferës me rrugën Durrës-Kukës, zbardhet kërkesa për KLSH, tjetër audit për zhdukjen e 230 milion eurove.
- **Gazeta Shqiptare, 20 korrik 2018, faqe 3:**
 - Berisha i kërkon Leskaj të quajë Ramën kryehajdut. Kreu i KLSH: Nuk i kaloj vijat. Raporti i KLSH, dëmi në buxhetin e shtetit 825.6 mln euro.
- **Gazeta “Shekulli”, 20 korrik 2018, faqe 13:**
 - Leskaj raport në Kuvend, dëmi në 2017-ën, 110 mld lekë.
- **Gazeta “Koha Jonë”, 20 korrik 2018, faqe 2:**
 - Berisha: Rilindasit, hajdutë të certifikuar.
- **Gazeta “55”, 20 korrik 2018, faqe 3 dhe 4:**

- Majkon e përndjek qëndrimi ndaj teatrit, çfarë i tha Berisha.
- Bujar Leskaj paraqet raportin vjetor të KLSH në Kuvend: U shtua numri i auditimeve të performancës. 1.2 miliard euro dëm, Berisha sugjerim kreut të KLSH: Si duhet t'u drejtohesh qeveritarëve.
- **Gazeta “Albania Daily News”, 20 korrik 2018, faqe 4:**
 - Lek 110.5 bln of damage caused in 2017.

GAZETA TELEGRAF
 Me ne dita nis ndryshe

FAQJA E PARË POLITIKË AKTUALITET OPINION DOSIER EKONOMI SOCIALE KULTURË SPORT

Ballina • Politikë • Berisha i kërkon ta quajë Ramën kryehajdut, Leskaj: Nuk kaloj vijat!

Politikë

Berisha i kërkon ta quajë Ramën kryehajdut, Leskaj: Nuk kaloj vijat!

Nga Gazeta Telegraf - 19 Korrik, 2018 148

Share

Ish-kryeministri Sali Berisha akuzoi në Kuvend qeverinë se u ka vjedhur qytetarëve shqiptarë 1.2 miliardë euro me koncesionet dhe tenderat.

Teksa raportonte në Kuvend kreu i KLSH-së mbi punën 1 vjeçare të këtij institucioni,

[Shqiptarja.com]
f t i s i g

SHËNDËTI DREJT PUNËS LAJME TË MIRA LIFESTYLE VIP & SPEKTAKËL METROPOL RECETA HOROSKOPI MOTI DOSSIER FOTOGALF

HOME HOME II AKTUALITET POLITIKË EKONOMI SOCIALE SPORT KOSOVA & RAJONI BOTA

Berisha i kërkon Leskaj ta quajë Ramën kryehajdut dhe thumbon Majkon, kreu i KLSH: I dashur doktor: Nuk i kaloj vijat

Share 0 Tweet Teilen

AA

Deputeti i PD Berisha akuzoi qeverinë se u ka vjedhur qytetarëve shqiptarë 1.2 miliardë euro me koncesionet dhe tenderat. Gjatë raportimit në Kuvend të kreu të KLSH-së mbi punën 1 vjeçare të këtij institucioni, Berisha i kërkoj Leskaj ti drejtohet anëtarëve të qeverisë dhe kryeministrit hajdutë dhe kryehajdutë por ishte ministri Majko i cili i ka ndërhyrë dhe i ka kërkuar Berishës të përfundojë akuzat. Berisha e thumboi duke iu drejtuar: "Ti Pandeli mos fol më mirë, se ty të largojnë dhe të kthejnë prapë", duke iu referuar përplasjes së Majkos me Ramën seancën e para dy jave, kur u votua ligji për Teatrin Kombëtar dhe për rrjedhojë ministri

Mazhoranca nis lëvizjet për zbardhjen e aferës me rrugën Durrës-Kukës, zbardhet kërkesa për KLSH, tjetër audit për zhdukjen e 230 milionë eurove

Postuar: 20/07/2018 - 10:20

Mazhoranca qeverisëse është vënë në lëvizje për të zbardhur një herë e mirë skandalin me rrugën Durrës-Kukës. Kjo rrugë mënoi ekonominë shqiptare dhe aty pati jashtëzakonisht abuzime. Skandali më i madh është ai i zhdukjes së 230 milionë eurove dhe për to u akuzua Lulzim Basha. Por socialistët synojnë që të bëjnë një audit të dytë në

Shkruar: / Kryeministri - 'Quaje Ramën kryehajdut', kreu i KLSH-Berishës: Zbatoj ligjin, nuk bëj politikë

Kryesori Politika

'Quaje Ramën kryehajdut', kreu i KLSH-Berishës: Zbatoj ligjin, nuk bëj politikë

19/07/2018 - 11:25

Ish-kryeministri Sali Berisha i ka kërkuar kreut të KLSH, Bujar Leskaj t'u drejtohet ministrave dhe kryeministrit Edi Rama me fjalët hajdutë dhe kryehajdut, pasi sipas tij nga dokumentet e audituara, ka

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

RSH. Kontrolli i Lartë i Shtetit

KLSH dhe Kuvendi 2018 / RSH. Kontrolli i Lartë i Shtetit ;

përg. Irena Islami, Armanda Begaj. - Tiranë : KLSH, 2018

... f. : me foto ; ... cm.

ISBN 978-9928-159-76-2

1.Kontrolli i Lartë i Shtetit 2.Parlamenti Shqiptar

3.Bashkëpunimi dypalësh

351.96(496.5) "2018"

Seria: botime KLSH - 09/2018/93

Shtypur në Shtypshkronjën
MORAVA

Kontrolli i Lartë i Shtetit
Rruga "Abdi Toptani", Nr. 1
Tiranë Tel/Fax 04/228485, Tel.04/251267
Web-site: www.klsh.org.al; e-mail: klsh@klsh.org.al